

**TEKİRDAĞ
MERKEZ İLÇE
VE
KÖYLERİ AĞIZLARI**

**Hazırlayan: İlker TOSUN
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Levent DOĞAN**

**Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili Ve
Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı için öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.**

**Edirne
Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ekim 2003**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İmza:

Başkan: Prof. Dr. Mehmet Kaşgali

Üye: Doc. Dr. Mustafa Tunca

Üye: İsa. Doç. Dr. Levent DOĞAN (Danışman)

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2003

İmza

Enstitü Müdürü

**YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ
FORMU**

TEZ NO:

KONU KODU:

ÜNİVERSİTE KODU:

Tez Yazarının soyadı: Tosun

adı: İlker

Tezin Türkçe adı: Tekirdağ Merkez İlçe ve Köyleri Ağzları

Tezin yabancı dildeki adı: Tekirdag's Central District and Villages Dialects

Tezin yapıldığı üniversite: Trakya Üniversitesi

Tezin Yapıldığı enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tezin yapıldığı yıl: 2003

Diğer Kuruluşları:

Tezin Türü: Yüksek Lisans

Tezin dili: Türkçe

Tezin sayfa sayısı: 384

Tez danışmanının:

Ünvanı: Yardımcı Doçent Doktor **adı:** Levent

soyadı: Doğan

Türkçe Anahtar Kelimeler:

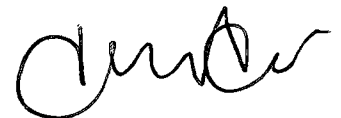
1. Ağız
2. Gacallar
3. Bulgaristan ve Yunanistan göçmenleri
4. Fiiller
5. Tekirdağ

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1. Dialect
2. Gacals
3. Immigransts of Bulgaria and Greece
4. Verbs
5. Tekirdag

Tarih:

İmza:

ÖZET

Türkçe dünya üzerinde yaygın bir şekilde konuşulan dillerdendir. Anadolu dışında, Orta Asya, Orta Doğu, Kafkasya, Kuzey Kıbrıs, Balkanlar, Doğu ve Batı Avrupa'da konuşulan Türkçe, tarihi ve coğrafi nedenlerle birtakım değişikliklere uğramıştır. Bu farklılıklar, lehçe, şive ve ağız olarak adlandırılır.

Anadolu ve Rumeli'de etnik yapının çeşitliliği nedeniyle, Türkçe'nin pek çok ağız konuşulmaktadır. Trakya bölgesinde, "Gacallar", "Pomaklar", "Dağlılar", "Yörükler" , *Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya göçmenleri*" ve "Çitaklar" yaşamakta ve belli bir tarihsel süreç içinde geliştirdikleri bir Türkçe'yi konuşmaktadırlar.

Tekirdağ'da Gacallar, Yunanistan ve Bulgaristan göçmenleri yoğun olarak yaşamaktadırlar. Bu üç ağız arasında özellikle fiillerde bazı farklılıklar görülmektedir. ancak zaman geçtikçe bu üç ağız tek bir ağız haline gelmeye başlamıştır.

Anahtar Kelimeler:

1. Ağız
2. Gacallar
3. Bulgaristan ve Yunanistan Göçmenleri
4. Fiiller
5. Tekirdağ

ABSTRACT

Turkish is one of the most commonly used languages in the world. Turkish, which is spoken not only in Anatolia but also in the Middle Asia, the Middle East, Caucasus, Northern Cyprus, Balkans, the East and West Europe, is exposed to some changes because of historical and geographical causes. These differences are called as dialects.

Many dialects of Turkish are spoken in Anatolia and Rumeli because of the variety in the ethnicity there. In Trace, “*Gacals*” , “*Pomaks*” , “*Dağlılar*” (Mountaineers), “*Yörüks*”, “*immigrants from Bulgaria, Greece, Romania, Yugoslavia*” and “*Çitaks*” live and speak a kind of Turkish which they develop during a historical period.

In Tekirdağ, Gacals and immigrants from Bulgaria and Greece live intently. There are differences between these three dialects, especially between verbs. However, these three dialects become one lingua as the time passes.

Keywords:

1. Dialect
2. Gacals
3. Immigrants from Bulgaria and Greece
4. Verbs
5. Tekirdag

İÇİNDEKİLER

Önsöz	IV
Transkripsiyon İşaretleri	VI
Kısaltmalar	VII
Giriş	
Tarih	1
Etnik yapı	10
Rumeli, Doğu Trakya ve Tekirdağ ile İlgili Ağız Çalışmaları	31
İnceleme	
Ses Bilgisi	
Ünlüler	35
Kısa ünlüler	35
Uzun ünlüler	36
Ses olayları sonucu meydana gelen uzun ünlüler	36
Vurgu ve tonlamaya bağlı olarak meydana gelen uzun ünlüler	44
Ünlü uyumları	45
Büyük ünlü uyumu	45
Küçük ünlü uyumu	48
Ünlü değişimleri	50
Kalın ünlülerin incelmesi	50
İnce ünlülerin kalınlaşması	52
Düz ünlülerin yuvarlaklaşması	54
Yuvarlak ünlülerin düzleşmesi	55
Geniş ünlülerin daralması	58
Dar ünlülerin genişlemesi	61
Ünlü türemesi	64
Ünlü birleşmesi	65
Ünlü düşmesi	66
İkiz ünlüler	70
Ünsüzler	72
Ünsüz değişimleri	73
Sedahlılaşma	73
Sedasızlaşma	78
Süreklileşme	82
Sürekliler arası değişimler	84
Süreksizleşme	86
Süreksizler arası değişimler	87
Ünsüz benzeşmesi	87
İlerleyici benzeşme	87
Gerileyici benzeşme	88
Ünsüz türemesi	89
Ünsüzlerin yer değiştirmesi	92
Ünsüz düşmesi	92
Ünsüz ikizleşmesi	102
Ünsüz tekleşmesi	102
Hece kaynaşması	109
Hece yutulması	104

İÇİNDEKİLER

Şekil Bilgisi	
İsimler	105
İsim işletme ekleri	105
Çoğul ekleri	105
İyelik ekleri	107
Aitlik eki	110
Hal ekleri	111
Zamirler	128
Şahıs zamirleri	128
Dönüşlülük zamirleri	131
İşaret zamirleri	133
Soru zamirleri	136
Belirsizlik zamirleri	137
Sıfatlar	138
Belirtme sıfatları	138
İşaret sıfatları	138
Sayı sıfatları	138
Soru sıfatları	139
Belirsizlik sıfatları	140
Niteleme sıfatları	140
Sıfatlarda küçültme	141
Zarflar	142
Yer-yön zarfları	142
Zaman zarfları	142
Durum zarfları	143
Azlık çokluk zarfları	144
Soru zarfları	144
Edatlar	145
Ünlem edatları	145
Bağlama edatları	147
Son çekim edatları	149
Fuiller	151
Zamir kökenli şahıs ekleri	151
İyelik kökenli şahıs ekleri	152
Bildirme kipleri	153
Şimdiki zaman	153
Görülen geçmiş zaman	157
Öğrenilen geçmiş zaman	157
Geniş zaman	158
Gelecek zaman	159
Tasarlama kipleri	160
Şart	161
Emir	162
İstek	163
Birleşik çekimler	164

İÇİNDEKİLER

Hikaye	164
Rivayet	167
Şart	169
Sıfat-fiiller	171
Zarf-fiiller	172
Ekfiil	174
Metinler	
Bulgaristan Muhacirleri	175
Mehmet Üner	174
Hasan Karadağ	190
Mehmet Sütçü, İbrahim Tetkin	192
Mehmet Söğüt	202
Mestan Kıray, Ahmet Şen, Seyfettin Yılmaz, İbrahim Adas	213
Zekeriya Kaya	227
Ayşe Karadağ	243
Fatma Kıray	246
Gacal Ağzı	248
İrfan Turan, Hamdi Hünkar	248
İbrahim Nogay, Fevzi Katırcı, Selami Bozkurt	263
Bahattin Karataş	277
Kamil Öztürk, Süleyman Tilki	283
Osman Yaman	291
Mehmet Yaz, İbrahim Yazıcı	300
Hafize Öztürk	320
Müzeyyen Şıracı	321
Ganime Kaymak	322
Yunanistan Muhacirleri	323
Hüseyin Yalçın, İskender Bozkurt, Yusuf Okav	323
Zeynep Okav	356
Sonuç	359
Sözlük	362
Kaynakça	380
Ek 1 : Harita	384

ÖNSÖZ

Türkçe, tarihten günümüze çok geniş bir coğrafyada konuşulmuş ve konuşulmakta olan bir dildir. Çeşitli Türk boyları, özellikle Batı yönünde yaptıkları göçlerle Türkçe'nin konuşulduğu alanı sürekli genişletmiştir. Çin'in içlerinde, Kuzey Asya'da, Hindistan'da, Karadeniz'in kuzeyinden ve Selçuklularla başlayıp Osmanlılarla devam eden bir dönemde Karadeniz'in güneyinden Avrupa'nın içlerinde, Ortadoğu'nun nerdeyse tamamında, Kuzey Afrika'da Türkçe'nin çeşitli dönemleri konuşulmuş ve yazılmıştır. Türkçe bugün Anadolu ve Rumeli dışında, Orta Asya'da, Kafkasya'da, Karadeniz'in kuzeyinde, İran Azerbaycan'ında, Irak'ın kuzey bölgesinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, Balkanlarda ve gurbetçiler vasıtasıyla Avrupa'nın hemen hemen her ülkesinde konuşulmaktadır.

Tarihsel süreç içinde bu kadar geniş bir coğrafyada konuşulan bir dilin kullanıldığı bölgelerde bazı farklılıklar göstermesi kaçınılmazdır. Bu farklılıklar kendisini "lehçe", "şive" ve "ağız" olarak göstermektedir.

Tezimizde, Tekirdağ ilinin merkez ilçesinde kendisini gösteren ağız farklılıklarını derlenen metinler yoluyla ortaya koymaya çalıştık. Evren ve örnek metodu ile merkez ilçeye bağlı elli beş köyden yirmisini derleme yapılacak bölge olarak seçtik. Derlenen metinler aracılığı ile merkez ilçede ağırlıklı olarak üç ağız grubunun olduğunu gördük.

Çalışmamızın giriş bölümünde, bölgenin tarihi ve etnik yapısını ortaya koyduktan sonra bu üç ağız derlenen metinlere dayanarak ses ve şekil bilgisi yönünden inceledik. Derlenen metinler, ağızların ses özelliklerini ifade edecek şekilde transkripsiyon alfabesi ile yazıldı. Ayrıca bu üç ağızdan derlenen metinlerde karşılaştığımız kelimeler, sözlük bölümünde kaynak kişi gösterilerek ortaya kondu.

Bu tezi hazırlamama vesile olan ve görüşleri ile bana yol gösteren hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Levent DOĞAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Tezin hazırlanması esnasında maddi ve manevi olarak hiçbir yardımı esirgemeyen arkadaşım Songül ÇINAR'a müteşekkirim. Çalışmamıza çeşitli vesilelerle katkıları olmuş arkadaşlarım Fahrettin KÖSE, Şükran ÇATIK, Selçuk KUTLU, Okan DOĞAN ve Pınar ADLI'ya, kaynak kişi meselesinde yardımını gördüğüm meslektaşım İbrahim ADAŞ'a, kendilerinden çaldığım zamanlarda hazırladığım tezin fişleme çalışmalarına "gönüllü" olarak katılan öğrencilerime, kütüphanesi ve tecrübesi ile yardımına koşan sayın Arzu Selma ERGİN ve sayın Yrd. Doç. Dr. Çağrı ÖZDARENDELİ ve Prof. Dr. Mahmut KAŞGARLI hocalarıma, düşünceleri ile tezimin eksikliklerinin giderilmesinde emeği olan Oğuzhan DURMUŞ'a, kardeşim Tamer TOSUN'a ve aileme medyun-ı şükranım.

İlker TOSUN
01 Ekim 2003
Edirne

GİRİŞ

GİRİŞ

TARİH

M.Ö. 5. yüzyılda Heredot'un verdiği bilgilere göre bir coğrafi bölge olarak Tekirdağ'ın ilk adı 'Bisanthe'dir. Samoslu koloniciler İ.Ö. 8-6 yüzyılları arasında, "Perinthos" (Marmara Ereğlisi) ve "Bisanthe" (Barbaros) adında iki şehir kurarlar. ⁽¹⁾ Pilinus ise kentten "Resisthon" olarak bahseder. ⁽²⁾ M.Ö. 334 yılında İskender'in Granikus Savaşı'na kadar bölgenin ismi "Rhoedesthus" olarak kalır. Ortaçağa kadar şehrin adı Rodosto'dur. Rodosto ismi Roma kökenli Rhodesthus'un ses değişikliğine uğraması ile oluşmuş olabilir. Tekirdağ, Osmanlılar tarafından Bizanslılardan alınana kadar bu adı muhafaza eder. 14. yüzyılda şehrin adı "Rodosçuk" olur. Tekirdağ, Osmanlı imlasında "Tekfurdağı" olarak geçmekte ve Bizans tekfurları ile olan ilgisi nedeniyle bu adı aldığı iddia edilmektedir. Evliya Çelebi de buranın Rumlara göre, İstanbul tekfurlarının bağları olduğu olduğunu, Arapların İstanbul'u kuşatmaya geldikleri sırada Tekfur Dağı Kalesi'ni aldıktan sonra İstanbul'u kuşattıklarını söyler. Lugat-i Tarihiye ve Coğrafiye'nin yazarı Ahmet Rifat, burada vaktiyle pek çok Ermeninin olması ve civarda 'takavurları'⁽³⁾ bulunmasından dolayı buraya 'Takavur Dağı' denilip sonra Tekfur Dağı isminin yaygınlaştığını söylemektedir.⁽⁴⁾

Tekirdağ, sahip olduğu coğrafi konum nedeniyle Anadolu ve Balkan uygarlıkları arasında bir köprü görevi görür. Tarihi boyunca pek çok ulusun eline geçer. Cumhuriyetin kuruluşuna kadar bu el değiştirmeler sürer. Bölgenin tarihi Paleolitik dönemde başlar. Bu dönemi takip eden Neolitik ve Kalkolitik çağda ise yerleşimler Ergene Havzası'na kaydı için Tekirdağ'da bir yerleşim görülmez. İ.Ö. 1200'lerde bölgenin ilk önemli yerleşimcileri olan Traklar, Balkan Yarımadası'nın güneyinden kendi adlarını verecekleri bölgeye sürülürler. Göç ettikleri bu yerlerde Anadolu'da hakimiyet süren Hititleri tehdit etmeye başlar.

-
1. Tekirdağ Valiliği Yayınları, 1995 *Tekirdağ Marmara'nın İnci Gerdanlığındaki Elmas*, Tekirdağ s. 33
 2. Anadolu Yayıncılık 1983 "Yurt Ansiklopedisi" c.9 İstanbul s.69
 3. Mehmet Zeki Pakalın, 1993 *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* MEB yayımları, c.3, İstanbul s.443
 4. MEB yayımları, 1991 "İslam Ansiklopedisi", c.32 İstanbul s.133

İkinci göç dalgası İ.Ö. Yunanistan coğrafyasındaki Dor istilası nedeniyle olur. Dorlar'dan kaçan Akhalar Kuzey Ege ve Marmara'ya yerleşerek Traklara komşu olurlar. Traklar ile yeni komşuları arasında uzun yıllar süren savaşlar olur. Arkası kesilmeyen göçler nedeniyle Marmara'da siyasi bir birlik kurulamaz. Yeni göçlerle sayısal olarak çoğunluk kazanan Traklar bile bir devlet çatısı altında birleşemezler.

İ.Ö. 550'de bölgenin ve bütün Küçük Asya'nın hakimiyetini ele alacak olan Pers Devleti kurulur. Tekirdağ, I. Dareios tarafından ele geçirilir. Bölgede hüküm süren Trak beyleri, Perslere haraç vererek varlıklarını devam ettirirler. Traklar içinde yalnız Odrisler, Perslerin bölgede hakimiyetini tehdit eder. Odrisler İ.Ö. 430'da bütün Trakya'yı ele geçirirler. Ünlü Peleponnes savaşında Yunanlılarla ittifak yaparlar. Batıda Makedonya Devleti, bütün Yunan coğrafyasını ele geçirmiştir. Babasının alamadığı Tekirdağ'ı Büyük İskender alır ve Trakların bu bölgedeki hakimiyeti İskender'in büyük Doğu Seferine kadar askıya alınır. İskender'in ölümü ile Trakya'da İskender'in komutanları ile Trak beylerinin savaşları başlar. Bu sıralarda batıdan yeni bir göç dalgası doğar. Galatlar ile Makedon komutanları arasında çatışmalar yaşanır. Trakya'da Makedon üstünlüğü, krallığın Romalılarca yıkılması ile sona erer. Böylece Trakya bir kez daha el değiştirip bu kez Romalılara bağlanır. Romalılar, Trakya'da önce uydu bir Trak Devleti kurarlar. Traklar ile yaşanan huzursuzluklar nedeniyle bölge merkeze bağlanır ve bir Roma eyaleti olur.

Trakya'da bulunan Roma askerleri, bu yıllarda kendi seçtikleri Verus Maksimus'u imparator ilan ederek Roma'da asker imparatorlar dönemini başlatırlar. İmparatorluğun sivilleştirilmesi çalışmaları başlayınca Roma 12 'dioses'e (bölgeye) bölünür. Bunlardan biri de Trakya'dır.⁽⁵⁾ Trakya bu günlerde bütün Roma'nın başına dert olan Got akınlarına uğrar. İmparatorluğun Doğu ve batı olarak ikiye bölündüğü yıllarda bile Got akınları devam etmektedir.

5 Anadolu Yayıncılık, 1983 *Yurt Ansiklopedisi* c.9 İstanbul s.69-77

Bizans döneminde iskan politikaları nedeniyle bölgede çeşitli nüfus hareketleri yaşanır. Pek çok ayaklanma çıkar. Got akınlarından sonra Slav, Avar, Peçenek, Bulgar akınları ve Emevi işgali yaşanır.

1204'te Tekirdağ bu kez, İstanbul'u ele geçiren Latinleri denetim altında tutmak isteyen Venediklilerin eline geçer.

Doğu Roma'nın gücünü yitirmeye başladığı günlerde Bizans sarayında türlü entrikalar yaşanır ve bunların etkisi imparatorluğun diğer şehirlerinde de görülür. 1320 yılında IX. Mihail ölünce yerine oğlu Andronikos geçer. Kantakuzenos da onun naibi olur. Ancak rakipleri yüzünden Kantakuzenos'un naipliği Trakya şehirlerinde tanınmaz ve Edirne ile Dimetoka'da isyan çıkar. Kantakuzenos, bu isyanları bastırmak için Aydınoğulları ile anlaşır ve Aydınoğulları Bulgarların desteklediği isyanı, donanması yardımıyla bastırır ve Bulgarlar Dimetoka'dan çıkarılır. 1344 yılında Latinler İzmir'i ele geçirince Kantakuzenos ve kendisine yardım eden Aydınoğulları zor durumda kalır. Aydınoğlu Umur Bey'in önerisiyle Orhan Bey'den yardım istenir. Bu ittifak Edirne'deki isyanı sona erdirir. Kantakuzenos naipliğini tanımayan şehirleri yola getirdikten sonra İstanbul'a dönerek Bizans tahtına ortak olur.

Papayı Osmanlılara karşı bir haçlı seferi düzenlemek için kışkırtmaktan geri durmayan Kantakuzenos, başı her sıkıştığında Osmanlılardan yardım istemekten çekinmedi. Örneğin Sırlar, Selanik'i kuşattığında Orhan Bey, oğlu Süleyman Paşa komutasındaki 20.000 kişilik bir ordusunu Sırların üzerine yolladı ve onları çekilmeye zorladı.

Tahta ortak olduğu İoannes ile bir egemenlik mücadelesine girişen Kantakuzenos, Sırlar ve Bulgarlar tarafından kuşatılan Edirne'deki oğlunu kurtarmaları için Osmanlılara Gelibolu'daki Çimpe Kalesi'ni teklif etti.

Osmanlılar Edirne'yi bir kez daha kurtardıktan sonra 1352'de kaleyi teslim aldılar. Süleyman Paşa, bu kalenin stratejik önemini farkında olarak Osmanlı'nın buradaki

konumunu güçlendirmeye başladı. Komutanları Lala Şahin Paşa, Hacı İl Bey, Evrenuz, Gazi Fazıl ve Yakup Ece ile bütün Trakya'nın fethi için hazırlık yapmaya başladı. Batı, Osmanlı'nın burunlarının dibine kadar gelmesini, kendi içlerinde yaşadıkları mücadelelerden dolayı yalnızca izlemekle yetindi. Süleyman Paşa, kendilerine karşı bir ittifak olasılığı üzerine elini çabuk tutarak Tekirdağ'a kadar uzanan bölgeyi ele geçirdi. Osmanlıları Rumeli'ye çıkartmaktaki hatasını anlayan Kantakuzenos, Orhan Bey'den Çimpe Kalesi'ni kendisine satmasını ve askerlerini Gelibolu'dan çıkarmasını istedi. Orhan Bey, kaleyi satabileceğini, ancak Gelibolu'yu geri veremeyeceğini söyledi.

Hatasını telafi etmek için bir Balkan ittifakı kurmaya çalışan Kantakuzenos, İstanbul'daki bir isyanda tahtını kaybetti.

İstanbul'daki iç karışıklığı fırsat bilen Süleyman Paşa, fetih hareketlerini arttırdı. Gelibolu Yarımadası'ndan Doğu Trakya'ya kadar yayılmaya başladı. Önce Malkara ve Keşan, ardından 1357'de Burgaz ve Çorlu alındı. Çorlu'nun fethi ile Edirne-İstanbul irtibatı kopmuş oluyordu.

1357'de Süleyman Paşa ölünce Trakya'nın fethi duraksadı. Bu duraklama esnasında Orhan Bey'in kendisinden sonra tahta geçirmeyi planladığı şehzadesi Halil, Foçalı korsanlarca kaçırıldı. Oğlunu kurtarmak isteyen Orhan Bey, Bizans'ın deniz gücünden yararlanmak istedi. Bizans bu yardım karşılığında Osmanlı'nın kendilerine saldırmamasını, gemilerin masraflarını karşılamasını ve Osmanlı'nın uzun yıllar müttefiki olan Kantakuzenos'un Edirne'de isyan etmiş olan oğlu Matteos'u desteklememesini istedi. Yaşlılığında Bizans ile barış içinde yaşamak isteyen Orhan Bey bu şartları kabul etti. Yapılan sefer başarısız oldu. Şehzade seferden bir yıl sonra kurtarılabildi. Orhan Bey'in barış düşüncesi, Rumeli'deki Türk nüfusunu Bizans karşısında zor duruma düşürmüştü. Çorlu ve Tekirdağ yeniden Bizans'ın eline geçti. Rumeli'deki bütün toprakların elden çıkmak üzere olduğunu gören Şehzade Murat, karşı saldırıya geçti.

Osmanlılar, dini olarak baskı altında kalan Ortodoks halkın fazla direnmemesi sayesinde İstanbul önlerine kadar geldi. Çorlu yeniden ele geçirildi. Osmanlı Ordusu

Babaeski'ye yerleşip Malkara, İpsala ve Dimetoka'yı ele geçirdi. Sıra Edirne'ye gelmişti. 1361 yılında Edirne'nin fethi ile Trakya'nın fethi tamamlandı. Tekirdağ'ın en huzurlu dönemleri bu tarihten sonra başlar. Uzun süren bu huzur dönemi suhte ⁽⁶⁾ ayaklanmaları ve Selim-Bayezıd çatışmaları ile kesintiye uğrar.

II. Sultan Bayezıd, Yavuz lehine tahttan çekilince Dimetoka Sarayı'na giderken Çorlu'da ölmüştür. Bundan sekiz yıl sonra Yavuz Sultan Selim'de Sırt Köyü'ndeki ordugahında vefat etmiştir. Hindistan Seferi'nin komutanı Süleyman Paşa da Malkara'da vefat etmiştir. ⁽⁷⁾ 18. yüzyılda Tekirdağ, Avusturya'ya karşı Macar bağımsızlık hareketini başlatan Rakoczi Ferenc'i ağırlar. Rakoczi Ferenc ölene kadar yandaşları ile burada yaşar. ⁽⁸⁾

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşanan toplumsal ve siyasi çalkantılar kendisini Tekirdağ'da da hissettirir. Payitahta vergi toplama konusunda aya direyen Çelebi Süleyman Ağa ile yeni teşkil etmiş olan Nizam- ı Cedit ordusu Malkara'nın Ballı Köyü'nde çatışır. II. Mahmud Döneminde kendisini affettirmek için Rami ve Maçka kışlalarını yaptıran Çelebi Süleyman Ağa, Tekfurdağı ayanı olur. ⁽⁹⁾ 19. yüzyıl bütün Trakya için olduğu gibi Tekirdağ içinde kötü günlerin başlangıcıdır. Şehir iki kere Ruslar tarafından ele geçirilir. Bu işgaller yüzünden Tekirdağ harap olur ve şehirden Anadolu'ya ilk kitlesel göç gerçekleşir. 1912'de Osmanlı ordusu, Balkan Savaşı'nda yenilince Çatalca gerisine çekildi. Bulgar ordusu bütün Tekirdağ'ı işgal etti. 1913 yılı Tekirdağ halkının Bulgar zulmü altında kaldığı yıllardır. Özellikle Malkara'da büyük kıyımlar meydana geldi. Rus işgalinden sonra şehir Anadolu'ya ikinci kitlesel göçünü verdi.

6 Mehmet Zeki Pakalın, 1993 *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* MEB yayınları, c.3, İstanbul s.263

7 MEB yayınları (1991) *Türk Ansiklopedisi*, c.29, İstanbul, s.42

8 Mehmet Serez, *Tarihte Türk-Macar İlişkileri*, II Rakoczi Ferenc ve Miyes Kelemen'in Türkiye Mektupları, Tekirdağ Valiliği Yayınları s.4

9 Anadolu Yayıncılık 1983 s. 69

Balkan ittifakı parçalanınca Osmanlı Devleti, bütün Trakya'yı geri aldı. Teşkilat-ı Mahsusa 13 Temmuz'da Marmara Ereğlisi'ne ve Tekirdağ'a çıkarma yaptı. Karadan da kuşatılan Bulgarlar çekildiler. İstanbul yolu üzerinde stratejik bir noktada bulunan Tekirdağ, İstanbul'u elinde tutmak isteyen devletlerce büyük bir öneme sahip bir şehir olarak görülüyordu. Bölgeye ilk önce Fransızlar ardından da Yunanlılar çıktı. Yunanlılar, bölgedeki Rum nüfusunu Türklere daha fazla göstermek için yerli Türkleri çetelerle baskı altına aldılar ve onları göç için zorlamaya başladılar. Şehirden tekrar göç başladı. Daha 1. Dünya Savaşı bitmeden kurulan Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Rumların yapmış oldukları bu faaliyetlere karşı Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal, "Yunanların ve yerli Rumların teşkilat ve teşebbüsüne karşı, tarafımızdan da aynı teşkilat ve teşebbüsata girişilmesi ve Sivas Kongresi nizamnamesinin lahikasına göre silahlı milli müfrezeler kurulması ve kolordunun bu hususta azami derecede, gizli yardımda bulunmasını" emretmişti. 1920 yılında Edirne'de toplanan kongrede Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti silahlı milli teşkilat kurulması meselesini görüşmüş ve Doğu Trakya'da "bekçi-korucu" ismi altında 3000 kişilik bir mili teşkilat kurulmasına karar vermişti. Ancak Tekirdağ'daki 55. Tümen Komutanı Alaaddin Bey ve Tekirdağ Müdafaa-i Hukuk teşkilatı, bu gücün kurulmasına karşı çıkmışlar ve bölgedeki imkanların yetersizliği nedeniyle kendi paylarına düşen 300 kişilik müfrezeyi kurmaya önem vermemişlerdir. Bu yüzden Doğu Trakya'da İstanbul'un işgaline kadar bir milli teşkilat kurulamamıştı. (10) Tekirdağ Mutasarrıfı, seferberlik emrini açık olarak uygulamamakla birlikte işgal altındaki İstanbul Hükümeti'ne sadakat gösterilmesini istemekteydi. Cafer Tayyar Bey, seferberlik emrinin uygulanması konusunda çabalar sarf ettiyse de, Tekirdağ livası halkı, bu seferberlik yüzünden yabancı müdahalesi ile livanın harap olacağına inanıyordu. Tekirdağ'daki 55. tümen kolordunun üçte biri kadardı ve Yunan işgali başladığında hiç dövüşmeden teslim oldu. 55. tümenin savaşmadan teslim olması bütün Trakya savunmasının 5 gün içersinde çökmesine neden oldu. (11)

10 Tefvik Bıyıklıoğlu, 1992 *Trakya'da Milli Mücadele* c.1 , Ankara s. 205
 11 Bıyıklıoğlu 1992: 214

Paris Barış Konferansı ile bölge Yunanlılara bırakıldı. Yunanlıların 11 Ekim 1922'de bölgeye boşaltmalarına kadar, Doğu Trakya'daki yerel direniş örgütleri Yunanlılara önemli kayıplar verdi.

Mudanya Ateşkesi ile Yunanlılar bölgeyi boşaltmaya başladılar. Refet Bele, Trakya'yı teslim alana kadar bölgede itilaf askerleri denetimi ellerinde tuttular. Tekirdağ Refet Bele tarafından 13 Kasım 1922'de teslim alındı.O zamana kadar Tekfurdağı adı ile anılan Tekirdağ, 1927'de şimdiki ismi ile vilayet oldu.

TEKİRDAĞ KRONOLOJİSİ

M.Ö. 4000-2000	Anadolu'dan gelen Trak istilası
M.Ö. 2000-1200	Tuna'dan gelen Trak istilası
M.Ö. 1200	Frig istilası
M.Ö. 800	Yunan istilası
M.Ö. 700-500	İskit istilası
M.Ö. 513-475	Pers istilası
M.Ö. 450	Odris Trak Devleti'nin kurulması
M.Ö 450-341	1. Trak Devleti'nin kurulması
M.Ö 429	Trakya Kralı Sitalkes'in Makedonya'ya saldırması
M.Ö 400	On binlerin geçişi
M.Ö 359	Trakya Krallığı'nın bölünmesi
M.Ö 341	Filip'in son Trakya Devleti'ni Tekirdağ'ı Makedonya'ya katması
M.M 319-281	Lizimahos Krallığı
M.Ö 212-168	II. Trak Devleti
M.Ö 168	Romalıların yerleşmesi
M.Ö 168-MS 46	Roma'ya bağlı Trak Devleti
M.Ö 168-M.S.395	Roma Devri
M.S. 68	İmparator Vespeyan'ın İncik'i yaptırması
376-487	Got akınları
378-559	Hun akınları

448	Attila'nın akınları
587-626	Avar akınları
591	Karıştıran'ın Avarlar'ın eline geçmesi
626-712-1205-1236	Bulgar saldırıları
919-934	Macar saldırıları
1050-1090	Peçenek saldırıları
1096-1261	Haçlılar ve Latin İmparatorluğu
1307	İncik'te İshak Bey ile Bizanslılar arasında savaş
1321-1340	Osmanlı akınları
1332	Karesi Türklerinin akınları
1349	Süleyman Paşa'nın Rumeli'ye ilk geçişi
1357	Tekirdağ'ın Osmanlıların eline geçmesi
1359	Osmanlıların Çorlu'yu kesin olarak almaları
1366	1. Murad'ın ahileri Malkara'ya yerleştirmesi
1373	1. Murad'ın Malkara'yı Bizans'a karşı üs olarak kullanması
1559	Tekirdağ'da Suhte ayaklanmalarının çıkması
1717	II. Ferenc Rakoczi'nin Tekirdağ'a gelmesi
1800	Tekfurdağı ayanı Çelebi Süleyman Ağa'nın Silistre Kalesi'nin onarımı ile görevlendirilmesi, Tekfurdağı ve Edirne ayanlarının Nizam-ı Cedid'e karşı ayaklanması, Çelebi Süleyman Ağa'nın Ankara'ya sürülmesi
1824	Çelebi Süleyman Ağa'nın tekrar Tekfurdağı ayanı olması
1828	Kazak süvarilerinin gelmesi
1878	Rus işgali
1912	Bulgar işgali
1913	Şehrin Bulgarlardan geri alınması
1920	Yunan işgali
13 Kasım 1922	Tekirdağ'ın kurtuluşu
1927	Tekirdağ'ın vilayet olması

ETNİK YAPI

OSMANLILARDAN ÖNCE

Rumeli, Osmanlı Devleti tarafından fethedilmeden önce çeşitli milletler tarafından ele geçirilmişti. Bunlar içinde Traklar, Frigler, Yunanlılar, Persler, İskitler, Makedonlar, Gotlar ve Romalılar bulunmaktaydı. Bu ulusların dışında, Osmanlılardan önce Trakya, diğer Türk boyları tarafından da istila edilmişti. Bu Türk boyları, Peçenekler, Avarlar ve Hunlar'dır.

Orta Asya'dan, Hazar Denizi ve Karadeniz'in kuzeyini takip ederek Balkanlara gelen Türk kavimlerinin göçleri devam ederken 9. ve 13. yüzyıllarda Bizans yöneticileri Slavların ve Latinlerin Rumeli üzerinde etkinlik kurmasını engellemek için Anadolu'dan Babek ve Çepnileri, özellikle Konya'nın bazı kesimlerindeki Türkmenleri Rumeli coğrafyasında iskan ettikleri bilinmektedir. Hatta 9. yüzyılda Bizans'ın 'Vardarlı Türkmenleri' Selanik ve Ohri yörelerine yerleştirdikleri bilinmektedir. Rodoplar ve Vardar Makedonya'sında varlıklarını hissettirmiş olan bu Türklere 'Konyar Türkleri' denilmektedir. ⁽¹⁾ Yine Osmanlı'dan önce, Batı Anadolu'yu fetheden Aydınoğulları, Saruhanlıoğulları ve Karesioğulları, donanmaları ile Ege'yi geçerek Balkanlara akınlar düzenlemiştir. Bunların en önemlisi Aydınoğullarından Gazi Umur Bey'dir. Gazi Umur Bey, Bizans ile yaptığı ittifak sonucunda pek çok Anadolu Türk gruplarını bölgede iskan ettirmiştir. Bazı kaynaklara göre Umur Bey, Kantakuzen'in taht davaları sırasında Batı Trakya ve Rodoplar bölgesine 100 bin kadar Yörük-Türkmen yerleştirmiştir.

İlhanlı Moğolları tarafından sürülen II. İzzeddin Keykavus, Bizanslılar tarafından Dobruca'ya, Hıristiyan Oğuzların başına bey olarak gönderilir. Bir yıl sonra Karesi Beyliği'nden Dobruca'ya sığınan ve İzzeddin Keykavus'a katılan 12 bin Türkmen'le birlikte ünlü Sarı Saltık Baba, dervişleri ile birlikte, daha önce bu bölgede iskan edilmiş olan Peçenek, Kuman ve Tatarlar arasında yerleştirilir.

1. Hüseyin Memişoğlu, 1995, *Bulgaristan'da Türk Kültürü*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay : A.28, Ankara s. 21,22

Bu verilerden de anlaşılacağı gibi Rumeli’de Türk yerleşimi, Osmanlılardan çok önce başlamıştır. Osmanlılar gelmeden önce bölgede azımsanmayacak bir Türk varlığı söz konusu olmuştur. Sarı Saltık Baba ve diğer kolonizatör Türk dervişleri vaazlar vererek Rumeli coğrafyasında İslam’ın yayılmasını sağlamışlardır. İslam, bölgenin uzun yıllar hakimi olacak Osmanlı Devleti’nden önce bölgede kendisine yer bulmuş, Osmanlı askerleri Rumeli’yi fethettiklerinde gayr-i müslim halklarla birlikte Müslüman Türk unsurları ile karşılaşmışlardır.⁽²⁾

OSMANLILAR ZAMANINDA

Osmanlı Devleti, komşusu olduğu Bizans ile çatışmalara girse de kimi zaman ittifaklar da kurmuştur. Bizans, iç ve dış tehditlerde Osmanlı’nın yardımını istemiş, Osmanlı’da bu ittifaklar sayesinde bir takım kazançlar elde etmiştir. Bu kazançların en önemlisi Çimpe Kalesi’nin alınmasıdır. Tahta ortak olduğu İoannes ile bir egemenlik mücadelesine girişen Kantakuzenos, Sırp ve Bulgarlar tarafından kuşatılan Edirne’deki oğlunu kurtarmaları için Osmanlılara Gelibolu’daki Çimpe Kalesi’ni teklif etti. Üstlerine düşen görevi yerine getiren Osmanlı Devleti, Çimpe Kalesi’ni kullanarak bölgedeki konumunu iyiden iyiye güçlendirdi. Süleyman Paşa, Trakya’yı, Çimpe Kalesi’ni bir üs olarak kullanarak fethetmeye başladı. Öncelikle Gelibolu Yarımadası’nı ardından İstanbul’daki iç karışıklığı fırsat bilen Süleyman Paşa, fetih hareketlerini arttırdı. Gelibolu Yarımadası’ndan Doğu Trakya’ya kadar yayılmaya başladı. Önce Malkara ve Keşan, ardından 1357’de Burgaz ve Çorlu alındı. Çorlu’nun fethi ile Edirne-İstanbul irtibatı kopmuş oluyordu. Bu fetih hareketleri Süleyman Paşa’nın ölümü ile kesintiye uğradı. Orhan Bey’in Bizans ile barış yapma taraftarı olması nedeniyle elde edilen topraklar bir aralık elden çıkar gibi de olsa, I. Murad, yaptığı fetihlerle bölgenin tamamen elden çıkmasına engel olmuştur. Trakya’nın önemli merkezleri olan Malkara, Dimetoka ve Edirne ele geçirilerek Rumeli üzerinde mutlak bir hakimiyet kurmak için ilk ve en önemli adım atılmış oldu.

2 Memişoğlu, 1995: 21,22

Osmanlı Devleti, Rumeli üzerinde hakim olmaya başladığı yıllarda, sistemli bir iskan politikası takip etmiştir. Osmanlı'nın ele geçirdiği bölgelerde boşalan köy ve kasabalar, Anadolu'dan getirilen Türk unsurları tarafından doldurulmuştur. Osmanlı'nın buralara yerleşmeleri iki yolla olmuştur. Bunlardan birincisi fetihler sırasında Anadolu'nun yakın yerlerinden (Balıkesir, Manisa gibi) devlet eliyle yapılan göçlerdir. İkincisi ise, fetihlere katılan çeşitli aşiretlere mensup gönüllü askerlerin kalelerde muhafız olarak bırakılması ya da istedikleri yerlere yerleştirilmesi ile olmuştur. Bu fetihlerin ve Rumeli'nin Türkleştirilmesinde öncü rolü Türk dervişleri üstlenmiştir. Osmanlıların Gelibolu'yu fethetmeleri üzerine ilk göçmen kabileleri, Süleyman Paşa zamanında Karesi vilayetinden getirilip buraya yerleştirilmiştir. Sultan I. Murad döneminde ise Kavala, Drama, Serez ve Karaferya havalisini ele geçirmesini üzerine Saruhan'daki konar göçer Yörükler 1374-1375 yıllarında Serez'e yerleştirilmiştir. Aynı durum Yıldırım Beyazıt zamanında da devam etmiş, Saruhan yörükleri Vardar, Üsküp ve Niş'e yerleştirilmiştir. Bu yerleştirme kimi zaman bir ceza, sürgün şeklinde de olmaktadır. Örneğin, Saruhan'da oturup Menemen'de kışlayan yörük aşiretleri tuz yasağına uymadıkları için Filibe Ovası'na sürülmüştür.

TEKİRDAĞ VE YÖRÜKLER

Tekirdağ ilinin Türkleştirilmesi gayretlerinde de yörüklerin çok önemli katkıları olmuştur. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde 1081 Hicri'de ziyaret ettiği Tekirdağ'ı epeyce methettikten sonra Tekirdağ'ın "Rumeli eyaletinde top-keşan yörük beylerinin tahtgâhı bir kaza" ve "şehir nüfusunun çeşitli milletlerden oluştuğunu ama burada öteden beri oturan yerlilerin açık ve düzgün bir Türkçe ile konuşan yörükler olduğunu" söyler. "Yörük" kelimesi etimolojik olarak 'yürümek' kelimesinden türemiştir. İsmet Zeki Eyuboğlu, sözlüğünde "yörük" kelimesinin 'yürümek' fiil kökünden türediğini, konup göçer bir Türk topluluğu olduğunu, yazın başka, kışın başka yörelere göçtükleri için bu adı aldıklarını" söylemektedir. ⁽³⁾

3 İsmet Zeki Eyuboğlu, 1998 *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*, Sosyal Yayınlar, İstanbul, s.767

Kendisini “katıksız” bir yörük olarak tanımlayan, ailesi şimdi Yunanistan’da kalmış olan Üreyiş Köyü göçmenlerinden olan babaannem Müzeyyen Tosun’a yörük kelimesinin ne anlama geldiğini sorduğumuzda bize mizahla karışık yörüklerin “Biz burda durmeyeceğiz, yürüyüp başka yere gideceğiz” dedikleri için kendilerine yörük denildiği cevabını vermiştir. Herhangi bir tahsil görmeden ve dış dünyaya kapalı olarak yaşayan halk tabakaları içinde dahi yörük kelimesinin kökeni hakkında bu düşünce hakimdir. Faruk Demirtaş, “yörüklerin Selçuklu Devleti’nin güçsüz düştüğü yıllarda Selçuklulara halef olmuş uç Türkmenleri’nin Osmanlı devrinde yerleşmemiş bakıyeleri olduğunu ; bu kelimenin etnik bir anlam taşımadığını, sadece Orta ve Batı Anadolu’da varlığını sürdüren konar-göçer bir hayat yaşayan aşiretleri işaret ettiğini” söylemektedir.⁽⁴⁾ Mehmet Zeki Pakalın, halk arasında yörük kelimesinin ‘göçebe, bedevi, çadırdaki oturup yerleşik hayata geçmemiş insanlar’ anlamına geldiğini belirttikten sonra yörüklerin Osmanlı’da bir askeri sınıf olduğunu söyler.⁽⁵⁾

Osmanlıların Rumeli fethinde yörükler ve bunlardan oluşturulmuş yayalar büyük rol oynamıştır. Tekirdağ’da Orhan Gazi döneminden başlayarak Fatih Sultan Mehmet’e kadar süren bir yörük yerleşimi söz konusudur. Tekirdağ’da yörük beylerine çeşitli görevler ve topraklar verilmiştir.⁽⁶⁾

Özellikle Tekirdağ ve Vize, ayrıca Hayrabolu, Malkara ve Çorlu önemli yörük merkezleri konumuna gelir. Fatih Sultan Mehmet zamanında çıkarılan bir kanunname ile Yörük ocakları kurulur. Yerleşik ve özel statüye bağlı yürüklere müsellemler adı verildi. Müsellemler ocakları yörüklerden kurulmuştu ve başlangıçta atlı süvari şeklinde teşkil edilmişti. Daha sonraları bu sınıf geri hizmete alındı. Müsellemler kendilerine ayrılmış köy ve çiftliklerde başta at yetiştirme işini üzerlerine almışlar, aynı zamanda hayvancılık ve çiftçilik yaparak, vergiden muaf bir şekilde yaşarlardı. Müsellemlerin çiftlikleri alınıp satılmaz veya tapuya bağlanamazdı. Savaşlara her ocağın iki nöbetli gider, bunların masraflarını geride kalan yamaklar karşılardı.

4 Faruk Kadri Timurtaş, 1948, *Osmanlı Devrinde Anadolu’da Kayalar*, TTK Bellekten, Ankara s.575

5 Mehmet Zeki Pakalın, 1993, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* MEB yayınları, c.3, İstanbul s.640

6 Anadolu Yayıncılık 1983, *Yurt Ansiklopedisi*, c.9, İstanbul, s.73

Yürüklerin görevleri savaş ve barış zamanında değişim gösterirdi. Yürükler savaşta hendek ve siper kazmak, yol açmak, top çekmek, gülle ve ağırlık taşımak, askere zahire ulaştırmak, köprüleri, kara ve su yollarını korumak ve tamir etmekte. Barış zamanında ise yürükler, kaleleri, resmi binaları onarmak ; maden ocaklarında, tersanelerde çalışmak ve yol yapmak ile görevlendirilirdi. Yürüklerin önemli görevlerinden biri de işlek yolların önemli mevkiilerinde nöbet tutmaktı. Bu işe 'derbentçilik' adı verilirdi.

Yürüklerin görevi ağır ve süreklidir. Angarya sayılabilecek işlerin savaş ve barış zamanında hiç durmadan sürüp gitmesi Yürükler arasında genel bir hoşnutsuzluğa yol açtı. Yürükler zamanla toprakla ilgilenmeye ve asıl görevlerini ihmal etmeye başladılar. Osmanlı Devleti, Viyana Kuşatması'ndan sonra başlayan bozgunu engellemek için yürükleri 'evlad-ı fatihan' adı altında yeniden örgütlemeye başladı. Ancak Tekirdağ'da ancak 150 kişi evlad-ı fatihan olarak kaydedilmişti. ⁽⁷⁾

Tekirdağ yürüklerinin mensup oldukları kollar şunlardır : Avşarlar, Beydililer, Danişmentliler, Dulkadir ve Bozoklar, Karamanoğulları, Oğuzlar, Saruhanlılar, Suriye yürükleri. Bugün Tekirdağ'da hala pek çok yerleşim yerinde yürük isimlerine rastlanmaktadır. Tekirdağ'daki yürük yerleşimleri konusunda yazılmış en ayrıntılı kitap, Hikmet Çevik'in 'Tekirdağ Yürükleri' isimli çalışmasıdır. Hikmet Çevik, hemen hemen bütün Tekirdağ'daki köy isimlerinin yürük kökenli olduğunu yazmaktadır. Ancak bu kitapta adı verilen ve bizim ağız çalışması yaptığımız bazı köylerin isimlerinin kökenleri başka kaynaklarla karşılaştırma yapıldığında birbirini tutmamaktadır. Gittiğimiz köylerde, köyün isminin nereden geldiğini sorduğumuzda, köylüler, köyün isminin farklı bir geçmişten kaynaklandıklarını söylemektedir. ⁽⁸⁾

7 Anadolu Yayıncılık 1983, *Yurt Ansiklopedisi* c.9 İstanbul s.69-77

8 Hikmet Çevik, 1971, Tekirdağ Halkevi Yayınları: 07 Eko Matbaası Tekirdağ s. 34

Tekirdağ'da ağız çalışması yaptığımız köyler ve beldelerin isimleri ve bu isimlerin kökenleri karşılaştırmalı olarak şöyledir :

Yağcı : Bir gacal köyü olan Yağcı'nın adı, yakın zamanlara kadar köyün biraz dışında bulunan yağ değirmenlerinden gelmektedir. Köyün muhtarı Hamdi Hünkar ile yaptığımız konuşmada, köyün eski adının Kurtkoca olduğunu, önceden köyün çiftlik olduğunu, köylülerin bu çiftliği birkaç kez satın aldıklarını, bu Kurtkoca adının, çiftliğin satın alındığı kişinin kurt gibi uyanık olmasından ileri geldiğini öğrendik.

Hikmet Çevik, eserinde Saruhan ve Balıkesir'de Yayıc yörükleri olduğunu, Yağcıların Rodosçuk sicillerinde bir müselleme ocağı olarak kayıtlı olduğunu, bu yağcıların orduya yağ hazırlamakla görevli olduğunu yazmaktadır. Ayrıca Yayıc yörüklerinin isminin zamanla 'Yağcı'ya dönüşmesinin mümkün olduğunu eklemektedir.

Bıyıklı: 93 muhaciri olan Bıyıklı Köyü sakinleri, Rus savaşından sonra Selvi Kazası'nın Dobramilka köyünden göç etmiştir. Karacakılavuz ve Banarlı Beldeleri, Kaşıkçı, Ferhadanlı ve Kazandere köyleri de aynı kazanın köylerinden göç etmişler ve birbirlerine yakın arazilere yerleşmişlerdir. Bıyıklı adının kökeni hakkında köyün yaşlılarından Mestan Ağa ile yaptığımız sohbette köyün daha önce bir çiftlik olduğunu, Bulgaristan'dan göçüp buraya gelindiğinde çiftliğin muhacirlerce satın alındığını, çiftliğin sahibinin pos bıyıklı Ali adında biri olduğunu ve bu yüzden buraya çiftli sahibinin lakabı olan Bıyıklı adının verildiğini söyledi.

Hikmet Çevik, köyün adının yine yörüklerden geldiğini, Aydın ilinde Bıyıklı yörüklerinin yaşadığını, bir dönem Hama ve Humus sancaklarına yerleştirilen yörükler içinde Bıyıklı yörüklerinin olduğunu, Bıyıklı Köyü'nün Bıyıklı yörüklerinden kopmuş bir parça olup beylerinin isimlerini almış olduklarını söylemektedir.

Banarlı: Banarlı Beldesi'nde konuştuğumuz Zekeriyya Kaya, bize bu beldenin büyük bir kısmının 93 muhaciri olduğunu ve tıpkı Bıyıklı köylüleri gibi Selvi Kazası'ndan göç ettikleri söyledi. Beldenin ilk adının Pınarlı olduğunu, eskiden şimdi kurulu olduğu

yerden daha aşağıda bulunduğunu, köyde çıkan bir hastalık nedeniyle köylülerin şimdiki yerlerine göç ettiğini, köyün Aşağı Pınarlı ve Yukarı Pınarlı olarak bölündüğünü, köyün eski yerinde kalanların da zamanla Yukarı Pınarlı'ya yerleştiğini, zamanla bu adın Banarlı'ya dönüştüğünü söyledi.

Hatta Nihad Sami Banarlı'nın babasının burada Nahiye Müdürü olduğunu, Banarlı soyadının da buradan kaynaklandığını, Nihad Sami Banarlı'nın babasının mezarını buraya gelip aradığını belirtti.

Tekirdağ Yörükleri isimli kitapta beldenin adındaki -lı eki, beldenin çevresinde bu eki almış pek çok köyün olması ve Karakoyunlu soyunu yetiştiren Baranlı yörüklerinin bulunması nedeniyle Banarlı'nın yörükler tarafından kurulmuş olduğunu söylenmektedir. Hikmet Çevik ayrıca Banar kelimesinin pınar kelimesinden değiştiğini, Baranlı kelimesi Banarlı kelimesinin birbirine dönüşebileceğini eklemektedir.

Karacakılavuz : Karacakılavuz beldesinde konuştuğumuz 1913 doğumlu Hasan Karadağ, beldelerinin 93 muhaciri ve bir kısım Romanya muhaciri olduğunu, Ferhadanlı, Bıyıkali, Kaşıkçı, Kazandere ve Banarlı sakinleri gibi Selvi kazasından göçtüklerini; beldenin isminin bir söylence ile ilgili olduğunu söyledi. Söylenceye göre muhacirler Bulgaristan'dan göçüp bölgeye geldiklerinde karşılırlarına bir karaca çıkar. Bu karaca muhacirlere kılavuzluk yapar ve beldenin kurulu olduğu yerde karacanın izini kaybederler. Burada bir çiftlik vardır ve muhacirler buraya yerleşirler.

Tekirdağ Yörükleri isimli çalışmada, Karacakılavuz'un II. Bayezid'in vezirlerinden Koca Mustafa Paşa'nın mülkü olduğu ve bu köyü İstanbul'daki hayratına devrettiği yazılmıştır. Ayrıca yine beldenin Karaca yörüklerinin bir dalı tarafından kurulmuş olduğu ihtimali üzerinde durulmaktadır.

Karacakılavuz beldesinin etrafındaki köylerin isimlerinde de 'kara' sıfatının bulunması dikkat çekicidir. Karabezirgan, Karahalil, ve Karacamurat köyleri Karacakılavuz'a yakındır. Ayrıca Merkez ilçenin, Çorlu, Malkara ve Hayrabolu'nun yakın

köylerinin isimlerinde de bu kara sıfatı görülmektedir : Karamurat, Karaiğdemir, Karacahalil, Karacagür, Karababa, Karayahşi, Karabürçek(2 tane), Karakavak, Karakarlı, Karaevli, Karahisarlı, Karansılı, Karacalı, Karaağaç.

Ortaca : Bu köy çoğunluk olarak gacal kökenli insanlardan oluşmakla birlikte az sayıda Romanya muhacirini de barındırmaktadır. Köyde konuştuğumuz yaşlılar, bu köyün eski bir köy olduğunu, daha önce yerleşimin daha yukarıda yapıldığını, ancak su problemi nedeniyle köyün yerinin değiştirildiğini söylediler. Ortaca adının köyün bir yol ortasında bulunması nedeniyle geldiğini söylediler.

Hikmet Çevik, Tekirdağ müsellemlerine bağlı Ortacıyan yörükleri olduğunu, Ortaca adının buradan gelebileceğini söylemektedir.

Osmanlı : Bu köyün yarısı gacal, yarısı Bulgaristan muhaciridir. Köyde konuştuğumuz kişiler, Osmanlı adının ya daha önce burada yer alan bir çiftlikten geldiğini ya da Osmanlı Devleti ile bir ilgisi olabileceğini söylediler.

Tekirdağ Yörükleri'nde Osmanlı'nın yörük köy adları kılavuzunda adının var olduğunu, en eski yörük ocaklarından biri bulunduğunu, bu köyün Rodosçuk sicillerinde bir müsellemler köyü olarak görüldüğünü söylemektedir.

Karahisarlı : Karahisarlı köylüleri kendilerini gacal olarak tabir etmektedir. Çok eskiden atalarının Afyon Karahisar'dan göç ettiklerini söylediler.

Hikmet Çevik, Karahisarlı'nın Kanuni devrinde bir müsellemler ocağı olduğunu, Danişmendlilerin Karahisarlı oynağına sahip olduklarını yazmıştır.

Yayabaşı : Yayabaşı köyü, hemen hemen terk edilmiş bir köydü. Hali hazırda bir çiftlik arazisiydi. Az sayıda kalan nüfusunun tamamı şehir merkezinde yaşamakta olduğu için köyde konuşacak kimse bulamadık.

Hikmet Çevik, yayabaşı teriminin yörük ve müselleme komutanı anlamına geldiğini, bunların çiftlik ve tımarları bulunduğunu, yayabaşların görevlerinin eşkincileri savaşa götürmek ve gözetmek olduğunu söylemiştir.

İnecik: Eski bir yerleşim yeri olan İnecik, Osmanlı'dan beri önemli bir yerleşim bölgesidir. Köyde çoğunlukla gacallar yaşar. İnecik köyünün adı burada kurulan eski bir pazardan gelmektedir. Hikmet Çevik de buraya önceden Eğnepazarı denildiğini söylemektedir.

Kınıklar: Kınıklar köyü, gacal köyüdür. Köyde konuştuğum 75 yaşındaki Osman Yaman, köyelerinin çok eski olduğunu, bunun da köyün üç mezarlık doldurmuş olmasından anlaşılacağını, kendi atalarının pek çok kuşaktan beri burada yaşadığını söyledi. Bu yüzden köyün adının nereden geldiğini bilemeyeceğini ifade etti.

Kınıklar, Oğuzların Üçok boyundan gelir. Kınıklar, atabeylerin ve Selçuklu sultanlarının boyudur.

Tekirdağ yörükleri ile ilgili elimizdeki en ayrıntılı çalışma olan Tekirdağ Yörükleri isimli eserde, Kınıkların bu yönünde dikkat çekilerek Kınıklar köyünün Kınık Uşak isimli yörüklerce kurulduğunun şüphesiz olduğu söylenmektedir.

Ferhadanlı: Sakinleri 93 muhaciri olan Ferhadanlı, köylülerin anlattığına göre daha önceden Fahrettin Bey'e ait olan bir çiftliktir. Çiftlik satın alındıktan sonra burasının adı Feradanlı olarak değişmiştir.

Hikmet Çevik, Kanuni devrinde Rodosçuk sicillerinde burasının bir müselleme ocağı olduğunu ve eski isminin Fahreddinlu şeklinde kaydedildiğini söylemektedir. Yazar, şimdiki köyün yerinin 1876 muhacirlerince satın alındığını ancak adının değiştirilmediğini de eklemektedir.

Naip : Mübadeleyle gelen Selanik göçmenlerinin yaşadığı Naip köyü eski bir yerleşimdir. Daha önceden burada yerli Ruamların yaşamış ve Kurtuluş Savaşı'ndan sonra mübadele ile Yunanistan'a gitmişleridir. Köyde konuşma fırsatını bulduğumuz 74 yaşındaki Yusuf Okav, köyün adının burada yaşayan Naip isminde birinden kaldığını söyledi.

Tekirdağ Yörükleri isimli kitapta Naip köyü ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır.

Kaşıkcı: 1876 muhacirlerinin yaşadığı Kaşıkcı köyü, bizzat bu muhacirler tarafından kurulan bir köydür. Köyde konuştuğumuz İbrahim Tetkin'in anlattığına göre Kaşıkcı köyü de Bulgaristan'ın Selvi kazasından göçmüş bir köydür. Muhacirler ilk önce Hayrabolu'nun Lahana köyüne yerleşirler. Sonra göçüp geldikleri yerin ormanlık bir yer olması nedeniyle kendilerine ormanlık bir arazi ararlar ve köyün şimdi kurulu olduğu yerin biraz dışında yerleşirler. Kaşıkcı adı Bulgaristan'dan birlikte getirdikleri bir isimdir. Kendileri ile birlikte Bulgaristan'dan gelen Ayvazfakı(Ayvafakı) köylüleri ile birlikte yaşayan Kaşıkcılılar, köyün yeni isminin Kaşıkcı olması konusunda ısrar edince köy şimdiki yerine Kaşıkcı adıyla kurulur.

Hikmet Çevik, çalışmasında Saruhan, Balıkesir ve Aydın'da Kaşıkcı yörüklerinin olduğunu ve köyün kurucularının bu yörükler olduğunu yazmaktadır.

Seymenli: Seymenli köyü gacalların yaşamakta olduğu bir köydür. Köyün muhtarından nadiren alabildiğimiz bilgilerden biri de seymen kelimesinin 'segban'dan geldiğidir. Segban kelimesi Farsça'dır. Segbanlar av köpekleri ile ilgilenen kimse demektir. Yeniçerilerde bir askeri sınıfı temsil ederler.

Hikmet Çevik de bu bilgiyi doğrularken Seymen ya da Seymenli köyünün yerleri konusunda ihtilaf olduğunu söylemektedir.

Kayı: Tekirdağ merkezindeki pek çok köy gibi önceden çiftlik olan Kayı köyünde şimdi Bulgaristan ve sınırlı sayıda Romanya muhacileri yaşamaktadır. Köyde

konuştuğumuz Mehmet Söğüt, Kayı isminin Osmanlı ile ilgisinin olabileceğini ancak daha önce köyün yerinde bir çiftlik olduğunu, bu çiftlikte Cumhuriyet'e kadar İspanya'dan getirilen Yahudilerin yaşadığını söyledi.

Faruk Demirtaş, 'Osmanlı Devrinde Kayılar' ⁽⁹⁾ isimli makalesinde Osmanlı Hanedanı'nın bu boydan geldiğini, Kayıların etnik kökenleri üzerinde pek çok bilimsel tartışmanın yapıldığını, bazı Avrupalı bilim adamlarının Kayıları Moğol kökenli olarak göstermeye çalıştığını yazar. Yazar aynı zamanda Anadolu'nun pek çok bölgesinde kayı ismini taşıyan köyün olduğunu söylemektedir. Faruk Demirtaş, bunun nedeni olarak Kayıların Anadolu'da parçalanmış bir halde, ayrı ayrı bölgelerde yaşamasını gösterir. Yazar aynı zamanda Kayıları yörük grubuna dahil eder. Kınıklar ile Kayılar arasında Anadolu'ya gelişleri bakımından bir eşzamanlılık olduğunu belirtir. Kayılar, Bozoklardan gelir ve kendine bağlı Karakeçili, Sarıkeçili, Kızılkeçili, Haculu, Kurtlu ve Atçekenler aşiretleri gelir. bu aşiretler içinde Karakeçili aşiretinden Osmanlı Hanedanı doğar.

Fuat Köprülü, Osmanlıların Etnik Menşei isimli uzun makalesinde Kayıların Moğol kökenli olmadığını çeşitli bilimsel verilere dayandırarak açıklamaya çalışır. Kayıların 13. yüzyılda Merv civarındaki Mahan'dan Anadolu'ya geldiğini kanıtlar. Köprülü'nün en büyük dayanak noktalarından birisi de Kaşgarlı Mahmut'tur. Kaşgarlı'nın kayı boyunu eserinde zikrettiğini söylemektedir. Yazar, aynı zamanda Anadolu ve Rumeli'de Kayı adıyla kurulmuş köylerinin ve yerleşim merkezlerinin makalenin yazıldığı günler için tam bir listesini vermektedir. Rumeli'de tek bir Kayı köyü olduğunu, onun da Tekirdağ yakınlarında bulunduğunu söylemektedir. Köprülü Balkanlardaki Türk yerleşimleri konusunda derinlemesine bir araştırma yapılırsa bu bölgelerde pek çok Kayı isimli yerleşime rastlanabileceğini söylemektedir. ⁽¹⁰⁾ Hikmet Çevik, Kayı'nın Kanuni devrinde bir müselleme ocağı olduğunu söyler.

9 Faruk Kadri Timurtaş, 1948, *Osmanlı Devrinde Anadolu'da Kayılar*, TTK Belleten, Ankara s 575

10 M. Fuad Köprülü, 1939 *Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Menşei Meseleleri*, TTK Belleten, c.7 Ankaras. 219-303

TEKİRDAĞ VE GÖÇLER

Tekirdağ'ın etnik yapısını belirleyen en önemli ikinci etken Osmanlı'nın Rumeli'den çekilmeye başladığı dönemlerde yaşanan göç olgusudur. Bütün Rumeli, çeşitli tarihlerde kitlesel göç olayları ile sarsılır.

Rumeli'den Anadolu'ya ilk büyük göç, 1878 Berlin Antlaşmasından sonra Bulgaristan'dan olur. Rumi takvimle 1923 yılında meydana gelmiş olmasından dolayı eskilerin 93 savaşı veya 93 Bozgunu olarak adlandırdıkları 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, Balkanlarda yüzyıllardır süren Osmanlı Hakimiyeti'nin sona ermesine neden olmuştur. 93 Bozgunu, yüzyıllardır vatan yapılmış toprakların elden çıkmasını ve buradaki Müslüman ahalinin yurtlarının elinden alındığı bir parçalanma, siyasi coğrafyanın yanında beşeri coğrafyanın da zorla değiştirilmesi olayıdır.

93 Bozgunu ile Rumeli topraklarını yerinden oynatmış, Müslüman ahali kitlesel olarak göçe zorlanmıştır. Savaş esnasında ve sonrasında göçmenlerin önemli bir kısmı kaçkın halinde Trakya'da, İstanbul ve Kuzeybatı Anadolu topraklarına göç etmişlerdir. Rumeli göçmenlerinin kitlesel olarak göç ettikleri yerler, Edirne, İstanbul, Aydın, Ankara, Kastamonu ve Hüdavedigar vilayetleridir. Diyarbakir, Van, Musul, Halep, Bağdat ve Basra gibi yerlere iskan asgari ölçeklerde kalmıştır. ⁽¹¹⁾

Tekirdağ bu yıllarda büyük göç hareketlerine sahne olur. 1878'in ilk aylarında Bulgarların Filibe'yi işgal etmeleri ile muhacirlerin kitlesel halde geldiklerini gören Edirne ahali, Tekirdağ'a göçer. Sonra Tekirdağ ahali de bu göç kervanına katılıp İstanbul ve Anadolu'ya göç etti. Tekirdağ bir liman kenti olması nedeniyle ve Rumeli'den Anadolu ve İstanbul'a geçmenin en kolay yolu da deniz ulaşımı olduğu için Tekirdağ limanına muhacirler büyük topluluklar halinde gelmeye başladı. Şubat 1878'de Lüleburgaz'a ilerleyen Rusların önünde bulunan 200.000 muhacir Tekirdağ'a doğru çekilir.

11 Kemal Beydilli, 1999, *Balkanlarda Dönüm Noktası 93 Bozgunu ve Sonrası*, Berlin Antlaşması'ndan Günümüze Balkanlar', Rumeli Vakfı Kültür Yayınları, Genel Yayın : 1 İstanbul s. 25-34

Edirne ve Filibe'den gelen muhacirler, Tekirdağ ile beraber, Marmara Ereğlisi, Gelibolu, İskeçe ve Kavala iskelelerine yığılır. Bu muhacirler kiralık gemilerle Anadolu'ya geçiriliyorlardı.

Bu işgaller sırasında Rus askerleri ve Şarki Rumeli'den toplanan acemi askerler pek çok yörede olduğu gibi Tekirdağ'da da köylere baskınlar yapmaya başlar. Balkan muhacirleriyle sarsılan Tekirdağ'da panik çıkar. Tekirdağ'ın ahalisinden de göçler hızlanmaya başlamış, müslümanlar Anadolu'ya, hristiyanlar ise adalara göç etmiştir.

Barış imzalandıktan sonra ise Edirne, Havsa, Çorlu, Gelibolu, Baba-yı Atik, Silivri ve Tekirdağ göçmenlerinin geri dönmesine karar verilir.

Balkan muhacirlerinin iskanı için Sadaret'in emriyle boş arazilerin tespitine başlanmış, hazırlanan raporda Tekirdağ'da 6.000 atik arazinin olduğunu, ancak bu arazide hala yerli Rumların çiftçilik yaptığını, muhacir iskanının tehlikeli sonuçlar yaratabileceği belirtilmiştir.⁽¹²⁾

93 Bozgunu göçmenleri Tekirdağ merkez ilçede, Karacakılavuz, Banarlı, Bıykali, Kaşıkçı, Ferhadanlı, Kazandere köylerine yerleşmişlerdir. Osmanlı gibi köylerde de bir mahalle teşkil edecek şekilde 93 muhacirleri yerleştirilmiştir.

Tekirdağ Kültür Müdürlüğü'nün verilerine göre Tekirdağ merkez ilçede 1876-1923 yılları arasında 6 muhacir köyü kurulmuş, geri kalanlar hali hazırda mevcut olan köylere yerleştirilmiştir. Bulgaristan muhacirleri özellikle, o zamana kadar boş olan Saray ilçesine yerleştirilirler ve muhacirler burada 24 köy kurarlar.

12 Nedim İpek, 1999, *Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri (1877-1890)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara s. 163

Ağız araştırması için gittiğimiz, Karacakılavuz, Banarlı, Bıyıklı, Kaşıkçı, ve Ferhadanlı (ayrıca Kazandere köyü) Tuna Vilayeti, Selvi Kazası göçmenleri olduklarını beyan ettiler. Bu göçmenler, Servi'nin Kruşva, Dobramilka gibi köylerinde göç etmişlerdir. Servi göçmenleri aynı zamanda Saray ilçesinde kendi geldikleri yerin ismi ile bir köy kurmuşlardır. Servi göçmenlerinin Bursa'da Kumalanı ve Yörük Mezarlığı, Karahisar'da Servi ve hatta Bingazi Sancağı dahilindeki bir çiftliğe yerleştirildiğini biliyoruz. ⁽¹³⁾

Tekirdağ'da iskan edilen göçmenler yalnızca Balkan coğrafyasından gelmiş değildir. Hicri 1276'da Malkara'nın Sarıyar köyü, Kazanlı Türkler tarafından kurulmuş, Ruslar kendilerini katledince yerleri Bulgaristan muhacirleri ile doldurulmuştur. Bunun dışında Bulgaristan muhacirleri ile aynı zamanlarda gelen Kırım Tatarları ve Çerkezler de Tekirdağ'a yerleştirilmiştir. Saray'da Büyük Manika, Tatarlı Sahra, Hayrabolu'da hala varlığını sürdüren ve tatar geleneklerine göre yaşayan Emiryakup ve Çorlu'nun Şahbaz köyü, tatarlar tarafından kurulur.

Yağcı köyünde karşılaştığımız İbrahim Nogay'a soyadının nereden kaynaklandığını bilip bilmediğini sorduğumuzda, babasının dedesinin bir hoca olduğunu ve Kırım'dan göçtüğü söylemişti. Bu da bize Kırım kökenli göçmenlerin bir köy oluşturmadan dağınık halde yaşayabilecekleri ihtimali olduğunu göstermektedir.

Kırımlılar gibi Çerkezler de Tekirdağ bölgesinde iskan edilirler. Çerkezler Çerkezköy ve Dambazlar'ı kurarlar. Ancak Çerkezler buralardan çıkarılıp yerlerine Bulgaristan muhacirleri yerleştirilir.

Balkanlardan ikinci büyük göç dalgası Balkan Savaşı ile meydana gelir. Rus işgali yıllarında olduğu gibi Tekirdağ'ın yerli ahali yine Anadolu'ya gider. Rumeli'de göçler domino taşları gibi birbirini tetiklemektedir. Yerli ahali yerlerini terk etmekte ve dışardan gelen muhacirler gidenlerin yerlerine yerleştirilmektedir.

Ağız araştırması yaptığımız köyler içerisinde Balkan Savaşı göçmenlerinin kurmuş olduğu bir köye ya da bu muhacirlerden başka köylerde yaşayanlarına rastlamadık. Erman Artun, tezinin giriş bölümünde bu yıllarda Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin Tekirdağ'a yerleştirildiklerini yazsa da bu göçmenlerin nerelere yerleştirildikleri konusunda kesin bir bilgi vermemektedir. ⁽¹⁴⁾ Ahmet Halaçoğlu, Selanik'te toplanan binden fazla göçmenin İsfahan vapuru ile alınarak Tekirdağ'a getirildiklerini ve Edirne vilayeti dahilinde iskan edildiklerini ve daha önce göçler nedeniyle Tekirdağ'ı terk etmiş olan yerli ahalinin de memleketlerine döndürülmesi kararının alındığını yazmaktadır. ⁽¹⁵⁾

Lozan Antlaşması çerçevesinde imzalanan 30 Ocak 1923 tarihli mukavelename ile Türk ve Rum ahalesinin mübadelesi gerçekleştirildi. Yunanistan'dan Türkiye'ye mecburi göçe Batı Trakya'nın Müslüman ahali hariç Yunan arazisinde yerleşmiş Müslüman Yunan tebaası ; Türkiye'den de İstanbul'un Rum ahali hariç Türkiye arazisinde oturan Rum Ortodoksları tabiiydi. Bu göçte 384.000 Türk Türkiye'ye geldi. ⁽¹⁶⁾

Ağız araştırmamız esnasında gitmiş olduğumuz Naip köyü bu mübadele ile gelen Selanik göçmenleriydi. Kendilerinden önce Naip köyünün olduğu yerde Rumların yaşadıklarını belirttiler. Mübadele ile gelen diğer Yunanistan göçmenleri Tekirdağ'da Rumlardan boşalan diğer köylere yerleştirilmiştir.

Bu yıllardan sonra 1934-38 yılları arasında 42.000 Türk, Bulgaristan ve Romanya'dan göç etmişlerdi.

1939 yılından sonra, özellikle 1950li yıllarda kuvvetlenen Yugoslavya göçü başlamıştır. ⁽¹⁷⁾

14 Erman Artun, 1973, *Tekirdağ ve Balkan Muhacirleri Ağzları*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Genel Kütüphanesi T.111

15 Ahmet Halaçoğlu, 1995, *Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-1913)*, Türk Tarih Kurumu Ankara s. 128

16 Yılmaz Altuğ, 1987, *Balkanlardan Anayurda Yapılan Göçler*, TTK Belleken, c. LV s.110

17 Artun, 1973: 15

II. Dünya Savaşı sırasında, savaşın Türkiye'ye sıçraması endişesi ile Tekirdağ'dan Anadolu'ya yine göç olmuştur. Tekirdağ'dan özellikle il dışına göç 1975'e kadar sürmüştür. Balkan ülkelerinden gelen göçmenlerle nüfus açığı kapatılmaya çalışılmıştır. 1975 nüfus sayımında Tekirdağ doğumlu olup da il dışında yaşayanların sayısı 78. 200 olarak tespit edilmiştir.⁽¹⁸⁾

Şehir, ekonomik olarak bir cazibe merkezi olmasıyla dışarıdan göç almaya başlamıştır.

TEKİRDAĞ MERKEZ İLÇEDE ETNİK UNSURLAR

Ağız araştırması yaptığımız Tekirdağ'ın merkez ilçesinde, bu bölgede yaşayan insanların kendilerini "gacal", "Bulgaristan muhaciri" ve "Yunanistan muhaciri" olarak tanımladıklarını gördük. Derlediğimiz metinler bu üç topluluktan meydana gelmektedir. Bunların dışında Romanya ve Yugoslavya göçmenlerinin ve tatarlarının da bölgede dağınık olarak yaşadıklarını biliyoruz. Gezmiş olduğumuz köylerde Romanya ve Yugoslavya göçmenlerinin geldikleri ilk zamanlardaki gibi nüfuslarının çok olmadığını, zaman içinde köyleri terk ettiklerini, Selvi ya da Selanik göçmenleri gibi yalnızca kendilerinden oluşan köyler kurmadıklarını gördük ve bu sebepten dolayı kendilerine ulaşmamız mümkün olmadı.

Şehirdeki Tatar nüfusu ise merkez ilçenin dışında, yoğunlukla diğer ilçelerde yaşadıklarını biliyoruz. Özellikle Hayrabolu'nun Emiryakup köyünün tamamen tatarlardan oluştuğunu gördük.

Tıpkı Yugoslavya ve Romanya muhacirleri gibi Pomak vatandaşlarımızın da merkez ilçede dağınık olarak yaşamaları nedeniyle onlara ulaşamadık.

18 Anadolu Yayıncılık 1983, *Yurt Ansiklopedisi* c.9 İstanbul s. 77

Rumeli’de rastlanılan etnik isimlendirmelerden olan “dağlılara” ve “yörüklerle” burada tesadüf etmedik.

Biz çalışmamızda Gacallardan, Yunanistan ve Bulgaristan göçmenlerinden metinler derledik.

GACALLAR

‘Gacal’ kelimesi Derleme Sözlüğü’nde, Edirne, Lüleburgaz, Çavuşköy, Babaeski, Vize, Kırklareli, Çorlu, Malkara ve Hayrabolu’da ‘yerli, göçmen olmayan kimse’ anlamında kullanılmaktadır. ⁽¹⁹⁾

Bobçev, ‘Deliorman Türkleri’nin Kökeni’ isimli makalesinde, Bulgaristan, Deliorman’da yaşayan bazı Türklerin kendilerini ‘gacal’ olarak isimlendirdiğini, bu adı kullanım nedenlerinin yaşadıkları bölgenin yerlisi olmalarından ileri geldiğini söylemektedir. ⁽²⁰⁾

Ağız araştırmamızda gitmiş olduğumuz Karahisar, Kınıklar, Yağcı, Seymen Osmanlı, Yayabaşı, Ortaca ve İncecik köylüleri kendilerini ‘gacal’ yani yerli olarak tanımladılar. Kınıklar köyünden Osman Yaman, köylerinde üçüncü mezarlığın dolduğunu, ilk iki mezarlık içinde ‘eski Türkçe’ pek çok mezar taşı olduğunu söyledi. Kendilerinin köyün ‘kök yerlisi’ olup ‘gelme’ yani muhacir olmadıklarını ifade etti.

Ancak, gacal köylüleri kendilerini yerli olarak tanımlamalarına rağmen bir şekilde köyelerine dışarıdan geldiklerini, yerleştikleri köyün önceden bir çiftlik olduğunu ifade ettiler. Örneğin Yağcı köyünden Hamdi Hünkar, köyün, eski bir maziye sahip olmasına rağmen daha önce bir çiftliğin köylülerce satın alınarak köye dönüştürüldüğünü söyledi.

19 Komisyon, 1993, *Derleme Sözlüğü* c.6, Türk Dil Kurumu Yayınları: 211, Ankara, s.1886

20 S. S. Bobçev, 1982 *Deliorman Türkleri’nin Kökeni*, TTK Belleten c. LII s. 697-715

Kendilerini yine gacal olarak adlandıran Karahisar köylüleri atalarının Afyon-Karahisar'dan göçtüklerini, daha önce köyün yerinde Rumlar olduğunu söyledi.

Bu verilerden anladığımız kadarıyla gacal köylerinin yeri eskidir fakat köy halkının ataları, bir şekilde dışarıdan buraya gelip yerleşmiştir.

Gacal terimi halk içinde daha farklı anlamlar da taşımaktadır. Balkan ve Yunanistan muhacirleri 'gacal' kelimesini bir hakaret olarak kullanmaktadır.

Kayı köyünde konuştuğumuz köylüler, gacalların aslında bir tür dönme olduklarını, sonradan Müslümanlığı kabul ettiklerini ve Türkleştirildiklerini söyledi.

Naip köyünde konuştuğumuz köylüler ise gacal kelimesinin bazen hakaret olarak 'çingene' anlamında kullanıldığını ifade ettiler.

Bobçev'in aktardığına göre Mileteviç'in Bulgarca sözlüğünde gacal kelimesinin bir sıfat olarak kullanıldığını ve bu kelimenin hayvanlar için 'işe yaramaz, kaba, yırtıcı' anlamlarına gelmektedir. ⁽²¹⁾

Moşkov, gacal kelimesinin Türkçe'de 'güçlü kuvvetli' anlamında geldiğini söylemektedir. Bu sözcüğün Bulgaristan'ın Deliorman dışındaki bölgelerinde 'zengin' anlamında kullanıldığını da eklemektedir. ⁽²²⁾

Yine aynı makalede Bobçev, Ahmet Vefik Paşa'nın sözlüğünde gacal kelimesinin olmadığını, ancak Mihail Arnaudov'un derlediği bir Dobruca türküsünde "Türkler ki, gicel imişler" sözlerine rastlandığını ifade etmektedir.

21Bobçev, 1982: 698

22 Bobçev, 1982: 699

Bobçev, Şkorpil kardeşler adındaki araştırmacıların çalışmalarına ithafen, Deliorman'da yaşayan Müslüman halkın (gacalların) , Doğu Bulgaristan'ın Hıristiyan halkı Gagavuzların Slav olmayan o eski Bulgarların kalıntısı olabileceklerini söylemektedir.⁽²³⁾

Müstecep Ülküsal, "Dobruca ve Türkler" isimli çalışmasında gacalların Deliorman ve Dobruca Proto-Bulgariarının bir kalıntıları olmadığını, Peçenekler, Kumanlar ve özellikle Uz-Oğuzların torunları olduklarını söylemektedir.⁽²⁴⁾

BULGARİSTAN MUHACİRLERİ

Tekirdağ'da tesadüf ettiğimiz Bulgaristan muhacirlerinin 93 Bozgunu'nda Tuna vilayetinin Selvi'den (şimdiki Selvio) göç ettiklerini, Kaşıkçı, Kazandere, Ferhadanlı, Bıyıkali köyleri, Banarlı ve Karacakılavuz beldelerinde yoğunlukla yaşadıklarını söylemiştik.

Selvi muhacirleri, kendilerini muhacir olarak adlandırmakta ve başka bir etnik isimlendirme yapmamaktadırlar. Kendilerine 'dağlı' ve 'pomak' kelimelerinin ne anlam ifade ettiğini sorduğumuzda aralarında dağlıların ve pomakların olmadığını ; pomakların az sayıda, Selçuk köyünde yaşadığını Tekirdağ'da hiç dağlı olmadığını söylemişlerdir.

YUNANİSTAN MUHACİRLERİ

Ağz çalışmamızda Yunanistan muhacirlerinin yaşadığı köy olarak yalnızca Naip köyüne gidebildik. Naip köylüleri mübadele ile geldiklerini, kendilerinden önce bu köyde Rumların yaşadığını söylediler.

Tıpkı Bulgaristan muhacirleri gibi kendilerini 'muhacir' kelimesinin dışında başka bir şekilde isimlendirmediler.

23 Bobçev, 1982: 700

24 Müstecep Ülküsal, 1987, *Dobruca ve Türkler*, TTK Yay., Ankara, s. 36

RUMELİ, DOĞU TRAKYA VE TEKİRDAĞ İLE İLGİLİ AĞIZ ÇALIŞMALARI

Rumeli ağızlarını konu alan çalışmalar için ilk başvuru kaynaklarımız bu çalışmaları ihtiva eden bibliyografya denemeleri oldu. Tuncer Gülensoy'un "Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası" ⁽¹⁾ isimli kitabı ve Rumeli ağızları üzerine bir bibliyografyayı da içeren "Rumeli Ağızları Üzerine Bir Deneme" isimli makalesi ile Kayahan Erimer'in "Anadolu ve Rumeli Ağızları Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi" ⁽²⁾ yapacağımız çalışma için ihtiyacımız olan kaynakları tespit etmemizde yardımcı oldu.

Aynı zamanda Leyla Karahan'ın "Anadolu Ağızları'nın Sınıflandırılması" isimli çalışmasında bulunan Anadolu ve Rumeli ağızları üzerine yapılmış tezler ve bu konuda yazılmış makalelerin ayrıntılı bir bibliyografyasından da istifade ettik.

Bütün Doğu Trakya ağızları kapsayan en önemli çalışma Selahattin Olcay'ın 'Doğu Trakya Yerli Ağızı'dır. ⁽³⁾ Eser, inceleme, derleme ve dizinden oluşmaktadır. Selahattin Olcay eserinin giriş bölümünde bölgenin Osmanlı'dan önce ve sonraki etnik yapısı hakkında bilgi vermekte, bölgenin yaşamış olduğu istilalar ve göçlerin etnik yapı üzerindeki etkilerini tarihi verilerden yararlanarak belirtmektedir. Ayrıca Doğu Trakya ağızları hakkında yapılmış çalışmalardan da bahsetmektedir. Tekirdağ yöresini kapsayan ağız araştırmaları da mevcuttur. Bunlardan ilki Sıtkı Badem'in Tekirdağ Ağızı isimli lisans tezidir. ⁽⁴⁾

Tekirdağ üzerine folklor çalışmaları da bulunan Erman Artun'un Ahmet Caferoğlu rehberliğinde yapmış olduğu "Tekirdağ Balkan Muhacirleri Ağızları" ⁽⁵⁾ isimli tezini İstanbul Üniversitesi Genel Kitaplığı'nda inceleme fırsatı bulabildik.

1 Tuncer Gülensoy, 1981, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara

2 Kayahan Erimer, 1988, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi*, TDAY Belleten 1960 s.211-236

3 Selahattin Olcay , 1995, *Doğu Trakya Yerli Ağızı*, Ankara, TDK Yay

4 Sıtkı Badem, 1958, *Tekirdağ Ağızı*, DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Kürstüsü Kütüphanesi, no: 76

5 Erman Artun, 1973 *Tekirdağ ve Balkan Muhacirleri Ağızları*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Genel Kitaplığı T.211

Tekirdağ dışında Doğu Trakya'nın diğer bölgeleri üzerine yapılan tezlerin isimleri şunlardır : Talia Yaveroğlu, "Edirne Ağızı" ⁽⁶⁾, Aysel Orhon "Uzunköprü Ağızı Üzerine Bir Dil Araştırması" ⁽⁷⁾, Emin Kalay, Edirne İli Ağızları ⁽⁸⁾

Bulgaristan'da yaşayan Türk nüfusunun ağızları üzerine de çalışmalar yapılmıştır. Bunlar : İhsan Sabri Çebi, "Güneydoğu Bulgaristan Ağızları" ⁽⁹⁾, Hüseyin Dalli, "Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar" ⁽¹⁰⁾

Bu eserlerin yanı sıra bütün Rumeli ağızlarını ve Doğu Trakya ağızlarını kapsayan makaleler de mevcuttur :

J. Eckmann ve Mecdut Mansuroğlu'nun birlikte kaleme aldıkları "1959 Yılı Trakya Dialektolojisi Gezi Raporu", Doğu Trakya ağızları ile Balkan ülkelerindeki çeşitli Türk ağızları ile Doğu Trakya ağızlarının ayrıntılı bir karşılaştırmasını yapmaktadır. ⁽¹¹⁾

G. Hazai, "Rumeli Ağızları'nın Tarihi" isimli makalesinde Rumeli ağızlarından Balkan dillerine geçen kelimeleri çeşitli örneklerle incelemiştir. ⁽¹²⁾

6 Talia Yaveroğlu, 1952-1953, *Edirne Ağızı*, DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Kültürel Kütüphanesi, no:1275

7 Aysel Orhon, 1957-1958, *Uzunköprü Ağızı Üzerine Bir Dil Araştırması*, Türkiyat Enstitüsü, no : 505

8 Emin Kalay, 1998, *Edirne İli Ağızları, İnceleme-Metin*, Ankara, TDK. Yay : 694

9 İhsan Sabri Çebi, 1986, *Güneydoğu Bulgaristan Türk Ağızları*, G.Ü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara

10 Hüseyin Dalli, 1991, *Kuzey Doğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 450

11 Janos Eckmann, Mecdut Mansuroğlu, 1959, *1959 Yılı Trakya Dialektolojisi Gezi Raporu*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi IX s.113-118

12 G. Hazai, 1988, *Rumeli Ağızları'nın Tarihi Üzerine*, TDAY Bülteni 1960, s. 205-211

Ahmet Caferoğlu, “Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri” adlı makalesinde bu ağızlarda çeşitli nedenlerle yaşanan ünlü değişimlerini ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. ⁽¹³⁾

Tuncer Gülensoy, “Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine” isimli makalesinde bütün Rumeli ağızlarındaki ses olaylarını Anadolu ağızları ile kıyaslayarak örnekleri ile yazmıştır. Ayrıca makalesinin sonuna Rumeli ağızları ile ilgili bir bibliyografya eklemiştir. ⁽¹⁴⁾

Janos Eckmann “Razgrad Türk Ağzı” adıyla kaleme aldığı makalede bölgeden derlenen metinlerden istifade ederek Razgrad ağzının özelliklerini incelemiştir. ⁽¹⁵⁾ Aynı yazar, “Dinler (Makedonya) Türk Ağzı” ⁽¹⁶⁾ ve “Kumanova (Makedonya) Türk Ağzı” ⁽¹⁷⁾ isimli makaleleri ile Makedonya ağzının özellikleri üzerinde durmuştur.

Mecdut Mansuroğlu, “Edirne Ağzında Yapı, Anlam, Deyim ve Söz Dizimi Özellikleri” isimli makalesinde, Edirne’nin yerli ağzının durumu konusunda bilgi vermekte, Edirne ağzının yapı özelliklerini kendi derlediği metinlerden yola çıkarak incelemektedir. ⁽¹⁸⁾

Nimetullah Hafız, “Pristine Türk Ağzının Özellikleri” adlı makalesinde o zamana kadar üzerinde herhangi bir inceleme yapılmayan Pristine ağzının biçim özelliklerini, derleme metinlerden istifade ederek incelemektedir. ⁽¹⁹⁾

13 Ahmet Caferoğlu, 1964, *Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri*, TDAY Belleten s. 1-33

14 Tuncer Gülensoy, 1987, *Rumeli Ağzları Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme*, TDAY- Belleten 1984, Ankara, s.87-147

15 Janos Eckmann, 1950, *Razgrad Türk Ağzı*, Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar Ankara Türk Dil Kurumu Yay., s.1-25

16 Janos Eckmann, 1988, *Dinler (Makedonya) Türk Ağzı*, TDAY Belleten 1960, s. 189-204

17 Janos Eckmann, 1962, *Kumanova Türk Ağzı*, Németh Armağanı, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 111-114

18 Mevdut Mansuroğlu, 1988, *Edirne Ağzında Yapı, Anlam, Deyim ve Söz Dizimi Özellikleri*, TDAY Belleten 1960, Türk Dil Kurumu Yayınları : 183 s. 181-187

19 Nimetullah Hafız ,1962, *Pristine Türk Ağzının Özellikleri*, Németh Armağanı, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları s.239-265

TEKİRDAĞ'IN İLÇELERİ VE MERKEZ İLÇEYE BAĞLI BELDE VE KÖYLER ***Tekirdağ'a Bağlı İlçeler**

- 1 Merkez ilçe
- 2 Muratlı
- 3 Malkara
- 4 Hayrabolu
- 5 Şarköy
- 6 Çorlu
- 7 Çerkezköy
- 8 Saray

Merkez İlçeye Bağlı Beldeler

- 1 Banarlı: Belde. Bulgaristan Muhacirleri
- 2 Karacakılavuz: Belde. Bulgaristan Muhacirleri
- 3 Kumbağ
- 4 Barbaros

Köyler

1. Gazioğlu
2. Karaevli
3. Husunlu
4. Köseilyas
5. Kayı : Bulgaristan Muhacirleri
6. Kılavuzlu

7. Gündüzlü
8. Yağcı : Gacal
9. Osmanlı: Gacal
10. Karabezirgan
11. Karahalil
12. Bıyıkali: Bulgaristan Muhacirleri
13. Ortaca: Gacal
14. Karacamurat
15. Ahmedikli
16. Demirli
17. Hacıköy
18. Seymenli: Gacal
19. Nusratlı: Gacal
20. Güvençli
21. Ferhadanlı: Bulgaristan Muhacirleri
22. Kaşıkçı: Bulgaristan Muhacirleri
23. Kazandere
24. Taşumurca
25. Selçuk
26. Otmanlı
27. Mahramlı
28. Karansılı
29. Deducik
30. Generli
31. Kımklar: Gacal
32. Ahmetçe
33. Yuva
34. Oğuzlu
35. İncik: Gacal
36. Akçahalil
37. Karaçalı

38. Nusratfakı: Gacal
39. Araphacı
40. Tatarlı
41. Yenice
42. Semetli
43. Işıklar
44. Mermer
45. Naip: Yunanistan Muhacirleri
46. Oruçbeyli
47. Aşağı Kılıçlı
48. Yukarı Kılıçlı
49. Karahisarlı: Gacal
50. Yayabaşı
51. Yazır
52. Avşar
53. Çanakçı
54. Yeniköy

* Metin derlenen yerleşimlerin niteliği ve etnik yapıları köy isimlerinin yanında belirtilecektir.

Kaynak Kişilerin İsim Listesi

Ahmet Şen

Durgut Mestan Kıray

Fevzi Katırcı

Fatma Kıray

Ganime Kaymak

Hafize Öztürk

Hamdi Hünkar

Hüseyin Yalçın

İbrahim Adaş

İskender Bozkurt

İbrahim Nogay

İbrahim Tetkin

İbrahim Yazıcı

İrfan Turan

Kamil Öztürk

Mehmet Sütçü

Mehmet Yaz

Müzeyyen Şıracı

Selami Bozkurt

Süleyman Tilki

Seyfettin Yılmaz

Yusuf Okav

Zeynep Okav

İNCELEME

İNCELEME

ÜNLÜLER

Tekirdağ ağızlarında 8 temel ünlünün yanısıra, bu ünlülerin çeşitli nedenlerle oluşmuş uzun şekilleri de mevcuttur. Bunların dışında yalnızca “cemal” kelimesinde var olan bir kalın “a” ünlüsü, “şθrda, bθrda, bθba ve bθyday” kelimelerinde var olan o ile u arasında bir vokal, e ile a arası bir ses olan “ă”, e ile i arası bir ses olan kapalı e “é” ünlüsü mevcuttur.

“a,ā e,ē i,ī i,ī̄ o,ō ö,ō̄ u,ū ü,ū̄, a, θ, ă, é”

KISA ÜNLÜLER

Tekirdağ ağızlarında bazı ünlüler yarım olarak telaffuz edilmektedir. Tespit ettiğimiz üç grup ağızda da özellikle “zaten” kelimesinin “a” seslisi yarım ses olarak söylenmektedir. Bunun yanısıra “işte” kelimesinde “i” ünlüsü yarım ses olarak telaffuz edilmektedir. Bu kısa ünlüler aşağıda örneklerde olduğu gibi gösterilmiştir.

BM: “z^aten árâzide kısa” (178/95)

YM: “z^aten ep erkez gemilerde top başında dururdu” (325/94)

G: “z^aten aşâları biraz zayıf...” (265/73)

BM: “iⁱşte onun bi miqtârı olur”(187/470)

YM: “sōra sōra azaldı iⁱşte” (327/168)

G: “iⁱşte bunun gelirinden...” (256/324)

UZUN ÜNLÜLER

Tekirdağ ağızlarında uzun ünlüler mevcuttur. Özellikle Bulgaristan muhacirleri ve Gacal ağızlarında uzun ünlülerin kullanımı sıklıkla. Uzun ünlüler Tekirdağ ağızlarında ses olayları, vurgu ve tonlamaya bağlı olarak meydana gelmektedir.

1.Ses Olayları Sonucu Meydana Gelen Uzun Ünlüler

a) Ünsüz Düşmesi ile Oluşan Uzun Ünlüler

-r düşmesi

- Çoğul eklerindeki –r sessizinin düşmesi sonucunda uzun ünlüler oluşur.

BM:

“nişanlayılâ < nişanlıyorlar” (177/52)

“oynarlâ< oynarlar” (178/73)

“indirilêdi<indirirlerdi” (177/62)

G:

“merkezlênden < merkezlerinden (249/21)

“senetlê<senetler” (249/31)

“makinalâlâ<makinalarla” (270/250)

YM:

“yanlênda<yanlarında” (324/46)

“yapmışlâ<yapmışlar” (325/98)

“eserlê<eserler” (323/17)

- **İsim veya fiil kök ve gövdelerinde –r'nin düşmesi ile uzun ünlüler oluşur.**

BM:

“v̄edi<verdi” (182/255)

“d̄edi<derdi” (185/335)

“yaş̄amış<yaşarmış” (182/237)

“v̄a<var” (221/226)

YM:

“at̄ık<artık” (324/46)

G:

“p̄açacı<parçacı” (282/271)

“v̄adır<vardır” (272/293)

- **Geniş zaman eklerindeki –r ünsüzü düştüğünde uzun ünlüler oluşur.**

BM:

“at̄amış<atarmış” (217/105)

“yat̄amışl̄a<yatarmışlar” (221/223)

“ek̄edik<ekerdik” (176/36)

G:

“veril̄emiş<verilirmiş(250/64)

“gel̄emiş<gelirmiş” (274/352)

“h” düşmesi

“h” konsonantı Rumeli ağızlarının genelinde düşme eğilimi göstermektedir. Kelime başında, ortasında ve sonunda “h” konsonantı zayıflayarak düşer. Bunun neticesinde uzun ünlüler oluşur.

BM:

“sābi<sahibi” (175/6)

“fārettin<Fahrettin” (175/7)

“vallā<vallah” (176/13)

“āne<hane(176/16)

“dā<daha” (176/15)

YM:

“mēmet<Mehmet” (337/525)

“tēlike<tehlike” (341/610)

“ātıralar<hatıralar” (324/45)

“bāriyeydik<bahriyeydik” (325/81)

“kāve<kahve” (325/97)

G:

“tāmin<tahmin” (248/4)

“tārī<tarihi” (249/23)

“bāçesi<bahçesi” (249/39)

“sābā<sabah” (251/92)

“kāveānelere<kahvehanelere” (254/229)

“ğ” düşmesi

“ğ” ünsüzü de tıpkı “h” ünsüzü gibi düşme eğilimindedir. Kelime ortasında ve sonunda çok sık yaşanan bu ünsüz düşmesi olayı nedeniyle uzun ünlüler meydana gelir.

BM:

- “tekirdā<Tekirdağ” (176/21)
- “sādan<sağdan” (194/104)
- “yimē<yemeğe” (176/36)
- “dedīm<dediğim” (179/124)
- “yerleştī<yerleştiği” (181/212)
- “çiflī<çifliği” (203/52)
- “naklettini<naklettiği” (184/296)
- “askerlī<askerliği” (185/355)
- “inecīn<İneciğin” (186/412)

YM:

- “āzına<ağzına” (325/98)
- “uçā<uçaga” (325/110)
- “durāna<durağına” (326/115)
- “dērmenlerini<değirmenlerini” (325/97)
- “dīl<değil” (326/128)
- “geldīmiz<geldiğimiz” (327/204)
- “bildīmiz<bildiğimiz” (325/70)
- “dīşti<değişti” (327/184)
- “ekildini<ekildiğini” (327/196)
- “birlī<birliği” (328/234)

G:

- “çiflîmiş<çiftliğimiş” (294/146)
 “gösterdî<gösterdiği” (249/33)
 “dîrmenler<değirmenleri” (249/42)
 “dîşmiş<değişmiş” (251/112)
 “bâsı<bağı” (252/127)
 “yâ<yağ” (253/181)
 “sâhklı<sağlıklı” (260/455)
 “ayçiçê<ayçiçeği” (263/2)
 “destê<desteği” (255/256)

“k” düşmesi

Gelecek zaman eklerindeki –k- konsonantı düşme eğilimindedir. bu sessiz harfin düşmesi ile uzun ünlüler meydana gelir.

BM:

- “edecêz<edeceğiz” (186/386)
 “gidecêniz<gideceksiniz” (186/404)

YM:

- “gidecêniz<gideceksiniz” (352/967)
 “bilmecêne<bilmeyeceğine” (327/196)
 “bekleyecêniz<bekleyeceksiniz” (352/965)

G:

- “vercêdiler<vereceklerdi” (266/99)
 “bulcâmış<bulacakmış” (296/258)
 “araycâmış<arayacakmış” (296/258)

“n” düşmesi

Tekirdağ ağızlarında ortak olarak –n- sessizi, yalnızca “sōra” kelimesinde düşmektedir.

BM: (187/449) **G:** (310/221) **YM:** (324/45) “sōra<sonra”

“y” düşmesi

Tekirdağ ağızlarında –y- konsonantı kelime ortasında ve sonunda düşme eğilimi göstermektedir.

BM:

“gārikin<gayri” (222/230)

“gāri<gayri” (223/257)

“nāpar<ne yapar” (223/258)

“kūlerde<köylerde” (198/254)

“dīsün<diyorsun” (203/26)

YM:

“nēse<neyse” (348/846)

“ōle<öyle” (350/908)

“şōle<şöyle” (348/819)

G:

“šetmiş<şey etmiş” (314/314)

“şēdersen<şey edersen” (266/101)

“sōlesem<söylesem” (285/71)

b) Hece Kaynaşması ile Doğan Uzun Ünlüler

Bazı ünsüzler, iki ünlü ses arasında yumuşayıp kaynaşarak uzun bir ünlü haline dönuşür. Bu ses olayı Tekirdağ ağızlarında çok sık bir şekilde görölmektedir. Hece kaynaşması neticesinde uzun ünlüler meydana gelir.

BM:

“mācuruyuz<muħaciriyiz” (175/1)

“aşāda<aşağıda” (175/5)

“dālmış<dağılmış” (175/6)

“bāyā<bayağı” (179/111)

“yābaşı’ndan<Yayabaşı’ndan” (179/105)

“mārebe<muħarebe” (179/120)

“kādın<kağıdın” (186/384)

“dānık<dağınık” (186/394)

“taķāt<tahkikat” (186/400)

“lāna<Lahana” (192/13)

“ibrām<İbrahim” (193/60)

“buzālıkta<buzadılıkta” (195/145)

“ā<ağa” (195/165)

“dālıburun<Davalıburun” (197/209)

“nāye<nahiye” (201/347)

“māsebe<muħasebe” (205/125)

“lāmlara<lahımlara” (205/133)

“vāyleri<vahiyleri” (209/163)

“ūltu<uđultu” (221/218)

G:

- “bük<büyük” (281/126)
 “sük<soğuk” (266/77)
 “çocū<çocuğu” (266/84)
 “gitçē<gidiceği” (286/110)
 “silçē<Selçuğa” (287/139)
 “inēn<ineğin” (292/42)
 “geldēn<geldiğinde” (293/81)
 “efendilīmizi<efendiliğimizi” (255/273)
 “gūm<gūğūm” (292/38)
 “gördün<gördüğün” (293/120)

YM:

- “dērmenleri<değirmenleri” (325/97)
 “ercēzlerimi<erceğizlerimi” (342/682)
 “nēti<nihayeti” (315/914)
 “dūnleri<düğünleri” (323/21)
 “dōdan<doğudan” (353/975)
 “çubūndan<çubuğundan” (331/376)
 “dīl<değil” (333/442)
 “nōlur<ne olur” (349/866)

c) Ünlü Karşılaşmasından Doğan Uzun Ünlüler

Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında özellikle arapça kelimelerde iki ünlü yanyana geldiğinde birleşerek bir uzun ünlü meydana getirir.

BM:

- “āle<aile” (183/261)
 “kānāti<kainatı” (208/236)

G:

“sāt<saat” (251/96)

YM:

“dāre<daire” (324/22)

d) Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi ile Oluşan Uzun Ünlüler

BM:

“istēseniz<ister iseniz” (186/403)

“dēlēdi<derler idi” (217/111)

YM:

“nēse<ne ise(349/846)

G:

“böylēse<böyle ise” (256/283)

2. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında özellikle Gacal ağızında vurgu ve tonlamaya bağlı uzun ünlüler mevcuttur. Gacal ağızında üçüncü tekil ve çoğul çekimlerde olumsuzluk ekinin ünlüsü belirgin bir şekilde uzundur. Bu uzunluk en fazla Yağcı köyünden derlenen metinlerde görülmektedir.

G:

“göstermēyiler” (265/57)

“gelmēyi” (265/58)

“kurtulmāyı” (269/119)

“yapmāyım” (271/263)

ÜNLÜ UYUMLARI

Türkçe'deki en önemli kurallardan biri de ünlü uyumlardır. Tekirdağ ağızlarında ünlü uyumları güçlüdür. Ancak ünlü uyumlarının bozulduğu durumlar da vardır. ⁽¹⁾

a) Büyük Ünlü Uyumu (Kalınlık-İncelik Uyumu)

Türkiye Türkçesi'nde, büyük ünlü uyumu kuralına göre, bir kelimenin ilk hecesindeki sesli harf eğer ince ise diğer hecelerdeki bütün sesli harfler ince(e,i,ö,ü) olmalıdır. Eğer ilk hecedeki sesli harf kalınsa, aynı şekilde diğer hecelerdeki bütün sesliler de kalın (a,ı,o,u) olmak zorundadır. Tekirdağ merkez ilçe ağızlarında, Türkiye Türkçesi'nde büyük ünlü uyumuna girmeyen bazı ekler, ses değişikliklerine uğratarak ünlü uyumu kuralına uydurulur.

- **-iken zarf-fiili ünlü uyumuna girer.**

G:

“kaçarķan<kaçar iken” (287/152)

“alırķan da satarķan da<alırken de satarken de” (255/261)

BM:

“okuldayķan<okuldayken” (191/54)

“ordayķa<ordayken” (215/52)

- **vasıta hali eki, uyuma girer.**

BM:

“vastasıyla<vasıtası ile” (183/265)

“yıkılmasıyla<yıkılması ile” (187/432)

¹ Tuncer Gülensoy, 1981, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara s.99

G:

“bakmaylan<bakma ile” (289/182)

YM:

“arabaylan<araba ile” (350/884)

“kazaylan<kaza ile” (327/119)

“anlaşmayla<anlaşma ile” (350/878)

- **-leyin eki ünlü uyumuna girer.**

BM:

“sabāla<sabahleyin” (218/138)

- **aitlik eki olan –ki ünlü uyumuna girer.**

BM:

“kırkpınar’dağı<Kırkpınar’daki(229/63)

“burdağı<buradaki” (181/216)

“şu andağı<andaki(202/2)

- **şimdiki zaman eki olan –(i)yor, ünlü uyumuna girerek değişim gösterir.**

BM:

“gidiyi<gidiyor” (176/19)

“ediyi<ediyor” (193/29)

G:

“düzeltiyis<düzeltiliyoruz” (252/152)

“üretiyiz<üretiyoruz” (259/418)

“göstermeyeriler ki< göstermiyorlar ki” (265/57)

“gelmeyi<gelmiyor” (267/112)

YM:

“veriyi<veriyor” (337/496)

“geliyi<ediyor” (339/537)

- **Bazı yabancı kökenli kelimeler, ses değişikliğine uğratarak büyük ünlü uyumuna uydurulur.**

BM:

“acamilı<acemiliği” (194/92)

“acab<acep”(224/278)

“barabaris<beraberiz” (216/89)

Büyük Ünlü Uyumunun Bozulması

- Gacal ağzında şimdiki zaman ekinin üçüncü tekil şahıs çekimi büyük ünlü uyumuna uymaz. Bunun dışında bazı yabancı kökenli kelimeler de uyuma girmez.

“görüyo<görüyor” (248/11)

“yetişiyoy<yetişiyor” (249/38)

“söyleniyo<söyleniyor” (249/41)

“veriliyo<veriliyor” (252/147)

yabancı kelimeler: itibären (249/19), hasebiyle (249/21), mäsere<muhasara (299/361)

- Bulgaristan muhacirlerinde de tıpkı Gacallarda olduğu gibi şimdiki zaman ekinin üçüncü tekil şahıs çekimi uyuma girmez. Bulgaristan muhacirleri ağızlarında yalnızca tek bir örnekte görülen geçmiş zaman

ekinin büyük ünlü uyumuna uymadığı görülmektedir. Aynı zamanda yabancı kelimelerde bazen bu uyumun dışında kalır.

“bozuliye<bozuluyor” (200/316)

“kaybediye<kaybediyor” (222/232)

“zırlıye<zehirliyor” (200/317)

“oluydi<olurdu” (177/48)

yabancı kelimeler : “bulgariya (191/46) makidonya (216/82)

- Yunanistan muhacirlerinde de şimdiki zaman ekinin üçüncü tekil şahıs çekimi uyuma girmez.

“bekleyo<bekliyor” (327/156)

“geliyo<geliyor” (331/334)

b) Küçük Ünlü Uyumu (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)

Küçük ünlü uyumu, bir kelimedeki sesli harflerin düzlükleri veya yuvarlaklıkları ile ilgilidir. Bir kelimenin ilk hecesindeki sesli harf düz ise, diğer hecelerdeki sesli harflerin de düz (a,e,ı,i,) olması gerekmektedir. Yine bu kurala göre, bir kelimenin ilk hecesindeki sesli harf yuvarlak ise, kendisinden sonra gelen hecelerdeki sesli harfler ya düz-geniş (a,e) ya da dar-yuvarlak (u,ü) olmalıdır. Tekirdağ ağızlarında, İstanbul Türkçesi’nde küçük ünlü uyumuna uymayan bazı kelimeler, bazı ses değişiklikleri geçirerek bu kurala uymaktadırlar.

G:

“karpız<karpuz” (252/128)

“yediriye<yediriyorlar” (251/88)

“namlı<namlu” (284/36)

BM:

“kambır<kambur” (214/41)

“çamır<çamur” (235/252)

“anlatıyı<anlatıyor” (205/233)

“kaynaklanıyı<kaynaklanıyor” (208/220)

“çabık<çabuk” (177/61)

YM:

“kabıyı<kabuğu” (332/350)

“veriyi<veriyor” (337/496)

“geliyi<geliyor” (339/537)

“yokudu<yok idi” (339/558)

Küçük Ünlü Uyumunun Bozulması

Üç grup ağızda da müşterek olarak şimdiki zaman eki uyuma girmemektedir.

G:

“biliyo<biliyor” (285/71)

“deniyo<deniyor” (285/73)

“veriyo<veriyor” (262/513)

BM:

“ediyo<ediyor” (191/61)

“biyenmiyolâ<beğenmiyorlar” (215/51)

YM:

“geliyo<geliyor” (331/334)

“siliyolar<siliyorlar” (347/784)

ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

1. Kalın Ünlülerin İncelmesi

- e<a

Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında özellikle yabancı kelimelerde “a” ünlüsü incelenerek “e” ünlüsüne dönüşür.

G:

“makine”<makina(316/338)

“buydey <buğday” (260/438)

“māsere<muhasara” (299/361)

BM:

“kaybelmes<kaybolmaz” (182/242)

“akşem<akşam” (180/146)

“köselles <Köse İlyas” (202/24)

YM:

“fatme<Fatma” (336/478)

“fedeyi<fedai” (342/616)

- á<a

Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında “a” ile “e” ünlüsü arasında telaffuz edilen bir ses vardır. Bazı kelimelerde, “a” ünlüsü “á” şeklinde telaffuz edilir.

BM:

“táne<tane” (215/56)

“biráz<biraz”(176/20)

“tábi<tabi” (183/277)

“kirá<kira (178/96)

G:

“şeftáli<şeftali” (178/204)

“máriz<mariz” (307/153)

YM:

“árázi<arazi” (329/254)

“kiráz<kiraz” (330/315)

• **i**

Tekirdağ yöresinden derlediğimiz metinlerde yalnızca iki kelimedede “ı” ünlüsü “i” ünlüsüne dönüşür. Yaygın bir ses olayı değildir.

BM:

“sali<salı” (384/212)

“misir<mısır” (213/14)

• **ü**

Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlenen metinlerde bazı kelimelerde “u” ünlüsü incelererek “ü” ünlüsüne dönüşür. Bu ses olayı belli başlı kelimelere hastır. Bu ses olayının sıklıkla görüldüğü kelimeler aşağıda örneklendirilmiştir.

G:

“şübeye<şubeye” (296/250)

BM:

“hüdüt<hudut” (217/92)

“büyür<buyur” (190/2)

“bügün<bugün” (191/60)

YM:

“çöcüm<çocuğum” (352/939)

“şübe<şube” (327/122)

- ö<o

Bu ses olayı yalnızca Yunanistan muhacirlerinden derlenen metinlerde, tek bir kelimedede karşımıza çıkmıştır. Yaygın olarak görülen bir ses olayı değildir.

YM:

“çöcüm<çocuğum” (352/939)

2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

- a<e

Bu ses olayı yabancı dillerden alınan kelimelerde görülmektedir. telaffuz kolaylığı sağlamak amacıyla “e” sesli harfi “a” ünlüsüne dönüşür.

BM:

“acab<acep” (224/278)

“acamılık<acemilik (194/92)

“barabaris<beraberiz” (216/89)

“bilat<bilet” (239/384)

G:

“kardaş<kardeş” (278/42)

“şahzâde<şehzade” (284/30)

YM:

“ataş<ateş” (347/779)

- ı<i

Bu ses olayına Bulgaristan muhacirlerinden derlenen metinlerde tesadüf edilmiştir. Yabancı dillerden alınmış kelimelerde görülür.

BM:

“ısmayılı<İsmaili” (197/219)

“ıspanyollar<İspanyollar” (204/72)

“ıstanbul<İstanbul” (237/333)

“vakıt<vakit” (213/16)

“nişan<nişan” (229/52)

“câyıl<cahil” (190/28)

“kırkpınardaki<Kırkpınar’daki” (229/63)

- u<ü

Yalnızca “nüfuz” kelimesinde görülen ve yaygın olmayan bir ses olayıdır.

BM:

“nufusluysa<nüfusluysa” (178/77)

3.Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

- o<a

Yaygın bir ses olayı değildir. Yalnızca Bulgaristan muhacirlerinden derlenen metinlerde, “kota” kelimesinde görülür.

BM:

“koto<kota” (242/515)

- ü<ı

Gacal ağzından derlenen metinlerde tek bir kelimedede rastlanılan bir ses olayıdır.

G:

“çikûsa<çıkıyorsa” (266/95)

- ü<i

Bulgarsitan muhacirlerinden derlenen metinlerde tek bir örnekte karşımıza çıkan ve yaygın olmayan bir ses olayıdır.

BM:

“istüler<istiyorlar” (209/265)

- u<i

Yunanistan muhacirlerinden derlenen metinlerde yalnızca “acemi” kelimesinde görülen bir ses olayıdır.

YM:

“acemu<acemi” (338/508)

- u<i

Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında nadir görülen arkaik bir ses olayıdır.

BM:

“avcu<avcı” (239/410)

G:

“kapukule<Kapıkule” (252/136)

4.Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

- e<o

Bu ses olayına Bulgaristan muhacirlerinden derlenen metinlerde rastlanmıştır. Çoğunlukla yabancı kökenli kelimelerde karşımıza çıkar.

BM:

“kaybelmes<kaybolmaz” (182/242)

“edilmeye<edilmiyor” (178/78)

“abene<abone” (228/42)

- a<o

Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında sık görülmeyen, derlediğimiz metinlerde tek bir kelimedede kendisini gösteren bir ses olayıdır. Yabancı kökenli bir sözcük olan bravo kelimesi, kolay telaffuz edilmek için bu ses değişikliğine uğratılmıştır.

BM:

“bırava<bıravo” (237/316)

- i<ü

Yabancı kelimelerde kendisini gösteren bir ses olayıdır. Bu ses olayına yalnızca Bulgaristan muhacirlerinde tesadüf edilmiştir.

BM:

“milāyim<mūlayim” (221/217)

“mināsip<mūnasip” (225/313)

- i<ü

Tekirdağ merkez ilçede konuşulan üç ağızda da sık olarak tesadüf edilen bir ses olayıdır. Çoğunlukla yabancı dillerden gelmiş olan kelimelerin kolay söylenmek istenmeleri esnasında oluşur.

G:

“yāmır<yağmur” (294/171)

“tapı<tapu” (274/340)

“namlı<namlu” (284/36)

BM:

“çamır<çamur” (207/192)

“kambır<kambur” (214/41)

“karpız<karpuz” (176/29)

“sabın<sabun” (234/243)

YM:

“ç**ı**bık<ç**u**buk” (331/389)

“k**ı**bıy**ı**<k**u**buğu” (329/268)

“ç**ı**vış<ç**u**vış” (348/855)

- **i<u**

Yaygın bir ses olayı değildir. Gacal ağzında tek bir örneğine rastlanmıştır.

G:

“me**z**in<me**u**zun” (249/433)

- **i<o**

Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlemiş olduğumuz metinlerde, üç ağızda da ortak olarak kullanılan şimdiki zaman ekinde görölen bir ses olayıdır. şimdiki zaman eki, ses değişimine uğrayarak “-y**ı**” halini alır.

BM:

“y**ı**apıy**ı**<y**ı**apıy**ı**or” (235/253)

G:

“s**ı**arıy**ı**<s**ı**arıy**ı**or” (274/352)

YM:

“ce**ı**vaplandırıy**ı**z<ce**ı**vaplandırıy**ı**yoruz” (325/70)

- i<o

Tekirdağ merkez ilçede en yaygın şekilde konuşulan üç ağızda ortak olarak karşımıza çıkan bir ses olayıdır. Şimdiki zaman eki –yor, ünlü uyumlarına göre çeşitli şekiller alır. Çok sık olarak görülen bir ses olayıdır.

BM:

“bilyim<bilyorum” (240/434)

G:

“bilebiliyi mi<bilebiliyor mu” (277/6)

YM:

“veriyi<veriyor” (337/496)

5.Geniş Ünlülerin Daralması

- i<a

Trakya bölgesinde konuşulan ağızlarda yoğun olarak karşımıza çıkan bir ses olayıdır. Özellikle yönelme eki “-a”, “buraya” ve “oraya” kelimelerinde daralarak“-ı” şeklini alır. Bu kullanım kurallaşmış bir şekildedir.Bunun yanısıra gelecek zaman eklerinde ve yabancı kökenli kelimelerde bu ses olayı sık olarak görülür.

G:

“burayı<buraya” (278/43) “yapıcağ<yapacak” (297/306) “aftıya<haftaya”(298/314)

BM:

“orayı<oraya” (314/308) “çıkıcağ<çıkacak” (207/194) “kılır<kılar” (209/274)

YM:

“kıyat<kağıt” (348/842)

“kaçıcak<kaçacak” (343/693)

“aptullā<Abdullah” (335/478)

- i<a

Yunanistan muhacirlerinde yalnızca “patika” kelimesinde karşımıza çıkan bir ses olayıdır.

YM:

“pataka<patika” (347/810)

- u<o

Trakya bölgesinde konuşulan bütün ağızlarda sık olarak görülen bir ses olayıdır. Bu ses olayı genellikle isimler ile fiillerin kök ve gövdelerinde kendisini gösterir. Bunun dışında şimdiki zaman ekinde meydana gelir. Tekirdağ’da özellikle Gacal ağzında bol örneği vardır.

G:

“kuvalamış<kovalamış” (286/130)

“uvada<ovada” (309/204)

“suvan<soğan” (252/126)

“buazına<boğazına” (274/352)

“buğan<boğan” (274/351)

“unun<onun” (275/353)

“u<o” (275/366)

“satmıyu<satmıyor” (266/88)

“ülak<oğlak” (279/71)

“tüm<tohum” (305/110)

“yürtçu<yoğurtçu” (278/62)

“sunra<sonra” (248/18)

BM:

“düru<doğru” (243/20)

“kumşu<komşu” (198/231)

“yugoslavya<Yugoslavya” (206/150)

YM:

“duar<doğar” (352/973)

• ü<ö

Trakya ağızlarında sık görülen bir ses olayıdır. İsimler ile fiillerin kök ve gövdelerinde meydana gelir.

BM:

“küleri<köyleri” (202/16)

“yüretirdik<öğretirdik” (182/224)

“sülediniz <söylediniz” (208/241)

“ürf<örf” (182/227)

YM:

“ülenüstü<öğlenüstü” (350/900)

G:

“büleymiş<böyleymiş” (284/43)

“üle<öyle” (285/67)

“sütler<söğütler” (309/198)

“üğlenlik<öğlenlik” (262/521)

- i<e

Belli bir kurala bağılı olmaksızın Gacal ve Bulgaristan ağızlarına mahsus olan bir ses olaydır.

BM:

“piydā<peyda” (221/218)

“gine<gene” (230/89)

“kaybedirsın<kaybedersin” (237/320)

G:

“yidide<yedide” (248/18)

“iylenir<eğlenir” (256/331)

“ini<yeni”(257/337)

“gice<gece” (279/85)

6. Dar Ünlülerin Genişlemesi

- o<u

Yabancı kelimelerde kendisini gösteren bir ses olayıdır. Meydana geliş sebebi, Tekirdağ ağızlarında görülen pek çok ses olayı gibi telaffuz kolaylığı sağlamaktır.

BM:

“omre<umre” (191/36)

“kolüba<külübe” (236/283)

YM:

“komar<kumar” (348/842)

G:

“yonan<yunan(287/152)

- o<u

Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlenen metinlerde, “o” ile “u” arasında bir ses tespit edilmiştir. “burda”, “şurda”, “buğday” kelimelerinde kendisini gösterir.

BM:

“şθrda<şurada” (177/60)

G:

“bθrdan<buradan” (297/268)

- θ<ü

Yabancı dillerden Türkçe’ye girmiş olan kelimelerin telaffuzlarında meydana gelen bir ses olayıdır. Sık görülmez.

G:

“göyā<güya” (300/1)

YM:

“köfe<küfe” (330/339)

- e<i

Belli bir kurala tabi olmaksızın meydana gelen bir ses olayıdır. İstanbul Türkçesi’nde “i” olarak söylenen ses, bazı kelimelerde “e” ünlüsüne dönüşür.

BM:

“selemiyeye<selimiye” (228/232)

YM

“deyeceksin<diyeceksin” (354/998)

G:

“nenem<ninem” (286/106)

“keremit<kiremit” (289/177)

- é<i

Derleme yapılan sahada yalnızca “deye” (diye) edatında var olan bir ses olayıdır. “i” ile “e” ünlüleri arasında bir ses olan “é”, bu kelimedede varlığını sürdürür.

BM:

“déye<diye” (237/338)

G:

“déyerek<diyerek” (252/151)

YM:

“déye<diye” (340/598)

- a<i

Tek bir kelimedede görülen bir ses olayıdır.

BM:

“kalantı<kalıntı” (203/50)

ÜNLÜ TÜREMESİ

Tekirdağ yöresinden derlediğimiz metinlerde, ünlü türemesi özellikle yabancı kökenli kelimelerde meydana gelmektedir.

a) Kelime Başında Ünlü Türemesi (Ünlü Prothese'i)

Özellikle yabancı dillerden geçmiş olan kelimelerde görülen bir ses olayıdır. Türkçe kelimelerde bazı sesler kelime başında bulunmaz. Başlarında bu sesleri bulunduran yabancı kelimeler, önlerine protez bir ünlü konularak telaffuz edilir.

YM:

“ıstavrot<stavriot” (340/592)

“urumlar<rumlar” (346/770)

BM:

“ıstavrize<stabilize” (196/219)

G:

“urumluk<rumluk” (284/25)

b) Kelime Ortasında Ünlü Türemesi (Epenthese)

Özellikle yabancı kökenli sözcüklerde karşılaşılan bir durumdur. Bunun dışında Türkçe kelimelerde sık olarak görülemeyen bir ses hadisesidir.

BM:

“ekistira<ekstra” (239/401)

“ödelek<ödlek” (220/221)

“moderin<modern” (234/223)

G:

“etiraf<etraf” (298/348)

YM:

“alaman<Alman” (352/954)

“episi<hepsi” (332/399)

c) Kelime Sonunda Ünlü Türemesi (Epithese)

Yalnızca Bulgaristan muhacirlerinden derlenen metinlerde, birkaç örnekte görülen bir ses olayıdır.

BM:

“uyurkana<uyurken” (205/119)

“şarpa<eşarp” (224/281)

ÜNLÜ BİRLEŞMESİ

Ünlü ile biten bir kelimenin son ünlüsü ile bu kelimedenden sonra gelen ve ünlü ile başlayan başka bir kelimenin ilk ünlüsü tek bir ünlü olarak telaffuz edilmektedir.

G:

“te_o çitköy’e giderke...” te_o (tö) te o” (177/308)

YM:

“nölur bu ordunun āli” “nölur<ne olur” (349/866)

BM:

“te_or da bi çocuk vardı” “te_or da (törda) < te or da” (181/213)

ÜNLÜ DÜŞMESİ (Elision)

Tekirdağ merkez ilçe sınırları içinde konuşulan ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda çeşitli nedenlere bağlı olarak ünlü düşmeleri görülmektedir.⁽²⁾ Ünlü düşmeleri ve nedenleri şöyledir:

a) Kelime Başında Ünlü Düşmesi (Apherese)

BM: “şu şarpayı da al.” “şarpa<eşarp” (224/281)

b) Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi (Syncopel)

- Orta hecede meydana gelen vurgusuzluk, bu hecede yer alan ünlünün düşmesine neden olmaktadır.

BM:

“kaşkçı var u yanda.” “kaşkçı<kaşıkçı” (176/17)

“karcağılavuz bizimle gelme.” “karcağılavuz<karacakılavuz” (181/183)

“vastayla evlenmeler” “vasta<vasita” (187/442)

“zulm_esret yok” “esret<esaret” (191/67)

“visteye giriken” “viste<vizite” (199/284)

G:

“gastelere bakarsan...” “gaste<gazete” (267/130)

“cumartesi günü ikindiden sonra...” cumartesi<cuma ertesi(256/327)

“kapastesi bu kadar” kapaste<kapasite” (291/28)

“ilersini okutamacâz” “ilersi<ilerisi” (292/80)

² Tuncer Gülensoy, 1981, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, s.115

YM:

“pasport ta olsa salmazlar” pasport<pasaport(324/31)

- Son hecesinde ünlü bulunan bir kelime ile başka bir kelimenin birleşik olarak telaffuz edilmesi nedeniyle ünlü düşmesi olur.

BM:

“yirm_beş yaşında mı?” “yirm_beş<yirmi beş” (229/59)

- Ünlü ile biten bir kelime, yine ünlü ile başlayan bir kelime ile birlikte telaffuz edilince ünlü düşer.

G:

“bi tâne de yirm_ altılı vardı.” yirm_ altı<yirmi altı” (297/263)

“ortaķul kitapları var.” “ortaķul<ortaokul” (283/16)

- İki ünlünün birleşmesi nedeniyle meydana gelen ünlü düşmeleri olur.

BM:

“äle birli başkanıydım” “äle<aile” (183/261)

“bu canlılar, kânâtı Allâ yaratmış.” “kânât<kainat” (208/263)

“mâzzam gölge, çok güzel.” “mâzzam<muazzam” (236/295)

“iddâ etmeyeceksin” “iddâ<iddia” (210/283)

G:

“sätte bir” “sât<saat” (311/245)

“zirât bāçesi” “zirât<ziraat” (267/143)

- Yön ekinin ünlüsü düşer.

BM:

“sözüm burdan aşâ.” “burdan<buradan” (216/76)

G:

“şurdan toprak yol vardır.” “şurdan<şuradan” (280/121)

“çok içerde kalır para.” “içerde<içeride” (292/52)

YM:

“ordan dîl.” “ordan<oradan” (352/949)

- -iken zarf-fiilinin ünlüsü düşer.

BM:

“kârı kızan uyurkâna deprem olmuş.” “uyurkâna<uyur iken” (205/119)

G:

“alırkân da satarkân da...” “alırkân<alır iken,” “satarkân<satar iken” (255/261)

YM:

“oralardayke” “oralardeyke<oralarda iken” (324/48)

- Gelecek zaman ekindeki ünlü düşer.

BM:

“belediyelik isteycektik.” “isteycektik<isteyecektik” (195/129)

YM:

“ë, gitçek tabi.” “gitçek<gidecek” (347/786)

G:

“gelcek buraya.” “gelcek<gelecek” (265/361)

- Bazı kelimelerde üçüncü tekil şahıs iyelik ekinin ünlüsü düşer. Bu ünlü düşmesi olayının yalnızca bir örneğine rastlanmıştır.

G:

“kimsi çarpılır filan dermiş.” “kimsi<kimisi” (315/332)

- Tekirdağ ağızlarında, ile edatı sıkça kendisinden önceki kelimeye ulanarak telaffuz edilir. Bu durumda, ulanan edatın –i ünlüsü düşer.

YM:

“işte kazaylan gitti.” “kazaylan<kaza ile” (327/119)

G:

“davullan zurnaylan.” “davullan<davul ile” “zurnaylan<zurna ile” (264/31)

BM:

“onun vastasıyla okulu yıkacāz.” “vastasıyla<vasıtası ile” (183/265)

- Tekirdağ ağızlarında kimi zaman ekfiilin ünlüsü düşer.

BM:

“ordaydık deyo.” “oradaydık<orada idik” (185/348)

G:

“rumlar varmış..” “varmış<var imiş” (249/26)

YM:

“loganta çalıştırılmış.” “çalıştırılmış<çalıştırır imiş” (346/781)

c) Kelime Sonunda Ünlü Düşmesi (Apakop)

Tekirdağ ağızlarından derlediğimiz metinlerde, yalnızca dört örnekte kelime sonunda ünlü düşmesi örneğine rastlayabildik.

BM:

“ayrabol’a yol yoktu.” “ayrabol<Hayrabolu” (189/526)

“onun bilmedi yer mi var acab?” “acab<acaba” (224/278)

“köyle gelme çingenler vardı” “çingen<çingene” (182/222)

G:

“acab bu rum mumuş ermeni mimiş?” “acab<acaba” (283/19)

YM:

“manav, anadol askeri, anadollu. yerli anadol.” “anadol<Anadolu” (347/812)

İKİZ ÜNLÜLER**(Diphtong)**

İçinde iki ünlü bulunduğu halde yalnızca bir hece oluşturan seslere “ikiz ünlüler” denir. İkiz ünlülerin oluşması için her iki sesli harfin de aynı hece içinde yer alması gerekmektedir.

a) Eşit İkiz Ünlüler

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmamıştır.

b) Yükselen İkiz Ünlüler

İkinci ünlüsü ilkinde göre daha geniş olan ikiz ünlülere denir.

BM:

“tuaf geliye” “tuaf<tuhaf” (243/182)

“tualet yapılyo” “tualet<tuvalet” (222/233)

“poan alsın çocuklar” “poan<puan” (235/262)

“bi tarie göre..” “tarie<tarihe” (215/61)

G:

“suan ekidik.” “suan<soğan” (291/30)

“buazına dirsêni dayâyı.” “buazına<boğazına” (274/352)

“verimi çoaldıkça...” “çoaldıkça<çoğaldıkça” (260/462)

“doal ğaz alıyı...” “doal<doğal” (269/198)

“dier köyler küçüldü.” “dier<diğer” (257/366)

YM:

“güneş nerden duar?” “duar<doğar” (352/73)

c) Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci seslisi birincisine göre daha dar ve kısa olan ikiz ünlülerdir.

BM:

“konya’da ne daı var?” “daı<dağı” (182/236)

“hazret-i ibraim’ de başlar.” “ibraim<İbrahim” (210/279)

“kouş yapıyeler.” “kouş<koğuş” (184/325)

G:

“topraı zenginleştiriyo.” “topraı<toprağı” (253/196)

“daul getirmişler.” “daul<davul” (301/43)

“austos eylül ayı.” “austos<ağustos” (253/159)

YM:

“...doudan düdu...” “dou<doğu” (352/976)

ÜNSÜZLER

Tekirdağ ağızlarında “b,c,d,g,đ,h,j,k,l,m,n,p,r,s,ř,t,v,y ve z” ünsüzlerinin dışında şu ünsüzler bulunmaktadır:

Ünsüzler :

k: Katı patlamalı tonsuz art damak ünsüzü

k: Yarım ince seslilerle hece oluşturan ünsüz.

h: Sızıcı tonsuz hırıltılı ünsüz.

đ: İnce ünlülerle hece oluşturan art damak ünsüzü

đ: Kalın ünlülerle hece oluşturan art damak ünsüzü

í: İnce ünlülerle hece oluşturan ön damak ünsüzü

ÜNSÜZ DEĞİŞİMLERİ

1. Sedalılaşma

Sedasız ünsüzler, karşılıkları olan sedalı ünlüler haline gelirler.

- ğ<ğ

Özellikle Gacal ağzında sık rastlanılan bir ses olayıdır. Yağcı köyünde kendilerinden derleme yapılan altı kaynak kişide bu sedalılaşma olayı yoğun bir şekilde tespit edilmiştir.

G:

- “ğırğ<ğā rğ”(254/235/)
- “ğādeřim<ğardeşim” (252/146)
- “ğarşı<ğarşı” (265/72)
- “ğadar<ğadar” (273/336)
- “ğalsın<ğalsın” (271/282)
- “ğuruş<ğuruş” (271/288)
- “ğurt<ğurt” (275/353)
- “ğalkıyısın<ğalkıyısın” (275/364)
- “arğadaş<arğadaş” (286/117)

BM:

- “ğardeşim<ğardeşim” (179/106)
- “deliğanlı<deliğanlı” (190/20)

YM:

“loğanta<loğanta”(346/781)

“ğulube< kulube” (347/808)

- c<ç

Örneklere az olan bir ses olayıdır. Yalnızca birkaç kelimedeki rastlanmıştır.

G:

“ac<aç” (292/74)

BM:

“ic<hiç” (209/276)

“kac<kaç” (187/432)

- d<t

Bu ses olayı derleme yapılan bölgede sık görülür. Kelime ortasında ve kelime sonunda meydana gelir.

G:

“süd<süt” (291/41)

“bekledemiyo< bekletemiyo” (254/221)

BM:

“südçü<sütçü” (194/90)

“annadırdı<anlatırdı” (218/129)

“unudamayım<unutamıyorum” (232/166)

“kısaltılmış<kısaltılmış” (241/465)

YM:

“unudur<unutur” (355/1027)

“dörd<dört” (351/938)

“geberdir<gebertir” (333/440)

- **b<p**

Bu ses olayının en çok örneğine Banarlı beldesinde kendisinden derleme yapılan ve kökleri Bulgaristan muhaciri olan Zekeriya Kaya’da rastlanılmıştır. Bulgaristan muhacirleri içinde yaygın olarak görülmez.

BM:

“bancar<pancar” (232/155)

“adabazarı<Adapazarı” (234/242)

“debrem<deprem” (187/434)

“yabicāmı<yapıcağımı” (240/436)

YM:

“sabanca<sapanca” (325/111)

- **n<p**

Bu ses olayının tek örneğine Gacal ağzında rastlanılmıştır.

G:

“çimne<Çimpe” (284/34)

- m<p

Derleme metinlerde yalnızca bir örneğine rastlanılan bir ses olayıdır.

G:

“domruca<dobruca” (285/93)

- i<s

Trakya’da konuşulan ağızlarda çok tesadüf edilen bir özelliktir. Örneği boldur.

YM:

“dermij<dermiş” (352/973)

“bej<beş” (354/1013)

“taj<taş” (354/1014)

BM:

“ij<iş” (244/32)

G:

“dij<dış” (270/216)

“yetmij<yetmiş” (284/52)

- v<f

Yabancı kelimelerde kendisini gösteren ve sık olmayan bir ses olayıdır.

G:

“büve<büfe” (309/202)

BM:

“evendim<efendim” (180/153)

- ei

Derleme metinlerde yalnızca bir örneğine tesadüf edilen bir ses olayıdır. Yabancı bir kelimedeyde meydana gelmiştir.

BM:

“röportaç<röportaj” (196/177)

- ğ<h

Örneğine Kayı köyünde, Mehmet Söğüt'ten yapılan derlemede rastlanılan bir ses olayıdır. Bulgaristan muhacirlerinin genelinde olmayan, kurallaşmamış bir ses olayıdır.

BM:

“müğim<mühim” (205/129)

“yağudi<yahudi” (209/255)

- z<s

Gacal ağzında iki örneği bulunan bir ses olayıdır.

G:

“kıbrız<Kıbrıs” (296/250)

“domatez<domates” (297/274)

2. Sedasızlaşma

Sedalı ünsüzlerin karşılıkları bulunan sedasız seslere dönüşmesi olayıdır.

- k<g

Derleme metinlerde yalnızca iki örneği bulunan arkaik bir ses olayıdır.

YM:

“kökyüzüne<gökyüzüne” (343/711) “kayırıkın<gayri” (246/24)

G:

“kayrı<gayri” (294/178)

- k<ğ

Bulgaristan muhacirlerinde örneği çok olan bir ses olayıdır. Diğer ağızlarda örneği yoktur.

BM

“çocukum<çocuğum” (179/116)

“ufakım<ufağım” (216/78)

“çokı<çoğu” (216/74)

- p<b

Özellikle yabancı kelimelerde meydana gelen bir ses olayıdır.

BM:

“piniyelē<biniyorlar” (178/103)

G:

“pantrol<bandrol” (266/109)

“paytar<baytar” (266/111)

YM:

“aptullâ<Abdullah” (335/478)

- **s<z**

Üç ağızda da ortak olan ve örnekleri bol bulunan bir ses olayıdır. Kelime başı hariç kelime ortasında ve sonunda meydana gelir.

BM:

“bis<biz” (189/523)

“birás<biraz” (191/61)

“üs<yüz” (175/4)

“kaybelmes<kaybolmaz” (182/242)

“aşçık<azıcık” (181/200)

YM:

“papas<papaz” (229/373)

“kalmaz<kalmaz” (351/913)

“gösçü<gözcü” (325/109)

“birasçık<birazcık” (339/564)

G:

“kalkınmas<kalkınmaz” (259/410)

“kaybolmas<kayıp olmaz” (304/104)

“çıkmas<çıkamaz” (255/268)

- g<e

Üç ağızda, özellikle gelecek zaman eklerinde meydana gelir. Örnekleri boldur.

BM:

“gitçektim<gidecektim” (181/200)

“aşçık<azcık” (181/200)

YM:

“gösçü<gözcü” (325/109)

G:

“çalışçak<çalışacak” (259/409)

“pençere<pencere” (289/189)

“yapçaklar<yapacaklar” (260/453)

- p<f

Örneğine yalnızca bir kelimedede tesadüf edilen ve yaygın olmayan bir ses olayıdır. Ses olayının meydana geldiği kelime Arapça’dan Türkçe’ye geçmiş bir kelimedir.

G:

“vakıp<vakıf” (315/324)

- t<d

Örneklerine Bulgaristan göçmenlerinde daha çok rastlanılan bir ses olayıdır. “temin” kelimesi bütün Bulgaristan göçmenlerinde ortak olarak telaffuz edilir.

Aşağıda örnek olarak verilen kelimelerde ise bu ses olayı kurallaşmamış bir şekildedir.

G:

“toğtora<doktora” (272/312)

BM:

“temin<demin” (199/275)

“turalım<duralım” (216/89)

“toğuz<dokuz” (206/143)

“tağtir<takdir” (209/258)

YM:

“tünya<dünya” (346/784)

- f<v

YM:

“furacağlardı<vuracakları” (350/888)

“manaf<manav” (347/812)

- t<l

Ünsüz benzeşmesi sonucunda oluşan bir ses olayıdır. Bir kelimedede örneği görülmüştür.

BM:

“ğirttağtan<ğırtlaktan” (213/16)

- y<s

Örneğine bir kelimedede rastlanılmıştır.

BM:

“sözler<söyler” (214/19)

3. Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin süreklileşmesi olayıdır.

- y<ğ

Bu ses olayı, aşağıda örnek olarak verilen kelimelerde kurallaşmış haldedir. Ancak yine de istisnaları mevcuttur.

G:

“beyenirse<beğenirse” (292/70)

“eyer<eğer” (274/344)

YM:

“kıyat<kağıt” (348/842)

BM:

“şeyirler<şehirler” (201/337) “deyirmen<değirmen” (196/187)

“biyenmiyolâ<beğenmiyorlar” (215/51)

- y<ğ<k

BM:

“duyduyumuz<duyduğumuz” (175/9)

- y<ğ<g

G:

“buyday<buğday” (260/444)

BM:

“sāya<sağaya” (186/404)

- m<b

YM:

“murun<burun” (347/813)

- s<ç

Örneğine her üç ağızda da sık olarak rastlanılan bir ses olayıdır. Kelime ortasında ve sonunda meydana gelir.

YM:

“kaştın<kaçtın” (349/861)

G:

“genşlik<gençlik” (263/10)

“kireş<kireç” (269/208)

“ilaş<ilaç” (270/242)

BM:

“genştim<gençtim” (179/111)

“aşlıktan<açlıktan” (179/123)

- y<h

BM:

“şeyit<şehit” (256/198)

“zeyir<zehir” (221/228)

“kilitbayır<Kilitbahir” (185/355)

“câyıl<cahil” (190/28)

“müyim<mühim” (206/139)

G:

“sâyibi<sahibi” (315/332)

Sürekli Ünlüler Arasındaki Değişimler

- n<m

Bu ses olayı özellikle “şindi” kelimesinde çok sık olarak görülür.

G:

“şindi<şimdi” (315/332)

YM:

“çenber<çember” (355/1025)

- m<n

G:

“âferim<aferin” (296/235)

- y<n

G:

“osmanlı’yın<Osmanlı’nın” (275/354)

YM:

“içindekiye<içindekine” (340/585)

- k<r

BM:

“bâli<bari” (236/305)

- n<r

“kadan” kelimesine mahsus bir ses olayıdır. Gacal ve Bulgaristan göçmenleri ağızlarında bu ses olayı vardır.

BM:

“kadan<kadar” (239/403)

G:

“kadandı<kadardı” (266/91)

“ğadan<kadar” (283/9)

- s<ş

BM:

“paşport<pasaport” (181/198)

- n<l

G:

“defile <define” (283/195)

- b<y

YM:

“bilâyet<vilayet” (333/418)

Süreksizleşme

- ç<j

BM:

“garacın<garajın” (222/245)

G:

“candarmalar<jandarmalar” (286/119)

- f<h

BM:

“sarfoşsa<sarhoşsa” (208/224)

ÜNSÜZ BENZEŞMESİ (Assimilation)

Ünsüz benzeşmesi olayı, içseste yanyana bulunan veya komşu olan kelimelerin son ve ön sesleri, bazen iki ünsüzden biri diğerleri tarafından tamamen ya da kısmen benzeştirilir.

1. İlerleyici Benzeşme

Bir kelimedeki iki ünsüzden birinci ünsüzün ikincisini kendisine benzeştirmesi olayıdır.

a) Yarı Benzeşme

Bir kelime içinde bir ünsüzün kendisinden sonra gelen ünsüze kendi özelliğinden birini verir. Derlemiş olduğumuz metinlerde bu benzeşmeye bir örnekte rastlanılmıştır.

akşamnarı<akşamları(264/99)

b) Tam Benzeşme

Bu benzeşmede ünsüzler birbirleri ile tamamen benzeşirler.

- **nn<nl**

G:

“annattımız <anlattığımız” (285/62)

“unnar<onlar” (287/140)

“yannız<yalnız” (287/147)

“arabasınna<arabasıyla” (302/64)

BM:

“çocukları~~n~~nan<çocukları~~n~~la” (228/23)

“şekerin~~n~~e<şekerin~~n~~le” (242/524)

“annam~~a~~yom<anlam~~a~~ıyorum” (180/177)

YM:

“annad~~r~~ı<anlat~~r~~ı” (351/939)

“taraf~~i~~nna<taraf~~i~~nla” (335/477)

“yann~~i~~şıkla<yanlı~~i~~şlıkla” (325/84)

- **cc<çç**

BM:

“kapkaçç~~i~~<kapkaç-c~~i~~” (220/183)

YM:

“geçç~~e~~n<geçiceks~~i~~n” (354/999)

2.Gerileyici Benzeşme

İlerleyici benzeşmenin aksine, ikinci ünsüzün ilk ünsüzü kendisine benzeştirmesi olayıdır.

- **ss<sz**

BM:

“çıkam~~a~~ssın<çıkamazs~~i~~n” (196/171)

YM:

“inan~~m~~assınız<inanmazs~~i~~niz” (342/682)

G:

“yapamassın<yapamazsın” (303/81)

- ss<rs

BM:

“bi_ssene<bir sene” (238/358)

ÜNSÜZ TÜREMESİ (Anaptyetic Consonant)

Tekirdağ ağızlarında görülen ünsüz türemeleri şunlardır:

a) Kelime Başında Ünsüz Türemesi

- “y”

Özellikle Bulgaristan göçmenlerinde örnekleri çok olan bir ses olayıdır. Daha çok e- ünlüsü ile başlayan kelimelerde meydana gelir.

G:

“orda yelçimis var.” “yelçimis<elçimiz” (302/70)

BM:

“yesir miloz adasında..” “yesir<esir” (193/59)

“yüretirdik o çingenlere” “yüretirdik<öğretirdik” (182/224)

“bu sıra yemekli oldu.” “yemekli<emekli” (188/490)

“çauş dâ yerken yetişir” “yerken<erken” (200/300)

- **“h”**

Bu ses olayı yabancı kelimelerde daha çok meydana gelir. Kelimenin başına, cümledeki vurguda dikkate alınarak h- protezi eklenir.

BM:

“hâriş<arş” MDD

“hîde var bi sepet elinde.” “hîde<ide” (225/323)

G:

“bi hırķ burası” “hırķ<ırķ” (277/8)

“eşķiyâ hârif’in..” “hârif<Arif” (317/366)

b) Kelime Ortasında Ünsüz Türemesi

Tekirdağ ağızlarında ortak olarak kelime ortasında –y- ve –s- konsonantı türer. Özellikle Arapça kelimelerde iki ünlü yanyana geldiğinde araya bu –y- sessizi konur.-s- konsonantı ise Türkçe kelimelerde protez olarak kullanılır. Üçüncü tekil şahıs iyelik ekinden önce kullanılır.

BM:

“imķanlâ da müsâyt olmas.” “müsâyt<müsait” (181/202)

“yav tabi aylem var.” “ayle<aile” (185/364)

“bi belediye reyisi” “reyis<reis” (220/184)

“ne dedim şeysi ba” “şeysi<şeyi” (221/225)

YM:

“ismayıl, güneş nerden duar?” “ismayıl<İsmail” (352/975)

G:

“antalyalı s^ayit hüseyin paşa...” “sayit<Sait” (288/166)

“bâsı bâçesi var” “bâsı<bağı” (259/39)

“küşü var” “küşü<köyü” (280/102)

c) Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi

Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlenen metinlerde, özellikle vasıta hali eki olan “ile”, kendisinden önceki kelimeye eklendiğinde, -n konsonantı eklenerek telaffuz edilir. Bu ses olayı üç ağızda da ortaktır ve yaygın olarak kullanılır. Bunun yanı sıra -m, konsonantının da kelime sonunda türediği görülmektedir. Gacal ağzından derlenen metinlerde tek bir örnekte, “ki” edatında “-m” türemesi olmuştur.

G:

“hiç olmadık” “olmadık<olmadı” (260/463)

“eğer kim bu ülke kalkıncaaksa...” “kim<ki” (255/260)

“tekmelen” “tekmelen<tekmeyle” (283/15)

“rumlan” “rumlan<rumla” (286/125)

“yoksam” “yoksam<yoksa” (277/6)

“kimseyle” “kimseyle<kimseyle” (258/399)

YM:

“artıkın celal dora mı...” “artıkın<artık” (336/496)

“itmeklen” “itmeklen<itmekle” (339/560)

BM:

“gölge susaya geziyi gârikin” gârikin<gayri” (222/230)

“dünyâlan” dünyâlan<dünya ile”(202/2)

“arabalarınlan” arabalarınlan<arabaları ile” (206/162)

“ayvanlarınlan” ayvanlarınlan<hayvanları ile” (206/162)

ÜNSÜZLERİN YER DEĞİŞTİRMESİ (Métathése)

Tekirdağ ağızlarında yabancı kökenli bazı kelimeler, kolay telaffuz edilmek için, ünsüzleri yer değiştirilerek söylenir. Bu ses olayına yalnızca Bulgaristan muhacirlerinden derlemiş olduğumuz metinlerde tesadüf edebildik.

BM:

“ani aşâ yukarı işte bi tasfiyeylen bu.” “tasfiyeylen<tavsiyeylen”(187/446)

“burasını keşşediyolar.” “keşşediyolar<keşfediyorlar” (196/201)

ÜNSÜZ DÜŞMESİ

a) Kelime Başında Ünsüz Düşmesi

Rumeli ağızlarında kelime başında, ortasında ve sonunda en çok düşmeye meyilli olan sessiz harf ‘h’dir. Kelime başında düşen sesler, ‘y’ ve ‘ş’dir.

- **“h”**

BM:

“yetmiş âne gelmişler ordan.” “âne<hâne” (176/15)

“em besî, em sût için.” “em<hem” (177/44)

“ayrabolu yolunu bâlar.” “ayrabolu<Hayrabolu” (197/219)

G:

“ani türkler u zamandan gelmişler” “ani<hani” (249/20)

“erkesin burda bâsı bâçesi var.” “erkesin<herkesin” (239/39)

“ayvanlarım var” “ayvanlarım<hayvanlarım” (262/518)

YM:

“yazı eralde dâ yokmuş o zaman” eralde<heralde(323/18)

“atırlarız.” atırlarız<hatırlarız(323/20)

“balkan arbi olduktan söra...” arbi<harbi(324/45)

- “y”

BM:

“benim etiştimde...” etiştimde<yetiştigimde(189/524)

“emlik” emlik<yemlik(177/40)

G:

“eter ki masraftan kırtulsunlar.” eter<yeter(257/339)

“ini yaptık” ini<yeni(257/337)

YM:

“iç eltenmediler bile.” eltenmediler<yeltenmediler(347/817)

“iki bin metre üsekte” üsekte<yüksekte(350/901)

“üzbaşıya sordu” üzbaşı<yüzbaşı(350/900)

- “s”

BM:

“imdi çalgıcı olarak çingenleri tutmuylar.” imdi<şimdi(202/18)

G: “

imdi, onun bi şeyi beyenilmiyi.” imdi<şimdi(282/166)

- “v”

BM:

“bi kaç kuruluş urmuş” urmuş<vurmuş(188/505)

b) Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi

Tekirdağ yöresinden derlediğimiz metinlerde kelime ortasında, “r, y, t, h, ğ, n, v ve s” ünsüzlerinin düştüğü görülmektedir.

- “r”

BM:

“undan sōna geldi karpusçuluk.” sōna<sonra(176/37)

“bizim duyduyumuz, dōt_üs ellisi türk, dōt_üs ellisi bulgarmış.” dōt<dört(175/9)

“u zaman da bis kendimize ekēdik.” ekēdik<ekerdik(176/36)

G:

“dışāda fazla yok” dışāda<dışarda(264/46)

“can kadeş diyerekten” kadeş<kardeş(250/62)

“tālanın tapulu olarak...” tālanın<tarlanın(266/78)

YM:

“talebe içerde bārımış...” bārımış<bağırırılmış(335/483)

- “y”

BM:

“kimisi yarım, kimisi çirek.” çirek<çeyrek(215/70)

“şurda şöle balık var, burda böle balık var.” şöle<şöyle , böle<böyle(184/320)

“eskiden bizden evel cuma günlerimiş.” günlerimiş<günleriymiş(177/54)

“şitan mitan” şitan mitan < şeytan meydan” (179/137)

“fasüle sapı dövüyomuşlâ” “fasüle<fasülye” (221/223)

“meraklıdım, dinlerdim” “meraklıdım<meraklıydım” (207/167)

G:

“tekmelen çıktım” tekmelen<tekmeyle” (284/4)

“kırk günde geldi gemilen.” gemilen<gemiyle” (267/114)

“bi anımın yerimiş.” “yerimiş<yeriymiş” (282/151)

YM:

“ingiliz subayımış.” subayımış<subayıymış” (336/496)

“zetinlik yerde...” “zetinlik<zeytinlik” (350/904)

“ölelikle” “ölelikle<öylelikle” (348/844)

• **t**

BM:

“devlet vermiş kırklareli poyralı’da bi çiflik.” çiflik<çiftlik(214/47)

G:

“bizim de çifçimiz gözünne görse.” çifçimiz<çiftçimiz(259/420)

YM:

“bi adamın çifliymiş diye duyardım” çifliymiş<çiftliyiymiş(327/192)

• **n**

BM:

“öle gidiyi ama zanetmem.” zanetmem<zannetmem(176/119)

“eflasyon fırlayamaz” eflasyon<enflasyon(211/355)

G:

“işallâ kazanırsın.” işallâ<inşallah(292/64)

- “s”

BM:

“sen gelmişin bana.” gelmişin<gelmişsin(214/32)

G:

“belki çay söylememişindir.” söylememişindir<söylememişsindir(272/298)

YM:

“evine gitmemişin” “gitmemişin<gitmemişsin” (349/864)

- “ğ”

YM:

“bi baş suanla ekmecik yer orda.” suanla<soğanla(354/1008)

BM:

“būday, arpa, mısır, emlik, yulaf..” būday<buğday(177/40)

“dünler bilmem nasıl oluydi” dünler<düğünler(177/48)

G:

“dier köyler küçüldü” dier<diğer” (257/366)

“douşta adem aleysselam’dan düyu” douşta<doğuşta(278/46)

- **“h”**

BM:

“bi ev sābiyle bi ben çaldım.” sābiyle<sahibiyle(195/130)

“yaudi arısı alıyo çadırına.” “yaudi<yahudi” (216/89)

G:

“tāmin etmiyüm.” “tāmin<tahmin” (248/4)

“kōyümüzün tāri de...” tāri<tarihi(249/23)

“...ekiliyomuş bāçeye” bāçeye<bahçeye” (250/48)

YM:

“eski āve dērmenlerini atırlar mısın?” āve<kahve(325/97)

“teriz oldum” “teriz<terhis” (335/477)

- **“l”**

G:

“beki yüz āne var” beki<belki” (281/130)

YM:

“beki iki yüz parça gemi geldi.” beki<belki(325/86)

BM:

“...besleyen de var beki ama.” beki<belki(200/326)

“beki elli sene oldu.” beki<belki(232/167)

- **“v”**

G:

“daul getirmişler aldırıyolar” daul<davul(301/43)

“iki de auş seçēlerlerdi” auş<avuş” (279/80)

“oalacak, bırakıcak” oalacak<koyalayacak(299/398)

BM:

“burayı bi tualet yapılyo” tualet<tuvalet(222/233)

YM:

“alçauş var.” “alçauş<alçavuş” (329/270)

- **“d”**

YM:

“şini ingiliz subayımış” “şini<şimdi” (336/495)

- **“f”**

YM:

“tetiş<teftiş”(338/545)

c) Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi

- **“t”**

Bu ses olayı yabancı dillerden gelen kelimelerde meydana gelir.

BM:

“râz geldi mi linç edin.” rāz<rast(220/187)

“çok serbes askerlik.” serbes<serbest(241/488)

“üs kat” “üst<üs” (239/394)

G:

“ilkoğulda okuyamayı dürüs ki.” dürüs<dürüst(265/55)

- **“l”**

Üç ağızda da ortak olarak “nasıl” kelimesi, sonunda “-l” konsonantı olmaksızın söylenir.

G:

“nası o kitaplardan yararlanıyu musunuz?” nası<nasıl(304/101)

YM:

“nası sana da attım ya.” nası<nasıl(334/456)

BM:

“ani nası...” “nası<nasıl” (181/245)

- **“n”**

“zaten” kelimesi üç ağızda da kimi zaman, sonundaki –n konsonantı olmaksızın söylenir. Bu kurallaşmamıştır. Aynı cümle içinde aynı kelime hem asıl haliyle hem de –n konsonantı olmadan da telaffuz edilir. Bunun yanısıra –iken zarf-fiili sonundaki –n sessiz harfi olmadan da söylenir. Bunun örneklerine her üç ağızda da rastlanılır.

BM:

“indirike düşmüştü” indirike<indirirken(177/64)

“küfür de ediyos konuşurka” konuşurka<konuşurken(185/338)

“şarap içi” içi<için(200/303)

“burdan geçêke üramış.” geçêke<geçerken(185/331)

YM:

“bi kaç defâ dedi zatte” zatte<zaten(350/888)

“senin sancân yok zate” zate<zaten(347/799)

G:

“dokuz yaşındayka...” yaşındayka<yaşıdayken” (299/361)

“unlar zate bi devre duruyu” “zate<zaten” (311/230)

- **r**

Tekirdağ ağzlarında –r ünsüzü kelime ortasında ve sonunda zayıflama eğiliminde olduğu için sık sık düşer. Özellikle şimdiki zaman ekinin çeşitli şekillerinde bu ünsüz düşmesi olayına sık rastlanılır.

BM:

“bi köyde yerli vâ.” bi<bir, vâ<var(213/7)

“oraya kada.” kada<kadar(221/218)

G:

“sokıyu ayvanın buazına” sokıyu<sokuyor(274/352)

YM:

“üzümü veri” veri<verir(331/372)

- **ğ**

tekirdağ’ın merkez ilçesine bağlı köylerde yapılan metin derlemelerinde, -r- sessizi gibi –ğ- ünsüzü de zayıflayıp düşme eğilimi göstermektedir.

G:

“bakarsan bā, bakmassan dā olur.” bā<bağ, dā<dağ(295/213)

YM:

“sā_olun, sā_olun.” sā<sağ(352/964)

BM:

“..tī gibiyim..” tī<tığ(224/288)

“tekirdā karşılaması” tekirdā<Tekirdağ(178/73)

- **“h”**

Bu ses olayı, Arapça kelimelerde meydana gelmektedir. “Allah” , “vallah” kelimelerinde –h konsonantının düşmesi neredeyse kurallaşmak üzeredir.

YM:

“sabā baḳarsın su gibi olmuş.” sabā<sabah(329/293)

“aptullā ismini taḳmışlar” “aptullā<Abdullah(335/478)

BM:

“işte silā atarlar.” silā<silah(177/67)

“allā rāzı olsun.” allā<Allah(218/146)

G:

“vallā burası derebeylerininmiş” vallā<vallah” (294/151)

- **“y”**

G:

“yāni şimdi onlar bük kü.” kü<köy(281/126)

YM:

“game yok bizde” “game<gamey” (330/364)

ÜNSÜZLERİN İKİZLEŞMESİ

Genel olarak Rumeli ağızlarında fazla örneği olmayan bir ses olayıdır.

G:

“yeddi āne oldūnu söylüyer” “yeddi<yedi” (264/20)

YM:

“amma erkan-harp” “amma<ama” (338/545)

“anadollu.” “anadollu<Anadolulu” (347/812)

“bi kaç defā dedi zatte” zatte<zaten” (350/888)

BM:

“köselles köyü var.” “köselles<Köse İlyas” (202/24)

“dakka<dakika” (238/369)

“iddā etmeyeceksin” “iddā<iddia” (210/283)

İKİZ ÜNSÜZLERİN TEKLEŞMESİ

Tekirdağ ağızlarında ikiz ünsüzlerin tekleşmesi olayı kendisini Arapça kelimelerde gösterir. ⁽³⁾

YM:

“böle mābette amıca dedi...” “mābette<muhabbette” (354/1013)

“eski üzümelerin lezeti...” “lezeti<lezzeti” (329/312)

BM:

“beri yanķı mālesi...” “mālesi<mahallesi” (214/37)

“benden evel bunlar.” “evel<evvel” (233/202)

3 Tuncer Gülensoy, 1981, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, s126

“evelâ atar bi pazâlık.” “evelâ<evvel” (177/69)

“sîhiye askerdim.” “sîhiye<sîhhiye” (194/96)

G:

“bâtin karataş.” “bâtin<Bahattin” (281/138)

“tarlada bizat” “bizat<bizzat” (259/407)

HECE KAYNAŞMASI

(Contraction)

Hece kaynaşması, çoğu zaman iki komşu hecenin kaynaşması ile meydana gelir. Bu ses olayının Tekirdağ ağızlarında örneği çoktur. Hece kaynaşmaları bu yörede uzun ünlülerin doğmasına neden olur. ⁽⁴⁾

BM:

“damâtlân ikisi burda” “damatlân<damatların” (178/86)

“toprak üzerine yaşamışlar öda.” “öda<orada” (214/50)

“dâ var bizim köyden gelen” “dâ<daha” (176/15)

“su dërmeni vardı.” “dërmeni<değirmeni” (216/84)

“esas lâbımız bulğaristan’dan gelme” “lâb<lakab” (240/463)

“lâna’da üç ay mı bir ay mı kalıyo” “lâna<Lahana” (192/14)

“beri yanķı mâlesi” “mâlesi<mahallesi” (214/37)

“yâlı tøm seçimlerinde” “tøm<tohum” (228/33)

G:

“yim pâli” “pâli<pahalı” (265/97)

“ķışın biraz sūk” “sūk<soğuk” (266/77)

“onlar bük kü” “bük<büyük” (281/126)

4 Tuncer Gülensoy, 1981, *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, s.127

YM:

“dâre vardır” “dâre<daire” (323/22)

“ğavurun yanlânda” “yanlânda<yanlarında” (324/46)

“tıramvay durâna düşmüş” “durâna<durağma” (326/115)

HECE YUTULMASI**(Haplologie)**

Bir kelime içinde yan yana bulunan iki heceden birisinin kaybolması ve tek hece oluşması olayıdır.

YM:

“patlacak<patlayacak” (336/500)

G:

“bakmacak gibi<bakmayacak gibi” (314/296)

“köklendiriz<köklendiriyoruz” (271/248)

“götürüdüm<götürüyordum” (271/284)

“düzlüsün<düzlüyorsun” (252/153)

“toplacaksınız<toplayacaksınız” (294/178)

BM:

“alacâz<alacağız” (183/263)

“yıkacâz<yıkacağız” (183/263)

İSİMLER

İsimler, canlı ya da cansız bütün varlıkları ve kavramları tek tek ya da cins cins karşılayan ve onlara ad olan kelimelerdir.⁽⁵⁾

İsim İşletme Ekleri

a) **Çoğul Ekleri** : Birden fazla varlığı karşılayan isimlere eklenirler.⁽⁶⁾

- **+lar**

BM:

“bi yerden ayrılmayız onlarla.” (176/18)

G:

“dur beyâ çayları biz sülecêz.” (248/15)

YM:

“çınarların târî hij belli dîl.” (323/1)

- **+ler**

BM:

“dîşiklikler oldu” (177/50)

G:

“elli iki göçmenleri vardı.” (249/5)

YM:

“artık bunu ekenler de bilmez.” (323/11)

5 Hîmmet Biray, 1999 *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim*, Türk Dil Kurumu Yayınları : 711, Ankara,s.3

6 Muharrem Ergin, 1993, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul, s209

- **+lā**

-r ünsüzü zayıflayıp düştüğü için ekin bünyesindeki 'a' ünlüsü uzar.

BM:

“unlā bizden de bozuḳtu.” (179/128)

G:

“ingiliz aşısı yapıyız makinalāla.” (270/250)

YM:

“babeskili çavuşlā var.” (349/866)

- **+le**

BM:

“gelini sırtla indirilēdi.” (177/62)

G:

“en eski yerleşim merkezlēnden birisi” (249/21)

YM:

“altın eserlē çıktı.” (323/17)

- **+na**

BM:

“alt yanında oḳuldur onnā.” (183/258)

- **+nar**

İlerleyici benzeşme nedeniyle +lar eki +nar şeklini alır.

BM:

“unnarda bizim kadar tarımcılık da yok.”(179/124)

G:

“bunnardan da bizim küye iki âne verildi.” (248/7)

- **+ner**

İlerleyici benzeşme sonucunda +lar eki +nar şeklini almıştır.

G:

“unu da gelsinner burda yapsınlar” (257/337)

b) İyelik Ekleri : İyelik ekleri, kendisine bağlı olan öğelerle ve kendisinin ilgili bulunduğu kelimelerle münasebetini bildiren eklerdir. İyelik ekleri, sahiplik, ait olma ve bağlılık bildirir.⁽⁷⁾

1. Tekil Şahıs

- **+m**

BM:

“dedem, babam bi kaç tâne de alam vardı.” dede-m, baba-m, ala-m(175/10)

G:

“aba kardeşim, bizim burda eskilere en çok ben meraklıyım.” kardeş-ı-m (290/218)

YM:

“kardaşım varmış.” kardaş-ı-m (328/255)

2. Tekil Şahıs

- +n

BM:

“babandan bi yaş ufağım.” baba-n-dan (216/78)

G:

“baban nerden geldi?”baba-n (299/367)

YM:

“ğavur sikicik ananı” ana-n-i (349/883)

3. Tekil Şahıs

- +sı/si

BM:

“çanakçale’de kalmış babamın amıcası.” amıca-sı (199/263)

G:

“dedemin dedesi” dede-si (273/320)

YM:

“babamın babası binbaşının yanında gezermiş.” baba-sı (352/973)

1. oğul Şahıs

- +Öi

BM:

“alayımız gene kavak’taydı” alay-ı-mız (185/357)

G:

“insanlarımız ğacal tabir edilen tek tip insanlar.” insanlar-ı-mız (349/24)

YM:

“okulumuz ortakul” okul-u-muz (328/237)

2. oğul Şahıs

- +nüz

BM:

“dününüz mübare olsun.” dün-ü-nüz (225/311)

G:

“sorcânız bi şey varsa...” sorcânız (248/8)

YM:

“lafınızı keşcem” laf-ı-nız (345/763)

3. oğul Şahıs

- +nı

BM:

“eŐyalarını götürüyü.” eŐy-ları-nı (177/70)

G:

“elli iki göçmenleri vardı.” göçmenleri (249/5)

YM:

“ky dnleri.” dnleri (323/21)

c) Aitlik Eki

- +ki

Tekirdağ yöresinde, aitlik ekinde bulunan vokal, kimi zaman ünlü uyumuna göre değişim gösterir.

YM:

“onunkisi de bizimkisi de...” onun-ki-si (352/947)

BM:

“burdağı lağaplar.” burda-đı (181/216)

G:

“bu yanki patladı.” yan-ki (372/314)

d) Hal Ekleri

1) Yalın Hal

Yalın hal, adların başka unsurlara bağılı olmayan şekilleridir. Yalın haldeki bir isim, karşıladığı nesne ve kendisine tabi isim dışında hiçbir ilişki ifade etmez. ⁽⁸⁾

BM:

“feradanlı kalmış” (175/8)

G:

“polza dendi” (250/50)

YM:

“köy eski.”(323/1)

2) İlgî Hali

Hal eklerinin temel görevi, adı içinde bulunduğu duruma göre fiile bağlamaktır. Ancak ilgi hali ekinin böyle bir görevi yoktur. İlgî hali eki adı ada bağlayarak bir tamlama kurar.

- +nun

G:

“unun anası” u-nun (248/2)

BM:

“onun sözü” o-nun (178/77)

8 Ahmet Buran, 1996 *Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 660, s.37

9 Ahmet Buran, 1996: 61

YM:

“bunun alaları işte” bu-nun (346/778)

- +in

YM:

“çınarların târi” çınarlar-ın (323/1)

BM:

“būdayın yanısıra” būday-ın (177/40)

G:

“bunların dedeleri” bunlar-ın (273/328)

- +nın

BM:

“rusya'nın dūsunda” rusya'nın (182/247)

G:

“malķara'nın kŷyŷ” malķara-nın (273/321)

YM:

“oranın insanı” ora-nın (348/853)

- +n

YM:

“osmanlılān geldiği zaman” osmanlılā-n (327/196)

G:

“unlân soy ismi” unlâ-n (274/347)

BM:

“damâtlân ikisi” damatlâ-n (178/86)

- **+yın**

BM:

“padişâyın birini” padişâ-yın (184/302)

G:

“osmanlı’yın dâlmasına sebep” osmanlı-yın (275/354)

- **+nin**

YM

“kâvenin oldü yer.” kâve-nin (332/401)

BM:

“tilkinin derisi” tilki-nin (179/111)

G:

“edirne’nin içinden misin?” edirne-nin (279/78)

3). Belirtme Hali

Cümle içinde eylemin doğrudan etki ettiği ad, belirtme halinde bulunur. karşıladığı hareket, doğrudan doğruya bir ada etki eden eylemler, geçişli eylemlerdir. Belirtme durumu, adı kendisine etki eden geçişli eyleme bağlayan haldir. Bu hal

bazen eksiz bazen ekli olur. Tekirdağ ve yöresinde konuşulan ağızlarda, belirtme hali her zaman ekli olarak kullanılır. ⁽¹⁰⁾

- **+i:**

BM:

“durdurdu arabayı jandarmalar” araba-y-ı (186/380)

YM:

“tuttu çekmece’yi” çekmece-y-i (352/970)

G:

“bu tarlayı sat” tarla-y-ı (281/144)

- **+u:**

BM:

“orduyu teslim ediyo.” ordu-y-u (216/91)

YM:

“şöferlerin tutulduyu yer” tutuldu-y-u (339/584)

G:

“yüzü suyu ürmetine” su-y-u (293/120)

- **+ü:**

BM:

“köyü bulduk biz.” köy-ü (239/416)

10 Ahmet Buran, 1996: 98

YM:

“yağacaklarmış köyü” köy-ü (346/786)

G:

“merkezin son küyü” küy-ü (311/243)

- **+ni:**

BM:

“adını fârettin güllü dîl de..” adı-nı (175/8)

YM:

“saçlarını yolarmış” saçları-nı (346/786)

G:

“fotoraflarını çekmişti” fotoğrafları-nı (314/306)

- **+ni:**

BM:

“hallâ şeyini kestim deyo.” şeyi-ni (180/150)

YM:

“bi tânesini düşürüler” tânesi-ni (346/792)

G:

“epsini de yok etmişler” epsi-ni (317/360)

- **+(y)ı:**

BM:

“eski yazıyı bilirdi.” yazı-yı (183/277)

YM:

“makinalıyı aldım” makinalı-yı (351/915)

G:

“tarlayı âbime verdim” tarla-yı (252/133)

4).Yönelme Hali

Yönelme durumu, iş, durum, hareket ve nesnenin yönünü, varacağı son noktayı belirtir. Eylemin hareketinin yöneldiği ve kendisine yaklaşılan nesne, cümlede yönelme durumunda bulunur.⁽¹¹⁾

- **+e:**

BM:

“gidiyom köye.” köy-e (186/377)

YM:

“askere erzak taşımak için” asker-e (337/521)

G:

“evimize alıp” evimiz-e (272/304)

11 Ahmet Buran, 1996:134

- **+a** :

BM:

“ayrabol’a yol yoktu buraya.” Hayrabolu’ya (189/526)

YM:

“bana ait bi makinalı” ban-a (338/552)

G:

“ilkokula gidiyiz” ilkokul-a (291/24)

- **+(n)a**:

BM:

“tekirdâ’na gitti.” tekirdâ-na (195/125)

YM:

“yazmış altına” altı-na (340/582)

G:

“yanına soğulmuşlar” yanı-na (294/145)

- **+(y)ı**:

G:

“aldılar burayı” bura-yı (buraya) (269/186)

BM:

“adam orayı gidemiş” ora-yı (oraya) (180/144)

YM:

“sana bombayı koyar burayı” bura-yı (buraya) (341/612)

- **+(v)a :**

BM:

“davulcuya” davulcu-ya (178/83)

YM:

“avaya uçurmuş” ava-ya (341/614)

G:

“anadolu’ya” anadolu-ya (270/223)

- **+(v)e**

BM:

“çanakçale’ye gelmiş” çanakçale-ye (330/184)

YM:

“ çıktık sirkeci’ye” sirkeci-ye (326/135)

G:

“çömdere’ye gidiyi” çömdere-ye (273/333)

5). Bulunma Hali

Bulunma hali, iş hareket, kişi ve eşyanın yerini bildirir. Bu bulunma durumunun temel görevidir.⁽¹²⁾

12 Ahmet Buran, 1996: 177

- **+da:**

G:

“bunlarda yetiştirme yok.” bunlar-da (269/191)

BM:

“aşada bi çiflik varmış” aşā-da (175/5)

YM:

“karantinada kaldık” karantina-da (326/143)

- **+de:**

G:

“yol üstünde temizlenen toprakları..” üstün-de (269/201)

BM:

“bizde de oldu” biz-de (176/36)

YM:

“gemide sallan” gemi-de (326/148)

- **+ta:**

BM:

“milletin kemiklerinden tahtta...” taht-ta (191/64)

YM:

“en başta yapıncağ” baş-ta (329/266)

G:

“douşta adem aleysselamdan düyu” douş-ta (278/46)

- **+te:**

BM:

“memlekette sütçülük yaparlarmış.” memleket-te (196/175)

YM:

“elli beşte ordaydıķ” elli beş-te (335/476)

G:

“ayçıçenin girişi yakın tarihte.” tarih-te (249/43)

6). Ayrılma Hali

Ayrılma durumu, iş, hal ve hareketin çıkma, başlama noktasını gösterir. Genellikle eylemin gösterdiği hareketin kendisinden uzaklaştığı veya çıktığı isim, cümlede ayrılma halinde bulunur.⁽¹³⁾

- **+dan:**

BM:

“burdan götürmüşle...” bur-dan (196/176)

YM:

“ķanādā’dan var” ķanādā-dan (336/489)

G:

“urdan yâcı adını almış” ur-dan (249/45)

- **+den:**

BM:

“aynı yerden gelme.” yer-den (197/214)

YM:

“türkiye’den var” Türkiye-den (336/489)

G:

“bi şeyden de annamıyular” şey-den (251/77)

- **+tan:**

BM:

“bu sırttan yol geçer.” sırt-tan (197/219)

YM:

“ölan soğaktan geçer” soğak-tan (324/29)

G:

“tabiattan geçiniyüler” taibat-tan (251/90)

- **+ten:**

BM:

“bugün çingeni bile çingenlikten çıkardılar.” çingenlik-ten (201/349)

YM:

“babalarımız selânik’ten” selânik-ten (323/2)

G:

“benim görüşüm biraz da ilgisizlikten” ilgisizlik-ten (256/53)

7). Vasıta Hali

Kelime gruplarında ve cümlede eylemin kendisi vasıtası ile, kendisinin katılımı ile veya kendisinin ifade ettiği zamanda yapıldığını göstermek için isim vasıta halinde bulunur. ⁽¹⁴⁾

- **+ın:**

BM:

“kışın oturular.” kış-ın (202/15)

G:

“yazın da bize iyi gelir orası” yaz-ın (297/271)

- **+le:**

YM:

“yok tirenle dîl.” tiren-le (326/128)

BM:

“tütünle...” tütün-le (179/126)

G:

“düvenle düverdik” düven-le (318/181)

14 Ahmet Buran, 1996:235

- **+lan:**

Aslı '+la' olan ek, bir ek yığılması olayı ile şimdiki şeklini almıştır.

BM:

“motorlan gitmiş.” motor-lan (236/288)

YM:

“sen gelirsin arabaylan” araba-y-lan (349/884)

G:

“yunan italya’ylan arbetti” italya-y-lan (298/324)

- **+na:**

Vasita hali eki, ilerleyici benzeşme nedeniyle bu şekli almıştır.

BM:

“...insanna nâyet buluyo.” insan-na (216/83)

- **+nna**

Vasita halinin +na şeklinde olduğu gibi, +nna şekli de ilerleyici benzeşme nedeniyle oluşmuştur.

YM:

“kıızıl çin tarafınna konuşmak yoktu” tarafı-nna (335/477)

G:

“beygir arabasınna yavâş yavâş gittik” arabası-nna (302/64)

- **+(y)lan:**

G:

“zurnaylan, davullan...” zurna-ylan (264/31)

BM:

“pâdişâ fermânylan” fermânı-ylan (204/82)

YM:

“kazaylan gitti” kaza-ylan (327/119)

- **+(n)la/+(n)le:**

BM:

“...davulunla, cümbüşünle...” davulu-nla, cümbüşü-nle (192/25)

YM:

“onunla ey gidi ey” onu-nla (343/706)

G:

“onunla taşınırdı” onu-nla (318/82)

- **+(y)la:**

G:

“çocūyla yapıyu.” çocu-yla (267/23)

BM:

“onun vastasıyla oğulu yıķacāz” vastası-yla (183/265)

YM:

“anlaşmayla geldik” anlaşma-yla (349/878)

8). Eşitlik Hali

Eşitlik ekinin temel gōrevi, eşitlik, gibilik, kadarlık ve benzerlik bildirmektir.
(15)

- **+ca:**

BM:

“ortaca kōyünde dūnyaya gelmiř.” Orta-ca (214/42)

G:

“ortaca bi yer demiş” orta-ca (300/2)

YM:

“anca yapardı” an-ca (325/105)

- **+ce:**

G:

“iyice sōndürdü.” iyi-ce (297/309)

YM:

“evelce burda dūnler üç gün üç gece dūn olurdu” evel-ce (345/764)

BM:

“epeyce okuyan oldu” epey-ce (176/23)

- **+ca:**

G:

“verimi çoaldıkça...” çoaldıkça (260/462)

- **+çe:**

BM:

“rüzgâr estikçe..” estikçe (231/128)

YM:

“gecelikçe topu çıkardı” gecelik-çe (339/560)

9). Yön Hali

Kelime gruplarında ve cümlede eylemin kendi yönünde yapıldığını göstermek için isim yön gösterme haline girer. Yön hali ekleri, daha çok yer ve yön ile ilgili, yer ve zaman isimlerine gelerek fiilin yönünü belirtirler. Ancak, günümüzde kalıplaşmış olarak sınırlı sayıdaki kelimedeki varlığını sürdüren bu ekler, çekim eki olma görevini yitirmiş ve kelime gövdesi ile kaynaşmıştır. ⁽¹⁶⁾

- **+ra/+re:**

G:

“yukarı kılıçlı..” yukarı (339/102)

“dışarı git çingene deniyo.” dışarı (285/73)

YM:

“içeri girdik.” içeri (326/139)

“bizde geri yok ileri!” geri, ileri (336/497)

BM:

“içeri salmazlarmış” içeri (199/282)

“ileri nöbetçi bu kim?” ileri” (217/113)

- +r-:

YM:

“biz burda dömayız.” (323/8)

BM:

“şurda yazıyo” şurda (238/355)

“unlar urda” urda (228/34)

G:

“orda okudum” (252/141)

- +ar/+er:

YM:

“yüzbaşı içerde mi?” içerde (341/638)

BM:

“dışarda ufak köylerde üçe kadardı.” dışarda (183/287)

G:

“içerde kalıyu” içerde (266/99)

ZAMİRLER

Zamirler, adların yerlerini tutan isim soylu kelimelerdir. Zamirler, yerlerini tuttıkları varlıkların, dildeki gerçek karşılıkları olmayan, ancak gerektiği zaman onları temsil etmek ve göstermek yolu ile ifade eden isim soylu kelimelerdir.⁽¹⁷⁾

a) Şahıs Zamirleri

Kişilerin adlarınının yerini tutan kelimelerdir. Tekil ve çoğul şekilde bulunurlar. Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinde konuşulan üç ağızda kişi zamirleri aşağıda gösterilmiştir.

- **1.tekil : ben**

YM:

“ben zaten ilkten aldandım” (329/274)

BM:

“ben de ekiyom” (176/31)

G:

“ben üniverste okumadım” (329/14)

- **2.tekil : sen**

YM:

“sen nerede okursun şimdi? (331/395)

17 Muharrem Ergin, 1993: 249

BM:

“sen ne verdin?” (177/70)

G:

“sen bunu böyle kırdun” (284/56)

- **3.tekil: o/u**

YM:

“o da dedi” (332/404)

BM:

“u gitmişti urayı” (181/215)

“o öldü çabık” (177/61)

G:

“o da gelme.” (285/92)

“öldü u adam” (288/167)

- **1.çoğul: biz**

YM:

“biz bunu yıktık” (332/414)

BM:

“geran deriz biz” (179/141)

G:

“biz dâ çocuktuğ” (291/21)

- **2.çoğul: siz**

YM:

“siz de bekleyecēniz.” (352/965)

BM:

“siz aslen edirneli misiniz?” (180/172)

G:

“siz gidin yunanistan’a” (296/207)

- **3.çoğul :onlar/unlar**

BM:

“yerliymiş onlar” (178/99)

“unlar da var.” (181/188)

G:

“unnar terk etti.” (248/7)

“kendi kendine bulur onlar be” (304/93)

YM:

“onlar gelir bize.” (324/32)

“unlar bile bilmez” (323/13)

Dönüşlülük Zamiri

Bu zamirler, asıl kişi zamirlerinden, anlam bakımından daha güçlü bir ifadeye sahip olan zamirlerdir. Günümüzde dönüşlülük zamiri “kendi” kelimesinden çekimlenir. Tekirdağ ağızlarında bu zamir, İstanbul ağızında olduğu gibidir.

- **kendim**

BM :

“kendim çalışıyorum. (178/94)

YM:

“attım kendimi” (347/821)

G:

“kendim altmış altı yaşındayım” (248/12)

- **kendin**

G:

“kendin tarlaya arpa ekip” (206/101)

BM:

“kendini ayarlaycan” (223/257)

- **kendi**

G:

“kendi annatiyo.” (285/69)

BM:

“kendi ismini koyar” (181/212)

YM:

“kendi gider” (343/690)

- **kendimiz**

BM:

“kendimiz ekiyez” (176/32)

G:

“kendimize ait” (295/211)

- **kendiniz**

“kendiniz”(MDD, bütün Tekirdağ ağızlarında müşterektir)

- **kendileri**

BM:

“kendileri gitmez bi kere” (182/338)

G:

“kendilerine de bi şey kalmadı” (250/71)

b) İşaret Zamirleri

İşaret etme ve gösterme yolu ile nesnelere adlarının yerlerini tutan zamirlerdir. Tekirdağ merkez ilçe ve köyleri ağızlarında, üçüncü tekil ve çoğul şahıslarda kimi zaman, “o-” ünlüsü ses değişikliğine uğrayarak “u-” halini alır.

Tekil

- **Bu:**

BM:

“ordan bu gelmiş.” (184/304)

YM:

“şimdi bu da çubuk” (331/386)

G:

“ne küsüymüş bu” (309/188)

- **Şu:**

BM:

“şu otuz dörtlerde geldi.” (188/513)

G:

“veyâut şu bu” (294/177)

- **O:**

BM:

“o da nerden olmuş” (189/536)

YM:

“o da bi m azaydı” (332/401)

G:

“o bizde ölen dev m eder” (305/111)

- **U:**

G:

“u, çeşitli evrelerden geçtikten sonra..” (248/18)

BM:

“ekilirdi u” (200/328)

Coğul

- **Bunlar:**

G:

“bunlar  aldırı” (255/267)

BM:

“bunlar buraya geliyü” (116/194)

YM:

“ğavur çocukları bunlar” (333/424)

- **Bunnar:**

G:

“bunnar devlet politikası” (258/380)

BM:

“bunnar oluyu işte” (246/19)

- **Şunlar:**

YM:

“şunlar, bunlar bi sürü tantana” (326/123)

- **Onlar:**

YM:

“onlar, öz türkçe” (327/201)

BM:

“onlar saraydan çıkmalara veriliyo” (197/216)

G:

“kavak dîl onlar” (309/195)

- **Unlar:**

G:

“unları istersen âbin yapsın” (292/93)

YM:

“unlar ışkartaaya çıktı” (343/698)

BM:

“unların eteklerinde bunlâ göçebe olarak yaşâmış.” (182/237)

- **Unnar:**

G:

“ilk önce unnar oluyo. (248/11)

c) Soru Zamirleri

Bu zamirler nesnelere soru yoluyla temsil eden ve onları sormak amacı ile kullanılan zamirlerdir.

Kim: “orda kim nufusluysa...” (187/77)

Kimler: “kimler kalır canlı?” (203/31)

Kimin: “kimin sancâ altındasın?” (346/793)

Neyim: “neyim vardı? (205/134)

Neyi: “neyi soyalım biz.” (219/164)

Ne: “ben ne dëyim bu ne dëyi.” (268/163)

Neyle: “neyle dövdüyse..” (231/125)

Neden: “neden dedi” (259/429)

Nerde: “nerde oldünü..” (259/432)

Neresi: “neresi zarar etmëyi be!” (268/125)

d) Belirsizlik Zamirleri

Bu zamirler, nesnelere belirsizlik yoluyla gösterirler.

başkası: “başkası kabul edemiyü.” (207/201)

erkes: “erkes gitsin işine.” (220/188)

kimi: “sen kimi kime şikâyet ediyosun.” (286/121)

kimisi: “kimisi evlendi” (293/102)

birisi: “ekti birisi” (200/326)

bitakımı: “bitakımı istedi” (294/173)

epsi: “epsi erkek.” (305/125)

episi: “episi öyle.” (332/399)

epimiz: “kapadılar epimizi.” (326/126)

çoğu: “çoğunu tanımamız.” (260/441)

bazısı: “bâzısı bilmeyiler” (299/362)

öteki: “öteki başkasını yazmış” (209/268)

biri: “biri çok eskidir.” (300/9)

SIFATLAR

Sıfatlar, isimlerin niteliklerini ve niceliklerini gösteren isim soylu sözcüklerdir. Varlıkların çeşitli özellikleri bulunmaktadır. İsimler tam olarak belirtmedeği bu özellikleri, sıfatların yardımıyla gösterirler.⁽¹⁸⁾

1. Belirtme Sıfatları

Belirtme sıfatları nesnelere belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar, varlığın herhangi bir özelliğini belirtmeden, şu ya da bu şekilde belirtirler. Varlığın yerini, sayısını gösterir ya da soru yoluyla varlığı ifade ederler.

a) İşaret Sıfatları

İşaret sıfatları varlığı işaret yolu ile gösterirler. Bu sıfatlar, isim olmaksızın kullanıldığında birer işaret zamiridir. İşaret zamirleri ismin önüne geldiklerinde işaret sıfatı haline dönüşürler.

Bu: “bu sene gene yok.” (176/34)

Şu: “şu arğadaş...” (177/45)

O: “o nişanda...” (177/69)

U: “u gündən itibären...” (249/19)

b) Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları, isimlerin önlerine gelerek onları sayı yönünden gösterirler.

Asıl Sayı Sıfatları

Bu sıfatlar, varlıkların gerçek sayılarını gösteren sıfatlardır. Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlenen metinlerde asıl sayı sıfatları aşağıda örneklendirildiği gibidir.

- “bir iki tâne su” (250/55)
 “on iki bin dekar” (250/70)
 “bin üç yüz küçük baş” (251/82)
 “üç yüz hâne” (195/124)
 “sekiz tâne biçerdöver” (267/127)

Sıra Sayı Sıfatları

Sıra sayı sıfatları, önlerine geldikleri adların derecelerini, kaçınıcı olduklarını belirtirler.

- “birinci şaraplık” (329/266)
 “ikinci tabur” (343/700)
 “üçüncü günü.” (238/383)

Üleştirme Sıfatları

Üleştirme sıfatları, bir bölme, ayırma, paylaşırma, bir dağıtma anlamı ifade ederler.

- “beşer dönümden” (328/255)
 “onar dekar” (197/206)
 “yüzer milyon” (314/297)

c)Soru Sıfatları

İsimleri soru yolu ile gösteren sıfatlardır. Bunlar da tek başlarına kullanıldıklarında soru zamiridirler. İsmi önüne geldiklerinde sıfata dönüşürler.

- “kaç paraya satmışlar” (253/167)
 “dışarda deliler ne kadar” (199/285)
 “şöfer şimdi nasıl bilir misin” (340/586)
 “angi elinle” (219/176)

d)Belirsizlik Sıfatları

İsimlerin belirsizliklerini bildiren sıfatlardır.

- “bi kişi görsün” (335/485)
 “falan tarafını” (277/13)
 “biraz arāzimiz” (281/140)
 “her yer orman” (297/297)
 “bi kaç paket” (225/310)

2. Niteleme Sıfatları

Niteleme sıfatları, isimlerin karşıladıkları varlıkların özelliklerini daha net bir şekilde bildirmelerini sağlar. Sıfatların büyük bir kısmını niteleme sıfatları teşkil eder.

- “büyük baş” (251/91)
 “küçük testi” (318/389)
 “uzun boylu” (204/92)
 “kısa etek” (333/430)
 “yaşlı adamcāz” (225/298)
 “gök ırk” (197/223)
 “iyi izmet eden” (218/146)
 “aptal ocalar” (209/256)
 “beyaz taş” (279/84)
 “kırmızı bi üzüm” (330/349)

Sıfatlarda Küçültme

Tekirdağ ağızlarında küçültme –cık/-cik/-cük ve –cāz/-cēz ekleri ile yapılır.

“uçmacık” (198/236)

“ufacık” (351/930)

“bi şeycik” (249/33)

“inecik” (278/33)

“küçücük kuş üzümü” (330/366)

“yaşlı adamcāz” (225/298)

ZARFLAR

İş, oluş ve hareket bildiren kelimeleri, yani fiilleri çeşitli yönlerden etkileyen kelimelerdir. Tek başlarına isimden başka bir şey değildirler. Zarflar fiillerin önüne gelerek onları çeşitli açılardan etkiler. Bir bakıma fiillerin sıfatlarıdır.⁽¹⁹⁾

1. Yer-Yön Zarfları

Eylemin yönünü gösteren kelimelerdir.

- “dâ ileri...” (278/27)
- “dışarı git” (285/73)
- “geri gelmişler” (294/158)
- “indiriyo aşâ” (287/153)
- “yukarı çıkar” (288/174)
- “burayı yerleştirmişler” (295/105)
- “bu yanı bâ yapalım” (296/217)
- “ori kâ gelmiş” ori<oraya (335/471)

2.Zaman Zarfları

Eylemin ne zaman yapıldığını bildiren zarflardır.

- “emen gittim” (184/394)
- “yarın gene sen çekçen” (276/379)
- “..sabâla bulğara” (218/138)
- “..ûlenüstü geçti” (350/900)
- “gene dedi” (338/557)
- “top gelmiş yine” (338/558)
- “evel dâ eskiden” (177/54)
- “ep burdan kaçaladık” (188/509)

19 Muharrem Ergin, 1993:244

- “ilk peşin amam fázım” (288/171)
 “şindi kolay” (303/82)
 “şimdi unlar da kalktı.” (307/157)
 “dışarlara kayrik taşıyız” (278/23)
 “kayrı askere alıcam” (294/178)
 “attâ bugün de vardı” (181/208)
 “bu vâkıta kadar...” (198/250)
 “geçen akşam” (235/263)
 “bıldır sene gitmedi” (239/390)
 “bi müddet güdüyü” (203/49)
 “almazdan evel” (203/34)
 “yaptırmazdan evel” (288/170)
 “evlenmezden önce” (229/52)

3. Durum Zarfları

Eylemin durumunu belirtirler.

- “nufus kütü üle.” (178/93)
 “büle yaptık.” (210/317)
 “şüle olurdu.” (279/80)
 “böyle düşer” (307/153)
 “şöle koyarsın” (306/137)
 “öle oldu” (326/118)
 “öle iki kolunu bi yapmış” (237/329)

4. Azlık-Çokluk Zarfları

Azlık ve çokluk ifade eden, miktar, derece bildiren zarflardır.

- “iç yok.” (198/258)
- “ij belli dīl” (244/32)
- “...fazla şeyit düşüren...” (354/1024)
- “...tā aşāda” (182/227)
- “biraz zayıf.” (265/73)
- “biraz küfreder.” (191/52)
- “var u bayā” (265/60)
- “pek zāmet çekmedik” (194/106)
- “epey vardı” (313/282)
- “acığ kendimizi toparlamā başladık.” (234/233)
- “...aşçık ekonomimiz iyi olsa..” (181/200)

5. Soru Zarfları

Eylemi soru yoluyla bildirirler.

- “niçin olmasın” (262/511)
- “niye geçisin” (204/87)
- “nasıl kaydırayım” (206/141)
- “neden yıkıldı” (235/252)
- “nası kaldı” (217/95)

EDATLAR

Edatlar anlamı olmayan, yalnızca cümle içinde bir görevi olan kelimelerdir. Kendi başlarına bir anlam taşımamalarına rağmen, anlamlı kelimelerle birlikte kullanılarak onları desteklerler.⁽²⁰⁾

Edatlar, “ünlem edatları”, “bağlama edatları” ve “son çekim edatları” olmak üzere üç başlık altında toplanır.

1. Ünlem Edatları

Ünlem edatları, duyguları, heyecanları ; seslenmeleri, sorma, gösterme ve onaylamaları ifade eden edatlardır.

a) Ünlemler

“ah kıala!” (337/529)

“saman doldurup düverler pam küm pam küm!” (196/165)

“pat! deye vururum.” (206/138)

“aferim deyi, anladık.” (296/235)

“ay aman! kıarı aldı götürdü.” (225/314)

“aman allām!” (295/194)

“yazık! günā!” (258/394)

“o mari ğalota!” (217/124)

20 Necmetin Hacıeminoğlu:1992,*Türk Dilinde Edatlar*, MEB Yayınları, İstanbul, s.V

b) Seslenme edatları

Bu edatlar hitap edatlarıdır. Seslenme anlamı içerirler.”

- “adi ölüm.” (239/406)
- “yav ! şimdi nasıl olcek.” (264/31)
- “ne dēyi beyav!” (268/163)
- “aba tutsana!” (235/268)
- “bireh demiş!” (199/284)
- “hey bana bak!” (224/287)
- “abe dedim.” (239/399)
- “aba bırava bırava!” (199/273)
- “ey millet!” (191/66)

c) Sorma Edatları

Soru anlamı taşıyan edatlardır. En çok kullanılan sorma edatı ‘hani’dir. Tekirdağ ağızlarında bu edat, başındaki konsonant olmaksızın kullanılır.

- “ani nası?” (181/245)
- “onun bilmedī yer mi var acab?” (224/278)
- “var mı acaba?” (188/498)

d) Gösterme Edatları

Bir varlığı göstermek, işaret etmek için kullanılırlar. En sık kullanılan gösterme edatı ‘işte’dir. Tekirdağ ağızlarında işte edatı bazen başındaki vokal yarım telaffuz edilerek kullanılır.

- “işte şurda.” (184/320)
 “bunlar dâ cins ırkları işte.” (199/281)
 “te, târi yazanları...” (211/339)

e) Cevap Edatları

Onay ya da ret anlamı taşırlar.

- “evet, geliyolar zâten.” (196/199)
 “ayır, ayır, ricâ ederim.” (198/249)
 “tabi tabi.” (294/142)
 “yok canım geçer.” (181/206)
 “tamam gene yok mu?” (186/410)
 “aha, aha!” (225/291)
 “büyür?” (338/548)

2. Bağlama Edatları

Bağlama edatları kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlar.

a) Sıralama Edatları

- “şu tekirdâ ve civârı” (231/103)
 “râmis ile davutpaşa arasında...” (222/245)

b) Denkleştirme Edatları

Bu edatlar, birbirine denk olan, birbirinin yerini tutabilecek olan, birbirleri ile karşılaştırılan edatlardır.

“yaut taksiye bindirilir.” (264/33)

“veyaut ta otuz beş.” (291/12)

c) Karşılaştırma Edatları

Bu edatlar, birbirleri ile karşılaştırılan iki ya da daha çok unsuru birbirine bağlar.

“em besi em süt.” (177/44)

“ne satarım ne alırım ne içerim” (233/187)

“ya satan ödemeli ya alan ödemeli.” (255/266)

“gerek dünyevî gerek ürevî” (191/53)

d) Cümle Başı Edatları

Bu edatlar, cümleleri anlam bakımından birbirine bağlar.

“faakat iç bi dal oynamāyo.” (221/220)

“yāni burdan bulğar gemilerine..” (250/347)

“eger kim fiyat vermeseydi...” (255/281)

“ama fiyat verildiği için...” (255/282)

“yannız ādetlerimiz bizim devam ediyo.” (256/321)

“göyā o adam annadiyo” (315/332)

“zaten şarap fabrikasını...” (330/334)

“zate kāveye çıkamassın.” (196/171)

“mādem ki tāri eserse...” (289/188)

“āsılı, gördüm...” (187/448)

“beki elli sene oldu.” (232/167)

“ādetā bi arbe benzer.” (302/61)

“eyer saddam’ın elinde...” (211/346)

- “çünkü tarla uzamayo.” (176/25)
 “albuki o din allān dīnidir.” (209/257)
 “albüse iç eltenmediler bile.” (347/817)
 “keşkeler olsun bitirseym.” (262/508)
 “azır, dedelerinden kalanı...” (251/74)
 “tiren gitti aḳsi gibi.” (347/821)
 “yeter ki bu ÷lke d÷zelsin” (262/515)
 “sanki bu d÷nya sana ḳalcaḳ...” (206/146)
 “yoksa başka t÷rl÷ gitmez.” (263/19)
 “hele gene şu beş altı seneden beri...” (254/233)

e) Sona Gelen Edatlar

Bu edatlar, c÷mlelerin sonlarına gelerek, önceki veya sonraki unsurlara, kelimelere, kelime gruplarına veya c÷mlelere bağlarlar.

- “bizim ḳuruluřta dāyi.” (310/223)
 “aḳlıma gelmes ki.” (179/130)
 “...eltenmediler bile.” (347/817)
 “pek adetim dīl.” (179/109)
 “t÷rkiye’de deyil.” (232/181)
 “sabā oluyo dedi yā.” (222/230)

3. Son Çekim Edatları

Bu edatlar işletme eki görevi gör÷rler. İsimlerden sonra gelerek onları zarflaştırırlar.

- “...doḳuzuncu aya ḳadar.” (267/141)
 “iş bitti bi kere bana göre.” (302/51)

“ama karşılıksız da olmaz gibi.” (266/96)

“yâzır’a âit.” (278/54)

“...kavuşmak üzere.” (222/230)

“on seneden beri...” (176/29)

“ama çok evel.” (264/20)

“evlenmezden önce.” (229/52)

“torun bile var.” (328/244)

“bu bubannem söylerdi bilem.” (250/46)

“en kalını bu kıadan.” (231/111)

“iki tâne kıaz içi.” (287/146)

FİLLER

Fiiller, bir kılış, bir durum veya oluşu, özetle olan biteni anlatan kelimelerdir. Türkçe'nin iskeletini bu fiiller oluşturur. Tekirdağ ağızlarında fillere eklenen şahıs ekleri aşağıda belirtildiği gibidir. ⁽²¹⁾

a) Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

- **1.tekil :**

()**m** : geldim (205/133)

- **2.tekil:**

-sın : “ne arayısın” (273/326)

-sin : “bilirsın” (278/23)

-sun : “duymuşsundur.” (278/24)

-sün : “götürüyüsün” (280/105)

- **3.tekil:**

-: geldi(-)(290/209)

- **1.çoğul:**

-ız : “yaşındayız.” (281/156)

-iz: “biliyiz” (281/157)

-uz: “konuşuyuz.” (299/364)

-üz: “içiyüz” (301/25)

21 Ayşe İlker, 1997, *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil*, TDK Yayınları, Ankara, s.23

- **2.çoğul:**

-sınız: “inanmassınız” (342/682)

-siniz: “düversiniz” (342/682)

-sunuz: “satıyusunuz” (268/160)

-sünüz: “görüsünüz” (354/1021)

- **3.çoğul:**

-lar: “atarlar” (177/67)

-lä: “almışlä” (182/226)

-le: “indirilëdi” (177/62)

b) İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

-m : “neden geldim” (205/133)

-n : “nāpmā geldin” (213/8)

- : “geldi” (176/37)

-k : “geldik mi” (220/195)

-niz “yidiniz” (334/457)

-nız: “çıkacanız” (186/405)

-nuz: “biliyorsunuz” (191/63)

-nüz: “görüsünüz” (354/1021)

-ler: “söyler” (352/957)

-lä : “yapıyalä” (190/7)

-le: “gelmişle” (192/5)

1. BİLDİRME KİPLERİ

Ortaya çıkan veya çıkacak olan hareketleri bildiren fiil şekilleridir. Bildirme kipleri hem şekil hem de zaman ifade ederler. Hatta bu kiplerde zaman ifadesi şekil ifadesinden daha belirgin olduğu için, bu kipler zaman adlarıyla anılırlar.

ŞİMDİKİ ZAMAN

Şimdiki zaman, eylemin halihazırda devam ettiğini bildirir. Bunun yanısıra şimdiki zaman, ileriye dönük tavır ve hareketleri de bildirmekte kullanılmaktadır. Bütün ağızlarda olduğu gibi Tekirdağ yöresinde konuşulan ağızlarda da şimdiki zaman eklerinde İstanbul Türkçesi'ne göre farklılaşma vardır. Üç grup ağızda derlenen metinlerden tespit edilen şimdiki zaman ekleri ve çekimleri şunlardır.

G:

-(i)yü-

- 1.tekil : “bitiriyüm” (262/520)
- 2.tekil: “bilyün” (250/53)
- 3.tekil: “geliyü” (251/87)
- 1.çoğul: “ediyüz” (252/151)
- 2.çoğul: “bilyüsünüz” (254/205)
- 3.çoğul: “ekmiyüler” (254/225)

-ıyI-

- 1.tekil : “çalışıyım” (266/79)
- 2.tekil: “yapıyım” (264/42)
- 3.tekil: “çıkıyı” (290/224)
- 1.çoğul: “çarıyız” (266/111)
- 2.çoğul: “çarıyısınız” MDD
- 3.çoğul: “taşyılar” (268/165)

-üyö-

1.tekil : “üzülüyom” (262/509)

2.tekil:- “sürüyön” MDD

3.tekil: “görüyo” (248/10)

1.çoğul: “yürüyo” MDD

2.çoğul: “düşünüyonuz” MDD.

3.çoğul: “bölüyolar” (227/10)

-iyi-

1.tekil : “gidiyim” (273/326)

2.tekil: “gidiyin” (265/67)

3.tekil: “biliyi” (271/257)

1.çoğul: “üretiyiz” (259/418)

2.çoğul: “geliyisiniz” MDD

3.çoğul: “gidiyiler” (264/49)

-iyu-

1.tekil : -

2.tekil: “alıyusun” (266/101)

3.tekil: “toplaniyu” (251/92)

1.çoğul: “çalışiyuz” (256/90)

2.çoğul: “satıyusunuz” (268/160)

3.çoğul: “satıyular” (251/83)

-mēyi-

1.tekil : “bilmēyim” (284/22)

2.tekil:-

3.tekil: “gelmeēyi” (299/373)

1.çoğul: “bilmēyiz” (117/22)

2.çoğul:-

3.çoğul: “bilmēyiler” (299/362)

YM:

Yunanistan muhacirlerinden derlediğimiz metinlerde şimdiki zaman eki olarak , -iyi- eki kullanıldığını gördük. Bu ekin yanısıra şimdiki zaman eki olarak geniş zaman ekleri de kullanılmaktadır.

“geliyi<geliyor” (339/537)

“veriyi<veriyor” (337/496)

“bilir misin” < biliyor musun (340/586)

“kaynar”< kaynıyor (345/754)

“akeder”<hakediyor (353/984)

“yer”<iyor (354/1008)

BM:**-iyo-**

1.tekil : “bilmiyom” (176/13)

2.tekil: “bilyon” (223/263)

3.tekil: “gidiyo” (223/265)

1.çoğul: “getiriyoz” (222/241)

2.çoğul: “bilyoz” (182/250)

3.çoğul: “diyolar” , “diyolâ” (191/71) (197/222)

-uyo-

1.tekil : “oturuyom” (220/202)

2.tekil: “konuşuyon” (214/24)

3.tekil: “buluyo” (216/83)

1.çoğul: “uyuyoz” MDD

2.çoğul: “suluyonuz” MDD

3.çoğul: “buluyolar” / “buluyolâ” (195/154)

-āyo-

1.tekil : “kaynāyom” (218/136)

2.tekil: -

3.tekil: “olmāyo” (193/45)

1.çoğul: “bulayamāyoz” MDD

2.çoğul: -.

3.çoğul: “atlāyolar” MDD

-iy

1.tekil: “bilyim” (240/434)

2.tekil: “bilyin” (233/189)

3.tekil: “gidiyi” (176/119)

1.çoğul: “yetiştirmiyiz” (201/332)

2.çoğul: “gidiyiniz. MDD

3.çoğul: “ekiyiler” (193/42)

-iye-

1.tekil : “diyem” (229/49)

2.tekil: “diyesin (214/32)

3.tekil: “kaybediye” (222/232)

1.çoğul: “ektiriyez” (194/86)

2.çoğul:-

3.çoğul: “piniyelē” (178/103)

GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Görülen geçmiş zaman anlam olarak, eylemin söylendiği anda hareketin bitmiş olduğunu ve yapılan bu işe şahit olduğunu ifade eder.

Görülen geçmiş zaman çekimi Tekirdağ ağızları içinde müşterektir.

G:

1.tekil: “dedim” (221/225)

2.tekil: “dedin” (269/194)

3.tekil: “geldi” (176/37)

1.çoğul: “yidik” (272/299)

2.çoğul: “batırdınız” (268/173)

3.çoğul: “aldılar” (269/186)

BM:

1.tekil : “dedim” (221/225)

2.tekil: “verdin” (177/70)

3.tekil: “geldi” (176/37)

1.çoğul: “geldik” (349/878)

2.çoğul: “bindiler” (186/381)

3.çoğul: “dedilē” (186/393)

ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Öğrenilen geçmiş zaman anlam olarak, belirsiz bir zamanda, hareketi bildiren kişinin önünde cereyan etmeyen eylemleri bildirir.

G:

1.tekil: “gelmişim” MDD

2.tekil: “söylememişin” (272/298)

3.tekil: “gitmemiş” (273/326)

- 1.çoğul:** “gitmişiz” MDD
2.çoğul: “gitmişiniz”MDD
3.çoğul: “sokulmuşlar” (294/145)

YM:

- 1.tekil :** “vermişim” MDD
2.tekil: “gitmemişin” (349/864)
3.tekil: “vermiş” (336/496)
1.çoğul: “gelmişiz” (324/68)
2.çoğul: “gelmişiniz” MDD
3.çoğul: “yapmışlar” (325/98)

BM:

- 1.tekil:** “acıkmışım” (232/168)
2.tekil: “aramışsın” (186/396)
3.tekil: “tanışmış” (188/486)
1.çoğul: “bilmişiz” MDD
2.çoğul: “gitmişiniz” MDD
3.çoğul: “yapmışlar” (189/529)

GENİŞ ZAMAN

Geniş zaman, kesin bir şekilde bilinemeyen ileriye dönük bir zamanı anlatır. Tekirdağ ağzlarında geniş zaman eki genelde müşterektir. Yalnız, Yunanistan muhacirlerinde geniş zaman ekleri, şimdiki zamanı karşılamakta da kullanılırlar.

G:

- 1.tekil:** “bilirim” (261/495)
2.tekil: “şêdersin” (265/70)

- 3.tekil:** “gelir” (272/298)
1.çoğul: “deriz” (287/153)
2.çoğul: “bilirsiniz” (296/252)
3.çoğul: “derler” (300/3)

BM:

- 1.tekil:** “teslim ederim” (242/517)
2.tekil: “gidersin” (193/44)
3.tekil: “gelir” (208/227)
1.çoğul: “oynarız” (178/73)
2.çoğul: “gidersiniz” MDD
3.çoğul: “isterler” (187/456) “diğışer” (231/104)/ “zayıfler” (231/104)

YM:

- 1.tekil:** “söylerim” (334/446)
2.tekil: “binersin” (339/575)
3.tekil: “gider” (339/575)
1.çoğul: “deriz” (345/748)
2.çoğul: “düversiniz” (342/682)
3.çoğul: “eylenirler” (348/842)

GELECEK ZAMAN

Gelecek zaman, henüz gerçekleşmemiş bir eylemi ifade etmekte kullanılır ve konuşulan zamandan sonraki bir zamanı belirtir.

G:

- 1.tekil:** “diyemeycem” (258/380)
2.tekil: “vercen” (267/123)
3.tekil: “vercek” (267/130)
1.çoğul: “sülecēz” (248/15)

2.çoğul: “gitçēniz” MDD

3.çoğul: “vericekler” (251/114)

BM:

1.tekil: “edecem” (186/400)

2.tekil: “isteyeceksin” (208/219)

3.tekil: “ezilmiyecek” (204/86)

1.çoğul: “gidicēz” (223/260)

2.çoğul: “gidicēniz” MDD

3.çoğul: gidecekler MDD

YM:

1.tekil: “vercem” (350/888)

2.tekil: “girecen” (352/970)

3.tekil: “deyeceksin” (354/998)

1.çoğul: “gelecek” (354/1004)

2.çoğul: “gidicēz” (326/141)

3.çoğul: “bekleyecēniz” (352/965)

2.TASARLAMA KIPLERİ

Tasarlama kiplerinde zaman ifadesi yoktur. Bu kipleri yapan şekil ekleri yalnızca bir takım şekilleri ifade ederler. Bu şekiller tasarlamanın şart, istek, gereklilik veya emir şeklinde ortaya çıktığını gösterir. Tasarlama kipleri, tasarlanan ya da istenen eylemi anlatan kiplerdir. Bu kiplerde açık bir şekilde bir zaman ifadesi yoktur.⁽²²⁾

22 Fatma Türkyılmaz, 1999, *Tasarlama Kiplerinin İşlevleri*, TDK Yay. Ankara, s.1

ŞART

Şart eki, hareketin şart halinde tasarlandığını, şart olarak düşünüldüğünü anlatmak için fiil kök veya gövdelerine eklenir. Fiil şarta bağlandığı için hiçbir hüküm ifade etmez, hiçbir dilek, temenni, zorlama bildirmez.

G:

- 1.tekil:** “olsam” (259/428)
- 2.tekil:** “alsan” (266/101)
- 3.tekil:** “varsa” (273/336)
- 1.çoğul:** “belirlersek” (253/176)
- 2.çoğul:** “bâsederseniz” (283/2)
- 3.çoğul:** “isteseler” (292/72)

BM:

- 1.tekil:** “olsam” (202/11)
- 2.tekil:** “olursan” (205/129)
- 3.tekil:** “çıkarsa” (213/130)
- 1.çoğul:** “esaplarsak” (175/4)
- 2.çoğul:** “bulursanız” (240/436)
- 3.çoğul:** “verseler” (212/368)

YM:

- 1.tekil:** “kurtarırsam” (340/584)
- 2.tekil:** “sorarsan” (324/70)
- 3.tekil:** “olmassa” (351/934)
- 1.çoğul:** “ölürsek” (356/3)
- 2.çoğul:** “kaçarsanız” (349/866)
- 3.çoğul:** “bilmeseler” MDD

EMİR

Emir ekleri tasarlama kiplerindedir. Emir gösterirken aynı zamanda şahısları da gösterir. Emir kipi tasarlanan hareketin yapılmasını, emir şeklinde ifade eder.

G:

1.tekil: ---

2.tekil: “bak” (293/111)

3.tekil: “gitsin” (278/37) düzelsin (262/515)

1.çoğul: “yapalım” (294/172) (istek şeklinde çekimlenir)

2.çoğul: “gidin” (295/207)

3.çoğul: “yapsınlar” (257/337)

BM:

1.tekil: “şart şeklinde çekimlenir”

2.tekil: “dinle” (233/190)

3.tekil: “kabul etsin” (191/37)

1.çoğul: “gidelim” (207/204) (istek şeklinde çekimlenir)

2.çoğul: “getirin” (225/307)

3.çoğul: “versinler” (241/490)

YM:

1.tekil: “şart şeklinde çekimlenir”

2.tekil: “ileri” (336/497)

3.tekil: “desin” (333/434)

1.çoğul: “bakalım” (333/440) (istek şeklinde çekimlenir)

2.çoğul: “anlayın” (352/953)

3.çoğul: “götürsünler” (346/772)

İSTEK

İstek kipi tasarlanan eylemin arzulandığını, istendiğini ifade eder. Bu kipteki fiiller, iş ve oluşla ilgili istığı ortaya koyarlar. Yaptığımız derlemelerden elde edilen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bazı şahıslarda bu kipin örnekleri tespit edilememiştir.

G:

1.tekil: “konuşayım” (286/112)

2.tekil: “bakasın” (289/181)

3.tekil: -

1.çoğul: “yapalım” (294/172)

2.çoğul: -

3.çoğul: -

BM:

1.tekil: “yakayım” (182/231)

2.tekil: “vurasın” (235/268)

3.tekil:-

1.çoğul: “bakalım” (236/300)

2.çoğul: “isteyesiniz” (186/402)

3.çoğul:-

GEREKLİLİK

Gereklilik kipi, tasarlanan eylemin gerçekleşmesi gerektiğini ifade eder. Gereklilik şeklinde çekimlenen fiiller, eylemin gerçekleşmesinin sorunlu olduğunu bildirirler. Gereklilik kipi, Tekirdağ ağızlarında sık kullanılan bir kip değildir. Gereklilik anlamı emir kipiyle de sağlanır.Gereklilik kipi örneğine yalnızca Gacal ağızında bir örnekte rastlanmıştır.

G: 3. tekil : “ödemeli” (255/266)

BİRLEŞİK ÇEKİMLER

Birleşik çekim iki kipin bir araya gelmesi ile oluşur. Aynı ayrı iki şekil ve zamanı karşılar. Anlatılan eylemin hangi zamanda yapıldığı daha net ve kesin olarak ortaya konur.

HİKAYE

a) Şimdiki Zamanın Hikayesi

G:

1.tekil: “götürüyüdüm” (268/174)

2.tekil: “gidiyüdün” MDD

3.tekil: “ekiliyüdü” (254/204)

1.çoğul: “ekīdik” (291/30)

2.çoğul: “alıyūdunuz” MDD

3.çoğul: “alıyūdular” MDD

BM:

1.tekil: “bekliyodum” (218/129)

2.tekil: -

3.tekil: “çıkıyodu” (218/136)

1.çoğul: “biçiyoduğ” (230/84)

2.çoğul: -

3.çoğul: “konuşuyodular” (235/272)

YM:

3.tekil: “benzēyidi” (339/564)

b) Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi

Tekirdağ ağızlarında sık karşılaşılan bir birleşik çekim değildir. Derlediğimiz metinlerde yalnızca 1. ve 3. tekil şahıslarda örneklerine rastladık.

1.tekil: G : “gidiydim” (297/272)

3.tekil: BM “kalmadıydı” (179/113), “öldüydü” (198/240) **G:**“götüdüydü” (322/2)

c) Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi

Tekirdağ ağızlarında sık karşılaşılan bir çekim değildir. Derlediğimiz metinlerde rastladığımız örnekler şunlardır :

YM:

3.tekil: “bitmişti” (335/461)

BM:

3. tekil: “çıkmişti” (183/288)

G:

1.tekil: “almıştım” (299/386)

3.tekil: “yazmıştı” (314/305)

1.çoğul: “yollamıştık” (315/322)

d) Gelecek Zamanın Hikayesi

G:

3.tekil: “yetecekti” (281/140)

1.çoğul: “bitiremecektik” (261/503)

BM:**3.tekil :** “yaşayacaktı” (225/296)**1.çoğul:** “isteycektik”(195/129)**1. çoğul:** “götücektik” (224/283)**3. çoğul:** “yēcekti” (220/200)**YM:****1.tekil:** “soracaktım” (349/879)**3.tekil:** “olacaktıdı” (350/888)**1.çoğul:** “olacaktık” (352/961)**e) Geniş Zamanın Hikayesi****G:****1.tekil:** “giderdim” (296/249)**2.tekil:** “duyardın” MDD**3.tekil:** “bitirdi” (256/291)**1.çoğul:** “getirirdik” MDD**2.çoğul:** “batırdınız” (268/173)**3.çoğul:** “dıştırdiler” (250/61)**BM:****1.tekil:** “bilirdim” (198/256)**2.tekil:** “giderdin” MDD**3.tekil:** “denirdi” (198/245)**1.çoğul:** “binerdik” (241/447)**2.çoğul:** “giderdiniz” MDD**3.çoğul:** “güreşirlerdi” MDD

YM:**1.tekil:** “seslerdim” (337/507)**2.tekil:** “giderdin” (354/1016)**3.tekil:** “giderdi” (324/27)**1.çoğul:** “giderdik” (329/297)**2.çoğul:** “giderdiniz” MDD**3.çoğul:** “delerlerdi” (327/210)**f) Şartın Hikayesi****G:****1.tekil:** “bitirseydim” (262/508)**2.tekil:** “yaşasaydı” (248/1)**BM:****2.tekil:** “satmasaydın” (212/371)**3.tekil:** “yapılmasaydı” (183/258)**YM:****3.tekil:** “gitmeseydi” (352/955)**RİVAYET****a) Şimdiki Zamanın Rivayeti****G:****3.tekil :**“ekiliyomuş” (250/48)

BM:**3.tekil:** “kalışıyomuş” (214/38)**1.çoğul:** “getiriyomuşuk” (242/523)**3.çoğul:** “dövüyomuşlâ” (221/223)**YM:****3.tekil:** “oturuyumuş” (345/763)**b) Geniş Zamanın Rivayeti**

Tekirdağ ağızlarından derlediğimiz metinlerde bu çekimin yalnızca üçüncü şahıslarda yaşayan örneklerine tesadüf edildi.

G:**3.tekil:** “gelirmiş” (281/143)**3.çoğul:** “gidermişler” (282/162)**BM:****3.tekil:** “gidemiş” (180/144)**3.çoğul:** “dinlemişlê” (222/230)**YM:****3.tekil:** “girermiş” (335/482)**3.çoğul:** “giderlermiş” (347/807)

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

Derlediğimiz metinlerde bu çekimin yalnızca bir örneğine rastlanmıştır.

BM:

3.tekil : “yaptımışmış” (187/420)

c) Gelecek Zamanın Rivayeti

G:

1.tekil: “üretçekmişim” (269/187)

3.tekil : “ayrılcakmış” (169/181)

BM:

3.tekil: “ölcekmiş” (212/378)

ŞART

a) Şimdiki Zamanın Şartı

Metinlerde örneğine rastlanmamıştır.

b) Geniş Zamanın Şartı

G:

1.tekil: “zannidersem” (293/122)

2.tekil: “beyenirsen” (302/55)

3.tekil: “görürse” (304/106)

1.çoğul: “belirlerseniz” (253/176)

2.çoğul: “bâsederseniz” (283/2)

3.çoğul:-

YM:

1.tekil: “kurtarırsam” (340/584)

2.tekil: “sorarsan” (324/70)

3.tekil: “olursa” (340/603)

c) Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

G:

“gördüyse” MDD

BM:

“verdiyse” (214/32)

d) Gelecek Zamanın Şartı

G:

2.tekil: “vereceksen” (298/312)

3.tekil: “kalkıncaksa” (255/260)

SIFAT-FİLLER

Sıfat-fiiller, isimleri zaman kavramı taşıyan hareket özellikleriyle niteler. Sıfat-fiil ekleri, eklendikleri kelimedeki zaman ve hareket anlamını taşırlar. İsimlerin fiil şeklinde çekilmeleri ile oluşurlar. ⁽²³⁾

-mıŖ: “öretmenlik yapmıŖ ilköretim müdürü” (183/264)

-dik: “dediğim fabrika” (264/28)

-tik/-tık: “üretti malın” ürettik-i (253/174)

“yaptı teşvikle” yaptık-ı (254/257)

-an/en: “hayrabolu’dan kalkın” (311/247)

“giden ibrâm ağı”(193/60) “

“olan iş” (302/61)

-acak/-ecek: “kafaya yatacâ zaman” (189/521)

“istecân zaman” (248/10)

-esi: “ölesiye kavğı” (305/120)

-maz: “bulunmaz int kumaŖı” MDD

23 Ahad Üstüner, 2000, *Anadolu Ağızlarında Sıfat-fiil ekleri*, TDK Yayınları, Ankara, s. 1

ZARF-FİLLER

Zarf-fiiller, hareket hali ifade eden fiil şekilleridir. Kişiyeye ve zamana bağlanamayan soyut bir hareket halini karşılarlar..

-p: “mârebe olcağ deyip vermezdi” (179/120)

-arak: “allâ gibi tanıtarak” (191/64)

-e: “karaca gide gide” (239/410)

-madan/-meden: “şey yapmadan” (213/16)

“izne gelmeden” (217/94)

-ınca/-ince: “alınca traktör” (230/98)

“unu geçince” (265/66)

-dükçe/-dikça: “gördükçe üzülüyüm” (258/380)

“verimi çoaldıkça” (260/462)

-alı: “elli sene oldu okuyalı” (288/169)

-ke: “giderke davul tutulur” (177/57)

-ken/-kana/-kan: “visteye giriken” (199/284)

“uyurkana deprem oldu” (205/119)/

“alırkan da satarkan da” (255/261)

-erek: “yürüyerek gitçen” (282/174)

-diyen/-diyan: “verdiyen” (284/36)

“geldiyen” (298/337)

“etmediyen” (207/184)

“kurtardıyan” (284/33)

-nle: “bu yolla gittinle” (182/256)

-ine: “keşan’ı geçtine” (186/378)

-dēn/-dān: “girdēn” (280/108)

“geldēn” (292/81)

“aldān” (295/207) (Gacal ağzına mahsustur)

EKFİL

Türkçe’de kökü erimiş, yalnız çekim eki halinde kalmış bir fiildir. Tekirdağ ağızlarında da bu yardımcı fiil sık olarak kullanılmaktadır. Genel olarak kullanımının dışında i- fiili, Yunanistan muhacirlerinden derlemiş olduğumuz metinlerde karşımıza daha farklı çıkmaktadır. Diğer ağızlarda i- fiili zaman ekinin içinde erirken Yunanistan muhacirlerinde ünlü uyumuna uyarak varlığını sürdürmektedir.

YM:

“edirne’de vardı.” vardı< var idi (329/314)

“dâ ufağıdı” ufağıdı< ufak idi (348/574)

“alçağıdı” alçağıdı<alçak idi (342/686)

“soracağıdım”soracağıdım<soracak idim (349/879)

“ataşdı”ataşdı<ateş idi (351/932)

G: ve BM:

“bizim köyümüzde yokudu.” yokudu<yok idi (298/348)

“gazete vardı.” vardı< var idi (298/325)

“radyo yoktu” yoktu< yok idi (298/325)

“istersen” istersen<ister isen (239/392)

“yokmuş” yokmuş<yok imiş (243/1)

METİNLER

METİNLER

BULGARİSTAN MUHACİRLERİ

I

Kaynak Kişi : Mehmet Üner

Yaş : 75

Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Meslek : Çiftçi

Derleme Yeri : Ferhadanlı Köyü

*konuşmamız esnasında adını alamadığımız orta yaşlı bir köylü de sohbeta katıldı. onun da konuşmalarını yeri geldiğinde buraya aktaracağız.

(Köyün adı ve köylülerin kökeni)

1 bis doksan üç mâcuruyuz. 2 bin iki yüz doksan üçte gelme. 3 bin iki yüz doksan üç... 4 esaplarsak, nē_de, bin dört_üs ... 5 yok, şurda aşada bi çiflik varmış. 6 çiflik sâbi dâlmış eralde. 7 o da onu almışlâ, fârettin güllü déye birinden. 8 bunlâ da adını fârettin güllü dîl de, feradanlı, dōrudan dōruya şētmişler, feradanlı kalmış.

(Selvi kasabası)

9 bulgaristan'dan...selvi, bizim dobramilka köy, bin ânelik, dokuz yüz ânelik bi köymüş bizim duyduyumuz, dōt üz_ellisi türk, dōt üz_ellisi bulgarmış.

(Ailesi)

10 dedem, babam, bi kaç tâne de alam vardı. 11 biri yedi yaşında gelme, biri işte iki üç yaşında filan. 12 babam burda dūmaydı.

(Selvi)

13 vallā ben de kesin selvi'nin veya dobramilka'nın nereye oldūnū bilmiyom da, galba romanya hūdūtüne yakın bi yerde kalıyo.

(Köyün etnik yapısı)

14 oldū gibi mācur köy. 15 yetmiş āne gelmişler ordan, dā var bizim köyden gelen. 16 dört_ūs_elli tene türk varmış, dört_ūs_elli āne. 17 kaşkı var u yanda, kazandere. 18 ep bi yerden ayrılmayız onlarla, bi köyden. orda bi köy...

(Köyün nüfusu)

19 vallā biz bunu üç yūs āne dedik ama öle gidiyi, ama zanetmem. 20 birāz göç çok olūyu tabi. 21 fabrikalara, tekirdā, başka iş bulayo. 22 okuyan oldu. 23 epeyce okuyan oldu. 24 tekirdā'da ij buldu. 25 çünkū tarla uzamayo. 26 insan şey, bağıyasın bej on senede, bağıyasın bir āne dörde pay olmuş.

(çiftçilik)

27 būdāy, arpa, mısır, yemlik yulaf, silaç, mısırdan silaç, ayvanlara...28 ayvancılık, yapıyolā. 29 karpız ekiyoz beş on seneden beri. 30 bi kaç sene karpuzdan iyi para aldık. 31 ben de ekiyom, benim āne ufağ. 32 bi ine, bi kendimiz ekiyez beş on dekar yer. 33 iyi bostan aldık, yalnız iki sene oldu, bostanlar, karpuzdan kâr sağlayamayoz. 34 bu sene gene yok.

(Çernobil olayı)

35 bizde de patladı u sene. 36 geçiji oldu, bizde de oldu u sene, u zaman da biz kendimize ekēdik, kendimize yimē bostan olmadı u sene. 37 undan sōna geldi bu karpusçuluk.

(Çiğçilik)

38 gündöndü ekeris. 39 gündöndü z^aten, bi gündöndü, bi bũday yāni. 40 bũdayın yanısıra işte bāzı yulaf, arpa, emlik...41 suan çok cūzī. 42 zanetmem on kiři, geçmez öle. 43yok bizde suana, bālayan yannız suana bālayan olmas.

(Hayvancılık)

44 ayvancılık, erkesin kendine göre ; sũt için, besi için, em besi em sũt. 45 meselā şu arğadaş karşıda em besicilik yapıyı, em sũtçũlũk orda. 46 ben gibi adam, bir inek bulunduruyũm işte. 47 kendi itiyācım var fazlasını...

(Eski ve yeni dũğũnler)

48 dũnler bilmem nasıl oluydu? 49 dũn dũndũr. 50 şindi tabi eskisine baķarak bāzı örf ve ādetlerde çok dīřiklikler oldu. 51 eski ādetlerde vallā řõle bi řey olurdu ; 52 adam , kızı niřanlayılā, dũne sıra geliyi. 53 dũne sıra gelince tabi cumartesi, pazar gũn konur. 54 evel dā eskiden bizden evel, cuma gũnlerimiř, o kalktı tabi cumartesi, pazar. 55 çārılır sā sol. 56 yemek verilir. 57 öle işte gelin öküž arabasınnan alınır, gidilir, o gelin almā giderken davul tutulur. 58 davullēn önũnde içki miçki içilir. 59 öle. 60 başka adetler u zaman attā řõrda amcamın ölu vardı. 61 o öldũ çabık. 62 gelini sırtla indirilēdi. 63 dāmat bires zayıf olursa gelini taşıyamazdı. 64 u indirike dũřmũřtũ. 65 ben dā ufaktım o zaman. 66 sonra ğına gecesi akşamı kız evine gider, çocuk evinden. 67 işte silā atarlar urda, yastıkçı denir una. bi başka şeyler var. 68 çocuklar yapardı o işi tabi, sekiz on yaşında, on beř yaşında. 69 a tabi tabi, şindi o nişanda, nişan alılar, nişanı alıp götürũke evelā atar bi pazālık. 70 řey yapılyo, kız, çocuk tarafı mutābık kaħırsa nişanı götürũlen tabi, er iki taraf bavullara eřyālarını götürũyũ çocuk tarafı kıza, orda açlıyı işte, basitleri dũl de, işte altın gibi, bõle, řey, tespit ediliyi, sen ne verdin, sen ne verdin. 71 orada bi řey çikāsa mākemelere de gidiliyi, anlaşmazlık çikārsa. 72

kāvelerdeki oyunlardan mı bāsediyosun? 73 dūnlerde...yarışma yapmazlar da, oyun oynarız, bizim burda tekirdā karşılaması, çiftetelli, bunu oynarlā. 74 işte orda tabi, insanlā şimdi dā î eskisine göre. 75 bi dūn ağırı olur bi yerde. 76 gençlere pek söz akkı vermezledî orda eskiden. 77 orda kim dā nufusluysa şarkı söylerdi, dā çok onun sözü geçerdi, öleydi yāni. 78 şimdi pek o kadar îtibār edilmeye yaşlılā....79 çaldırıye tabi...ā tabi burda şindi, burda oldū gibi bi akşam da salon tutulayo. 80 salonda da bi gece başladı. 81 yok konuşūmuzda bişey yok. ne siyāset yapıyoz ne de şey... 82 yoktu bizde... 83 işte öle şarkı söylemekle, davulcuya, tekirdā şeydir, kılanettir, oyun avası, böyle geçinirlerdi yāni. 84 benim çakmā bıraktık ğalba.

(Kızları ve damatları)

85 dōt tāne kız vādı. 86 damātlān ikisi būda. 87 birisi şimdi acıköyde. 88 biri de tekirdā'nda. 89 torun var, beş, altı, yedi, sekiz tāne. 90 birinde var iki, birinde var iki, üçünde ikişer tāne var, birinde üç.

(Yaşı ve çiftçiliği)

91 yaş yetmiş beş nēdeyse. 92 iki ay sonra yetmiş beş yaşındayım. 93 mayıs, aziran, temmusun yirmi yedisinde nufus kütū üle. 94 (bin dokuz yüz) yirmi dokuz. 94 vallā çalışıyız, kendim çalışıyorum, ālā çalışmā savaşıyoz. 95 çtinkü z^aten ārazi de kısa. 96 kirāye versek bize bi şey kalmas, onun içi. as tabi. 97 başka yerlere bakarak ārazi as.

(Çevre köyler)

98 yok canım, yācı bizim yarımız kadar yoktur, tabi. bıyıklı, kaşkçı, kazandere, z^aten trakya'nın çou mācur. 99 yerlisi deniyo onlara (gacal) yerliymiş onlar. 100 bi tāne selçuk var, onların pomak ğalba yarısı. 101 o da bayā büyük birās. 102 balkanda. 103 onlar z^aten gündüzde ordan piniyelē arabaya, tekirdā'na. 104 yautta

ġazāne var, kim durcaġ z^aten, ġazāneyi bilī misin? 105 ġazānenin oraya çıġıyola, yābaşı'ndan, ġarahisarlı...

(Av)

106 yoġ av ġardeşim. 107 var avcı, çoġ avcı ama av yoġ. 108 adı avcı, av yoġ feradanlı'da. 109 ġıj ġünü ġāda māda, birās ġar yār ama ... ġurtulmāyı pek, benim pek ^adetim dīl. 110 tilki yoġ. 111 tilki, eskiden bāyā, ġenştim o zaman, tilkinin derisi bi sarı lira yaptı yāni. 112 bi osmanlı bugūn. 113 o zaman tilki milki ġalmadıydı dālarda.

(kıtlık zamanları)

114 biliyom, fevġalāde biliyom. 115 bin doġuz_ūs ġırġ, ġırġ ikide işte o zaman aşā yukarı doġuz yaşındaydım. 116 on iki on üç yaşında çocuġum. 117 çoġ kıtlık oldu. 118 ismet paşa'nın rāmetli, ne rāmet oġurdum. 119 var elinde vermezdi. 120 mārebe olcaġ deyip vermezdi... 121 vardı elinde mal yoksa, vermezdi. 122 işte o da kendine ġöre bi devlet adamı, tedbir mi ne öle. 123 bu yanda da vatandaş, aşlıġtan ölen olmuştu o sene. 124 hele o dedīm balkan köyleri, unnarda pek bizim kadar da tarımcılık yoġ. 125 işte unnarda fazla bi kiras, tütūn mütūn...126 yāv tütūnle...kim alır bu senin tütūnünü. 127 yemē ekmē olmayan adam. 128 unlā bizden de bozuġtu.

(Köyde anlatılan olaġanüstü bir hikaye)

129 vallā ne bileyim anlādan ġalan... 130 çoġ şey vardır da aġlıma gelmes ki. 131 ne gibi bir anı...132 yoġ canım öle şeylere itimat etmes bizim...133 yoġ yoġ hiç öle bi şey duymadım. 134 şindi yannıs bi tāne dayı vardı. 135 öldü de, rāmetli. 136 şindi bizim burda bi dere geġer. 137 işte efsane yaut öle ne bileyim şey derler şitan mitan. 138 dere geġiye, u adam u taraftaydı evleri. 139 urdan ġāşıya geġermiş. 140 burda geran var orda var bi ġuyu. 141 geran deriz biz bulġarca.

142 kuyunun yanından gezerke de, kuyuya geran deriz, bulgaristan'dan gelme. 143 ama gezerke sözde hallā şeyi varmış. 144 adam orayı gidemiş. 145 dēlēmīş oradan giderke hallā şeyi çıka sana. 146 bir akşem, gideke bi de bakıya, yāni eski zamandan annadiyaz şindi, bi bakmış bi tane koç gibi ufağ bi şey bāriya. 147 yāni şindi o korkağ biri olsa bēki bana mı çıktı o hallā şeyi dēcek. 148 adam yaklaşıyo buna, u yaklaşıyo, dēken, yağalıyo o bunu. 149 kesiyō. 150 dēye bana bağ, hallā şeyini kestim deyo, karşıya kāveye. 151 ama başka öle şeye itimat edilmez.

(Bulgarca'dan geçmiş kelimeler)

152 dolu...meselā su_ācı kobisa derdik. 153 kobisa evendim demin annatım, kuyuya geran, şey kadınlā bi komşudan bi komşuya gider, ordan kalma sedenka. 154 böyle şeyler işte. 155 dā aklıma geldi, vardır. 156 subaya suba. 156 bölce denir fasulyeye, bölce denir. 157 cocā kopil dēler. 158 ama kopil dēler. 159 kopirma, ısırğan otu. 160 hā patetese kumpil. 161 bunlā ep ordan gelme. 162 yoğ bi şey be gādeşim. 163 başka ne_deyim, vardır ama şu_anda gelmeyebilir. eskiden kalma var şimdi devām etmiye. 164 bulğurdan bulğur deyil de būdayın pişmişinden yapılan keşkek. 165 unlā çok eski bulgaristan'dan gelme. 166 başka da öle bi dīşik yemek yoğ yāni. 167 ordan gelme isimleri...birās...yoğ. 168 ep doksan üç arbinden. 169 ellide üç mācur vermişlē. 170 unlā da durmadı burda, gitti. 171 biri izmir'e gitti, biri anğara'ya gitti, biri de tekirdā'na gitti eralde, durmadı. 172 siz aslen edirmeli misiniz? 173 bin dokuz_üs on üşte. 174 o zaman neden göş etmiş onlar ? 175 balkan arbinin akibinde. öle. 176 rus arbi dā evel birās.

(Eski tarih)

177 * ben annamayom ondan. 178 şindi bunun kardeşi var. 179 tarihi çok iyi bilir. 180 bin sekiz yüz doksan üç dēye. 181 onu burda çıkar demiş. 182 yapıyo tabi, çıkarayo.

(Bulgaristan'daki memleketleri)

183 berāber gelmeyiz bıyıkali'yle. 184 banarlı'nın bi kısmı, karacakılavuz bizimle gelme. 185 hangisinde ? 186 şeyde mi? 187 karacakılavuz'da mı? 188 unlar da var. 189 sōra otus iki de gelme mācurlar var. 190 unutmuğ deyiliz. 191 yāni çok isterdim, imkānlā da mūsāyit olmāyı. 192 gidip oraları görmek isteyom ama ālā da görmēyim. 193 ani beceri yok o kadar. 194 gezmeyi seviyom. 195 gezinmē çıkamayom. 196 yav...birās imkān...eskiden imkān yok. 196 Őimdi imkānım, gene bulurum. 197 yāni orayı gidip gelecek kadar. 198 beceriksiziz dā, paŐport çıkar.

199 * epsi maddiyata dayanıyo. 200 ya aşık ekonomimiz iyi olsa ben de gitçektim yāni.

201 yav tabi...Şindi attā bizden başka meselā, burdan urdan gelen dā sāf o zaman. 202 imkānlā yoktu gidip gelmelē yoktu. 203 sōna bōbamlar bile yav demediler ij, gidelim āni Şu bulgaristan'da bizim bōbamın yeri urda kalmış. 204 āni hij bu kōyden giden yok, yalnız rāmetli...

205 *...ġalbā silistre olacak. selvi dēye geçmeyi.

206 yok canım geçer. kaza....dobramilka kōy.

207 *Őindi ben meselā çok ayrabolu'da otūdum. 208 gelen mācurlarla attā bugün de vardı. 209 silistre bi de selviyo var ġalba.

210 yav, deyiŐmiŐtir beyā. 211 selvi türkçe bi kelime. 212 nası yerleşti yere ep devlet kendi ismini koyar. 213 t_orda bi çocuk vardı. 214 öldü o rāmetli, bimpas kum çakıl Őirketi. 215 u gitmişti urayı. 216 onun ifādesine ġöre, aynı orda burdaki lakaplarla, dā orda aynı o lakaplar varmış. 217 burası ıdırōlları. 218 burası

fazılölları arkası. 219 işte büle dā ālā isimler o āsalara şeler kullanırmış u çocün ifadesi. 220 yok akrabaya yok. 221 insanın adı kalmış. 222 bizim şey vardı burda ya, köyle gelme çingenler vardı. 223 urda da bizim köyün eskiden tabi böyle burda ayvanla tarımcılık oluyo. 224 ayvan demirlēni yūretirdik o çingenlere. 225 urda da bizim köyün çingeni şeymiş. 226 çingeni de almışlā, gelmişlē unlar. 227 ürf ve †detleri göre tā aşāda bizim dere boyu var. 228 dere boyuna bırakmışlā onları. 229 çingen o, dal taşak gezer filan. 230 çingenleri bile getirmişlē yāni, hiç kalmamacasına...

231 ben yabancı sigara yakmam ama bi sigaranı yakayım. 232 kayı köyü yēli köy. 233 bizimkiler orda riveyetlere göre, üç yūls sene kalmışlā. 234 nerden gitmiş orayı. 235 bāzısına göre konya'dan gitmişlē. 236 konya'da ne dai var ? 237 onların eteklerinde bunlā göçebe olarak yaşāmış. 238 urdan onlā götürülmüş mü, kendileri gitmez bi kere. 239 karaman. 240 orlardan işte. 241 türkleştirmek için mi götürmüş onları?

(Yörenin ağız özellikleri ve diğēr etnik unsurlar)

242 şive kaybelmes kolay kolay. 243 şindi bizim şivemiz belkili bu argadaşlara birās tuaf geliye. 244 dālılar işte bu şey, ani nası? 245 dālılar burda yok. 246 onlar ğālibā şeyden gelme. 247 bu türk cumhuriyetleri var ya, rusya'nın dūsunda, orlardan gelme.

248 şey ğalba bu emiryakup tatar. 249 unlar da karadeniz kıyılarından filan gelmeymiş. 250 biz burda bi unu biliyoz. 251 burda bi tatar paşa varmış o zaman. 252 yer ararlāmış demiş işte buraya kurun. 253 engebeli bi yerde, demişlē, ne koyalım bunun adını ? 254 yakupmuş paşanın adı. 255 paşa emir vēdi, emiryakup koymuşlā adını. 256 şimdi bizim yolla gittinle, kaşkçı üzerinden şeye, ayrabol'a gidēsen, içinden geçiliyo...257 ayrabolu tarafına gidēsen.

(okul)

258 bizim okulumuz albuki, onun alt yanında, okuldur onnā, ikisi de yāni yapılmasaydı. 259 biri altmış bejlerde yapılma, bir de altmış sekiz yetmişlède yapıldı. 260 attā şöle bi şey, bi zelzele olmuştu. 261 ben o zaman şeydim, āle birī başkanıydım. 262 şimdi vāliyi getittik. 263 karar alacāz, okulu yıkacāz. 264 şimdi bizim burda bi tāne de öğretmenlik yapmış ilköretim müdürül var tekirdā'da. 265 onun vastasıyla okulu yıkacāz. 266 şeyde yapılma dā, otuz yedilerde yapılma. 267 bin dokuz_üs otuz yedilerde. 268 geldi buraya vāli, undan sonra ilköretim müdürül, milli eğitim müdürül. bizim adıma demiş. 269 ben duymadım da, valā demiş, ben bilēydim böyle oldūnu bu okulun böyle oldūnu. 270 memet bey yıkma emrini vēditmezdim. 271 yıktık okulu, yaptık yenisini, e oradan işte yetmişte, sora o geçti bi kaç sene oldu, bunu yaptık. 272 gene devlet yaptı. 273 oldu birās katkı. 274 ne derece oldūnu bilmeyem ama, köyden birās katkı oldu.

(Köyde tahsil durumu)

275 şimdi bizim okudūmuz zamanla şimdi okunan arasında çok fark var. 276 çünkü benim babam okuma yazma bilmezdi. 277 eski yazıyı bilirdi tābi, kıran okurdu. 278 anam öle. beni kim okudacak yav? 279 aġam dürüst bütün bilmez. 280 eh işte kendi ölenden sonra geldik mi atarıs çantayı... 281 gittim. 282 o zaman şeyde, otus_altıda, otus yedi de başladım. 283 atatürk'ü, öldünde okuldaydım. 284 atatürk öldünde okuldaydım. 285 birinci sınıftım eralde. 286 işte o zaman beşinci (sınıf), bizim orayı çabuk geldi. 287 dışarda, ufak köylerde üçe kadardı. 288 bizim burası, biz gittimizde beşe kadar çıkmıştı. 289 bitidik beşi ama zōla. 290 zōla mōla bitidik beşi. 291 şimdi çocū anası da babası da evde eğitiyi. 292 çünkü anası babası okumuş bi dereceye kadar. 293 burda şimdi liseli gençlē var, köyde. 294 yok z'ten şimdi çalışmā, şeyi de yok, çalışmā evesi de yok dışāda ama vakti_ālī müsāit gençler dolu burda.

(Babasının hatıraları)

295 masal duymadım da babamın ātırāları vardı. 296 Őimdi onu çok iyi biliyom, onun annatını, bana naklettini. 297 senelerin kaç oldunu bi Őey diyemecem ama edirne'de deyo mazzap askeriydim. 298 Őimdi nōbet tutayom deyo, edirne'den deyo tirenle asker geĀiyi istanbul'a. 299 yūzbaŐı da geziyo deyo, nōbetteydim deyo. 300 yūzbaŐım nereye gidiyo bu asker ? 301 sen demiŐ bekle nōbetini, bak iŐine demiŐ. 302 o zaman istanbul'da, sen dā iyi bilmen lāzım, padiŐayın birini devirmiŐlē. 303 abdūlamid'i eralde. 304 Őimdi neyse, ordan bu gelmiŐ. 305 teskere almıŐ, mazzaplī bitirmiŐ. 306 o deyo sōna deyo, bi de deyo yine Āardılar askere. 307 verelini yemen'de, osmanlı devletine karŐı isyan ĀıkmiŐ. 308 ondan sonra gittik deyi, yemen'de arapları bastırmā, isyanı bastırmā. 309 muvaffak olamadık dēye. 310 vallā almıŐ bi silā beline deyo, geziye, vuruya, kaĀıya araplar. 311 geldik ordan deyo, bastıramadık. 312 attā bana derdi, orda derdi bi sana iskelesine ĀıkmiŐlā. 313 burdan vapurla gitmiŐlē. 314 orda sana var mı aritada ? 315 var derdim. 316 biz orayı Āıktık. 317 gelmiŐlē istanbul'a, neyse geliyolā, bulgar gelmiŐ Āatalca'ya. 318 a baĀalım, bekle baĀalım istanbul'da Őimdi. 319 bekledik diyo, Őeker yok, efendim, Āuru ūzüm atıp Āayı onunla iĀerdik. 320 Őimdi balıĀı Āāvesine gideris deyo, balıĀıĀılar iŐte Őurda Őōle balık var, bōrda bōle balık varmiŐ. 321 bulgar Āatalca'ya gelmiŐ. 322 memur Āāvesine gideris, emekli mēmurlar iŐte devlet bu Āadar verecekmiŐ para, Őōle olacākmıŐ. 323 altı ay ĀalmıŐ. 324 geldik dēye burayı, geldikten sōna ne Āadar durdunu bil...fārĀetmeyem de, beŐ altı ay durdunla, yine gel baĀalım, gene askere gidiyo bu. 325 ĀırĀlareli'nde gūz gūnū Āıbıktan Āitten ōriyeler, ĀouŐ yapıyeler, orda ĀıŐlayeler. 326 az dēye, otus kiŐi filan. 327 yaz oldu dēye, aldılar dēye, demirkōyū'ne. 328 orda da Āaldık bi afta bi ay. 329 gūz geldi, yazın burdan gitmiŐlē, bi Āıj burda ĀalmıŐlā, gitmiŐle gūz geldi dēye. 330 ingiliz Āavuru ĀanaĀkale'ye gelmiŐ. 331 aldılar dēye bizi urdan, Āorlu,

tekirdā, burdan geçēke ūramış burayı. 332 ordan gittik, aşāda tabi siz ōretmen oldūnuza göre... 333 saros kōrfezinin başına. 334 ben orda da askerdim gelibolu'da. 335 dēdi o kōrfezin başına gittik. 336 o kōrfezin içersinde ufağ iki tene ada var dēdi. 336 o adalara ğavur, bi fener dikiyo, biz gidip aliyos, o dikiya, biz aliyos. 337 bi gece deyo, aldılār bizi ordan diyo, dōru aşā anafartalar'a deyo. 338 bi kaç kere çatışmaya girdikse de diyo, bi sabā diyo, o kadar yakınmışlā ki biri birine, ğavur der diyo, sana karşıdan sana "asan cavuş" tabi iyice diyemeyo, beceremeyo, "bi çay yollayım sana?" şey deyo, küfür de ediyos konuşurka, yāni bomba atacak sana. 339 sinersin diyo. 340 bi sāba deyo yemek yerdik, bi gümbürtü koptu deyo, tam bizim yedimiz yere deyo, isābet ettirmiş bombayı. 341 bahtım deyo, o, o yanı gitti, o o yanı gitti. 342 o da yaralanmış kolundan. 343 göttürdüler diyo, biga astanesinden irāç çıktık déye. 344 bi dā déye tekirdā'na nöbetçi. 345 tekirdā kışlası piyade. 346 bi dā déye tekirdā'na nöbetçi. 347 tekirdā kışlası piyade. 348 yācı kışla'da vardı. ordaydık deyo. 349 kurtulduk ordan. 350 askerlik bitmez. gide gele beş on sene olmuştur.

(Askerliĝi)

351 ben gelibolu'daydım ellide. 352 ellinin onuncu ayında gittim. 353 elli ikinin onuncu ayında girdim eralde. 354 yok, kırk dokuzun onuncu ayında, elli bir, elli iki, üç seneydi askēlik. 355 o zaman menderez gelince askerli, şeye gittikti, kilitbayır'a. 356 aşāda bi kilitbayır var, meşūr, ordaydık eğitimde. 357 alayımız gene kavak'taydı. 358 burda beride, gelirke o kilitbayır'dan beriye gelirke, alaya geliyez. 359 ētim yaptık, arkadaşlā gitmiş gelibolu'ya, mazot almā, geldilē dedilē, askerlik inmiş iki seneye. 360 bizim de iki sene doldu. 361 geldik aldık teskereyi. 362 vatan görevi ama gene de zor gelir. 363 evliydim. 364 yav, tabi aylem var. 365 onun yakındı būda kavaktaydık ilkten on sekiz ay. 366 bāzı kere ordan kaçādık. 367 urda aşāda bi şey vādı kavān alt yanında. 368 bi çay var ūda. 369 orda balıkçılar var. 370 balık tutuyo, bizim kavān askerinin takaville gelibolu'dan

oraya gelirdi içtimāya. 371 takavil dēlerdi una. 372 kısa mesāfeli, tiren modeli bi şey. 373 yok be aynı, raylar üzerinde gidiya, aynı tiren ama takavil dēlerdi ona. 374 gelibolu'dan oraya kadā gelirdi. 375 ben orada çavuştum o zaman. alaya gittine, orda yukarı alaya çıkıp alırız ordan, şey, o zaman, at arabalarıyla, taşırız alaya. 376 şeyle duruyom ōda, benim gibi iki balıkçı var orda, benim de iki nöbetçim var ayriyeten. 377 dedim o balıkçılālā nöbetçilere, ben gidiyom köye. 378 gidiyom burdan, keşan'ın bi tâne, keşan'ı geçtine kısık karakolu vardı. 379 vardı dā ālā yeri duruyu orda, ben gezme de gittim orayı. 380 kısık karakolunda durdurdu jandarmalar arabayı. 381 nēse, bindiler önden. 382 ben arkada oturuyum. 383 geldi, geldi bana. 384 nēde izin kādın? 385 didim yok. 386 kalk dedi posta edecēz dedi. 387 bi tâne, iyi biliyom veteriner üstēmen vardı önde oturuyo. 388 dedi "yav nābıcan adamı ?" dedi. 389 "gelmiş, gidiye." 390 bıraktı candarma beni. 391 evel gittim orayı o zaman. 392 nöbet bekledim yere. 393 dedilē bana bak yüzbaşı seni, bütün gün iki oldu arāyı. 394 emen gittim de, dānık alay vardı. 395 korğan alayı déye. 396 gittim yüzbaşıya dedim yüzbaşım beni aramışsın. 397 selam çaktık. 398 gittim dedim köye dedim. 399 bende yeminin bini bi para. 400 git dedi, takāt edecem dedi. 401 sōna işte o zaman aldılā bizi, götūdülē çanak kale'ye... 402 vēsene çakmā... 402 vallā ne yanı gitmek isteyesiniz? 403 malķara yoluna gitmek istēseniz geri gideceniz. 404 o ğazāneden sāya dūru gidecēniz. 405 o yola kadar ? 405 bizim o yola çıkacānız. 406 sāya dōnecēniz. 407 ğazānenin yanına çıktı mı, malķara'ya. 408 londra asfaltından. 409 siz yaya mısınız? 410 o zaman siz...tamam gene yok mu araba sizi yola çıkāsın ?

(İnecik)

411 inecik. 412 inecīn içinden geçiye z'ti yol. 413 orası çok eski. 414 em de dā türklerin burayı getirilişinde kurulma. 415 orda bi tâne çok eski cāmi var, amam var. 416 bin dokuz_üs on ikide, trakya'da büyük bi zelzele olmuş. 417 şudā

mürefte var balkanın arkasında. 418 mürefte o zaman on iki bin nüfuslu bi kasabaymış. 419 şindi iki bin nüfusu falan var. 420 orda işte, o inecik'teki paşalā yaptımışmış o cāmiyi. 421 o zaman o cami çok büyük asar görmüş. 422 inecē çok giderdik. 423 pazarı olurdu. 424 burda pazar yoktu. 425 onu da bi kaç sene oldu vakıp, onu da tamiretti eralde, bilmiyom, atılamayom. 426 on ikide oldu. 427 bin dokuz_on ikide. 428 ben yirmi dokuz dōmluyum. 429 burda yok. 430 işte o gönen debremi vādi. 431 balıkesir'de mi ne ? 432 o birās etkiledi burasını ama bi kaç baca yıkılmasıyla kaldı. 433 elli iki, elli üç, o sene. 434 başka debrem yok. 435 olur vatinle iki üç şiddetinde, dört beş görmedim.

(Eşi ve düğünü)

436 buralı, buralı. çok memnunum. 437 çok çalışkan. 438 kırk sekizin nāyetinde, kırk sekizin onuncu ayında dūn yaptık. 439 nasıl oldu, birās... 440 burda ep şindi pek öle dīl. 441 o zaman ölēydi. 442 vastayla evlenmēler, görücü...görücü de dīl de. 443 görücü, ikinci fasıl o. 444 birinci fasılda bizim aşāda, alāmin çocū, bizim anımın kardaş, yāni karı kardaş. 445 demişlē işte bunun, abusunun kıızı, ablasının beyā, biz abu deris ablasının kıızıymış. 446 āni aşā yukarı işte bi tasfiyeylen bu. 447 işte gördük, baktık, iyi. 448 āsılı, gördüm. 449 işte sōra o zamana göre bi nişan, sōra bi dūn. 450 çok durmadım işte kırk sekis, kırk sekis güzünde dūnū yaptım. 451 armandan birās sōra. 452 kırk dokus güzünde askere gittim, bi sene sōra. 453 nasıl olcağ beyā dūn işte. 454 gittik, gödüler, işte_o alıp vermeler. 455 çocuktan istenen bi _şēler olur. 456 ne_isterler ? 467 yorğan. 468 yorğan dedik biz, gene yorğan ya. 469 onu o zaman, yūn, yapā, yūn istenirdi. 470 işte onun bi miğtarı olur. 471 vakt_āline göre, bir olur, iki olur, o başka gene, ani, o zaman bu kadar da yoktu canım. 472 bi yüzlük müzlük te bi kaç şey falan. 473 işte nişan götürüsün. 474 sōna er bayramda, bayramlık götürüsün. 475 işte, o zamana kadar çenber, çevre. 476 işte sen götürmezsin onu, götürülür o usūsi. 477 ordan

götürsün, alırsın, gelirsin. 478 onu o zaman şey deler, nişanlını görmē, kezē, genç kızlā, a_fılanın nişanını görelim, böyleydi yāni.

(Damatları)

479 çok azdı o zaman. 480 şimdi şē ğadar gittik, ani almanya'ya ğadar gittik sayılır. 481 verilir, verilir ama şimdi doğru, köylerde erkes birbirini biliyo, tabi, burda başka tülü oluyo. 482 dışarıda veriyosun adama, buradakini biliyosun, ama adamın ne oldūnu bilmiyosun. 483 dışarda şimdi annadın mı, dā aştı gözünü, soruyo çocūn ne işi var ? 484 bi işe girmiş mi? 485 başka tülü kız da vermeyler ğayri adama. 486 bizim vādı bi tāne, benimki deyelim, undan bāsedeyim, gelmij birisi burayı, tanışmış, gittim bak. ē gelmiş şeyden sālantaş var, ordan, malķara tarafından. 487 baķtım durum pek ī dīl. 488 bi terzinin yanında çıraklık yapıyo. 489 yapma, etme dedikse de vēdik gitti. 490 bu sıra yemekli oldu. 491 yav çalışan adam bi karı geçindiri de, mesele o dīl. 492 adam adam çıķmadı. 493 epsi mevcut, oyun, kumar. 494 gitti, gitti, bilmiyom bu sıra nāpiyo? 495 evleri vardı, evleri sattı. 496 eni insanın içini bilmezsin ki! 497 bñle şeylerde oluyo. 498 onun çin şimdi var mı acaba? 499 bu yer mi, içer mi? 500 satar mı? 501 ani tñle esab ediliyo yāni. 502 emekli oldu. 503 erif o emekli parasınna, yaptı bi kat ev. kumar, şey oynayo çok. 504 onu yecēk şimdi o. 505 geçende ondan bi kaç kuruş urmuş. 506 rātlamij birās. 507 iki milyar para. 508 şeyden, beygir koşularından, ondan. 509 ep burdan kaķaladık, çok zāmet çektiler. 510 insan dñruyu söylemek mecburiyetinde. 511 çok zāmet çekti ama şimdi iyi canım. 512 e, biri bñle, biri şeyde, karayolları'nda çalışıyo, biri burda_šte, çişçilik yapıyo, bir acıkñyde çişçilik yapıyo.

(Çiftçilik)

513 (ayççeĝi) işte şu otuz dñtlerde geldi, kesin bilemiyom tārī, ondan sōra dātti. 514 e tabi sōra ektik onu. 515 ektik ektik bi zaman ona bi astalık geldi, veremotu denen bi şey, tñkendi. 516 sōra işte bu ibrit'i çıķardılar, çeşitleri var. 517 u

seneler, yetmiş altı filandı tükendinde. 518 şimdi bu ibritler gidiyi ama unlar bile bāzı bakıyosun o astalī çıkarıyı kökünde. 519 kökünün dolayını sarıveriyi, şöle bi şey. 520 topraktan kesiyo onu yāni bitkinin besinini, kesiyo irtibātı topraktan. 521 kafaya yatacā zaman, çiçek açma mevsimine geldi mi kuruyo.

(Yokluk zamanları)

522 ama şindi sorun çok türkiye'de. 523 bis bundan dā sorunlu günler gördük. 524 benim etiştimde, kırkıta ben on bir yaşında çocuğum, ne kadar alk fakir. meselē yemē ekmek bulamıyo, yemē ekmek! 525 ne demek! 526 işte ne zaman demokrat parti iktidara geçti, ama iyi yaptı kötü yaptı, işte bizim burda köy yolları dēl de ayrabolu'dan, tekirdā'ndan ayrabol'a yol yoktu, buraya.

(Soyadı)

527 mēmet ünēr. soyadı çıktında ben bāyā çocuğtum. 528 otus_ altıda eralde, yedi aşında filan, ıdırōlu denir bize. 529 o kāveci de bizim sülāleden, onlar ama ıdırōlu sülālesi dendī için ıdırı ünēr yapmışlar. 530 o zamanki idāreci yaut babam öle seçmiş. 531 onlar dīştirmiş o zaman. 532 amcadan ayrīdık o zaman. 533 ayrı olunca er_ āneden birer_ tane soyadı istenmiş. 534 bizim ünēr kabul etmij babam. 535 bunlā da turğut. 536 amıcam, o da nerden olmuş turğut ? 537 eralde, amıcam, o çanakçale mārebesinde o zaman turğut reyis gemisi mi varmış ? 538 onda askerlik yapmış o da, adı ordan almış duydüm.

II

Kaynak Kişi : Hasan Karadağ

Yaş: 90

Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Meslek : Çiftçi

Derleme Yeri : Karacakılavuz beldesi

(Eski Düğünler)

1 şimdi bak, kuruşva köyü...büyür? 2 bilmeyem. 3 bi şey diyemem. 4 bizim, gençlikte dünler, ekserisi böyle salı günü başlar, perşembe biter. 5 ep öle. 6 sonra bazara döndü. 7 şimdi artık nerde olsa yapıyalā. 8 ep bazara getirilē. 9 çoluk çocuk... 10 işte kızlarını kendi görülerdi. 11 onlar bi halka olur. 12 birisi onların içine girer, birer birer tutar kaldırır, şimdi toplama oynaylar, başka. 13 birer birer epsi kaldırı oynamā. 14 tabi tabi, öle. 15 dünürlē giderlē. 16 bizim karacakılavus, otus seneye kadan ne dışardan kız almıştır, ne kız vermiştir. 17 ep burda birbirine vermiştir. 18 ep akraba. 19 bizim köyün yarısı karadā'dır. 20 bu deliğanlımın ismi ne? 21 fahredden. 22 gel bakalım sen nası yazıcan?

(Öğretmeni)

23 şimdi gözlüklē de yok. 24 bizim ocamızın çocuklarının ismi, birisi şemsettin, birisinin şerafettin, birisinin nurittin yazmıştı. 25 ne dedin sen? 26 ben sana bi şey yazayım, bir, bizim ocamız yazmıştı. 27 meselā, "ālim ile sōbet etmek la'yin mercan incidir. 28 cāyıl ile sōbet etmek ākıbet can incidir. 29 em dünyevī, em ürevī. 30 ālim ile sōbet, bastınyom kalemim ben. 31 benim kalemim vardı ama, evde kaldı, etmek, la'yin mercan incidir. 32 cahil ile sōbet etmek ākıbet can incidir.

(Hacılık)

33 gittim. 34 yetmij birde gittik. 35 yetmij dörtte gittik. 36 iki defā omre yaptık. 37 allā kabul etsin. 38 o burda bizim ocamız meselā, şindi burda bizim dua ederler. 39 ondan sonra yolcu ederler. 40 güzel yazamadık bu şeyi be, güzel bi şey, atıra ğalsın déye ama...yazamadık. 41 bastırayım kalemimi... 42 isan, kalem var mı? 43 atırā kalsın. 44 ben iç okula gitmedim yeni türkçe. 45 adım asan karadā. 46 bizim dā bulgariya'dan gelmiş, ordan gelmiş lağap. 47 burda meselā, özerlere, o zaman üselçikler demişler, burda özer aldılar. 48 şöyle yazayım ben şey...49 bunu oku bak. 50 ālim ile söbet... 51 aynısını yaz işte. 52 gene, bakarsın meselā, ben bakarım, konuşurka adam, afedersin biraz küfreder. 53 ama ālim adam gerek dünyevī gerek ūrevī güzel olur. 54 eralde, ben okuldaykan türkiye on milyonda. 55 cumūriyetin kuruluşunda ben gittim şey okudum, nutuk dēlerdi o zaman. 56 ben hatta o nutuk okudum orda. 57 bana şeyden, pādişāları yēdik orda biraz, zemettik. 58 bana şeyden, bi takdirnāme geldi, bi defter bi kalem. 59 bi şey okumuştum bi nutuk okumuştum. 60 bak dā bugün atırımdadır. 61 birās ben okumāyım, çünkü pādişāları zem ediyo. 62 bizim ocamız...

(Çocukken okuduğu nutuk)

63 ey, müterem efendiler, biliyorsunuz ki altı yūs seneden beri, pādişa devri, ... , biliyorsunuz ki bütün güç bu adamda idi. 64 o zālimler deyil miydi ki, bütün millete kendilerini allā gibi tanıtarak, milletin kemiklerinden tahtta, onları ayakları ile çiniyordu. 65 o alay alay müttekip memurlar, ğaddar mültezimler, istibdad , ... , zālim efendiler. 66 ey millet, artık saray yok, vatan var, kif yok, kānun var. 67 zulm_esret yok, hakiki ūrriyet var. 68 artık bu, kuvvetlinin ayakları altında ezilmeyecek. 69 işte dāhilī ve hāricī düşmanlardan kurtaran mustafa kemāl paşa... 70 yetmiş beş sene önce bunu okumuştum. 71 yā, ferāce diyolar evelden...

III

Kaynak Kişiler:

Mehmet Sütçü: Yaş: 73, Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu, Meslek: Çiftçi

İbrahim Tetkin: Yaş: 69 Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu, Meslek : Çiftçi

Derleme Yeri : Kaşıkçı köyü

*Mehmet Sütçü: MS; İbrahim Tetkin :İTE:

(Köyün gelişi)

1 MS: vallā, nasıl, nerden geldiğini bilemem. 2 dā şeyden gelme, bulgaristan'dan gelirke, iki şey varmış, iki köy. 3 bi kaşıkçı, bi de ayvatfakı. 4 kaşıkçı'yı isteyenler burda dā çok olmuş. 5 ayvatfakı köyünle berāber gelmişlē. 6 ayvatfakı denen köy konmamış ta, kaşıkçı konmuş. 7 ordan dā, ordaki ismini kullanmışlar. 8 selvi'den. 9 yüzün üzerinde sene oldu. 10 ama kaç sene oldu, bin sekiz yüz doksan üç ğaliba. 11 bizim köyümüz ilk evelā, şeye gelmiş, nenem bizim annadırdı, bu pancarköy'e. 12 pancarköy mü? 13 lāna. 14 lāna'da üç ay mı, beş ay mı kalıyo. 15 orası açık arāziymiş. 16 orda orman içinden geldiklerine demişler, biz burda ne yakmā bulabiliriz, ne pişirmē. 17 ordan kalkıyolar, ne kadan beş ay mı, altı ay mı kalmışlā orda. 18 ondan sonra burayı, er yeri ormanlıkmiş buraların. 19 ordan bi yer vermişler, arelde. 20 sonra burda kesiyolā işte. 21 ormandan yapmā çalışıyolā, bi şeyler yapmışlar, kēpiçten. 22 çıkışta bu göller bak ep, köyümüzün iki yanında göl var, kēpiç kuyularından tāmınim, oluşan göller. 23 kēpiç kesip, samanla toprā karıştırsın şeylen. 24 kēpiç kesilir.

(Düğünler)

25 biz etiştik, dūnler, meselā, şey gibi olurdu, davulunla, cūmbüşünle olur yāni.

26 aynı yöre bi dişiklik yok. 27 şimdi o zamanın da, anlaşmaya bālı. 28 kıs

tarafında, çocuk tarafından istenir, davulu tutulur, dūn cūmbüşlü olur. 29 ep gene, aynı dūnler devam ediyi. 30 olur, kına geceleri de olur. 31 dūntü olur, alayı da olur. 32 yok olmaz öle, ben etişmedim öle. 33 ama dā evel olurduysa ona bi şey diyemem. 34 aynı gene şindi öle olur.

(Ailesinin geçmişi)

35 dedem de, yok dā itiyarlā var. 36 dedemin babası, ya ben bilip te annattı bi ātırā yok. 37 memleketi biliyü işte bi, burda başka bi şeyler yapmadılar. 38 bi cāmi vardı. 39 burda eski, geldikten sonra yapılyo. 40 kalanı ep mācırılıkla yapılyo. 41 erkez āline göre evini barkını, çiçilini yapıy. 42 toprak ekiyiler, geçiniyiler. 43 bu mütālīk şettinne başladı, evvelce yapılmazdı, dolaya giderdik. 44 selçik köyünde olur gider, karacakılavuz'da olur gidersin ama ben öle dēyem. at koşulur, güreşler olur, güreş olur. 45 yok olmāyo, pēlivanlar gelirse oluyo. 46 yaptırılıy yāni.

(Bulgarcadan geçen kelimeler ve Yunan işgali)

47 bizim de bilgimiz sizin gibi. su_ācı, kōbisa. mesele, kimisi de başka başka denen isimlē olur. 48 kuyuya geren. 49 su kuyusu. 50 kuyu kuyudur. 51 su_ācı işte. 52 o da kalktı şindi, erkez çeşmeler evde. 53 o da kalktı. 54 tenekeden menekeden yapıdık. 55 yok etişmedik biz. 56 dedeyi yunanlılā almış zāten. 57 yaşlı dedemi, burda yīmi tırnānı sökmüş, yunan arbinde. 58 burayı yunan gelmiş, dedemi aldılā, şeyde öldü, miloz adasında. 59 yesir, miloz adasında, şeyde, yunanistan'da. 60 burdan giden İbrām āğa vardı. 61 o annadırdı bana, burdan almış jandarma, cāmide sökmüşler yīmi tāne tırnānı, elini ayānı. 62 buranın dişlisiymiş biraz. 63 giderke o burda çerkezin birine vurmuş mu nāpmiş. 64 u ona vurmuş u da una vurmuş. 65 giderke almışlā, orda da ölmüş zāten. 66 çerkezler öldürmüş. 67 orda gömmüşler zāten. 68 bulgar tabi. 69 selçik köyünde de vardı, burda ğavur. 70 çerkez. çerkez bizde de var beyāv. 71 bulgar yāni. 72 bulgar askeri. 73 borazanı, bunun dedesini, mūtarın dedesini, onu falan bi kaç kişi dā

dövmüşler, araba dolusu burdan alıp gitmişle o zaman. 74 biz duyduklarımızı söyleyiz. 75 buranın,..., bi kaç kişiyi yolda çevirmişler. 76 arabasını, öküzünü almışlar, annardı, duyardık yani. 77 başka ātirā işte ākāret etmiş, bulgar burdan biras çok götürdü, araba, ayvan. 78 kimisini yolda çevirmişler. 79 dövmüşler, gençleri. 80 bu karacakılavus, feradanlı, kazandere, bıyıklı berāber gelmişler.

(Geçimi, ailesi ve soyadı)

81 çiftçilikle. benim icrā memuru emekli ölüm var, tekirdā'nda. 82 iki kızım var. unlar da orda. 83 kardeşim ordadı, vefāt etti. 84 burda bi koca nineyle kendim. 85 var beş on toprām, onu da yarıya böldüm. 86 ektiriyez, diktiriyez, yaşımız ātık, yaşlıyız. 87 sütçü derler memleketten gelme soyadı. 88 orda sütçülük yaparmışlar, eralde. 89 dedeler, gelenler, burda da sütçü komuşlar soyadımızı sütçü. 90 mēmet sūdçü.

(Yaş ve askerlik)

91 yetmiş üç. 92 askerli, acamili, kandıra'da yaptım. 93 izmit askerī astānesi kantininde yaptım. 94 elli bir elli_ki, iki sene. 95 elli bir elli_ki de askerdim. 96 sıhiye askerdim. 97 izmit askerī astānesinde. 98 orda kantindeyidim. 99 acamili kandıra'da gördüm. 100 ordan teris oldum kantinden. 101 ālem gibi bi şeyle etmedik. 102 vazifeyi yaptık geldik. 103 kıtlık zamanı bāya çocuktuk. 104 zor geçirdik, sādan soldan. 105 kıtlık senesi kırkta mıydı, kaçtaydı, ben de bilmeyem, yalnız, bizim vardı babamın babasının annesi, onlarda vardı, onlarla çıktık. 106 yani pek zāmet çekmedik. 107 dan unu marı unu yidiler yani, sā sola kaçındık.

(Ailesi)

108 benim zāten bütün sülālem, feradanlı'dadır. 109 burda yok. 110 esas, babamın babasının annesi, feradanlı'dan, o nine. 111 babamın babasının annesi feradanlı'dan. 112 bütün sülālem orda. 113 burda yok yani. 114 dil çiftlik. 115 feradanlı da ep bile gelme memleketten. 116 onra orda kalıyu, bunlar buraya

geliyü. 117 öle duyardık biz. 118 (yağcı) onlar eski tapu. 119 onlar dā yerlisi, dā yēli yāni. 120 bis mācır, onlar eski. 121 feradanlı bile gelme bunlarla. 122 bıyıkali, karacakılavus'ta var. 123 unlar ep o taraftan gelme. 124 üç yüz āne vardı, bu şimdi kalmadı yāni. 125 tekirdā'na gitti. 126 istanbul'a gitti. 127 nüfus azaldı. 128 ben İtiyar eyetindeyken, iki bin, üç bin nüfusu vardı. 129 belediyelek isteycektik, dāldı millet. 130 bak bizim ānede bi ev sābiyle bi ben kaldım. 131 aşā yukarı yirmi āne var tekirdā'nda. 132 güveyle, kıs kardeşler, kardeşler, kardeşlerin şeyleri, yirmi āne oldu. 133 feradanlı bizden de kalabalık nüfusu. 134 burası, en büyük köy burasıydı. 135 yok, yok, yok. köy yerleri var yıkıntılık. 136 bi kenarda varmış. 137 āl yerleri varmış. 138 u karşıda tālalar var. 139 u binanın üstünden bina yeri çıkıyo. 140 bu bālardan kirizma yaparğa, biz de bi küp çıktı. 141 kâvelere kōlardı, eveli su küpü déye. 142 öle bi küp çıktı. 143 bālıklar vardı. 144 kazardık. 145 bā yeri, toprā kazarğa, buzālıkta, kenarından küp çıktı. 146 kül dolu içi. 147 buzālık, boş arāzi demek. 148 kenarda bizim var, bu tarafta var bi buçuk dönüm yerimiz, orasını bā ekmek için kirizma yaparğa çıktı. 150 içi kül dolu. bi takımı, dediler o kül dīlmiş. altın mayasıymış. 151 biz unu kırdık attık, dāttık ani sōra. 152 rumlar dīl, dünya eski be kardeşim. 153 mezarlık, mezar yok. 154 burasında bi mezarlā buluyolar, bu mezarın başını. 155 burda da bi mezarlīmız var. 156 iki mezarlık. 157 yok eski mezarlık. 158 eskiden mezarlık yok.

(Bağ ve üzüm çeşitleri)

159 bin dönüm vardır bā. ep bā yeri. 160 ekin ekildi. 161 ara ara bā var işte.

(Cemal oyunu)

162 cemal oynadılā burda da. 163 şimdi bi tāne, üç tāne kız olur. 164 ekmek, birinin sırtına bālarlar çuvalı. 165 zillē çalar, kamber ā kıızı, burçak bulmā gidiyiler, şarkısınla, türküsünle o beline kamber kıızı beline, yāni kamber ā kıızının

deyip, saman doldurup düverlê, pam küm, pam küm. 166 o oyunlara etiştik. 167 vardır, zillê çalar. 168 davullâ, davullu düler olursa, êlenir. 169 dâre çalmayla kızlâ êlenir.

(Gençler eskiden nasıl vakit geçirlerdi)

170 icbi şey. güreşilerdi buralarda. 171 vakit geçirilerdi. z^ate kâveye çıkamassın kovalâla. 172 (Gençlerin) kimisi ayvanda yatar, kırdâ yatar. 173 kimisi çapada, gidê, yatar.

(Karışık cümleler)

174 biraz yazdık. 175 bizim de memlekette sütçülük yaparlarmış, sütçü kalıyo. 176 bizim dedeyi almışlâ, burdan götürmüşlê, irmi tımânı sökmüşlê. 177 bu arkadaş, röportaç yapıyo da.

(Köyün gelişi)

İTE: 178 bu köyün gelişi, ê, meselâ, buraya geliye bu köy, doksan üç âne. 179 doksan üç âne, ben yetiştim, oldu üç yüz elli âne. 180 şimdi kaç âne? 181 hâ! bu köy yüz bir mi yüz üç mü, (şehit) t_öyle bi şey. 182 şehit vermiş. 183 bu köy, kaşıqçı ismini alışı da, bi köy varmış burda. 184 nusratfakı, bir de kaşıqçı. 185 kaşıqçı ismini urdan alıyo.

(Çevre köyler)

186 annatırdı, şöle, bi öküz arabasına, bulgur taşını dâyi koymuşlar. 187 deyirmen gibi bi şey işte bulgur taşı. 188 yayık, çalkalama, ondan dâyi getirmişler bi öküz arabasınna, esap et, ne kadar takım getirmişler. 199 evet, geliyolar zâten, ayrabolu'nun lâna köyünde kalıyolar, kalıyolar orda, ondan sonra demişler, orman yok burda. 200 çekiyolar, geliyolar burayı. 201 şu mezarlîn başında orda, bi afta on gün kalıyolar, burasını keşsediyolar, burasında çiflikleri arası şorda karacamurat köyü var, orda çiflik varmış, burda taşumur köyü varmış, o da

çiflikmiş. 202 âmedikli köyü çiflik. 203 ğacal onlar, yerli bu saydım köyler. karacamura, âmedikli, taşumurca, onlar yerli köy de, nüfuslu zâten onlar. ondan sonra, geldine buraya, ĩmişçatâ deyolâ, bi su buluyolâ, bi de yol geçermiş burdan. 204 o yolu takiben köyün girişinde bi su kuyusu buluyolâ. 205 ondan sonra buraya konuyolâ. 206 bu çiflikler arasında onar dekar iskan akkı veriyolâ onlara, on dönüm. 207 işte o kadar iskan akkı veriyolâ, nikâ başına. 208 ondan sonra parası olan taşumurca, şu köyün altında tarlaları, tâ buraya kadar geliye. 209 çiflik zâten karşıda, dâlıburun derler. 210 iki çiflin hüdütü burdanmış. 211 dâvalı, dâvalıburun derler orayı. 212 o çiflikle bu çiflik mäkeme oluyo. 213 bu taşumurca çiflini, ergeleler varmış, beygirler varmış, ergele denir, armana koşulur, bir ay için on bir ay kârını çekersin. 214 ondan sonra dâlıburun ordan kalıyo ismi, sōra aşâda bi kazandere, karşı küy, kazandere o da, mâcır köyü, bizim aynı küy, aynı yerden gelme. 215 ondan sonra, ismayıllı var arçada, orası yerli köy, çiflik var orda. 216 onlar saraydan çıkmalara veriliyo. 217 cämiden cämiye üdüt. 218 üdütler öylemiş o zaman.

(Köyün arazisi)

219 az, o ismayıllı köyünün âları, bu kazandere'nin altı, yol var, ismayıllı'ya yakın geçiye, bu sırttan da yol geçer, istavizedir, ismayıllı, kırtdere, ayrabolu yolunu bālar, şey yāni sāde çakıl, beton şey dīl yāni, asfāt, atar çakılı. kazandere'ye kadar var, ordan öte yok. 220 kazandere'den yol öte asfāt dīl yāni. 221 bu sefer diyolar ki, üdütü ordan yapalım, dōrutalım, sırta çıkalım, bu kazandere köyünün oldü yer, bu kazandere'nin arāzisi oldü gibi bu köye kalsın. 222 bize diyolâ, bi bulğariya inē verin. 223 bulğariya'dan gelen ayvanların ırkı da gök ırkı öle. 224 şimdi alaca siyā. o zaman gök bi, yerli bi ırkı o, gök aynı senin şeye benzer, şu kitaba benzer. 226 beyaz gök. 227 kuvvetli ayvan. 228 z'te yetiştik ona, koşardık onla, ep koştuk onla. 229 öktüz koşüduk. 230 verin bi bulğariya inē bize, hüdütü burdan yapalım. 231 bizim buranın İtiyarları da deyo

ki, biz diyolā, şey lâzım dīl, toprak lâzım dīl. kumşu lâzım. 232 bu köy ön ayak oluyu, kazandere'yi getiriyo buraya. 233 kazandere'yi getiriyo. 234 belki o denen yerden hüdüt olsaydı, bi asır dā bu köy yaşardı. 235 geliye onlar da ordan, bi de şey alıyolar ordan, uçmacık çiflinden, bi isse, uzamış gitmiş aşada, soylu küyü var, sol yanda böyle olma yāni.

(Tahsil, göç ve ölçüler)

237 var öğretmenlerimiz var burda, çıktı bi kaç tâne, kepirtepe'den çıktı. 238 bi, köyümüzden, köyümüzden bi kişi yüksek tāsıl yaptı. 239 doktor, istanbul şeyde, aseki astānesinde. 240 anası babası öldüydü, iki kardeştiler, verdiler onları yurda. 241 birisi kudu. 242 üroloji doktoru kendisi aseki astānesinde. 243 ekseriyetle bizim köyümüzün alkı, burda tekirdā'na gidişi, astāne, mapusāne, lokantalar, buralarda ij buldu ilk gidijlerde. 244 sōra sōra, devlet dārelerine de giren oldu. 245 sōra biz yetiştik, būdayın ölçümünde kile denirdi, iki tenekeye kile denirdi. 246 şimdi onlar kalktı, tona döndü. 247 toprā meselā, iki teneke būday atar, bi kile der. 248 şimdi bu deķara döndü, iki deķar yer bi kile sayılır. 249 ayır, ayır ricā ederim, yarı sabā kadar sor. 250 bu vākıta kadar sorarsan memnun olurum.

(Eski kelimeler)

251 eskiden şimdi babanne deyince, aklıma geldi, biz yetişimiz zaman, evde ābaba geçerci, nine denirdi. 252 şimdi, annanne, babanne, babanne, annanne, çocuklar böyle diyo annelere. 253 şimdi dede. 254 bu yerli kŭlerde ābaba geçer. 256 bizim burda dede geçer. sōra dedik ya, çanakķale arbinde yüz bir kişi, ben yüz üç kişi bilirdim, u yüz bir kişi dedi, mŭtar o çocuk, şeyit kaıyo orda. 257 epsi bunlar, yirmi_ki, yirmi bir yaşında, genç. 258 kimisinin çocŭbi tâne, kimisinin iç yok. 259 o zaman cumuriyet kanunları mŭsāde ediyo, iki evlilik. 260 amıcasının ālesini almış, ābisinin ālesiyle evlenmiş, delikanlımış meselā, başka evlenmemiş, onunla evlenmiş, onun çocŭnu almış, koltŭ altına. 261 amıca ālesiyle evlenen var, dayı ālesiyle evlenen var, şeyit olanların ālesiyle. 262 ābi aylesiyle evlenen var.

263 öle yāni, benim dedem çankkale'de kalmış, babamın amıcası künyesi geliye, babasının gelmeye. 264 vardı, burda da gāziler vardı, bizim yetiştirmiz zamanda, kolundan vardı, bacāndan vardı.

(Tarım araçları)

265 arkasındaki kōtiķa. 266 arabanın arkasındaki tekerlekli rōmok, dört tekerlekli rōmok. 267 bizde araba geçer. 268 bilmez ama ismini yapılan yerdeki usta bilmez. 269 burda kōtiķa deniyo.

(Arkadaşı ile konuşması)

270 be kōr pezevenk, bak yanına geldi metin, karşılaştınız orda. 271 dedinē dersin, bana dedi. yaparsın sen beyā! 272 yaparsın. ben içeri girdini biliydim. 273 geldi déyez, aba bırava, bırava kardeşim bırava. ne iş? 274 tarla davası mı?

(Hayvancılık)

275 temin dedim ya bulgariya, o yerli ırk kalktı. 276 yerine moltufan denen bi ırk geldi. 277 ondan sonra bu oşteyinler geldi, moltufan da gitti, şimdi oşteyin ırkı kullanılıyo, sarılar ep moltufan. 278 şimdi onlar ete elir, süte dā az. onlar süte dā fazla geliyi, ete dā az. sōra koyun, bizim buranın, bulgariya'dan gelme ırkı, kıvırcıktır. 279 şimdi bunlar döndü, miranoz var, miranoz kırma. 280 devlet çiftliklerinde yetiştirilir. 281 bunlar dā cins ırkları 'şte.

(Fıkra)

282 akrabası varmış orda, masar osman denen yer, bakırköy, akrabası varmış, dolaşmā gitmiş, gömē gitmiş, içeri salmazlarmış. 283 sātı bekle derlermiş. 284 bu arada doktorlā visteye giriken, doktorlarla berāber, dalmış içeri, bireh demiş, ne çok deli var burda. 285 doktorun bi tānesi demiş, baba, burdakiler kayıt altında, ya dışarda deliler ne kadar ? 286 dışarda dāk deli var. 287 kırk bin çeşit deli varmış.

(Üzüm çeşitleri)

288 var ama bizim burda üzüm çeşitlê, yapıncağ ve çauş var. 289 kürt üzümü var, misket var. 300 şimdi çauş da yerken yetişir. 301 kürt üzümü derler, kalın kabukludur, eşek arları efedersin, deler onları, kürt üzümünü delemes. 302 o çauşları çabucacık deler. 303 şarap içi, siyâ üzüm var.

(Hayvan yemi)

304 bizim burda ayçiçê, mısır, bûday, arpa, en başta şeyler bunlar. 305 silağ işte, mısırdan yapılır. 306 eskiden yoktu, meselâ, makine kıyıya, turşu aline getiriye şeyi, kapâsın, çekiyin naylonu örtüyün üzerini, o durdû iki ay kada, öle bi sarı renk alır. 307 o da öle, kuru be, meselâ, misiri yeşil olarak tam sütlü zamanında makine kıyıya onu, yaprâni, kökünü, mısırın epsini böle arman yapıyı, yem aline getiriye, silağlık misirleri. 308 on milyon kilosu. 309 on milyona aldık bu sene meselâ, sekiz milyon, on milyon. 310 onlar ekiye, sulalı dîl bizim buranın arâzisi. 311 öle yerde dâ çok oluya. 312 onun bir de boyu yüksek oluyo, iki, üç metre. 313 çok çıkıyo meselâ. 314 onu döküye adam yere, naylonun üzerine, üstüne de çekiyi naylonu, iç ava almâyı. 315 üstünü de toprakla örtüye, duruya iki ay. 315 o olgunlaşıye işte, turşu biberi âlini aliye. 316 açtın mı, ayvan yemesine doyamıya. 316 ama gâyet kuvvetli çinecen, ava aldırmacan, ava aldırısan bozuliye, küf yapıye, yiye ayvanı da zirliye. 317 silaj derler şimdi işte, bi iki sene oldu, burayı geleli. 318 dâ eskiden yoktu. 319 ê, eskiden balyadan evel, yetiştik düvenle sürülürdü ayvanla, arman yapıp toz aline getiriler samanı. 320 onu verilerdi. kaplıca yem, arpa, kaplıca bi arpanın bir nevidir. 321 o kalktı şindi. 322 meselâ kuş otu var. 323 o da kalktı şindi. 324 ekilmeyi şindi. 325 kuş yemi yâni dariya benzer, undan civa yaparlarmış, kuş otu, duydumuza göre. 326 kuş besleyen de var beki ama, işte burda geçende ekti birisi, dondurdu. 327 bu sene ekmedi. 328 bu başladı yavaş yavaş yayılmâ, feradanlı da falan ekilmê başladı, dâ evel ekilirdi u burda. 329 onun ilk ismi rabışkadır. 330 şimdi kanola deniyü. 331 o yâ için

ekilir. 332 biz yetiştirmiyiz. 333 ekilirdi burda. 334 çok incedir o, akar. 335 devlette çok zaman meyil veriyi ona şimdi. 336 yā da çıkarmış.

(Nüfus)

337 köyler boşaldı. şeyirler felç oldu.

(Dağlılar, Pomaklar)

338 bi de şunu söyleyim, ama dālıların bu köyle iç ilgisi yok. 339 onlara da meselā, bi nevi mācur, bulğariya'dan gelen var, yunanistan'dan gelen var. 340 bu bizim şurda selçik köyü var, pomak vardır orda. 341 bizim buranın alkı aynı yerden gelmedir. 342 bi āne var burda. 343 bizim burası dobramilka, selevo, selvi kazası, selevo olmuş. 344 selevo'dan gelme burası. 345 yalnız cuma kazasında, bulğariya'nın cuma kazasından bi āne vardı burda, sonradan gelme. 346 u kızılai'da bilmem bilir misin, tekirdā kızılaiında, bi doktor var, bulğariyadan gelme, cuma kazasından ben talebeyke deye, sizin köyün kalktı yerleri, eğitim olarak gösterdiler. 347 dobramilka, galba nāye o zaman, nāyeymiş o. 348 pomaklar orlarda başka bi dil konuşur aralarında, kendi aralarında. 349 pomaklar müslüman onlar da. bugün çingeni bile çingenlikten çıkardılar. 350 pomaklar da üç beş kişi. 351 çok gürlüti yaparlar, aynı çingene gibi. 352 çingenelerin meselā kavgaları bitmez.

IV

Kaynak Kişi : Mehmet Söğüt

Yaş: 58

Öğrenim Durumu :Lise mezunu

Meslek: Çiftçi

Derleme Yeri : Kayı köyü

(Yeni nesil)

1 meselâ eski çocuklûmda, gençler ep düne gelen çalgıları yok sen çaldırcan, yok ben çaldırcam, kavğa ederlerdi. 2 şu_andakı nesil, dünyâlan berâber değişıyo. 3 çalgıya bakmıyolar bile. 4 gelen o davulculara filan bakmıyolar. 5 bûğün şeyirdeki yaşantıyı, nasıl olursa ona adapte olmuş gençlerin epsi. 6 erkezin evinde televizyon var. 7 gençler çā ayak uyduruyu. 8 öle, genç kızlar da olsa, kadınlar da olsa, diyelim ki, bi İtiyâcı oldu bi kadının, veya bi kız çıkar yola, kimin arabasına isterse ona biner. 9 şeyir māllesi gibi burası. 10 ani ne kaçması vardır, ne göçmesi vardır, ne de kötülük gelcēni, z^ate kimse āyalini edemez. 11 ben de olsam ālemin kızını götürüm, ālem de olsa benim kızımı götürebilir. 12 kimse kimseden çekinmez yāni. 13 tamāmen öledir bizim köyümüz. 14 altmış āne var ama çounlû gene şeyirde oturur. 15 şeyirde oturular, kışın oturular, yazın burda işlerini yaparlar. 16 bizim işte ne bileyim, şeyirden çok aşırı irtibatlı oldündan anadolu'nun veyātta bi şarkūn kūleri gibi, özel bi, ne bileyim, eski dūnlerden görsek, özel bi eylence yapmaz kimse. 17 zāten burda İtiyarlar geliyi. 18 gene burda yapsa dūyün, imdi çalgıcı olarak çingeneleri tutmuylar. 19 jazları tutuyular. 20 ē, oyunlar da şeyirin oyunları.

(Çevre köyler)

21 yakın burda kılavuzlu var, altı kilometre. 22 karacaķılavuzlu uzak. 23 ayrabolu tarafında. 24 bizim tā dū istikāmetinde köselles köyü var.

(Yörenin etnik yapısı)

25 yerlisi diyelim. 26 ğacal dîsün ya, bizde de ğacal derler bakma. 27 ben sana soru soruyum ama, çok gençsin. 28 bizde de ğacal derler. 29 ğacalın adı nedir kimse bilmez. 30 ğacal kelimesi bunun içinde, ben sana en basitinden bi örnek vereyim, ormanı kırdık, devlet bi ormanı sattı, orman vardır, devlet sattı, sana sattı, bana sattı, kırdırdı ormanı. 31 kalanlar kimler kalır canlı? 32 yaramas çalılar kalır di mi? 33 bi çalıyı kimse alıp gitmes. 34 odun yok çünkü. türkler burayı istanbul'u almazdan evel girmişler. 35 şeyirlere soğulamamışlar, ermeniler, rumlar, bulğarların yerleşim yeri burası. 36 türkler burayı girmişler, nası girmişler, sülâle sülâle girmişler, ya hayvancıdır unlar, kenarda kalmışlar. 37 buraları türkler aldıktan sonra bu, ..., pomak vardır, ermeni vardır, çingene vardır, epsine ğacal denmiş, ani kamuflaj yâni. 38 burda er milletten var. 39 burda yaşamış olan insanlardan var. 40 ğacal derlermiş. 41 dönme derler. 42 kaçamamış çoluk çocuk. 43 ğacal demiş, üstünden geçmiş. 44 ermenilerin, rumların olduğu zamanlar burda, tapularda ep z^aten ermeni tapuları. 45 çiçilî ermeniler yapmış şeyir etrafı, şeyirin gördü arâzinin tamamı, ..., çok büyükmüş tekirdâ. 46 gül bâçesiymiş. 47 gül çıkarılmış çok önceleri, o yabancıların kaldı zamanlarda, bizanslıların oldü zamanlar. 48 ondan önce zâten, bizans'tan önce tırağlar déye, bi kavim varmış. 49 ondan sonra bizans buraları alınca, bi müddet güdüyü, o gül bâçesi falan yok olmuş tabi, rumlar kaçmışlar, türkler gelince. 50 bu ğacallar, kalantılar yâni. 51 keferelerden artıklar. 52 çiflik var sanâyi bey çifli var. 53 sanâyi bey, sonradan gelme déye bi olay yok. 54 sanâyi bey'in de gelişi çok eski. 55 ilk çifliklerin altında saray çıkması vardır. 56 sen çok gençsin, bilmezsin, saray çıkmasını da bilmezsin. 57 yunanı osmanlı almış. 58 nâpiyu, karısını alıp câriye yapıyu, kızını alıp kendine kullanıyu, çocuklarını alıp yeniçeri yapıyu, yedi yaşındaki çocukları. 59 saray çıkması şu, padişân kullandı yunan bulğar kızları, yaşlandı zaman, meselâ alın götürün diyü saraydaki görevlilere, bi türklen

evlendirin bunu diyü, müslüman olsun diyü. 60 bi müslüman olması şart. 61 istedi kadar arāzi verin bu kadına diyü, kullandı eskidi kadın. 62 böyle ya, osmanlı'nın o bayramlarda anlatılannar epsi yalan. 63 epsi yalan. 64 bak ben sana dā başka yere gelcem. 65 unutturma bana. 66 beş bin dekar, on bin dekar arāzi vermiş. 67 birinle evlendirmiş türkler. 68 o çiftlikler ordan kalma. 69 hā, bi çiftlik tā var. 70 unlardan kalmış. 71 türk ordusu ispanya'ya girdi, yardıma, emeviler zamanında, orda bi müddet, iki sene durdu. 72 bi kısım ispanyollar, o müslüman olan türklerle, şey ispanyollara, yağudilere mektup yazmışlar padişāya, yavuz'a. 73 bizi ölüme kadar akāret ediyolar, canımıza kastediyolar, kırtar bizi déye. 74 padişā burdan gemi yolluyu. 75 müslüman olan ispanyollarla yağudiler, o gemiyle buraya geliyi. 76 yağudiler tabi er yerde akārete üramış bu millet. şeyirden dışarı çıkmıylar. 77 korkudan çıkmıyı. 78 yarın gene bana akāret etçek diyü yāni. 79 o şeyirde yerleşim yeri vermiş, padişā. 80 ispanyollar gene aynı şeyi istemiş, gelen müslüman ispanyollara, bunar arāzi istemişler padişādan. 81 ē, meselā, yeni kadostro geçti alde, kadostroya kadar, padişā fermānyıla buralarda durmuşlar bugüne kadar. 82 padişā fermānyılan, vermişler on bin dekar yer, yirmi bin dekar yer vermiş padişā onlara. 83 tırakya'da, bu tarafi filan dīl, tırakya'da. 84 sōna o ispanyollar, bi de kolluk kuvveti filan, osmanlı'nın kolluk kuvveti orda, padişā ferman vermiş, bu gelen insanları kollayın, ezdirmeyin, ispanyolları yāni. 85 ezdirmeyin déye ferman vermiş. 86 ispanyollar çiftlik almışlar padişādan, bi de ferman almış padişādan, ezilmiyecek diye, o çiftlinden yaya geçen türkleri öldürmüşler. 87 en azı beş tāne öldürmüş, niye geçisin benim arāzimden déye. 88 şıarmış. 89 onlara ēriboz derler. 90 duydun mu onları? 91 onlar ispanyoldur. 92 ēribozlar, ikişer metre boy, uzun boylu. 93 ē, bu şapıkaya, şuna zopçik derler, zortik derler. 94 bi tāne zortikleri vardı. 95 uzun boylu şey, güneşlik desek, şu güneşlik bi karış. 96 uzunmuş yāni onlar öle giyinirmiş. 97 boyları da iki metreymiş, uzun boyluymuş adamlar. 98 ayvancılık yapıyularmış. 99 kalıntı var,

çiflik bozması köyler vardır. 100 meselâ, ben en basitinden söyleyem, ayrabolu tarafını bilir misin? 101 şu ayrabol asfaltını, yollarını bilir misin? 102 sâda solda köyler vardır. 103 kâdamış onlardan bi tânesidir. 104 o da ěribozdur. 105 ěriboz, kızılbaş filan dîl. 106 alevî dîl onlar. 107 ıspanyol. 108 ěriboz adası var ama alakası yok. 109 yok ěribozlar sâya sola dâlmamış. 110 bunlar ordan geldiyen, boyları da uzun iki metre filan, e biraz uzun adam eyilir, ben eyilsem yere düşerim. 111 onlar eyilir. 112 ěriboz kelimesini ordan getirmişler. 113 bizimkiler takmış yâni. 114 ben elli sekiz yaşındayım. 115 bu yan masada oturanlar, pomak çıkar, çingene çıkar. 116 ě, eskişeyir'de bulundüm zamanlar, emet'te deprem oldu. 117 insanlar ölüyü. 118 okıldan bizim kamyon kamyon insan gitti yardıma. 119 acıdım ben de, yazık dedim ya, karı kızan uyurkâna deprem oldu, insanlar öldü. 120 ev sâhibi dedi, ev sâhibi bi kadın vardı, ne dîsün ölüm sen dedi, onlar dedi manav. 121 ě nölcağ manav olursa, ben de senin gibi acemi. 122 nölsun insan. 123 niâyet bi insan bu, ölüm dedi, yunan geldi burayı dedi, unlar karısını, gelinini, kızını yunana peşkeş çektiler dedi. 124 peşkeş çekmek demek, onları teslim ettiler, becerttiler, kızını, gelinini dedi. onlar dedi türk dîl, onlar aynı millet. 125 ani, türk dîl bunlar dedi.ticâri ilimlerde, mâsebe. 126 ordaydık bis. 127 manavı orda kafama takıldı, ondan sonra burda... 128 insan milliyeti önemli dîl, insan olsun. 129 ani insanın insan olması önemli, ani ben rum olmuşum, ermeni olmuşum, bulğar olmuşum, rus olmuşum, ěr ben insan dîlsem, ne olursan ol. müğim olan insan. 130 meselâ, adam doksan yaşında, çıktı iki tâne alman, alman arbini anlattı. 131 e, insanın insan olması ne kadar önemli! 132 ruslar almanları öldürtüyü, almanlar rusları öldürtüyü, nöbet tutuyumuş, alman yolda. 133 ruslar, ě, lâmlara girmişler, yol üstünde mazgallar varmış, mazgallardan çıkıp almanları öldürülmüş, ben dedi, dikilim dedi adam, doksan yaşında alman, anlatıyı, düşünüydü dedi, ben dedi, neden geldim bu rusun içine? 134 neyim vardı? 135 dedemin malı mı vardı? 136 ani neyi kolları geldim? 137 ben düşünürken dedi, bi rus askeri silâ dayayıvermiş suratına, vuracak. baktım rusun gözlerine dedi,

beni vurmayaç dedi, o da benim gibi pişman, gitti bahtım dedi, bunu ikinci kanalda yayınladı, ē o da bana bahtı bahtı dedi, döndü gitti dedi. 138 ister elimde silā dedi, pat dēye vururum o rusu dedi. 139 ama dedi o, bana insanlık yaptı dedi, ben ona akāret yapamam dedi, mtiyim olan insan olmak.

(İnsanlarla geçimi)

140 bizim burda en kötü uyumuz, ne biliyü müsün? 141 şimdi sen benim komşum olsan, sen benim komşum olsan bi tekirdā'nda bi işe girsen, benim gözüm götürmez, sen devlet dāresindeysen, ben senin ayānı nasıl kaydırayım diye, ē, çeşitli adamlar ararım, çeşitli dümenler seni ordan kaydırayım dēye ūraşırım. 142 bizim milletimiz hāyindir, ādidir. 143 yirmi tokuz tāne, otuz tāne müdür var bizim tekirdā'nda da, yirmi dokuz tānesi yabancı. 144 neden? 145 kendi komşumuzu çekememezlikten, asetlikten. 146 sanki bu dūnya sana kalcaç! 147 ne kalcaç lan, aset köpek! 148 geberip gidicen.

(Yugoslav ve Bulgar göçmenleri)

149 karşıda oturan beyazlı, onlar nereden gelme ya? 150 yuğuslavya'dan gelme, arnavut onlar. 151 altı āne geldi onlar. 152 altı āne, geldiler zamanında, şimdi tabi çoluk çocuk burasını, oturan çok az. bir iki kişi kaldı, diyerleri çoluk çocuk şeyirde. 153 iş tuttular, şeyirde yaşadılar. 154 yav onlar bulgar göçmeni gibi parasız gelmemiş. 155 onlar serbes zamanda osmanlı zamanında gelmişler. 156 malımı satıp rāt gelmişler. 157 ē, babannem sādı benim, dedeme yetişemedim ben, amcam azır askerdi. 158 kaçak getirmişler rüşvetle, köyden. 159 köye geliyiz diyü. 160 meselā, dedemler de satmışlar malını ama, o zaman para altın. 161 köyden köye diyü altınla diyü, kendimize bekçi tuttuğ diyü, köyden köye, edirne'ye geldik diyü, kırk para kalmadı diyü. 162 ayvanlarınlan, öküzarabalarınlan gelmişler. 163 ekmek parası kalmamış. 164 balkan arbinden sonra

arnavutlar gelmiş. 165 ě, rus arbinde gelmiş, alevî küyü var aşāda. 166 alevî küyü o.

(Alevilik)

167 şimdi ben meraklıdım, dinlerdim, önceden olan ādiseleri. sorardım, araştırırdım. 168 ordan biliyüm ben de. 169 bāzıları dinlemez şimdi. 170 alevīlerden kız alış verişi yapmam. 171 sonra bunlar alevī de dīl. 172 onlar kendileri alevī diyi ama, alevī dīl. 173 şimdi alevī olabilmek için, tariķatçı olabilmek için, önce Őeriyat sonra tariķat. 174 Őeriyat olmayan bi yerde tariķat olmaz. 175 bugün ırıstiyanlarda tariķat vardır. 176 pırotestan, ırıstiyanlıktan dōmadır. 177 önce Őeriyat sonra tariķat dememin gāyesi, önce temel olcaķ, ondan sonra binā olcaķ. temeli olmayan binā, olur mu? 178 onlar bulĝaristan'dan göçmen. 179 Őumnu taraflarından. 180 eski bulĝaristan derler. 181 dā yukarlardan. 182 ordan gelme. 183 alevī bunlar yalnız alevī de dīller. 184 Őeriyatı kabul etmediyen sen angi dīne mensupsun? 185 şimdi orda da alevī var. 186 sūdi arabistan'da da var alevī. 187 iran zāten tamāmı alevī. 188 bunlar alevilī bilmüyer. 189 eskiden anadolu'da, çerçi derlerdi, çerçi bilir misin nedir? 190 köylere eŐeklen, ě, eski vāsita eŐek, eŐeklen bi Őeyler götüren satan adam. 191 incik boncuķ satan adam. 192 ě, tabi o zamanlar yol yok, iz yok, toprak yollar, çamır, kış. alk fakir zāten. 193 o eŐeklen mal satan adam o köyde kalır misāfireten. 194 ě, kāveye de mecbur çıkıcaķ. 195 kāvede duruyu zāten, onlara er gelen satıcı bi takım bi Őeyler söylemiş, ama iyi, ama kötü, ama yanlış ama dōru. 196 onlara inanmışlar. 197 alevilī bilmiyolar. 198 kulakktan dolma. 199 ne olduklarımı kendileri de bilmiyü. 200 bunları kimse beĝenmiyü. 201 başkası kabul edemiyü. 202 kıķlarelī'nin yüzde sekseni kızılbaş. 203 annamazsın sen. 204 bi kere deseydin bi arkadaşına, gel cumāya gidelim dēye, bakalım nōlcaķtı. 205 zāten iki sene benim en yakın arkadaşım, neden öle söyledim dēye. 206 sonradan piŐman oldum. 207 onlara kimse yaklaŐmaz. 208 mābbet ederis, komŐuluk

yaparız, yalnız evlilik olmaz. 209 ne onlar ister, ne biz isteriz. 210 şimdi bak ölüm, o size ters geliyü. 211 iyi bilmedinizden. 212 alevî, sünnînin yaptını yapıcak, bi de artı tarikatın isteklerini yerine getirecek. 213 sen şimdi... kardeşim ep cāyillîn sonu bu. 214 cayıllîn sonu. 215 bilmiyü tabi. 216 alevî sünnînin yaptı ibâdeti yapıcak, bi de tarikatın isteklerini yerine getirecek. 217 on rekat fazla kılar veyâ, yirmi rekat fazla kılar, allâ iki sât yalvarı. 218 kuran'da diyi, bana korkarak yalvaracaksın. 219 bütün isteklerini benden isteyeceksin diyü. 220 alevî bilmediklerinden kaynaklanıy. 221 sōra bu halkı, bu cāyil halkı, cāyil ocalar eyitmiş. 222 halâ o cāyillik devam ediyi. 223 meselâ kuran'ın hiç bi yerinde, içki yasaktır déye kural kanun yok. 224 bi de açıklüyü, kendini bilmecek derecede diyü, sarfoşsa diyü, namaza yaklaşamaz. 225 meselâ, bi kadın cāmiye gelip safa durup ta namaz kılsın, hū! iki yüzlü cāyiller. 226 gelebilir. 227 em de öle bi geliri ki, peygamberimizin zamanında, bebē varken bile geliymiş. 228 kanaması yoksa namaz kılabilir. 229 şimdi bi kadın gelse cāmiye, cāyil bu millet, eski kafalılarla olmaz bu işler. 230 şimdi şunu meselâ, bizim imamların içersinde, isâ ve musâ peygamber de kudurular. 231 bu adam cennetlik dūrudan. 232 kuran'da allâ onu kabul ediyö. 233 insanlâ faydan olursa sen dōrudan cennetliksin. 234 sen, cennete giremezmiş, neden giremez, babasının çifli o. 235 cāyilin babasının çifli, yav bu insan. 236 bu canlıları, Kānātı allâ yaratmış, bizi yaratan allâ.

(Mareşallik)

237 maraşâl rütbesi inönü'de yok. 238 atatürk'te var. 239 fevzi çakmak var, osmanlı devri. 240 o kadar, fazla yok. 241 inönü, o başka, gāzi olmak başka, sizin sülediniz yannış. 242 inönü girdi er arbi kazanamadı diye bi olay yok. 243 inönü er arbi kazandı. 244 inönü kazanamadı arp yok. 245 inönü er arbi kazanmış. 246 şimdi maraşâl olmanın şartları var. 247 meydan märebesi kazanman lâzım. 248 öle, arbe girmiş kazanamamış diye bi olay yok. 249 türkiye'yi kurtaran adamın

biri de inönü'dür, bunu kafanıza sokun. 250 meydan märebesi kazanıyo ya öldü ya ölecek türkiye. 251 ya yok olacak, ya kazanacak.

(Din)

252 dünya kadar tekirdā imam atipten çıkanlar, islāmın hazret-i peygamberlen çıktı dīl, islām, hazret-i peygamber'den dīl de, ilk insanla başlıyo. 253 isā dedi mi, yukarı kalkuylar. 254 musā dedi mi yukarı kalkuylar. 255 ocaya sor, iki peygamber bi anda dünyada peygamberlik yaptını bilemez, isā da musā da, ikisi de yağudidir. 256 onlar, bunlar, sırayı girip te beni peygamber yap allām dememişler, bi ırstıyan cennete giremez diye kural koymuş bizim aptal ocalar, dangalak ocalar. 257 albuki o din allān dīnidir. 258 peygamberi allā taktir etmiştir. 259 onlar allān emriyle peygamber olmuştur. 260 senin benim gibi arkasına dört kişi takılmasıyla dīl. 261 hā, hazret-i peygamber gelinceye kadar bi sürü peygamber gelmiş geçmiştir. 262 onlar yalnız sözde kalmıştır. 263 bi emānetleri yoktur. 264 hazret-i peygamber, allān şeyiyle, bi günlük sāti sātine, on iki sene yanında arkadaşını dikte ettirmiş vāyleri. kuran öle meydana gelmiştir. 264 hā, incil battal diyüler bizim ocalar yanlış konuşuylar. 265 battal dīl, battal demek geçersiz demek istüler, incil için. 266 albu ki isā, vāyleri gelip te, ..., dikte ettirmemiş. 267 bunlar bu insan kendi sözü olmādī anlaşılmiş atmış sene sonra aklı başına gelmiş, aklında kalanları yazmış. 268 ē, ben yüz sene sonra yazmışım, duyduklarımı; öteki başkasını yazmış. 269 birbirine tutturamadı için, incil onun için geçersiz. hā, kuran'da neler var, tervat'ta on tāne emir var, başka bi şey yok. 270 ama koca bi tevrat kitabı var, terbiyesis terbiyesis cümlelerde var içersinde. 271 kız kardeşinle zinā yapmak sevaptır. 272 bu iç bi dinde yok. 273 z^aten belli, kuran'da belli. 274 insanın koydū emirleri gözden geçir, insanın nefsini terbiye etmesi, namaz kılar, oruç tutturur. 275 ne biliyim, acca gitmek, bi yerde sindi...cāyil ocalar, konuşuyu, cennete, diyelim cāmide, ben diyi, borcum var diyi. 276 allā can borcun var, başka bi ic borcun yok. 277 allā seni sıatli olsun diye, ...,yoksa çok eski, bizim müslümanlar bilemez. 278 tespih çekmek, tespih çekmek

sanar hazret-i muhammet'ten sonra çıktı. 279 hazret-i ibraim'de başladı. 280 peygamberlik 281 azret-i adem'le başlıyo, din islam dîni, hazret-i peygamber'le başlıyo.

(Kılavuzlu köyü)

282 kılavuzlu'ya mı? 283 istedin gibi konuş sen. bi ..., iddâ etmeyeceksin ya. 284 ben sana mânâ bulmazsam, sen de bana mânâ bulmazsın. 285 ani cart curt ileri geri konuştuñ zaman tepki görürsün. 286 sen onları geç, yav. 287 sen iç çekinme, z^aten bi şey diyemezler. 288 olmasına imkân yok. 289 onlar da biraz dâ, edepsiz konuşabilirler, küfürlü konuşabilirler. 290 seni ilgilendirmez z^aten. 291 onlar birbirlerine küfrederler. 292 sana iç bozuk atamazlar. 293 atmazlar. 294

(Mezarlıklar ve göçleri)

295 şimdi târî mezarlıktaydı ama, mezarlı yok ettiler. 296 mezarlıkta osmanlıca, eski türkçe, taşlar vardı. 297 kafatasları vardı. 298 yok etmişler. 299 bizim köylüler dîl be, dışardan gelen istanbullular yav, kendi özel bu işler bilen adam, bu işleri yapan gurupta var. 300 bunlar toplayıp alıp götürdüler geceleyin. 301 biz görmedik, yok ettiler. 302 yav görüsen taşı geri çevittirsin. 303 dayak yir adamağıllı. 304 orda yazıyı, kadostroda rumlar çıkıyı. 305 ermeniler çıkıyı. eveliyâti, bizim dîl ki buranın. 306 meselâ burda, bu mâcurların oldü yer, mezarlık, su deposunun oldü yer mezarlık orda kalmış, kalkmış ta_buraya kadar gelmiş. 307 ben bunlarla berâber gelme. 308 kayalar mâcuru. 309 bunlar, epsi bulğaristan'dan gelme. 310 eski bulğaristan'dan gelme.

(Osmanlı Devleti ve Amerika)

311 yâ, arkadan millet geliyi, osmanlı da alıyı. 312 hâ, osmanlı neden battı kardeşim? 313 meselâ? 314 büyüyen batmaz. 315 osmanlı neden battı bilî misin? 316 o bayramlarda sülelen laflar epsi yalan. 317 şüle yaptık, büle yaptık. 318

osmanlı'nın gelir kaynā neydi? 319 kazancı neydi? 320 düşün bakalım. 321 nāpiyüdü osmanlı? 322 koca kış yatıyüdü, yunan zayıf be, biz yunanı vuralım. 323 vurun be vurdular. 324 karısını alıyıldır, pazarda cāriye, köle satıyıldır, kızını alıp kendileri kullanıyıldır. 325 saraylarda yirmi tāne qarı! 326 ne arıy yirmi tāne qarı? 327 a.ına kodumunu, çocukları da asker, yeniçeri, arp gānimesi adamın elinden parasını alıyudu, sōra onu vergiye bāhyudu. 328 bulgar da öle, yunan da öle, sırp ta öle. 329 ē, neden osmanlı battı? 330 alacak ülke bulamadı. 331 avrupa'da yaşayamadı. 332 çüñkü ālemin elindekini alıp ta yiyü. 333 kendi bi şey çıkarmıyü. 334 bi şey üretmiyü. 335 safāhattan batmış! 336 lāle devri, safāhat neden? 337 ne demek safāhat? 338 çalışmamak demek. 339 te, tāri yazanları s...yim. 340 onların epsi yalan. 341 yav şimdi sen, ingiltere gibi, amerika gibi birinin elindekini arcarsan, nereye kadar arcarım? 342 itiyarlayıncaya kadar. 343 itiyarlayınca sana bi tokat vurular, kaydırırlar. 344 amerika öle yapıyu işte. 345 saddam'ı elinde oyuncak buldu, onu almasa yaşayamayacak. 346 ölcek. eyer saddam'ın elinde bin yedi yüz tāne kuyu var, o kuyular almasın amerika dālır. 347 tıkanmış arp sanāyī. çalışmıyü. 348 amerikan borsası, kıymetli evrak borsası batık. 349 şiketlerin epsi batık. 350 sāte bilanço veriyle. 351 ēr bu saddam'a giremeseydi, direnişseydi, duman olcaqlardı. 352 onu yetmiş ikiden beri yapıyolar. 353 (sahte para basmak) yetmiş ikiye kadar öle dildi. 354 baqtı ki kimse ses çıkaramıyü, yetmiş ikiden sōra, iç rakamını da bilmiyi ne kadar bastını. 355 eflasyon fırlayamaz. 356 ama bize de bastırmaz. 357 paranın deyerini düşürmen lāzım ki, para bas. 358 paranın deyeri düşmeden, para basamazsın. 359 āzinende ki, kıymetli mala göre basarsın. 360 āzinende bi qarşılı olması lāzım. 361 yāni şu arpte öğrendim ki, kural kanun yanniş. 362 kural kanun fakiri aldatmak için. 363 kulakları çınlasın mēmet araz vardı, bi kürt arkadaş. 364 tabi çaydan geçiyüz, altı tāne kız var bizim derdi, beş numara benim derdi. 365 yedi numara gene kız derdi. 366 altı tāne kız kardeş var derdi. 367 bi de ben yedi derdi. 368

anamızı babamızı kerāneye verseler derdi, o dükkāna sāyip olamam derdi. 369 bana, şunu yapmak yasak, bunu yapmak yasak, ben de zengin olayım dedi, ben dedi, onun malını korucam, aç gezcem.

(Kürtler)

370 sōna toprak verdiler gittin, āya sattın. 371 satmasaydın. 372 avrat istiyü. 373 bana kürdü anlatçan, ne anlatçan sen! 374 dā avrat istiyü devletten. 375 almış beş tāne karı. 376 nōlcağ şimdi kızeyk'ta amerika, orasını aldı, kızey ırak'taki petrolü ona mı vercek? 377 kendi oturcağ. nōlcağ kürtler ? 378 yüz bin insan ölcekmiş. 379 kim ölcek? 380 kürtler ölcek. 381 aç kalcağ.

(Trakya'nın ahalisi)

382 mācırı gacalı mı kaldı ya, epsi aynı oldu. 383 pazara bazar der, bazartesi. 384 salı, salı der.

V

Kaynak Kişi :

Durgut Mestan Kıray : Yaş: 77 Öğrenim Durumu:İlkokul mezunu, Meslek: Çiftçi

Ahmet Şen : Yaş: 74 Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu, Meslek: Çiftçi

Seyfettin Yılmaz : Yaş: 74 Öğrenim Durumu:İlkokul mezunu, Meslek: Çiftçi

İbrahim Adaş : Yaş : 49 Öğrenim Durumu:İlkokul Mezunu, Meslek: Çiftçi

Derleme Yeri : Bıyıklı köyü

*İbrahim Adaş: İA ; Durgut Mestan Kıray: MK ; Ahmet Şen: AŞ ; Seyfettin Yılmaz : SY

(Bulgarca'dan geçmiş kelimeler)

İA: 1 şimdi bak, kubista, su_acı var ya, bakırları asarsın, omzunda taşırsın, bakraçları asarsın, su_acı kubista. 2 kupirma ısırğan otu, kampil, papates yemē, kopol çocuk, ani bu gibi, öreke, yün ērmek için. 3 firengi, firenk, soba. bölce fastülye. 4 öle şeyler var.

(Köy ve konuştukları Türkçe)

MK: 5 bizim burası ep aynı beyā, bi dişiklik yok. 6 bōrda, şōrda demedin mi, tamam işte. 7 alayı mācır. git, köyüne, bi köyde yerli vā, onlar ötekiler, onlardan dā şey. 8 nāpmā geldin ba? 9 seni görmē geldim ba. 10 şimdi bizde bu konuşmalarda şimdi imlā noksanlı var. 11 mestan, mistan. 12 āmet, amet, ayşe, āşe, yāni bñle. 13 şimdi dedim ya bizde arf noksanlıkları vardır. 14 mısır yazılır, misir. 15 bōyday, būday. 16 imla noksanlıkları, şindi, ... , gittī vakıt, şey yapmadan, iki söz söylesin tırakyalı, konuşması belli. öteki ğirttaktan konuşur. 17 dā başka türlü, karadenizli, çeşidi var, işte er yōrenin.

AŞ: 18 su_acı desene, kobisla bu ne !

MK: 19 şimdi feradanlılā, biz çehkel deriz, onlar kopala, yok aynı, bi dīşiklik yok. bāzısı sözler, yāni onlar cāyillikten ileri gelir. 20 meselā, alim asanların isimleri vardı, neydi ? 21 sivas'a giderler orayı, şimdi karıları da geldi. karılara tīze demē başladı. 22 işte böyle böyle, dayılāma, amcalāma, gelinlere. 23 gelemēyiz, gidemēyiz. 24 ulan burada ne konuşuyon be miskin! 25 sen konuştuñu konuşsana. 26 senin yörenin bi dili var. 27 insanların bāzısı da biraz uyanık kendini sayar. 28 o ayrı mesele. 29 sōra sen yā āmet... 30 er yörenin ayrı bir konuşması var, ben küçük görmüyorum niye? 31 yetişme tāzı üle, o yörenin. 32 şimdi gelmişin sen bana, diyesin, buyrun buyrun, benim gibi biras dışarı da çıktı yok, geldin, āllā ne verdiyse yemiş, içmiş, kalmış. 33 bire emşerim parayı? 34 ne parası be demiş, sen bizim memlekete gel demiş, ben sana göca orozu kesiveririm be demiş. 35 var işte bunlar.onların da başkadır meselā, çadırlıların bizim soyun başka, şeyin başka, kuruşvalıların başka. banarlı'nın beri tarafı (selvili). beri yanı, öte yanı gacal beyā. 36 romanya mācuru. te ben konuşayım sana, öte yanı gelēri, gidēri der. 37 romanya mācırı, osmanlı'nın beri yanķı mālesi, romanya mācırıdır. 38 selvi tuna yanına kalıyomuş.

(Bulgaristan'dan göçleri)

AŞ: 39 on bir dōmlular gelmiş burayı, o zaman gelmiş bizim köy. 40 bin üç yüz on birde. 41 çoban āmed'in celil āga, kambır āmet, onlar dūnyaya gelmiş burda. 42 ortaca köyünde dūnyaya gelmiş, kambır āmet, on birde.

MK: 43 şimdi bak ben sana bi şey söyleyim, aleyküm selam oj geldin, ben yaşlılarlā muābet ettim, şimdi geliyo bizimkiler, devlet bize, köylerden saçaklar altında çıkıyolar bin üç yüz on birde çıkmışlar bulgarsitan'dan. 44 ne zaman ? 45 ekim ayında. 46 saçaklar altında çıkmışlar kışın. 47 devlet vermiş kırklareli poyralı'da bi çiflik. 48 taşlık, çakılık, toprā ī dīl. 49 menemen'de vermiş bi çiflik, izmir'de, o da taşlık, şeylik. 50 bizimkiler toprak üzerine yaşamışlar öda.

AŞ: 51 toprā biyenmiyolā, buraya konuyolā işte.

MK: 52 yedi yüz aneymiş köy, ordayka. beş köy burada var. 53 otuz dekar işledin mi, yazlı, kışlı, bütün idāre. 54 kavurması var, pastırması var. 55 kaz. çocuk, on yedi, on sekiz yaşına kadar kaz güdermiş. 56 yirmi tane, otuz tane kaz. 57 kesip yiyoz, millet bakılır. 58 buraya geliyolā, bi dā z^aten bi kaç sene sōna savaşlar patlāyo. 59 doksan üç arbinden on yedi sene sōna, bin üç yüz onda geliyolar. 60 yüz sekiz sene, ben eski tārī de bilirim. 61 bi tarie göre meselā, şimdi bizimkiler, biraz eli sopalıymışlar, yamuk yapan ğavuru bi kere dövdü mü, zāten ğavur yaşamazmış. 62 öle ama, üküm onda. 63 ne yapıyolā yapıyolā, çāre göç. 64 ondan sonra, satıp savıyolā yēleni, geliyolā, dolaşıyo itiyālāms, beyenmiye toprakları. 65 bu yeri aralarında kendi paralarıyla alıyolā. 66 altmıj dekar yer. 67 çifli alıyolā, acı āmet isminde birinden, yirmi sekis sarı liraya.

AŞ: 68 köy bölē, köy köycek alınıyo, sonra bölünūye erkeze.

MK: 69 meselā sen şimdi zenginsin, bi isse alıyosun.

AŞ: 70 kimisi yarım, kimisi çirek.

MK: 71 bi yirmi sekiz sarı lira veriyo, altmış dekar yer alıyo, e ben zayıfım, on beş dekar yer alıyom, ben ona göre para veriyom. 72 yedi lira meselā, ani acı āmet...

AŞ: 73 acı āmet isminde birinden alıyolā, undan sonra burda...

(Yaşları)

MK: 74 ne anlacak bizimkiler gayri, bi şey bilen yok beyā, yalan konuşur çoku beyāv. 75 bunlar yaşlı dinlememiş ki! 76 ayvan gibi adam, gitmiş gelmiş, sözüüm burdan aşā, ben yaşlıları çok dinledim. 77 (doğum yılı) yirmi dokuz, bin dokuz yüz yirmi dokuz.

AŞ: 78 ben yetmiş yedi yaşında, o yetmiş döt. ben yirmi altılı, babandan bi yaş ufağım, baban kırk birli. 79 babalāmız burda doğuya, babalāmız. 80 on altılıydı bu benim rāmetli babam.

(Dünya Savaşı)

MK: 81 yüz on sene geçiyo, millet yerleşmē savaşıyo, balkan arbi patlāyo. 82 makidonya pireninin çocūnu vuruyolā, birinci dünya savaşı burdan patlāyo. 83 yirmi milyon insanna nāyet buluyo. 84 benim itiyarlarlā çok mābbetim vardı, bizim su dērmeni vardı, bi canlı tarih, bu küdüs attında bu cemal paşa denilen mendebur, cemal, enver bi de tālat, esas imparatorlū yıkan bu pisliktir anadın mı. 85 yapmayın, etmeyin deyi eniştəsi anadın mı? 86 çanağkale üle yüz yirmi bin kişi. 87 akkı paşa alıyor ordan, kendi geçiyo enver paşa, bi kıj basıyo, adam boyu kar, on beş bin kişi kalıyo, on beş bin kişi, onlar ruslar ijgal ediyo, topluyolar, onlarda astānede ölmüş. 88 onların vādı bi şeysi, gençler ōda kalıyo, yemen'den var, romanya'dan da var, avusturya'dan da var, osmanlı'nın ordan o vakıt. 89 e bunlā, bu cemal paşa denilen, kudüs attında, ali fuat paşa, medine attında, o cemal paşa denilen bu pislik, sara isminde bi yaudi karısı alıyo çadırına, kayışıp duruyo, bu sefer nābiyo, mekke şerifi, osmanlı deyo çok zaman savaşıyo, biz turalım bunların karşısında, çanağkale'de mālup ediyo bizimkiler, baktık mālup olacāz, ep barabaris, ē diyo pis arap, sen kimsin ? 90 asiyo adamı, bi dā yollāyo, onu da asiyo, bi dā yollāyo çocūnu, onu da asiyo, ondan sōna arka çeviriyo, şimdi bi takımı atıp tutuyo, būda, onların anasının örekesi, öle bi şey yok anadın mı! 91 o kayışıp duruyo çadırda, fuat paşa'ya, ali fuat paşa'ya medine attında namaza

duruyo, peygamberimiz orda, düşman önünde orduyu teslim ediyö, namas kılarķa arķadan bāliyölar, o pisliklerin ne kötülü var memlekete, o enver'in, o tālat'in o cemal'in ama tabi bunları övüyö onları tārī. 92 çünkü indistan hüdüt, austurya hüdüt, bu yanda çeçenler hüdüt, bu yanda tırablusgarp hüdüt. 93 osmanlı buraları. 94 adamlar işğal etmiş, on iki sene bi gün izne gelmeden, tam on iki sene askēlik yapıyölā.

MK: 95 kalmış, kürt rāşit nası kaldı būda ? 96 memleketine gitmē para yok. 97 sor şeye būda, kudüs'te kalyö onlā, sor kaynatana, bana kaynatana kalkıyö, ... , dedim dōru konuş sen. 98 sen bi yalancı tārī okumuşsun, ama senin tārīn yanmış. 99 böyle olacak, ... , tamam ben öle, senin dedim, canlı tarih dedim bak sizde oturuyo. 100 o ne bilecek fırında diyo. 101 sen fırına gelirsin ekmek almā, hiç senden bi şey öğrenmeyecek mi o adam ? 102 epten de karamursal sepedi mi ? 103 öle kırılmış bu millet. 104 öle kırdırmışlā. 105 edīne'de atāmış bizim osmanlı topları, bulğarın topunu tutmazmış. 106 bizim topları dövüyö. 107 yav şunu sökelim, bi söküyölā, yarısı beygir fişkısı. 108 beygir fişkısı mermiyi sürü mü? 109 bu edepsizlē böyle bu milleti yıkıyölā. 110 biraz çıktı mı düşüyö mēmi yere. 111 bunu bana canlı tārī annadıyö, yukāda emin ā dēlēdi, öldü rāmetli, tabi balkan savaşında, ilk başlangıcında bulğāda. 112 ondan sonra dokuz ay kalyö, bulğar işğal ediyö burlarını, dokuz ay kalyö burda, ilk celp çatalca'da. 113 bi zapāta çekiyo, osmanlı ordusu, soruyomuş, meselā ileri karakol, derenin boyunda, ileri nöbetçi bu kim? 114 meselā temsilde āta olmas, sen arabistannısın. 115 bedevī araplādan. 116 esmer. bu çingen diyomuş bulğar. 117 dīl çingen. 118 ne o ya? 119 esas müslüman. 120 ē, arap bunun memleketi üç ay. 121 üç ay yol bunun memleketi. 122 üç ay da türkiyā mı? 123 kalyö, türkiye'de. 124 o mari galotalı 125 diyomuş bulğar, sövüyömuş paşasına sövüyömuş bulğāca. 126 bize gene diyölā, işte minārelē, mināreleri aldık mı işte istanbul bitiyö. 127 vakti zamanı gelecek. 128 marmara'dan amidiye, bu yandan da ne gemisi o, karadeniz'den,

128 kara topçusu bi giriyo bulğara, iki yüz elli bin askeri vâmiş zâten, bi ğavur leş üstünde gezemiş, ğavur leşlânin üstünde bēgirle, nası bi top mēmisi geliyo, pat belinden koparmış ğavuru annadın mı. 129 u dede, benim unla, bostan bekliyodum ben, çocuğum o vakıt, on iki, on üç içinde yaşım, bi de o annadırdı kırk üç senesi, o annadırdı, biz dē, ani mangada yatıyos, sıçanyolu, belki askeri yerleri dolaştınız, sıçanyollanı. 130 biz dedi bi doğuz kişi, odun kaçarız böyle, üstüne dal koruz yatarız kapıtlâlâ. 131 bi kişi de su atar, içinden. 132 bi sırayla uyuyo, kâr buraya kadar, ani vatan lambada lambada lambada! 133 bak biz ne yaptık ? 134 kütâdık, lambada lambada lambada! 135 ani ananın bilmem nesini kütâdın? 136 bi şey çıkıyodu burda üniverteden, bilmemnesi, o erife ne kaynâyom. 137 âsılı bu adam bu gece, gēdē giriyo, cumâ akşamı, beyas tōbayı sītına, çavuş bu. 138 o zaman çavuşluk kolay dīl, sabâla, bulğara, on iki sene sona buraya dönüyo. 139 kıtayla dönemiyo, bulğâdan dönēken, biras, seksen beş asker dönüyo buraya, aşâ yukarı yūs seksen kişi asker çıkarıyo bu köy. 140 bu kâşıda bārttırıyolâ, minârenin izâsında bi karâç vâdır, ōda borazanı, toplasıyo bûdan, adi çanakçale'ye. 141 âsılı yaya gidıyolâ, onlâdan kaç kişi dönüyo? 142 ,..., âlardan kaç tâne? 143 simenlêden kaç tâne? 144 sali âların amcası geliyo, dâ ona gelince, meselâ, böyle, u alit ağanın içğüveysi gitti. 145 o akkı dayıların falan şeylerin. 146 bu dünya bu vatan, epten öle, kütulmamış ama iyi izmet edenden allâ rāzı olsun, iyilik vēsin, kötü izmet edene allâ cezâsını versin. 147 ben onu konuşurum. 148 bu tekirdâ, paşa cāmî, biz onu saman balyası dolu biliriz, inöntü gütünde. 149 iskeleye inēken. 150 sultan amid cāmisi, sevkiyat yeri bütün vilâyetlerde cāmiler. 151 bu inöntü denen pislik...

AŞ: 152 sen, tek iktidar u zaman, onun dedî oluyo. 153 kâya deriz meselâ, köy kâyası, kâya bārydı inöntü'nün gütünde. 154 kimde o zaman silâ var, mavzē var, kimde silâ, tabanca vâsa, êrkes, oğul avlusuna atsın gece. 155 sâbâ doluyo orası, uyanık olanlâ alıyo, göttürüyo kimden kimisi. 156 ne günlē geşti !

MK: 157 ... ben demiş te_büle yaparım. 158 bok yemiş.

AŞ: 159 dij devletlerde çocunu okuttu o zaman.

(İnönü)

MK: 160 bak beri, ne diyo, evlat şimdi bu, inönü şey yapıyo almanlā bakıyo tārine bi zaman, fransa almanya'yı işğal etmiş, almış kıralı götürmüş koymuş cezāevine, padişā burdan aber yolluyo, kıralı götü koy yerine, yolluyo adam, yok, bi dā yolluyo, üçüncüye bi tabur asker buradan gidiyo, açıyo cezāevi kapısını, alıyo kıralı, almanya'da tāta oturtturuyo. 161 almanların tārinde var o. 162 bakma şimdi sen, saklāyoz, gizlāyoz onları, annadın mı? 163 şimdi alışmışık lambada lambada! 164 neyi soyalım biz, nası para alalım, nası soyalım milleti, anadın mı? 165 şimdi piyasa bu. 166 kanun, māsuma. 167 şereflı insana, şerefsize bu memlekette kanun yok, anadın mı. 168 atatürk genç, tabi inönü de genç ama dā dinamik, kafası çalışıyo, paşalā demişlē, adi kemāl diyolā, yürü bakalım. 169 o biz şimdi, biz bi üstüne bi üstüne, en büyük benim saddam gibi. 170 ani ya saddam? 171 ne kīdīdın be milletini be pislik? 172 bor mādēni, fabrikayı kapayo, o ecevit denen pislik, anadın mı, gidiyo tunus'ta, tunus'tan mı, cezāyir'den mi, oradan İraç ediyο, senin memleketinde var o. 173 fabrikası da var bunun. 174 yüz yirmi tāne de işçin çalışıyo, niye bu adamlar, em fabrikayı kurıyo, em...,ama bunlar bi vatan āini. 175 bunlara gelecek, bunlara kılıç soracak. 176 osmanlı yaşamış altı yüz yīmi dōt sene ama, sen çaldın, hē, angi elinle? 177 sol elimle, adi cezan u. adam öle yaşamış, başka adālet olmaz.

(Osmanlı Devleti)

178 ferit paşa isminde birisi o günün ūkūmdārı. 179 unlara egemenlik veriyo, meselā, işte filan yer, bayram yapacānız burda. 180 bunlar toplasıyolar. 181 ēy kalabalık, bi kaç sene ep bayramlānı kutluyolā, iyi ama, bunlar tam teferrātlı

toplandı mı, dōt tāne topu yerleştiriyo, bi temis, ne yeniçeri kalıyo, ne eski çeri kalıyo. 182 ē, osmanlı öle yaşamış adāletinle. 183 kapkaççı. 184 öle diye izmir'de çıktı bi belediye reysi bu pislik, kadın nası yapacak, kuru güçle kendini kurtaracak. 185 bi erkekten kaç tāne kadın kendini kütācak? 186 erkek o anadın mı? 187 sōna o işi yapmak niyetinle tutuyor o kadının çantasını, onu kopar orda elini, sōna söyle alka; rāz geldi mi, linç edin bunları, urun iki kessel taş kāsın kaldırımın üstünde. 188 erkes gitsin işine, bak oluyo mu? 189 onu da bırakmıyolar. 190 demirel ēdine, lalapaşa çimento fabrikasını açtı doksan bīde, kaç sene oldu çalışıyodu o fabrika. 191 sen gittin onu açtın demirel, koca kafalı. 192 (izmir belediye başkanının göçmen oluşu.) bunların şerefine yaşayanı da vādır, şerefsizi de vādır. 193 bu mācur deyi kimseye kaçtım yok. 194 şimdi onun içi, mesele budur.

(Efsane)

195 öle bi şeyimiz yok muyitimizde de yok. 196 şimdi ben, bizim evlere yaşındır o yer, tā, anadın mı , gece bōle, bizim bi ^adetimiz vādır, geldik mi eve ufaķ su dōkeris. 196 er yere ufaķ su dōkmeyis, belli başlı yēlere. 197 gece ya, enişte, gittim sāt, nēdeyse on bire yaşın. 198 hava nası aķık bōle, ... , hiç yapraķ oynamāyo, korunun başında bi ses. 199 ne kuř sesi, ne insan sesi, bambaşka bi ses. 200 kōpeklē yēcekti beni. 201 o kaşar! 202 iki sefer řey yaptı bi dā...bi de dērmende oturuyom, çıktım gene su dōkmē, tabi dēmen üstümüz başımız unlu munlu, silkiniyosun, ufaķ su dōkmē çıkıyosun, şimdi bōle kuzey istikāmetinde gideris, öle yongālā vādır, bi de baķtım o yongālān üstünde, arman yuvarlā bilir misin, bi arman yuvarlā kaşar bi řey. 203 dērmende tař toprā ezmek ičin. 204 yongā, āç, baltālā keserlē, toplu, yumru bi yēde, bi de baķtım, şimdi size yalan gelir, te bu kařā yanına gittim, o ay_yazı, gündüz gibi, bende biraz saflık vādır anadın mı, korķmam ben, saldırırım, iç affētmem, velasıl, baķtım baķtım, nası_ya, yok canım, bi bedevī arap gördüm zencilēden. 205 tabi adamın yaradılışı öle, bu

iki pāmamdan kalın dudakları, adam iri yarı ama, nā bu kadar kafa var adamda. 206 bi gödtüm şılaq, pālaq, bi de onu. gece gittim, döktüm üst yanı, ufaq su, ellerimi toprakla üdüm, döndüm ödan gene, aynı yerden, baktım baktım, ne kafa ne bi şey, ne bi şey, bi yuvālaq. 207 ben çektim gittim, dērmen içine yattım. 208 sabah gitmiş velāsılı, otāca’ya kadā gidiyomuş bāzi. 209 şahinsıvatı deresi dēler buna. 210 şahinsıvatı deresi. 211 sıvat, göl. 212 ayvanata su içmek için. 213 fazla bi su dīl. 214 burdan aқыyo, o zaman buraları velāsılı, şayinsıvatı deresi, o yol, o çatān öbū tarafından gidiyomuş, dünya eski, bunun kuruldūnu bilen yok. 215 bu kadā meşe ācı, onun altında temel çıkıyo, būda insan otūmuş, bu binā yıkılmış. 216 bu kadā meşe olmuş, insan iki kişi kucaklayamas. düşünbilirsen dünyānın alini düşün, buraları işte. 217 gene bi gün, gene su dökmē gittim, gene böle milāyim ava, hiçbi şey yok. 218 bizim āsanın istikametinde, biraz dā aşāda, bi de bizim tāla vādı öda bej dekar, oraya kadā, āşlāda bi ūltu piydā oldu. 219 dēsin bütük bi tūfan oluyo, o kadā bi ūltu. 220 fakat iç bi dal oynamāyo, anadın mı, şimdi bāzısı, dedim biraz ödelek, kōkar, ben kīcılıkta, çok kīcılık yaptım, kōkmam ben. 221 velāsılı baktım uzuyı, geldim, yattım. 222 āni bu iki şeye tesādūf ettim. 223 bāzısı palavra sıkıyo, bi gece kırtlā uluşuyo, bu kāşıda, o zaman kuş çok būda, āman ayıydı, ayvanla dövülūyo o vakıt, sabā şēdiyom, ..., yatāmışlā armanda, fasüle sapı dövüyomuşlā, onun üstünde bi işidiyo gürültüyü, kaçmış içeri, gelin bāriyo diyo, dā başka falan. 224 ben de duydum, ben de duydum unu. 225 sabālan kāvēde ay, işte tepede, ne dedim şeysi ba! 226 kırtlar uluştu, sorun dedim sabālan bekçilere bak, ferad āmet, üseyin çavuş, bilmiyom dā bi kaç kişi vā mıdı? 227 geziyo būda, kırtlar meranın anadın mı, onların mevkisinde. 228 ... ondan sōna işi dōruttuk, demokrat pāti, ıstıranca’da karacalā vādı, cēlan, unlā zarar yapıyo, unları bi zeyir, temizledi.

(Anısı)

AŞ: 229 onlân yeri vâdı, banâlı'da, gidiyo domuz beklemē, çingene bu, gittik şindi bizim dere yanına otüduq, yaz gecesi beyā, yōğunuz da, ama baban çalıyo dın dın! 230 domuzlā gene kâşıda ōmandaymış, ep dinlēmışlē, bizim anacını sattımını, köpek olsa şindi, zararı olmācaq, e biz uyuyuvermişik, bizim ibrām, ben gideyim dedi, sabā oluyo dedi, yā, aydar karatepe'de kavuşuyo, kavuşmak üzere, gölge susaya geziyi gārikin, uyumuşuq biz yōğun, babanla oldumuz yēde dāyi, bütün o üseyin bey'in yēleri, domuzlā bizim yanımıza kadā yimişlē. 231 yaz beyā, z^ati yōğunuz, bütün gün onla ūraşyon, armanda, buban ne kadā kōkādı, deden rāmetli dövcek deyi, taşıyo kucak kucak, demet demet yere atıyo, rāmetli, öle günlē geçidik bunlā geçti başımızdan.

(Eski Adetler)

MK: 232 bizde deyişen bi şey yoktur, tabi deyişen şindi dā açık saçık, eskiden aşā yukarı, o ananeyi biras kaybettiler, ama kaybeden kaybediye, senin şāsiyetine kalmış gārik, senin öle yetiştirilişine, göregör. 233 şimdi burayı bi tualet yapıyo, temelde bi taş, o kadā yüksek, altı bu kadā yüksek olmuyo. 234 su dōktün vakıt, o necāset denilen pislik, er tarafına bulaşıyo. 235 ama bizde var osmanlı'dan kalma mēmēr taştan yapılma, yüznumara taşı. 236 o kadā derin sīdiklik. 237 ondan bi şey sēpē mi insana ? 238 osmanlı'nın er şeyi insana yaşışarak yapılmış, avrupa'ya medeniyeti bizimkilē götürüyo, nāpıyolā, gidiyolā, bi sefer askere gidiyo, tālā ekili, sınırdan asker gidiyo, tālānın içine gımek yok! 239 āsılı bunlā nası millet? 240 öle bi şey, medeniyeti, yıkanmasını türklē götürmüş avrupa'ya. 241 şimdi biz būdan avrupa'dan medeniyet getiriyoz. 242 aba, senin kendi medeniyetin o! 243 milletine ne vericen !

(askerlik)

244 elli bir. ayrıldık istanbul'a geldik, ğaracın üstüne, topkapı'ya. 245 maltepe kışlası vādır orda, rāmiz ile davutpaşa arasında. 246 o zaman oraları boş. 247 bina

falan yok, bāçelik. 248 davutpaşa tek bi bina. 249 rāmiz tek bi bina, bizimkinin yanında vādı on, on beş āne. 250 rāmiz'in de öbür tarafında topçulā vādı, eski ēdine asfaltı içerisinde. 251 orada vādı bi kırk elli āne. 252 surların dışında iç bi şey yoktu. 253 elliden sōna annadın mı, elliden sōna buraları. 254 bunları gödük, yaşadık. gelibolu'da iskelede birisi...

AŞ: 255 itiyāladık, gārikin, itiyāladım tabi.

(Ahmet ŧen'in ağabeyi)

MK: 256 dünyada barnamam, adam biraz ŧeytan kıllı biliyosun. 257 biri de addini bilmek, gāri ona göre kendini ayarlaycan. 258 bunlā, ālā dā benlik tashiyolā, kimsin sen, nesin be, seni kim nāpar, elden ayaktan düşmüşsün işte. 259 dā iri yarı. 260 senle gidicēz gelibolu'ya, ben eski esēleri göstercem sana osmanlı'dan kalma.

(Gözleri)

SY: 261 uzakları görmüyom böle on metre önümü.

MK: 262 yetē canım, nābicāz senden, Kātip mi yapacāz bundan sōna!

(Köyde konuşulan Türkçe'ye örnek)

263 rāmetli anam, tōbaya koydu ekmēyi, tōbadan yirdik ekmē, em de āpa ekmē, ŧimdi, aba ayŧe, anan kōbisaya gitti, bire mari, kōbislayı biliyon mu, su getirmē, su ācı kōbisla.

(ibrahim adaŧ'ın babası ve bir av hikayesi)

SY: 264 eşkıya adamdı beyav, ne kadā ğavur sillelemiŧ. 265 yemen'e kadā gidiyo, yemen'e kadā gitmiŧ o, yemen'den beri önüne geleni dumanlamıŧ. 266 olmaz mı beyā, ayak üstü erkezi pompahyodu. 267 yılan gibi adam beyā.

AŞ: 268 rāmetli babamı da, u buluşuyo ūda, o astānedeymiş çıkmış, ferat aġa'yla buluşuyolā o zaman.

SY: 269 bunun dedesi, o zaman, tilki çok ...

MK: 270 ben inanmam ona, o olurmu yā, yūzememiştir, paralā senin ellēleni. 271 mākķak āzını bālamıştır. 272 bālamadan yūzemez, paralar onu.

AŞ: 273 bende iki tene kōpoy vādı, tilkiyi yaķaladı, acı acı bāriyo kōpoy. 274 undan sōna kōpoy tavşan kōvuyo, kōpoy tavşan kōvuyo. 275 eskiden çok vādı, şimdi görülmüyo.

SY: 276 edirme'nin neresinden sen be ölüm? 277 kızanka gittim.

AŞ: 278 onun bilmedi yer mi var acab!

(Karısı)

SY: 279 abe, nōldü, gelmiş tekirdā'na, ayrabol'a bi oca. 280 bizim zāten ninenin de hic oş oldū yoktu rāmetlinin. 281 duymuş onu o, ben kāsabaya gidiyom, dedi bana şunu dedi, şu şarpayı da al, çemberi al dedi, yıldıza baķtırmışlā bōle dedi, baķtır benim yıldızıma dedi. 282 nedir bu astalık? 283 aldım, ah, gezdik tozduk, kamyona bindik, yanımda benim gibi bi ilmi var, ah be dedim ilmi, abe dedim oldu mu dedim, karının dedim çemberini götücektik 284 ocaya okutçaķtık. 285 boş vē dedi, baķ ben okurum ona dedi. 286 tırnaķ var dedi git al keser ordan, gittik aldık tırnaķları, dedi geçmişini, anasını, babasını... bi kaç tāne bōle boynuna, bi beline, biri pişirilcek, bi kaç kāt yazdı eski türkçe şōle bōle. 287 unu da koycan suya dedi. āsılı, şu bu, biz görevi yaptık. 288 bi kaç gün üstünden geçti, hey bana baķ dedi, çok iyi vallah billah geçti, çok iyi geldi. 288 üç gün oldu tī

gibiyim dedi. 289 allā bin bereket vēsin. 290 ulan dedim manyaḡ, onu ilmi yazdı, anana da sūdü, babana da sūdü. 291 aha, aha! 292 ahası var mı dedim. 293 gene astalandı, bi dā düzelmedi. 294 manyaḡlık işte. 295 yattı ıarı öldü. 296 belki dā yaşacaktı.

(Gençken yaptıkları şakalar)

297 aslı asan asta. 298 iyi de görüŖüyüz, yaşlı adamcāz, aslı asan dedimiz. 299 ama ölümē tēk olmuş artıḡın. 300 bekleyo nöbet. 301 ondan sōna gidelim dedi, asan amıcaıy dolaŖmā dedi, gidelim. 302 bi kese kādı içine beŖ tāne suvan, biraz da ayvan pisliyi, ē gittik ilmi'yle. 303 ā, amıca nōldü, işte rātsızım. 304 bıraḡ u ediyeleri ḡoy, burdan alırsın. 305 ḡoyun be ne lüzum vādı, ḡoyun baḡalım. 306 tā sonra gittik. 307 o elmalardan getirin bana baḡalım, bi de baḡsın ayvan boḡu, üç dōrt tāne suvan. 308 dūn yapıyo, bi de ḡār, nası fāzımsa. 309 tabi aŖāda davullā gūmbede gūmbede. 310 ondan sonra ilmi, imamın ıarı toplanmıŖ üç dōrt arḡādaŖ, ilmi'nin ḡoltū altında bi ḡaç paket. 311 ō, dūnünüz mübāre olsun. 312 allā rāzı olsun. 313 ne var, Ŗōle bōle, alın bu ediyeyi, Ŗōle Ŗey yere ḡoyun, ıırılır da, bana baḡ dedim, bunu ilmi getidi, bōyle bi mināsip yere ḡoyun dedim, ıırılır mırlır. 314 ay aman, ıarı aldı ḡötüdü. 315 bi de aḡıyolā baḡıyolā ḡoca bi ḡārtopu. 316 yav dedi senin ediyeyi biz de ḡollāyoz, ḡoca bi ḡārtopu ııḡtı içinden.

(Cemal oyunu)

317 bi ādil āḡa var. 318 o bu işlerin erbābı. 319 biz onun Ŗeyinde yetiŖmē savaŖıyoz. 320 dīl, yetiŖıyoz onun yanısıra biz de. 321 ondan sōna dedi bana, sen dedi būda yat, astalan dedi, yattım, ıızlā geldi, ālaŖıyolā, dedemiz astlandı, dedem astalandı. 322 çārın baḡalım doktoru. 323 hīde var bi sepet elinde. 324 ne bileyim ben, yoḡ yoḡ biŖeyci yoḡ. 325 benim ḡözler dolayına baḡıyom o zaman. 326 yoḡ bi Ŗey dedi usüetle. 327 soḡtu benim āzıma inciri, iyi geldi bana, yidim ben onu.

328 ben sana başka t l  bi ap v cem, ben sandım o da incir gene. 329 soktu  zıma, bi Şey, a....  odumunu  oca eşek bo uymuŐ. 330 nası fladım, bak bak diyo nası fladı. 331 işi eşek bo u yidik.

VI

Kaynak Kişi : Zekeriya Kaya

Öğrenim Durumu :(İlkokul mezunu)

Meslek: Çiftçi

Yaşı: 75

Derleme Yeri : Banarlı beldesi

(Köyün adı)

1 pınarlı esas. pınarlı, esas kütük adı. 2 kütükte pınarlı yazar. 3 er taraftan su çıkmış böyle, ismini pınarlı koymuşlar. 4 söra o ismi dıştırmışler, banarlı demişler. 5 tarihte yeri pınarlı. 6 orda varmış bi küçük banarlı, pınarlı, deyomuşlar, buraya da büyük pınarlı. 7 ordan astalık nedeniyle kalmış üç bej kişi, buraya intikal etmişler, karşı mälleye.

(Köy halkının kökeni)

8 doksan üç mācuru diyolar, ben dedelerimden duydūma göre, doksan üç harbi olduktan sonra, rus mu zaptetmiş oralarını, kim zaptetmiş, bizim dedelerimiz buralara gelmek mecbūriyeti āsıl olmuş. 9 alıyolar, çölünü, çocūnu bu tarafa geliyolar, burda erkez işte, kimisi yarım isse, ... , otuz dekar, kimisi altmış dekar yer alıyo, parasına göre, buraya yerleşiyolar. 10 burda çiflik varmış, onu satın alıyolar, iki çiflik varmış, onu satın alıyolar, bölüyolar, oralara ev yapıyolar, saptan maptan, sonra yavaş yavaş, yavaş yavaş, bu āle geldik yāni. 11 yüz on sene olmuş, ordan bu zamana, yüz on senede işte bu duruma gelmişik yāni.

(Selvi)

12 selvi, selvi kaşabasının çadırılı mālesi. 13 üç māle varmış, çadırılı mālesi, hayrabolu gibi bi yermiş. 14 hayrabolu'nun bi köyü diyelim, şimdi kandanmış diyelim, ē selvi'nin çadırılı mālesi, selvi kařāsının kuruşa mālesi, unlar üç tāne māleymiř. 15 karacakılavuzlular, kuruşva, biz çadırılı'dan. 16 burahlılar da çadırılı

eralde. 17 kaşıkçı nerden gelmiş, oralardan gelmiş, bi mevkileri var, isimleri var, orlardan gelmişler bulğaristan'dan.

(Banarlı'nın belde oluşu)

18 belde, on seneyi geçti. 19 on beş sene oldu. 20 o yandan gelme hē? 21 vallā ölüm şimdi benim, babam burda dōmuş. 22 babam elli yedi senesinde, elli, elli bir yaşlarında öldü, babam burda dōmuş. 23 dedem gelmiş, çocuklarınnan. 24 ben yetmiş beş yaşını bitirdim. 25 yetmiş altıya ayak...bin dokuz yüz yirmi yedi dōmluyum. 26 cumūriyetten sonra işte, yirmi üçte...cumūriyet çocū diyolar bana, yirmi yedi dōmlu. 27 atatürk çocū diyolar bi takımları.

(Edime)

28 yerlisi sayılırız biz. 29 sen esas dōm yerin neresi? 30 edirne. 31 içinden misiniz ? ben gittim oralara ama çok gezmedim. 32 yeniğadın...ayşekadın cāmisi var, selemiye'ye gitmeden. 33 ben orda yālī tōm seçimlerinde bi kaç gün kaldım. 34 ayşekadın, sōra selemiye geliyo, eski cāmi, burmalı cāmi, yakın yakın unlar urda. 35 kırkpınar'a gittik 35 bi kaç sene. 36 ben güreş meraklısıyım. 37 şimdi tercūman'a şey oldum bu yaşta. 38 ben tercūman okurdum, dā önce, on beş yirmi sene oldu, otuz sene tercūman okudum. 39 güzel yazarlar vardı onda. 40 nazlı ılıcağ, kemāl ılıcağ, undan sonra kabaklı, unları ben epsi rāmetli oldu, on seneyi kutladılar geçende. 41 unların çocukları var şimdi, siz emsal toparlandılar gene götürüyo bu ğasteyi. 42 ben de abene oldum. 43 çeşitli şeyleri yazıyolar, her şey yazıyo, pēlivanları yazıyo, geçmişleri yazıyo, müslümanlıktan bāsediyō. 44 iyi bir ğastedir bu.

(Düğün)

45 eski mi? 46 perşembe olur, bi de pazartesi ağışamı olur. 47 dñnlerin sonu, pazartesi gününün ağışamı biter. 48 perşembe günü ağışamı biter. 49 aynıdır, şindi ben diyeyim çocuk sāyibiyim, yolluyom āmedi, filan kişinin kızını isteyin şu

amcamın çocünlan, benim olana diyem, giderler, bi giderler, iki giderler, söz alırlar, onlar gider söz kesenlere, bunlar giderler. 50 dñn aftasını, güntünü, kōrlar. 51 arman sonu derler, bōydayları, gündōndūleri, çiçekleri satalım, Őu ğadan taķı, bu ğadan da bi dñn yaparız bu çocukla bu kıza bōle gider yāni. 52 çalgı ister, nişan ister, nişan giydircem ben kızıma der, çocuk tarafı, tamam dersin, nişan yaparsın evlenmezden önce. 53 toplanırlar, Őenlik yaparlar, çalgı çalarlar, ondan sonra, ..., dñnlerini yapālar, arman sonu bi bolluķ zamānı vardır kōy yerinin, çiçinin. ep bōleyiz yāni. 54 biz Őindi armandan armana para geğer elimize, bi para geğer. 55 borcumuz nedir, harcımız nedir, ne para kaldı, bu çocāda Őu ğadan taķı yapalım, dñn yapalım, dersin azırlanırsın, iki tāne de dana satarsın, bi de inek satarsın. 56 borç iŐte nāpčan, bu bōle gider.

(Cemal oyunu)

57 unlar çok eskiden vardı, onlar kalktılar. 58 kaç yaşındasın sen? 59 yirm_bes yaşında mı? 60 benim zekeriya be! 61 bende bi komando var, geğerde geldi, iki sene oldu, tim çavuş allā izin verdi, nişanladık gibi onu. 62 söz kestiler, bu da dayısı.

(Düğün)

63 hāsılı eskiden, bi davul tutarlā, iki tāne zūnacı, sizin oranın yöresi gibi, ani kırkpınar'daķı zurnalar gibi. 64 yirmi dōrt sāt dōver onu, ha baķalım ha baķalım, ha baķalım ha baķalım, çok eskiden, ben deliķanlıydım. 65 sofralar kurulur, içkiler gelir, kuzu kesilir, bilmem ne yapar, ilk gün ũle yaparlar. 66 undan sonra pazar gñnū epsi biter, öleydi bi zaman. 67 Őindi kalktı. 68 Őindi oldu yāni. 69 getiriyosun tekirdā'ndan bi cas mas, romorkun ũstüne koyuyolar onları, millet toparlıyo burda, onlar çalıyo, hiç baŐka çalan yok. 70 millet oynuyo, gençler anadın mı, öle Őenlediriyolar, diŐiklik bu.

(Cemal ve çiftçilik)

71 nāpsın işte! 72 oda vardı, kâve bile yoktu, odalarda toplandıq gençler. 73 toplarlar beş altı yüz kilo bõyday, satarlar, paraya çevirirler, bölüşürler, giderler analarına, birisi getiri biraz bal, birisi getiri bi şeyler, mābbet olsun. 74 eylenirler. 75 hiç bi şey yok, para bile yok. 75 hā! 76 yetmişden sonra, yetmişe ğadan. 77 ben kendime diyom, belki yetmişden önce tıraktõrlen çalışmā başlayan arkadaşlar var, vakt_āli yerinde. 78 dā önce bin dokuz yüz ellilerde alan var. b79 iz yetmişte alabildik, tıraktõr. 80 tıraktõr aldıktan sonra, sırtımızdan yük ündi. 81 dinlendik yāni. 82 ektik, biçtik, dövduk o tıraktõrlen. 83 pır pır aldık. 84 önce biçiyoduk, ha bakalım ha, o tarla on dönüm mü, bu tarlayı yumruqlan ölçüyoduk ha bakalım, ha bakalım, on dönüm tarlaya benim on gün giderdim. 85 yāmir yār, kalır orda sabanlar. 86 kış ortasında gider sabanları alırdım. 86 öle zamanlarım da oldu benim. 87 ben yirmi gün, bi ay çāriq ayāmdan çıkmadī zamanlar oldu ölüm. 88 o tarladan o tarlaya. 89 anıma derim, al torbanı git, ezana yakın onu gönderiririm eve, ayvanları sār, azırlar, sabāleyin gine sırtına yemē, gelir beni, köyden köye yālıdere mevkinde iki kilometre yerde bulur beni gene. 90 gene biraz biçeriz, bālarız mālarız, hadi sen gene git ben kalayım, dokuzun yaparım, bālarım, atarım iki kişi. 91 çocuklar ufacık, neler çekti bu fakirler neler çekti! 92 a, yetmişden sonra bak, arkadaş bilir, pazarlıkta berāberdik, gittim bi köyün birinden bi eski fergūson aldım, otuz beşlik, o dünya benim oldu be! 93 vallā, ona biras para verdik, iki takside bāladık, koyduk bi de tıraktõrū, bi de arabası, hadi be ölüm, bi de on iki numara pulluk kestirdik ona, āllā, ..., bi otuz dönüm yerim var, on beş kendimin, on beş te satın aldım, nerde sürüyön ba? 94 osmanlı yolunda. 95 nerde sürüyön ba? 96 aba iki dekar yer sürüyom günde ben, otuz dekar, on beş gün gitmem lāzım. 97 āleme cevap vermē usanırdım. 98 aba alınca tıraktõr, o on beş dekar yer bi günde bitti be! 99 bi depo mazot doldurdum, otus kilo aldı. 100 bütün demeti toparladım be! 101 aba ben ayvanla yığ bakalım, yığ bakalım, çekiyoduk. şükür āllāma.

(Trakya'da çiftçilik)

102 şimdi öllarım, şu tırakya, edirne'den istanbul çatalca'ya deyim, oraya kadar çiftçilik oluyo ya, en iyi yer bizim burasıdır. 103 şu tekirdā ve civārı, hayrabolu'yu geçinceye kadā. 104 hayrabolu'u geçti mi, alpulu'yu geçti mi toprak diğışer, toprak azalır, toprak zayıflır. 105 edirne'nin, kırklareli'nin köylerine gittim ben, pınarhisar'ın çayirdere köyüne gittim, kurudere köyüne gittim, meriç'in bi asırcı türkorman köylene gittim, bizim burası gibi yok. 106 avcıydım ben biras, otuz sene avcılığım var. 107 bi arkadaşlan gittik. 108 gittik ava, kurduğ meraya, ormanlān içinde tarlalar var, on dönüm, beş dönüm. 109 adam, dört tene demir diştiriyō, on dekar yer sürünce. 110 dört parmak üstü toprak var, altı cız. gündöndü ekmiş, buyday ekmiş, şimdi ormanların içinde tırmıkla, onlara baktım gidip, kaçmış yā, tırmıkla, onlara baktım. 111 gündöndünün en kalımı bu kadan, o gündöndü dönüme elli kilo veri. 112 elli kilo çiçek veri. 113 edirne, kırklareli, ne yapayım edirne'yi, ne yapayım. 114 çiftçilik ususunda deyim. 115 ben, başka sanatım yok, memurlüm yok, şeyim yok, öğretmenlüm yok, bi şeyim yok. 116 āsılı, çiftçiylen bizim gözümüz açıldı. 117 altmış dönüm topraklan bu gövdeyi, bu yaşı bulmuşum ben. 118 çocuklarım da toplarlamış, yapmışlar iki yüz dekar filan. 119 ayvancılıkla, şunla bunla, çiftçilikle geçindimize göre, ē biz de bi dönüm topraklan en aşā dört ūz kilo bŭday aldımıza göre, biz iyiyiz diyom ben. 120 bu banarlı iyidir anadın mı. 121 ölüm bak, gündöndü eksen nölur beyā? 122 bak şimdi sarımsak ekiyeler işte. 123 kara kepir bi yer. 124 balkanlık bi yer çayirdere, kurudere. 125 ben bundan beş altı sene önce gittim, gözenlen gündöndü dāyi elēyi, gözenlen dövŭlmüş, neyle dövŭtŭyse. 126 gözenle böyle gündöndŭyŭ, elek, bi kiři bi dövŭtŭyŭ, şey vādır, yabadır, tıkar onu, bunun kadan gözen, aşāya deviri iki teneke gündöndü adam, yavaş yavaş. 127 rŭzğarı gözedir şimdi o. 128 rŭzğar estikçe, ūf bŭle bŭle. 129 çıkarca on kilo, on çuval gündöndü. 130 çok çıkarsa bi ton. 131 bizde yirmi ton gündöndü çıkarar var. 132 elli ton gündöndü

çıkaran var. 133 tamam, orda ben bile zor dururum, durmam yav. 134 memur olmayınca durmam. 135 biçerdöver, şimdi her yerde var. 136 bizim gibi verimli değil toprak. 136 bak, şoradan tekirdâ'dan çatalca'ya kadar yer çok iyi annadın mı, yer vardır çatalca'da, altı yüz, yedi yüz dekar, bin dekar bi tarla. 137 şimdi siz edirmelisiniz. 138 edirne'nin, açıkgöz adamlar varmış edirne'de, fi târînde. 139 ben yaşında adamlar, memurlar, okumuş adamlar, çok açık gözmüş. 140 şimdi tırakya birlik, edirne'de. 150 sıtma mücâdelesî, edirne'de. 151 tırakya fakültesi edirne'de. 152 edirne de edirne. 153 edirne'nin insanları bi açıkgözmüş anadın mı, o kadan açıkgöz insanlâmış. 154 meric'in boyu şu kâda tarla, meric'in boyunda. 155 şu meric'in boyunda, güzel yapıyı, şu kadan bancar, pirinç yapıyo, ne gâdan yer yav! 156 elli dekar, yüz dekar, beş yüz dekar yok yâni. 157 ne olur onun pirinci. 158 bu taraflara gidersen şu gâdan gündöndü.

(Tekirdağ)

159 bak bugün dâ atırında, kaç yaşındaymışım orda panayırlar olurdu, yirmi beş eylülde panayır biter orda. 160 iyi biliyom, yirmi beş eylülde panayır biter orda. 161 biz panayıra gideriz, alırsız beş on para. 162 hadi bakalım panayıra. 163 cünbüş olur, şu olur bu olur. 164 bak iyi atırlıyom, yarım ekmân içersine koydum orayı, beş altı köfte, bi kilo da üzüm aldım, bi tarafâ çekildim. 166 o yemē, o tadı dâ unudamayım be! 167 beki elli sene oldu. 168 vallâ acıkmışım ben. 169 o beş tâne köfteyi, bi kilo üzümü, nası üzüm böle, ayna gibi beyâv. 170 bende de üzüm var nâh! 171 pişmez beyâ! 172 pişmez. 173 yapuncak, sofralık üzüm derler ona. 174 semilyon var, bilmem ne var. 175 ben bilmem pek. 176 beş çeşit üzüm var. 177 şimdi şaraplık ekiyolar, şarap fabrikası var ya! 178 pû ! sen teslim ediyosun, elli ton ; ben teslim ediyom, otuz ton, o teslim ediyo kırk ton. şarap fabrikası bakmâyo, onu köylere götürüp te yemek için satmâ. 179 bakmâyo, ne kazancağ gelip be! 180 on kilo satçağ burda on kişiye fabrika. 181 ben, tekirdâ rakısı ondan da bâsedeyim sana türkiye'de deyil, dışarda birinci geliyi tekirdâ rakısı anadın mı, anğara'da bi şey yapıcan mı, biraz bi şeyler, işin oluyo. 182 tekirdâ rakısı burda

çıkıyı. 183 şarap burda çıkıyı. 184 ani meşur fabrihası var. 185 şimdi çok yerlerde fabrika var, gâziantep'te var, şarap fabrihası biliyon mu? 186 buranın rakısı meşur. 187 ben ne satarım, ne alırım, ne içerim, ben azetmem rakıdan, şaraptan, şundan bundan. 188 kim satarsa o alsın, onun parası, ben sevmem.

(Beldede konuşulan Türkçe)

189 sen biliyin bunları, ama bizden ille lafi almak istiyosun. 190 ben banarlı'ya gittim, şöle bi İtiyarlan gördüştüm, şöyle sordum, sen şimdi beni dinle, ben sana şimdi duydumu söyleyim. 191 sen şimdi bulgaristan mâcurları burayı yerleşmişler, biraz dillerini konuşmalarını, o bätıl şeyleri bıraktıkları zaman ben etiştim. 192 dedem de, en iyisini dedem, kôbista deyolar, su_âcı. 193 bu tarafına bi bakır, bu tarafına bi bakır. 194 kôbisa, bulgarca, bulgaristan'dan bu isim. 195 çekêle, kôprila deyo çekêle. 196 çekel deriz karasabanla, var ya toprakları, ... , çekêle, kôbrila. kôbisa diyo, dâ bi takım, dâ çok şeyler vardı. 198 geran deyolar, gerana gittin mi deyolar, ne geranı bu beyâ! 199 kuyu beyâ kuyu işte! 200 bulgarca bu. soba deyo, aşevi deyo. 201 ne bu yapma mutfak de, böyle zamanlara etiştik. 202 benden evel bunlar, babamdan duyduklarımı söylüyom size. 203 işte sobada oturalım, sobada yatalım. 204 ani şimdi misâfir odası gibi, albuki toprağtan, kiretmitten işlenmiş, bu yandan soğuyo odunu, bu yandan kütükler mütükler kızışıyo, kızdırıyo içersini, ısıttırıyo. 205 bu şekil soba bile yok. 206 tandır, tandır denilen toprağtan yapılmış ep sobadan, u alıyo misâfilere çarıyo işte yapak, bilmem ne yapıyolar, sobaya gidelim, soba iyiymiş! 207 ne iyisi be! 208 toprağtan, soba bile yok. ama çok şükür! 209 yataklar nerde, şu gâdan yorğan nası döşek te öle. 210 atıyo bi tâne yorğan, koy bi iki tâne yastık, yat aşâ, çek üstüne bi tâne yorğan, altına bi yorğan, döşek. 211 bu böyle. 212 sôna sôna, sôna sôna diğışti işte.

(Beldedeki giyim)

213 benim annem babam öleydi yav, bak doğuma kara ferāce, ferāce derler ona.
 214 bōle, kapā vardır, atar kapānı, burasını bōle. 215 şu kadancık bi yer gözükür.
 216 o bālamaya son zamanda deniyo yemeni. 217 kapak kapak. 218 işte şarpa
 gibi. 219 emen řōyle yapar başına dadalar kafasına, bōle geçer erkeklerin
 arasından. 220 kıtiyen açmas. 221 (Karacakılavuz) çok sīrek onlar yaparlar. 222
 şindi onlar da bizi geçti. 223 moderin, atatürk kıızı. 224 eskidendi o açmak çok.
 niřanlı, řindi burda benim çocūmun niřanlısı var, geçmezmiş evin öntünden, çocuk
 geçmezmiş nişanlısının evinden. 226 nişanlısını görmezmiş, ayda bi kere. 226 ne
 gadan be şeylik. 227 sonra kaçmak! 228 ayıpmış günāmiş nişanlısınlan görüşmek!
 229 kapısının öntünden bile geçmezmiş, eskiden, çok eskiden, benden önce. 230
 şimdi öle yok.

(Düğünler ve yokluk zamanları)

213 dūnleri de řu řekil ölüm be, yokluk be, yokluk! 232 esas vālık, çalıřma,
 randımanlı çalışma, bin doğuz elliden sonra, demokrat parti kazandıktan sonra.
 233 o sene acık kendimizi toparlamā başladık. 234 beş liraya bi tıraktör verdi
 adam. 235 beş lira, ingiliz malı, ğazlı, benzinli. beş lira verene, beş kuruş ta pul
 parası verene verdi. 236 beş senede ödeycen dedi. 237 aldıktan sonra motoru, bi
 ton da mazot parası verdi sana. 238 bin lira da al, bu da mazot dedi bis kafa
 çalıştıramadık, bis korktuk çıkarameycēmizi, çıkarıyüz altmış teneke bōyday. 239
 yüz teneke bōyday.

(Askerliği)

240 ben kırk doğuzda askerdim. 241 teris oldum. 242 kırk altıda askerdim,
 adabazarı'ndaydım. 243 şu kadan bi siyā sabını, dört kişile bi siyā sabın
 veriliyodu askerde. 244 şindi āmet, sen, ben ahyoduk bi sicim, bōle dörde
 bölüyoduk. 245 şu kadan şu, bu kadan bu. 246 adabazarı'nda sabanca gölü vardır.
 247 sabanca gölü, adabazarı'nın kenarından akar şarasu denilen bi yerinden

denize dökülür. 248 bizim bu yandan da sakarya gelir. 249 onun arasında ada demişler ona. 250 böyle suyun içinde adabazarı. 251 burdan sakarya, burdan sapanca'dan gelen çay suyu, suyun içinde. 252 bak u bina neden yıkıldı biliy misin, alt üst oldu bütün binalar, alt üst, dört metre altı çamır. 253 iki metre altı çamırın içine bina yapıyı. 254 sana diyo ki, iki kattan fazla yapma. 255 sen çıkarıyorsun dört kat. 256 belediye başkanından uyduruyusun, biras para, şu bu, dört kat, dört kat çekmez orası.

(Kaset)

257 deme be! 258 anladım ben, doldu bi tãnesi. 259 sen sorsan da ben söylemem. 260 ben sana bin dokuz yüz elliden sonra dedim, inönü'den sonra dedim mi? 261 bak gene diyoz. 262 güzel bi şey söyleyelim de, poan alsın çocuklar. 263 öle mi? ani, ... bey şetti ya geçen akşam, ...,partiden açmayalım da...

(Beldede konuşulan Türkçe)

264 onların episini bıraktık. 265 moderin konuşmã başladık. 266 iki arkadaş, üç arkadaş öküz güdüyomuşlar, demiş, yāmurluk, yāmurluk derdik, kōkelatası var, böyle yāmır geçmesin deyi, kırdı yatarlık, yatırdık ayvanları otladıp orda yatırdık. 267 gece nereyi bıraktı o yāmırlı, unutmuş, yapma be, bana bak demiş argadaşına, mēmet, orda bi şey kararıyo demiş. 268 aba tutsana demiş kōpiranın ince ucundan da, ğırav ğırav vurasın biraz demiş. 269 çehkel, epsi orda çiççilik yaparken ğalıyolar. 270 tutsana be demiş kōpiranın ince ucundan ğırav ğırav vurasın. 271 bi patladıyo, yāmurlukmuş o demiş. 272 bulğaristan mēcurları bu şekil konuşuyodular, konuşmuşlar, ben de babamdan duyardım.

(Av)

273 yok, sansar, tilki, tavşan, bildircin vardır. 274 keklık bulunuyodu. 275 şindi epsi azaldı, çok azaldı. 276 bilmem ilaştan mı, şundan mı, bundan mı, epsinin nesli kesildi. 277 çil yok, keklık yok, tavşan filan yok. 278 ben de gitmim şindi.

279 ðdek, yaban ördē yetiştirim. 280 er sene on tāne, on beş tāne. 281 şimdi gene bastık yaban ördē. 282 çok meraklıyım. 283 güme yaptırdım meraya anadın mı, kışın böyle göl olsun, koltıba yaptık, bi tāne soba kurduk, başlarını alamadık, gelmedilē. 284 yaban ördē derler ona. 285 (kuğu) silā atmam onlara. 286 esas bu meriç tarafında bulunuyo onlar. 287 alpulu'dan beri, ne varsa orda be, alpulu'dan beri, bi dere var orda, mandıra, mandıra'nın orlarda çok. 288 meriç'e gittim ya, feradın köyüne, şitayir motorlan gitmiş erif be, bi de sabāleyin geldi, ben namazdan çıktım, yirmi diyem, sen de otuz tāne. 289 üç aręadař doldurmuřlā motoru, asmıřlā böyle. 290 çok beya, aba gelene çatlatmış be, gelene çatlatmış!

(Güreş)

291 ne bileyim işte, çocukluğtan, orda güreşler olurdu, yaptık bi kaç sefer, tekirdalı üseyin pēlivanı işitmiştirsın? 292 bilmezsin onu. 293 tekirdalı üseyin pēlivan, ilk güreşi burda. 294 bizim bi basık gündöndü yerimiz vardı, güzel, gölgelik, dişbudak āçları vardı orda. 295 māzzam gölge, çok güzel. oralarda güreşmiş adam çocukka. 296 burda güreşmiş, üseyin pēlivan. 297 çärmıřlar, güreş takip etmiş burası. 298 sōra son güreşi de, son güreşi kaçta, kaç yaşındaydı o zaman bıraktında, ilk güreşim burda olduydu, son güreşim de burda oldu dedi, bıraktı. 299 adam ne kadan güzel konuştu. 300 ben, gene bi vazife verdiler bana, bu güreşte, sen otuz ay inzibatlın var, gene inzibatlık yap bakalım. 301 kaçak girmesinler. 302 bi kapıdan girsinler, iki kapıdan. 303 bilet verelim onlara, masrafı çıkaralım. 304 çārdık bunca pēlivan burayı. 305 yāısı var, aşı var, řusu var, yemē var, parayı bāli çıkaralım. 306 muhtar da orda. 307 ben de taķtım burayı bi pazuma. 308 toparlıyoz milleti. 309 on kişi, yirmi kişi, kaçak atlayolar, çıkardık masrafı, son güreşim de burda dedi, üseyin pēlivan rāmetli. 310 adama bi hak tanımadılar. 311 sipor bu, on sene türkiye dīl, dünya bařpēlivanıydı, bu adam, on sene dünya bařpēlivanı. 312 ne amerika'da yenen oldu, ne almanya'da. 313 ep dāvet ettiler bunu, bu adam nasıl türkiye'de biricili kazanıyo er sene. 314 biz de

dāvet edelim, ettiler. 315 almanya'ya dāvet ettiler, gitti dāvetlere fransa, italya, ep gitti. 316 bi ingiltere'de bi kadın güreşiyomuş, kadın pēlivan, farkettiniz belki geçen akşam, bi kadın yüz kırk beş kilo kaldırdı, alterji. bırava dedim kadına be! 317 kaldırdı be! 318 bırava! kadın da pēlivanmış. 319 başa çıktı üseyin pēlivan. 320 yukardan tutmak yok, aşādan tutmak yok, kaybedirsin sayın pēlivan, türk pēlivan. 321 yav ben bunun neresinden tutucam, nası vurucam ben bunu yere. 322 demek beni yenmek varmış demek! 323 ben iç bi yerden tutmaycam, o beni tutsun halttetsin beni, türkiye başpēlivanı, kaybetti, birincilī bi kadın aldı ingiltere'de, matmasel aldı. 324 ulan bu yazmaz bana dedim diyo, nābıcam ben bunu! 325 sen, bi hopladım diyo, ben onu götürcem onu diyo, tutucām yerden tutamıyom diyo. 327 bi erkek arkadaşım olsa, biliyom ben nasıl tutucāmı diyo. 328 daldırcam başaltından vurujam sırtını yere. 329 çekildim beri yanı, hay anacım, nası yapayım bi denk getirdim mi onu diyo, annatıyo, bu öle iki kolunu bi yapmış, çıtır çıtır ses etmiş kolları. 330 ceryan var bunda demiş, mayonda demiş. 331 ne mayosu, bi kıspetten başka bi şey yok. 332 alttetmiş kadını. 333 dā evel demişler ki ona, bizim pēlivana yenil, sana ıstanbul'dan bi bina, ev alcāz üç katlı. 334 düşündüm deyo, bana bak, ben türk oldüm için geldim ben burayı. 335 ama isterseniz hiç beş kuruş vermeyin, ev de vermeyin, ben bunu yencem, yenmek için geldim burayı, yendim de. 336 bi şey almadım diyo, şindi de bi şey yok diyo. 337 bi ayām kuyuda benim diyo. 338 bi kırkpınar oteli deyodular, sirkeci'de, bi otel onun nāmını yazmışlar, oymuşlar, gelsin déye. adını yazmışlar. 339 al burdan para topla, veznedar gibi bi şey. 340 orda da buldum onu ben, bak işte bak. 341 öldü öldü gitti, tekirdā'nda kabristanlık var, burdan giderke, sā tarafta dikkat ettikten sonra, yavaş yavaş gitse vesāyit, üseyin pēlivan déye māzzam bi şey. 342 şöyle yazıyo taşında, sālında senin sırtın yere gelmedi, cenāb-ı allān verdī candan, senin sırtın yere geldi. 343 cenab- allā, sırtını yere getirdi, başkası, kimse sırtını yere getiremedi déye yazıyo taşında, üseyin pēlivanın. 344 iki çocū vardı, biri

dilsiz, biri dilli. 345 dilsiz olan, dilsiz olan gürleşçeki. 346 demişler ona, filan yerde gürleştemiymiş ne, telefon etmişler, çöcun dünyaya geldi demiş, kaç kilo demiş ona, o yedi kilo mu, on kilo mu? 347 dîse, benden dîldir o demiş be, bütük söylemiş be! 348 tâtmişlar onu, dedi kiloya yaklaşmış ama çocuk dilsiz. 349 tuttunu hic, vur diyosun dur anlayo, tur diyosun vur anlayo. 350 yasağ etmişler. 351 gürleştirmediler, gürleşçeki.

(Kırkpınar)

352 gittim. 353 çok sene geçti. 354 bak şindi bunu da pēlivan içi aldım. 355 şurda yazıyo, aliço, kurtdereli mēmedi yetiştiriyolar. 356 tuttunu vuruyo. 357 bi ezdi onu. 358 bi ssene gürleşmedi. bi ssene gürleşmedi, kurtdereli. 359 anacıyı bağı, ep manda sütçezinle. 360 çî süt içirdi ona. 361 kurtdereli mēmet, koca yusuf'a çıkmasana sen be! çıktı be! 362 ezdi onu yusuf, koca yusuf'un karşısına çıktı genç çocuk. 363 ustası süledi ona, üseyin isminde, küçük üseyin isminde bi pēlivan. 364 yandaki bi pēlivan var, o yetiştirdi. 365 ona çıkmasan iyi olur ölüm dedi. 366 birdenbire çıkma dedi. 367 çıkıcam diyosun, ama bu, ..., acık kendimden memnun dîlim, rātsızım de dedi, gürleşme dedi, dinlemedi. 368 aldı onu, ezdi onu, tokatladı onu, dövdi, yendi çocü. 369 el ense vuruyo ya, sonunda çok direşti, ona kırk bej dakka. 370 on bej dakkadandan fazla direşen yoktu koca yusuf'a, kırk bej dakka dayandı ama gitti, bi dā da, babası istemedi gürleşti. 371 ben demedim sana hayatına māl oldu ölüm senin. 372 anası gene istēyi gürleşsin. 373 anacıyı bağı ona. evlendirdiler de vallā. 374 gürleşmē başladı gene. 375 o küçük üseyin geldi babasına yalvardı, sal bu çocü be dedi, benle berāber çıksın, şindi başa gürleşiyo, çanakaleli birisinlen gürleşiyo, yusuf'la ben bi dā gürleşcem diyo, sen benle gürleşmesen iyi olur diyo. 376 hastalık bayāne et diyo. 377 gürleş oluyo, bak sıkıştın, vur kuvvetine, pes et diyo. 378 ezdirme kendini diyo. 379 bi dā çıkıp alt üst ediyö onu. 380 anlatmakta fayda yok ama. 381 hāsılı onları tākıp ediyom. 382 kırkpınar'a da, gitim. 383 üçüncü günü giderim ben, sabā namazında olurum

selemiyе'de ğılarım. 384 emen giderim, bilatımı alırım. 385 başaltında, başta...küçük destelē mestelē iki yūs tāne pēlivan, seyredilir mi onlar be! 386 ben son ğün giderim, eskiden giderdim ama rātsizlik oluyo. 387 beş altı sene oluyo, hiç gitmiyorum. 388 çocuklar gidiyo. 389 torun gidiyo, benim çocuk kıredi başkanlı yaptı on sene orda, er sene gider, er sene gider. 390 bildir sene gitmedi. 391 bacāna bi ān geldi, gidemedi. 392 istersen sen git dedi, götüreyim seni dedi bana, şimdi sıkıştı insan orda, ha yendi yenecek, ha yendi yenecek. 393 şimdi su dökücēn geliyo, namaz kılcān geliyo, kılamayom, o heyecanla beyā, kıyamayom şeyi, bırakamayom. 394 hallā, üs kıatta bi serinmiş orası, üstüm, buralarım üşümüş. 395 doktora gittim. 396 şimdi yaşım ben, benzetmek gibi olmasın, iki tāne genç, diyelim bi yanıma, bi yanıma oturdular. 397 biz de üç arkadaşız. 398 onlar da bilmeyo ya, bi de bana māna buluyolā, amma söyledin be diyolā. 399 abe dedim ibrām, abe dedim, bu ğavur bize ne yakın beyā, ne yakın bu yunan ğavuru edirne'ye beyā dedim be. 400 onlar gene yunanmış be! 401 türkçenin ekistirasını biliyomuş adamlā hā! 402 ben sandım onları türkler. 403 aba bu yunan ğavuru dedim, ne kıadan yakınmış nāmussuzlar be! 404 aba dedi amca be, biz yunanız be dedi. 405 deme be ölüm dedim, ne dersen de sen, ok yaydan çıkmış, döner mi geri? 406 ölüm erdal, çay getirsen burayı, adı ölüm. 407 āsılı böyle ölüm be! bis atatürk'ün çocüyuz. 408 ben dā eskilerini pek bilmem. 409 dedem annadırdı.

(Karacakılavuz)

410 karaca kılavuzluk yapmış onlara, bi avcu, takıp etmiş karacayı, orada avlanırken, karaca gide gide, çıkıcā zaman dönmüş onlar da izini kıaybetmiş. 411 dönüyo dönüyo bi de bakıyo, kıarşılarında bi köy var. 412 aba bu köy nere? 413 bırakmışlar karacayı, avlayamaycāz onu. 414 gitmişler onun kıāvelerine, odalarına, konuşmuşlar, söpet etmişler. 415 burasını ne dēyim dēyim, kıaracakılavuz demişler. 416 karaca kılavuzluk etti bize, bu kıaracanın sebebine, bu köyü bulduk biz. 417 bu ismi vermişler. 418 ona kıaracakılavuz demişler. 419 karaca kılavuzluk etmiş. 420 banarlı'nın, çok eskiden, bu köye de pınarlı

demişler. 421 pınarlı koyalım burasını. 422 her yerde su çıktı için, pınarlı demişler eskiden.

(Nihat Sami Banarlı ve kendi soyadı)

423 bak burda, güzel bi başkanlık yaptı, ismi geçiyo yav. 424 babacıyı burda yatıyo. 425 niad sâmi banarlı. tanıyo mısınız ismini? 426 babaları burda yatıyo. 427 bu kabristanlıyı bizim dedelerimiz yapmış, târî kabristanlıktır bu. 428 yüz on senelik kabristanlıktır. 429 doldu. 430 bi dâ doldu, bi dâ doldu, boyuna doluyo bakalım, nâpicâz. 431 onun babacıyı, geldi, ep berâber aradık, ne başkanıydı bi, söyleyene beyâ, esas bak niad sâmi banarlı, o adamın çocu, bu ölen adamın çocu. 432 nâiye müdürlü yapmış burda. 433 babasının ismini bilmeyim şimdi. 434 iyi biliyim. 435 ankara'dan geldi, tanıyım onu. 436 geldi, bizi, bi kaç kişi aldı, gittik, babamın kabrini bulursanız dedi, size ne iyilik yabıcâmı bilemem dedi. 437 gezdik gezdik, yok, yazılı bi şey bulamâyoz, taşı var, okuyamâyoz. 438 bulamadık be! 439 burda oldunu biliyo. 440 gömüldünü biliyo eralde. 441 bubasının tam yerini bulamadık, burda adamın yeri. 442 yâ, ne başkanıydı o be? 443 kültür başkanı mıydı? 444 ona benzer bi ismi vardı. 445 ölüm çok iyi biliyodum. 446 onun babacıyı burda yatıyo. 447 banarlı ismini almış. 448 burda dödü için bu çocuk. nihat sâmi, burda u adam, soy ismi kondu, burdaymış. 449 soy ismi bin dokuz otuz sekizden önce filan, otuz dokuzlarda kondu. 450 ben okuldaydım. 451 git dedi babanıza sorun, ne soy adı vericek? 452 bize kaya, karakaya denilen bi yer var osmanlı'dan öte, oraya babamı atmışlar. 453 küçükken atmışlar. 454 üç yaşındayken atmış birisi. 455 kasten atmış. 456 kasıt yapmış. 457 komuş beygirinin üstüne, götürmüş sıptmış atmış. 458 orası da bi kaya çıkarılan bi yer. 459 arabalar geçiyo. 460 tekirdâ'ndan karacakılavuz'a giden, ordan. rastlar birisi diyerekten sıptmış atmış. 461 bubamlar urdan karakaya kalmış. 462 küçükken orada bulundü için, soyadımı alalım dedi babam. 463 karakayalar, esas lâbımız bulgaristan'dan gelme sivriölleri. 464 sivriölu asan çavuş, diyolar dedeme. 465 âsılı bırak dedenin ismini de, karakaya déyelim dedik,

kısaltılmış olarak déyelim dedik: kaya. 466 benim adım zekeriya, soyadım kaya. 467 ölüm osman celal kaya, torunum mēmet kaya, torunum zekeriya kaya. 468 kaya ismi ordan geliyo. 469 sivrölları, bulgaristan'dan gelme lābım. 470 lāp o zaman. 471 haluķōlu mēmet ā...herkezin bi lābı var ordan gelme. 472 bu arada şobekōlları, bi āne ismi. 473 on āne olmuşlar, yirmi āne olmuşlar, bulgaristan'dan gelmişler. 474 git şimdi bulgaristan'da, selvi kazāsının çadırılı mālesinin çadırılıbayırına git, şöbekōllarının korusu diyomuşlar. 475 şimdi dā, söyleyomuşlar bulgaristan'da, şobekōlları'nın ormanı. 476 öle geçiyomuş.

(Anılar)

477 paytona binerdik be! 478 bütün gece paytonlar çalışır. 479 edirne'de var, antalya'da da var. 480 düzce'de, diyarbakır taraflarında da payton geçer. 481 atlan, takır takır takır, kaldırımıldan bölē. 482 şey dedim, on yedinci tümen merkezindeydim. izmit altıncı kōlordu, adabazarı'nda on yedinci tümen. 483 üç sefer giderdim izmit, adabazarı'na, çantayı kōrlar evrā içine, kitlerler, bi anātar var burda, adabazarı'nda, bi tāne de kōlorduda var. 484 orda açar, o kitler, sen ne götürdünü bilmezsin. 485 hiç bilmezsin. 486 gizli ve ivedi diye yazar üstünde. 487 iki tāne kızıl'ın şeklinde, ..., tiren, para yok, aydarpaşa'ya kadar para yok. 488 çok serbes askerlik. 489 yaşadım askerlikte. 490 bugün aynı vasfeyi versinler, yapıcām geliyo, şu ayām, at koşturdum, kırdım ayāmı. 491 at koşturdum, askerde kırdım. 492 kırk yedide. 493 kendi kendime, kendi kafamdan çekiyom. 494 onun ārısını çekiyom dā. 495 şimdi bizi bi satır çektiler, önümüzdeki kura gitti. 496 yirmi dört ayda. 497 kırk ikili deriz onlara, yirmāltı dömlular, yirmi dört ayda. 498 dā öncekileri dā az yapanlar var. 499 otuz dokuz, kırk dört ay, kırk dokuz ay yapan var. 500 dört tāne, beş tāne kura vardı, ben gittim askere. 501 yatmā yer yok. 502 yatıyom şöyle. 503 su dōkmē kalkıyın, adam böyle yapıyo, yatmā yer bırakmıyo. 504 çevirirsin adam, bölē de, gidiyo. 506 otuz altı ay! 507 memnunum

ben. 508 çok memnunum. 509 hiç be, on dokuz yaşında gittim, yirmi üç, yirm_iki yaşında döndüm.

(Geçim)

510 çifçiliklen, bi kaç ayvanım var. 511 buyday ekeris, arpa, ayçiçē ekerim, pancar ekerim, soğan ekerim er sene. 512 otuz dönüm ben sovan ektim oldu. 513 atmış, yetmiş ton sovan çıkardım oldu. 514 pancar on dönüm, yirmi dönüm. 514 şimdi kısıtladılar. 515 şöle bi koto dediler, o kotoya göre iki dönüm pancar ekiyon biliyosun. 516 kaçtan çıkarırsın diyo, yazdırıyo adam. 517 on ton teslim ederim. 518 ne bilirsin, belki yirmi ton çıkar. 519 belki güzel sularım onu. 520 çıkar sekiz ton değara. 521 öle bi şeyler kotalar koydular. 522 şeker sıtoku çokmuş türkiye'de. 523 dā önce biz rusya'dan şeker getiriyomuşuk. 524 bizden önceki arkadaşlā, birbirine, deyodular, sen kelle şekerinle büyüdün, ben toz şekerinne, küp şekerinne büyüyom. 525 eskiden bu ğadan şeker gelirmiş. 526 küsküyle kırarmışlā şekerleri. yuvarlak şeklinde böyle. 527 ondan baklavasına, şeyine de epsine, kelle şeker. 528 dondurulmuş böle. 529 kelle şeker rusya'dan geliyomuş. 530 türkiye çalıştı demek. 531 benim yirmi beş sene ğurup vekillı yaptım, alpulu, adabazarı. 532 banarlı otuz kişi kaldık ğurubunda, bunların şekerlerini, paralarını, avanslarını getirip dādārdım. 533 böyle, āsılı, o zaman yirmi dönüm, on dönüm, on beş dönüm çektim oldu. 534 su motoru var, erşey var. 535 sulardan ğüzel randıman alırdım. 536 küspesini sattımda, çapasının parasını çıkarıyodum. 537 otuz ton küspe ne demek? 538 on beş ton, üç yüz bin. çapacı parası çıkardı. 539 çok iyi bi şey pancar. 540 şimdi sınırladılar. 541 şimdi amerika demiş ki, bizimkilere, sen şeker az ek, yarıya indir onu.

VII

Kaynak Kişi: Ayşe Karadağ

Yaş: 56

Meslek: Ev hanımı

Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Derleme Yeri: Karacakılavuz beldesi

masal (sabreden kışçāz)

1 bi varmış bi yokmuş, eveli evelken develer telalken kediler bēber, orozlar imamken anam eşikteyken babam beşikteyken, ben babamın beşini tingir mungir sallāken anam geşti eşikten, bōbam düştü beşikten, dēken mēken pīnir ekmē yēken eskiden çok eskiden on dört yaşında bi kışcāz vāmiş. 2 yoqsulmuş bu kışçāz. 3 o kadar fuqarāmiş ki evi çitten çibıktanmış. 4 bi anacī bi bōbacī vāmiş kışçāzın. 5 gün olur ekmek bulamazlāmiş aç yatarlāmiş. 6 o kada fakir yāni. 7 bu kış sabā güneş duarkān mektebe gidermiş, ocaya. 8 er sabā, bu kışçāzın peşinde bi kuş geziye. 9 bu kuş ep kışçāzın arkasından “kışçāz kışçāz” diye bāriye. 10 kış bunu duyarmış, seslermiş ama ses etmezmiş. 11 gene bi gün bñle okula giderke kuş bārinca aynı u şekil, anasına demiş gārikin. 12 demiş ki ana bi kuş bana bāriye, kışçāz kışçāz diye. 13 anası da demiş ki u kıza, de bakalım kuşa, ne istiyin be kuş, bñle de bakalım ne deyecek.

14 sabā olmuş, kış almış defterini kitabını dñşmñş yola. 15 bakmış kuş peşinden geliye. 16 demiş dur bakalım gene deyecek mi bana ùle kışçāz kışçāz. 17 bakmış kuş sesleniyi. 18 demiş ne var be kuşçāz, o da onun gibi demiş. 19 kuş dile gelmiş demiş ki, seni kırk gün kırk gece kırk sabā ölü başında tutçaklar, ölüyü, rāmetliyi bekletçekler. 20 kış korkmuş düru gitmiş anasına, ana kuş bana bñle bñle dedi diye sülemiş. 21 kızın anası demiş ki olmaz ùle, ben kızımı ölü bekletmem. 22

seslenmiş kocasına, baĸ aba demiş toparla arabayı, talikayı, talika deriz biz una, at arabası, gidelim burdan. 23 başımıza belā yazmışlar. 24 durmayalım ġarikin buralarda. 25 b0bası almış arabayı, y0kleniyelē çekiliyelē yola. 26 durmadan gitmişler de gitmişler. 27 kaçıyalar yāni. 28 giderke kıs susamış, demiş ana ben susadım. 29 t_orda te 0le bi 0eşme varmış. 30 ama nası 0eşme. 31 na b0le, bu kağa y0ksek duvarlān altında, kağa bi 0eşme. 32 demiş anası git, i0 gel gidelim durmayalım, başımıza ne gelcē ij belli d0l. 33 kız gidiye 0eşmeye. 34 avlu i0indeymiş 0eşme. 35 kız i0eri girerkesine kağanmış kağa kağa kađılā, kağmış i0erde kıs. 36 anası babası beri yandan bu 0te yandan zorlamışlar, kırma denemişler, kırılmayı kağı. 37 nası kağıysa, artıķın kağe kağısı mıdır, saray kağısı mıdır. 38 sonracıma kıs bi baķıye, bi meftā yatıye orda. 39 kağkmış morķmıř. 40 demiş kuşcazın ded0i 0ıķtı. 41 bi g0n bekleye, iki g0n bekleye 00 g0n derkesine olmuş otuz doķuz g0n. 42 baķmıř 0eşmenin beri yanından bi 0ingen kıza ge0iye. 43 demiş kıza, ben 0ok bekledim sen bekle, yoruldu ben. 44 0ingen kıza bekleye, olıye kırkıncı g0n. 45 meftā birden diriliye, kaķıye yerinden. 46 0ingen kıza kağkuye. 47 demiş ki kağkuma, meftā demiş. 48 demiş sen mi bekledin beni? 49 kıza da kağkuya ben bekledim demiş. te bu meftā dirilirke, birden genşleşmiş, g0zelleşmiş, yaķıřıklı olmuş, baķmā doyamassın. 50 g0zleri deniz, sa0ları sıрма, boyu fidan, sesi melāike sesi gibi. 51 kaķıye bu adam yerinden, sorıyu iki kıza da, ben size ne bāřıř alayım, ne vereyim, ben acılā gitcem. 52 s0leyin baķalım. 53 0ingen kıza fistan istemiş, altın istemiş, şunu istemiş bunu istemiş, akşama kaçar istemiş. 54 0b0r kıza sormuş demiş ki sen ne istersin. 55 o da demiş ki bana acılıktan bi sabır taşı al bi de pı0aķ al. 56 kıs bi de demiş ki, bunları almā unutursan gemin 0zġara girsin, batsın. 57 adam acılı bitiriye. 0ingen kıza bāřıřlerini alıye doldurıye gemiye. 58 o kağa 0ok istemiş ki 0ingen, bi gemi dolıye. 59 adam piniye gemiye. 60 tam 0ıķıye gemi limandan, bi 0zġar bi 0zġar gemi dayanmaz. 61 adam atırlamış, demiş ki 0teki kıza bāřıř alcaķtıķ. 62 adam durduriye gemiyi, gidiye alıye. 63 s0na gelmiş d0nm0ř ġarikin memlekete. 64

bāşışini vermiş kışçāzın. adam ordayke demiş bu işte bi iş var. 65 acab neden fistan mistan istemedi de bunları istedi u kış diyesi. 66 nēse, oturmuşlā bu ikisi çeşme başına, kış başlamış ayātını annatmā. 67 o sabır taşı başlamış çatlāmā, kırılmā. 68 kış demiş dur çatlama, ben otuz dokuz gün dayandım sen de dayan. 69 kız annatmış, taş gārikin dayanamamış çatlamış. 70 kış emen pıçā almış eline kendine saplamā kalkmış. 71 çucuk tutmuş kıızı elinden demiş sen benim layımsın, benim için sen bekledin. 72 bu ikisi evlenmişlē sabreden kışçāz ermiş murādına. 73 gökten üç elma düşmüş, biri onlara, biri masalı annatana bi de dinleyene.

VIII

Kaynak Kişi: Fatma Kıray

Yaş: 67

Öğrenim Durumu: Okumamış

Meslek: Ev hanımı

Derleme Yeri: Bıyıkali köyü

(düğün)

1 dün nası olcek. 2 bildin dün işte. 3 evelsi görmek yoktu. 4 görüjütylen olurdu. 5 cucün anası b0bası biyenirse istēdi, kızın b0bası rāzı geldi mi olurdu bu iş. 6 ama şindi birbirlēni buluyalā. 7 evleniyelē. 8 anaya b0baya surma yok. 9 evelsi işte dünürler gelēdi. 10 istēlēdi. 11 ilk peşin kāvelē içilir. 12 bi kere gidilir, bi dā gidilir, bi dā gidilir. bu gidişte kız b0bası olū dēse üzüklē takılır. 13 kız kaynanasıylan kaynatasının elini öpē. 14 sōna, çucuk öpē. 15 nişan kesilē. 16 dūnden önce nişan giydirilir. 17 çizi olur kızın. 18 çizin içinde dantel mantel, ürtüler, masa ürtüleri, çetik, yapā çurap falan. 19 bunnar oluyu işte. 20 kızın çizi duvara çakılır. 21 ā tabi, millet görmē gelir. 22 işte derler, bu kaynanasından, bu anasından, bu ingesinden, üle sayarlar. 23 dūnden önce kına olur. 24 kız ālar. türkü sūlerler, nasıdı be, he, yāmur yār karlı buzlu, kız ālasın nazlı nazlı, būle bi şeydi, unuttuk kayırkın, yaşlandıık. 25 sōna, çocuk, dāmat kına yandıktan sōna kucaklayıveri kızı, tabi yüzü örtülü, elleri kınalı, alıp evin içine kaçırı. 26 millete, kızanlara şeker meker atılır. 27 kızın arkadaşlarına da kına yakılır. 28 sōna dün günü gelir. 29 evel burda pēşembeden başlādı dünler, pazar bitēdi. 30 şimdi üle dīl. 31 nēse, damat alaylan kızın kūne gelir. 32 emen sokmazlā kūye. 33 davuller çaliniye, dāmat arabasının önünde genşler oynuye. 34 bāşiş isterlē dāmat mecbur

vercek. 35 vermedi mi ayıp, olmaz, dñnün bereketi kaçıye o zaman. 36 nēse, gelir dāmat elini öpē kaynatasının, kaynanasının, kıızı arabaya pindirilē. 37 eskiden ata pindirilēdi. 38 bñle beyaz bi ata, beni beyaz bi ata pindirdilē. 39 üstümde gelinlik. 40 nēse erkek tarafına gidilir. 41 dñn olur. taķı olur dñnde. 42 evel yoķlıķtu, bi çirek altına giden oldu. 43 boçā asalādı. 44 erkes sıraylan asādı. 45 bθbası, anası, danası, eltisi, āretlī sıraylan gelirdi asādı. 46 Şimdi de ÷le ya. 47 dāmatlan gelinin üstünden paraları, taķıları alınmaz. 48 bereketi kaçmasın dēye. 49 ÷le olurdu dñnler. 50 sen de evlendēn çārisın bizi artıķın.

GACAL AĞZI

I

Kaynak Kişiler

İrfan Turan: Yaş : 60, Meslek: Çiftçi, Öğrenim Durumu : ilkokul mezunu

Hamdi Hünkar: Yaş : 49 Meslek: Çiftçi, Öğrenim Durumu : lise mezunu

Derleme Yeri : Yağcı köyü

Yağcı köyünde iki ayrı metin derlemesi yaptık. karşılıklı konuşmaların bize dil özelliklerini daha iyi verebileceğini düşündüğümüz için metinleri bu şekilde derledik.

(Köydeki göçmenler)

İTUR: 1 şindi çoğu meselâ, benim babam bugün yaşasaydı, yüz yaşındaydı. 2 hem u, unun anası bulğaristan'dan gelme bizim. 3 burda doğma. 4 ani buranın böle, tāmın etmiyüm dā sonra gelme. 5 elli iki göçmenleri vardı. 6 bunnardan da bizim küye iki āne verildi. 7 unnar terk etti gitti burasını. 8 başka bir şeyiniz, sorcānız şey varsa bildiğimiz kadarıyla...

(Düğünler)

9 vallâ şindi dūnlerimiz bizim görüctü usültylen, şimdi görüctü usülüne döndü. 10 ani bi kıızı istecēn zaman, oğlan ve kız birbirini görüyo. 11 ilk önce unnar oluyo derse oluyo. 12 eskiden, ben şimdi kendim altmış altı yaşındayım. 13 elli atmış sene evelinde, ana baba görüyü...hojbulduk...14 şimdi bu arkadaş köyün kültüründen bi şeyler öğrenmek için gelmiş buraya amdi.

(Tekirdağ ve Yağcı köyü)

3 HÛ: 15...dur beyâ çayları biz sülecēz...16 şimdi ğardeşim bilisün, tekirdā'nın milattan önce iki bin dört yılında kurulduunu söyltyler. 17 hē! çok eski bi yerleşim merkezi. 18 u çeşitli tārīhi evrelerden geçtikten sunra bin üç yüz elli yidide

süleyman paşa'nın rumeli'ye geçmesiyle tekirdā'da nāpıyu, osmanlı topraklarına katılıyu. 19 u günden itibāren burda yerleşim mevcut oluyo. 20 ani türkler u zamandan gelmişler. 21 burası en eski, türklerin tekirdā'nın merkez kıyü olması hasebiyle, en eski yerleşim merkezlēnden birisi işte. 22 tekirdā biliyüstün sonunda bin dokuz yüz yirmi yedi yılında tekirdā adıyla il oluyo, ilk illerden. 23 köyümüzün tārī de, u zamanlara kadar dayanıyo. 24 insanlarımız gacal tābir edilen tek tip insanlar. 25 ē en eski...insanlar burda, en eski yerleşim merkezlerinden birisi. 26 dā evel burda işte bilisin, rumlar varmış. 27 bütün tırakya'da oldū gibi, bütün tarafta oldū gibi burda da varmış. 28 bunların eski bi çiflmiş. 29 sona bu köler toplanıyılar bi kaç defā bu çifli, yācı çiflini...satın alıyular bi kaç defā. 30 fakat tapu almuylar. 31 en son senetlē unların üzerine kesiliyü, bilmem nāpıyü, en son bin dokuz yüz kırk dört yılında yine bu insannar parasını verip satın aldıkları bu çifli, son bin dokuz yüz kırk dört yılında toplanmışlar, deresiyle, merasıyla, her şeyiyle, tarlasıyla bu otuz bin küsür, otuz iki bin dekar yeri satın almışlar. 32 bunun yirmi beş bin dekarına tarla yapmışlar, geri kalanı da mera ve dere olarak kalmış. 33 ani u biliyüsün, bin dokuz yüz kırk dört yılları olması hasebiyle, türkiye'de bi kıtlık, insanlarda baj gösterdi sırada bu insannar takdir edilecek bi şeycik almışlar. 34 bu ermeninin parasını vermişler. 35 bu arāziyi almışlar. 36 köyümüzde de dünya sıtandartlarının üzerinde avrupa sıtandartlarında bi tarım yapılyo. 37 birim alandan en fazla verim alınan köylerden birisi de burası. 38 burada tırakya'da ne yetişirse u burda yetişiyö. 39 erkesin burda bāsi, bāçesi var. 40 şindi köyün en eski ismi, kurtkocaköy oldū söyleniyö. 41 şindi koca kurt mānāsına gelirmiş bu yāni. 42 bi zamannar bunun işte, ilk yerleşim dedik ya, bu insanın uyanık bi insan, kurt insan olduğunu yāni kendisi iri yapılı oldūndan, koca kurt, kurt koca demişler söra yaşlanınca sonunda da. burda yā dirmenleri varmış. 43 girez gibi kullanılan, unu da araştırdımızda, ayçiçeğinin girişi yakın tarihte. 44 en eski tarilerde rabisa

denilen, öle işte, ardalın evcilleştirilmiş bi bitkiden piresler vāsitasıyla yā çıkartılmış karşıda. 45 urdan yācı adını almış.

(Ayçiçeği)

İTUR: 46 bubannem söylerdi bilem. 47 sivastan burayı diyo, ayçiçē sūs olaraktan getirmişler. 48 sūs olaraktan ekiliyomuş bāçeye.

HÜ: 49 ama ayçiçēnin girişi, avrupa'dan geliyü son zamanlarda işte. 50 ordan gelen göçmenler getirüyüler urdan.... kanolanın, rabisanın, polza dendi, aynı ürürün bi çeşidi, bu basit yā dīrmenlerinde çıkarılmış. 51 küyün adı da urdan gelmiş yāni, yācı.

(Köy)

52 urdan, burası biliyüsün, sālıklı bi küyün kuzey rüzğarlarına kapalı olması dā iyi oldü için, işte burası da meyilli oldü için gelmişler, burayı yerleşmişlē. 53 biliyün, yerleşim merkezlerinden birinde ne olması lâzım? 54 su olması lâzım. 55 burda da bir iki tāne su varmış u zamanlar. 56 suyun oldü yeri dā münāsip görmüşler. 57 işte u gündən bu güne kadar gidiyü.burası yüz seksen āne. 58 dokuz yüz on bir nüfusu var. 59 köyümüze bi iki tāne çiftlik var. 60 burda işte kuyucak çiftliği diyüz, sōnadan olmuş eski karacamurat çifti. 61 şimdi karacamurat çiftlinin adını dīştirdiler. 62 şimdi urda can kādeş diyerekten bi şeyler yapıyular. 63 unnar da buraya bālı.

(Çiftlikler)

64 işte biliyüsün osmanlı'da toprak dālımının, işte u asker yetiştiren ani u zamanlar unnara verilmiş. 65 çıkmış efendim, zamanın paşası. 66 paşaymış babaları, gözünün gördü kadar burdan burası senin demiş. 67 unnarın olmuş. 68 iki tāne çiftlik var burda yanyana. 69 unnar da bize bālı. 70 bi zamanlar unnarda on iki bin dekar bi yerleri varmış. 71 bugün kendilerine de bi şey kalmadı. 72 çok

az bi arāzileri qaldı. 73 unnar da tabi zevkisefāya dūştüler. 74 azır dedelerinden kalanı satıp satıp yidiler. 75 Őimdi bizim gibi normal bi çifçi. 76 bizim gibi de olamadılar yāni. 77 çifçilikten de annamıyular. 78 bi Őeyden de annamıyular. 79 t_öyle satıp satıp yiyüler. 80 mirasyedi.

(Hayvancılık)

81 ayvancılık var. 82 köyümüzde altı yüz küsür büyükbaş ayvan, bin üç yüz küçükbaş, koyun, altı yüz küsür keçi, efendim indi bakıcılı var, sekiz on āne. 83 indi bakıcılığı yapıyu sekiz on āne eti için, yılbaşında satıyular. 84 bunnar işte kendileri satmā çalışıyular. 85 toptan gelip veriyüler. 86 verdikleri zaman paralarını alamıyular. 87 ama yılda diyelim ki sekiz on bin indi geliyü kütte. 88 bunnarın da tabi belirli bi süre yediriyeler yim. 89 sōna satın yim alıyular. 90 undan sōra bi tā tabiattan bunnar, qasım ayına qadar, tabiattan geçiniyüler. 91 büyük baş ayvancılık sūt için. 92 sūtlerimiz akşam sābā toplanıyu. 93 burda bi Őoklama yerimiz var. 94 sek'e yaptırdık hemen yanımızda. 95 sālān hayvan akşam sābā yarım sāt içersinde toplanıyu. 96 Őoklama merkezine geliyü. 97 hergün de tankerlerle sek'e gidiyü. 98 sek, Őöyle, tekirdā'nın elli dokuz tāne köyü var. 99 u elli dokuz tāne küyün elli bej tānesi çifçiler birli adı altında birlejtiler. 100 sūtlerini buraya veriyüler. 101 tırakya birlik dā geniş kapsamlı. 102 tırakya birlik, kırk sekiz kōperatifi birleştirmiş. 103 u elli dokuz küyün elli bej tānesi buraya dāyil. 104 dört tānesi ayrıldı. 105 işte bu köylerin on iki on üç tānesinde Őoklama yeri var. 106 öbürlerinde yok. 107 urda Őoklanan sūt biliyüsünüz kırk sekiz sāt kendini muhafaza edermiş artı üç derecede. 108 bizim küyümüzde de Őoklama yeri var. 109 er gün geliyü tanker, alıp gidiyü. 110 unnarın da er ayın onunda para alıyduk. 111 bir ay içerde qalıyu işte. 112 Őimdi sek'in müdürü dıŐmış. 113 u da er ayın yirmi beşinden yirmi beşine dermiş ani. 114 elli bej günde bir sūt (parası) vericekler. 115 burda ilçelerin aldıkları küller var, almadıkları var. 116 işte dedim ya, elli bej küyün birleşimi ile kurulan bu çifçiler birli adı altında var. 117 u

vālinin olur emri ile kurulmuş. 118 unun kontenjandan başkanı, tarım il müdürü; başkan yardımcısı zirāt odası başkanı. 119 bunnar seçimsiz geliyü. 120 dier dört yönetici ve üç denetlemeci milletin seştî mütârların arasından seçilen insanlar olaraktan çifçiler birli teşekkül ediyü. 121 bunnar da şoklama olan yerlerde yüzde dört köylere, toplanan südün yüzde dördünü, er köyün, öbürlerine yüzde üçünü köylere yardım olaraktan geri dönüyü. 122 keçi, koyun sütleri alınmuyü. 123 unnar mandıralara gidiyü. 124 işte yürtaneler....

(Çiftçilik)

125 köyümüz üretken. 126 erkes suvan ekiyü. 127 erkesin bāsı var. 128 ne bileyim erkes bostan eker, karpız kavun çıkarır. 129 tırakya'da ne yetişirse bu küde u yetişir. 130 insanları çalışkandır. 131 karpus, kavun....

İTUR: 132 şimdi geçen sene biraz para etmedi. 133 benim tarlayı ābime verdim. 134 en aşā yirmi, yirmi beş ton tarlada karpuzu ızgaralarda kestik. 135 burda kavun olmuyü.

HÜ: 136 kapukule'nin sānda var iki tāne köy. 137 tamam kemālköy...dā sonra sarayakpınar mı ? 138 ahiköy u ilerde u. 139 eski ahırköy. 140 biliyüm ben oralarını. 141 orda okudum liseyi. 142 sōna tırakya birlik dāvasına falan köylere gittim. 143 sarayakpınar, fenerköy'e, ahiköy'e, eski adı ahırköy. 144 şimdi ahiköy olmuş ya, dā ilerlere. 145 unnarın mütârlarını tanırım çounu.

146 suvan gādeşim dekara bi buçuğ ton ortalama suan oluyü. 147 tüccara veriliyü. 148 bak şu an yukarda lodalar var, köyün üstünde. 149 bi loda işte on ton, yirmi ton kadar suan koyular, saplan sariyolar halen bu zamana kadar. 150 loda dediğimiz şu normal toprağtan. 151 toprā biz tesviye ediyüz, su girmesin déyerek. 152 kenārlarını düzeltiyis. 153 yalnız bu sapla, buğday saplarını, kuş yemi saplarını, kuş yemi de ekiliyü burada, elidenki suvana göre, diyelim ki dört

metre genişliğindeki, on metre uzunluğunda sapı... toprā düzlüsün. 154 sap yayısün üzerine. 155 suvan döküyüsün. 156 bi sıra suvan, bi sıra sap. 157 kat kat böle, undan sonra öle bunu rutübet yapmasın diyerekten, dā üzerine de naylon çekiyüler. 158 naylon yanmasın diyerekten dā biraz sap atıyüler. 159 işte tellendir, bilmem nedir, bi ārlık bağlayıp ta, işte ne_dēyim, austos eylül ayı başında yapılan loda halen duruydu. 160 şu an işçiler var. 161 çalışıyular. 162 para etmiyü. 163 evvel edīdü. 164 şimdi etmiyo. 165 verim düştü. 166 sōna suvan para etmiyü. 167 bugün kaç paraya satmışlar ? 168 yüz altmış bin lira filan heralde suvan.

169 bizde erşey ekilir. 170 suvan ekilmese de insannar bi ümitle yaşıyular. 171 bu çifçinin bi ümīdi var. 172 ümīdi bu sene edicek, bu sene edicek, bu sene, bu sene...173 şindi bi fabrika mal üretir. 174 ürettī malın fiyatını nāpar, her fabrika kendisi belirler. 175 ama çifçi hiçbir malının fiyatını kendi belirleyemiyü. 176 biz de işte bu malımızın fiyatını ne zaman belirlersek, biz de u zaman belki düzlē çıkçāz. 177 suan ekiyüz. suanın fiyatını bi başkaları belirlüyü. 178 buydayın fiyatını bi başkaları belirlüyü. 179 ayçiçēnin fiyatını başkası belirliyo. 180 işte kanola ekiltiyü burda. 181 una başlandı. kanola yā bitkisi. 182 kanolanın eski ismi rabisa, kolza. 183 şimdi kanola diyüler. 184 bunun anavatanı türkiye. 185 kanola zayıf topraklarda güzel verim yapıyo. 186 bunun yüzde ellisi yā ve kanoladan şimdi biyodizel adı altında akaryakıt oluyo. 187 tıraktör yakıtı, bi mazot oluyo. 188 bunun da verimi iki yüz kilodan üç yüz elli kilo arasında attā dört yüz kiloya kadar çıkan yerler var. 189 eni köyün üstünde dünyā kadar kanola tarlası var. 190 verimi yüksek oldūndan çifçiye cāzip geliyo. 191 şimdi ayçiçēnde teşvik bilīsün, bu sene ödencek seksen beş lira, devletin verdī teşvik. 192 kanola da doksan bin lira. 193 işte beş on bin lira dā fazla ama verim dā fazla olduğu için insanlar nāpiyo, kanolayı tercih ediyo. 194 kanolada doksan bin lira teşvik. 195 verimi yüksek. 196 bir de toprai zenginleştiriyö, azot bırakıyo, toprā faydalı. 197 bu

kanola sapları kıyılıyo. 198 gübre oluyo. 199 on üç kilo azotlu gübre kompoze gübre atmış gibi toprağı güçlendiriyö. 200 ama ayçiçe nâbiyo, toprağtan alıyo. 201 unun için bu toprağtan bizden sonra gelicek insannara da lâzım. 202 unun için biz de kanolayı tercih ediyüz. 203 kuş yemi az miktarda. 204 evvel dâ fazla ekiliyüdü kuş yemi. 205 biliyüsünüz cilâ sanâyinde ve kafes kuşlarının yemlenmesinde kullanılıyo. 206 işte bi cila sanâyinde yapılrımış. 207 işte burdan izmir'e gidiyo, bilmem nerelere gidiyo. 208 şindi azaldı ekimi unun da. 209 bi borsası olmadığı için. 220 çifçinin de bu şartlarda durumu iyi dîl. 221 bekledemiyo kuş otunu. 222 iki sene, üç sene bekledenler olurdu. 223 işte şindi nâpıcağ? 224 çifçiye taze para lâzım. 225 unun için fazla ekmiyüler. 226 ekenler var, as.

İTUR: 227 şindi şu çay, çifçinin elinden çıkıyo. 228 hükümet belirliyü. 229 kâveânelere geldî zaman dernek belirliyü. 230 iki yüz elli bin lira. 231 çifçiye gene bi şey yok. 232 bu sefer çifçi kendi malını yüksek fiyattan içiyü. 233 hele gene şu beş altı seneden beri...

HÜ: 234 tarımda girdiler biliyüsünüz, bāzı yıllarda yüzde üç yüzlere varan oranlarda, gübrede yüzde otuz sekiz, ilaçta bi artış oldu. 235 biz unu sattımızda yüzde otuz sekiz, yüzde kırk arasında kaldı. 236 işte bu yüzde üç yüz artışlarda bizim sattımız maldaki girdi fiyatlarında otuz beşlik bi fark. 237 biz buna ayak uyduramadık. 238 erişemedik. faziler de bi ara çok yükseldi. 239 işte bu sefer nâptı çifçi, güç duruma düştü. 250 çifçi icrâlık oldu. 251 tabi bu da bizi üztiyo. 252 neye yāni bunu ağıetmiyüz biz böyle. 253 bugün bi amerika'da būayında yüzde kırk teşvik var. 254 avrupa birli ülkelerinde yüzde kırk dört teşvik var. 255 būdayda bizde yüzde sekiz. 256 esap et, direk destek dîl de, gübrede, ilaçta, bilmem nede yapılan destē yüzde sekiz kabul ediyüler. 257 ē, sen avrupa birli'nin yüzde kırk dört yaptığı teşvikle senin yüzde sekizin arasında, sen nasıl rekâbet

edebileceksin ki yāni? 258 biz de bu türkiye'de iktidarlar diğışse de diğışmeyen bi tarım politikasının izlenmesini istiyüz. 259 kendi malımızın fiyatını kendimizin belirlememiz lâzım. 260 türk çiftçisi, devletini seviyo, insanını seviyo, eğer kim bu tilke kalkıncaaksa, bir yerlere gelcekse bu türk çiftçisi er türlü fedākārlığı yapmā azır. 261 mādem ki biz tarımcılar, tarım kesimiyle uğraşan, bir malı alırkan da satarkan da kadevesini biz öderiz. 262 buğdayı satarız, kadevesini biz öderiz. 263 gülbreyi alırız kadevesini biz öderiz. 264 em alırkan, em satarkan. 265 bunun bir kuralı olması lâzım di mi? 266 bunu ya satan ödemeli ya alan ödemeli. 267 ama tarım kesimi türkiye'de kültürsüz tabakayı teşkil etti için a, bunlar kaldırı diyiler. 268 bunların sesi çıkmas. 269 alırkan da satarkan da kadeveyi biz ödüyüz. 270 bi de diyüler ki, zāten çiftçi vergi vermiyo diyüler. 271 biz bunlara üzülüyüz yāni, böyle sözlere.

İTUR: 272 atatürk'ün sözünden çıkmıyüz. 273 milletin gerçek efendisi köylüdür dedi. efendilimizi bozamıyüz.

HÜ: 274 yunanistan'da, bir iki senedir yunanistan'a gidiyüz. 275 urdaki tarımı ben biliyüm. 276 urda dekar başına bũdayda elli beş milyon teşvik veriyü. 277 bir de artı dünya piyasaları yüz elli dolardan bũdaylarını alıyular. 278 unnarın işi çok iyi. 279 bizim yüz elli dolar deniyü. 280 ben istiyüm ki, geçen sene devlet bũdaya fiyat verdi. 281 eğer kim fiyat vermeseydi, bũday ne olcakti, iki yüs otuz bin lira. 282 ama fiyat verildiği için yüs seksen bin liralara düştü. 283 böylese mādem serbest piyasaysa bizim malımıza devlet fiyat veresin. 284 isteyen istedi gibi satsın. 285 u zaman bāri dengeler dā iyi sālınır.

(Okul)

286 biz de, istiyüz ki çocuklarımız dā bi şeyler öğrensın. 287 onlara bak bilgisayar bulduk. 288 bilgisayarımız var efendim, sididir, bilmem nedir, bi şeyler

aldık. 289 unnar em görsünler, em duysunlar. 290 ağıllarında kalır diyerekten öle bi sisteme geçmē çalışıyuz. 291 köyde şimdi ilkökulu erkez bitirdi. 292 ilkökul mezunu olmayan insannar, bi kaç tane yaşlılar var. 293 kalanı, epsi ilkökulu bitirmiş. 294 üniverste mezunu az miqtarda. 295 bi miqtar lise mezunu ve dengi okul mezunları var. 296 işte bunlar da lise çālarında veya ortaöğretimde çocuklarını dersānelere gönderemedikleri için liseyi bitiren çocuklar, üniversteye giremedi. 297 bir sürü lise mezunu var. 298 epsi işsiz güşstüz. 299 bunlar ne babalarına faydalı olabiliyo, ne kendilerine. 300 tarımı da bilmiyüler. 301 okulda da başarılı olamadılar. 302 üniversteye gidemediler. 303 unlar da işte zavallı zavallı oturuyu işte. 304 biz istiyüz tabi ki...

(Köyden yetişenler ve köye yapılan hizmetler)

305 zamanın başsavcısı nusret demiral, bu köylü. 306 bi kaç tane albayımız var. 307 biri emekli oldu. 308 biri devam ediyü. 309 bir_iki subayımız var. 310 bir_iki mtiyendis var. 311 ama gönül ister ki okuma oranının dā yükselmesini. 312 işte biz de bunun için köyde bi tane kütülpāne açtık. 313 şimdiki binamızda, orda aşā yukarı bin tane kitabımız var. 314 bulduk, dilendik, getirdik. 315 çocuklarımız boş zamanlarında gelsin okusun urda diyüz. köy binasında bāzı konferans gibi seminerler gibi şeyler verdiriyüz. 316 geçen gün deyelim bi arıcılık kursu açıldı. 317 arıcılık var. 318 yirmi beş tane gencimiz geldi, arıcılık kursu gördü. 319 arıcılık diplomalarını akşam unnara dāttık. 320 burda er şey var.

(Düğünler)

321 vallā eski ādetlerimiz bizim devam ediyö. 322 şimdi dūnler genelde afta sonlarında olur. 323 arman sonu, çiççi māsülünü kaldırır. 324 işte bunun gelirinden cocūnu evlendirir, kızını evlendirir. 325 bi şeyler yapar yapar. 326 yannız ādetlerimiz devam ediyö. 327 afta sonları olması asebiyle diyelim cumartesi günü ikindiden sonra genelde erkek tarafı, oğlan tarafı, köyün epsine yemek verir. 328 u akşam kına dediğimiz bi eğlence olur. 329 ertesi günü, alay

olur. 330 kız alınır. 331 gençler iylenir, bilmem ne yapar. 332 hā bi de şimdi yakında başladı. 333 biz de lükse de biraz özenmē başladık. 334 ertesi akşam da bir de son gece salon tutuluyo şeyirde. 335 tekrar salona gidiliyo. 336 bizim burda salonumuz da var. 337 dört yüz metre kare ini yaptık unu da gelsinner, burda yapsınlar. 338 fakirlerden biz para da almaycāz, bi şeycik talep etmiyüz. 339 eter ki bi masraftan kurtulsunlar. 340 mübārek insanlar gelmiyü. 341 borç yapıyo.

(Yörenin tarihi kişilikleri)

342 zamanlan burda, dedik ya eski bi yerleşim merkezi, bi çelebi ā burda yaşarmış. 343 ē bu adam bāyā bi zenginmiş. 344 biliyüsünüz dā edime'lere kadar nāmı yürülmüş. 345 ayır, cumūriyetten evvel, osmanlı zamanında. 346 attā bu adam burda çok güçlenmiş, māsenleri varmış, bilmem neleri varmış bunun burda.

İTUR: 347 yāni burdan bulgar gemilerine ateş ettini söylerler.

HÜ: 348 karamēmetler, unnar dā sonra. 349 çelebi ālar dā evvel. 350 bu adam şeyi yapan, davutpaşa kışlasını onarmış. 351 rāmi kışlasını bu adam tamirini ep o yapmış. 352 undan sonra esterğon kalesini dāyi tāmirini yapti söyleniyü. 353 işte kendisi zamanın pādişānāgüçlüymüş. 354 kendisini afetsin diyerekten, tāmirātını u adam yapmış. 355 undan sonra işte tārihi eser uçmuş gitmiş. 356 işte o māsenler urdan olmuş.

357 zamanla köyün en zenginiymiş bunlar. 358 çok ta insanlar unda çalışmış. 359 ama iyilikleri olmuş, kötli yönleri de olmuş bunların. 360 inasları bāzi zamanlar ezmişler, bāzılarına iyilik te yapmışlar. 361 soy isimleri de bu köyün ismini almışlar. 362 "yācılı" soy isimleri. 363 āmet yācılı...kitap yazmışlar.

(Göç ve okullar)

İTUR: 365 şimdi ben burdaykan bizim köyümüz yüzelli āne. 366 dier köyler küçüldü. 367 bizim köyümüz aksine yüz seksen oldu.

HÜ: 368 burdan göç yok. 369 köylümüz alinden memnun. kalıyo burda. çocunu evlendiriyö, ayırıyo. 370 merkeze yakın olması asebiyle, vayatta toprakların biraz dā verimli olması dolayısıyla erkez burda kalıyo. 371 gidenler as. 372 gidenler var da, diğör köylerdeki gibi dīl. 373 öbür köylerde taşıma sistemine geçildi. 374 ha, okul pıroblemi oldu unlarda. 375 u insanlar çocuklarını, okuması için babalarını yaut ta, dedeler gitti, torunlarının yanına. 376 köylerde bi azalma oldu. 377 işte burda okulun devam etmesi dolayısıyla burda göç biraz dā as. 378 biliysünüz bütün okullar arābeye döntüyü. 379 bugün okulları tāmır ettirmē kalk, türkiye'nin bütçesi yetmez buna. 380 bunnar devlet politikası bi şey diyemeycem, bu okulları gördükçe üzültiyüm. 381 okullar bakımsız oldu. 382 camları kırıldı, kapıları kırıldı, boyasız kaldı. 383 çatılar çökmüş. 384 yazık, günā. 385 bunlar da bi millī servet. 386 ebā oldu gitti. 387 ama bunlar bi türlü dērlendirilirdi. 388 bi şeyler olurdu. 389 hā, biz sāhip çıktık ama öbürleri sāhip çıkmadı. 390 bu okullar arābeye döndü. 391 bizim şimdi köy binamız var, üç yüz metre kare, üç katlı. 392 okulumuz var. ne bileyim ben gençlerimize spor, top sāsımız var. 393 unlar da bayramlarda turnuvalar düzenliyoruz. 394 bu turnuvalarda çevre köylerden dāvet ediyüz. 395 burdaki amaç gençlerin birbirini tanması, kaynaşması, arkadaş olmaları.

(Diğör köylerle geçim)

396 biz herkezlen iyiyiz. 397 bütün köylerle anlaşıyuz. 398 bütün köylerlen, komşu köylerlen aramız iyi. 399 kimseyle bi pıroblemimiz yok. 400 işte burda kanola ekiliyü, burda başladı. 401 burdan yayıldı. 402 bugün diyelim ki, bayā bi alanda, attā gelibolu'ya kadar kanola tümları geldi ep dışardan, dātımını da ep biz yaptık. 403 gelibolusu, ep çevre köyler tümları geldiler burdan aldılar.

(Ziraat mühendisleri)

HÜ: 404 şimdi tarım il müdürlükleri dâ aktif olması lâzım. 405 diyüs ki bir sürü insan çalışıyuru. 406 unnar masa başında oturcāna, avrupa, avrupa birli̇ diyüz, biz de girelim oraya, ama avrupa birli̇'nde bir müendis yugoslavya'da gittik gördük urda, en azından dört sene beş sene masada oturamıyuru. 407 tarlada bizat. 408 e beş sene sona, öğleye kadar tarlada, arāzide; öğleden sonra meselā büroda oturuyuru. 409 bizde okulu bitiren emen masanın başına oturcak, az çalışcak, çok para alcak. 410 böyle ülke kalkınmas. 411 bir ollanda'da bi düşün, ollanda'da iki yüz bin tane çifçi varmış. 412 türkiye'de iki yüz bin tane teknik eleman tarımda, zirāt müendisi, veteriner ve ormancı olmak üzere iki yüz bin. 413 ani ollanda'nın çifçisi ğadar bizde tarımda il müdürlüklerinde çalışan insanlar var. 414 ama u güneş görmez ollanda, ayvancılıkta dört buçuk milyon ayvanları varmış. 415 on bir milyon ton süt üretirlermiş. 416 bizde on milyon ayvan oldūnu söylütyler. 417 on milyon ton süt üretilmesi lâzım. 418 ani unnarın dört buçuk milyonlan on bir milyon ton, biz on milyonlan on milyon süt üretyiz. 419 unnarın verimleri bizden çok yüksek. 420 bizim de çifçimiz gözünne görse, gidip yerinde bāzı şeyleri görse, yenilikleri, yeniliklere çok çabuk adapte olabiliyü. 421 bizim çifçimiz. 422 ama ollanda'da nābarmış, işte efendim, kendi küpelemesini, tümlamasını, bilmem nesini, bizim çifçimiz neden yapmasın? 423 bizim çifçimiz de yapar.

İTUR: 424 şimdi bizde bi müendis vardı. 425 yüksek zirāt müendisi, müdür. 426 çok iyi bi adamdı. 427 afyonluydu kendisi. 428 unlan böyle şeyde, dedim ki, müdür bey dedim, ben bi yetkili olsam dedim, sizi camlı masada oturtmam dedim. 429 neden dedi? 430 şimdi sen yüksek zirāt müendisisin. 431 ben ilköğul mezunuyum. 432 ben sana şimdi kıranfilin nerde oldūnu, nasıl yetiştini, söylesem dedim, bilemezsin. 433 yardımcıın da dedim alkalı zirāt okulu'ndan mezin. 434 şeyi sorsam dedim, cevizin ne renk çiçek açtını, u da unu bilmez dedim. 435 şimdi ben sana bi şey söyleyem mi dedi. 436 amerika'daki, ben amerika'ya gittim

dedi, amerika'daki şeyler dedi, senin konuştuğun sisteme uygun dedi. 437 ben dedi, buydeycilik üzerine mi okuyum dedi, amerika'daki yetişen bi müendis, tarlada yetişiyü. 438 buydey ekiyü, buydeye ilacını, gübresini nasıl verecekse nasıl şedecekse bu vaziyette çalışıyü dedi ve köyler veriyler dedi, er müendise, iki, üç, dört köy veriyü dedi. 439 bu müendislerin içinde köylerde kim dā fazla ürün alırsa ona pirim ödeniyü dedi. 440 işte bizde kendi de kabul etti yāni, bizde müendis oldu mu dedi, emen bi camlı masa veriyü dedi, bizim zirāte hiç bi faydamız yok dedi, hij dedi. 441 biz dedi, kitapta okuyuz dedi, çoğunu tanımayız dedi. 442 imran bizim meselā, teknik zirāt müdürlünde şöfördü. 443 köylünün birisi meselā gelmiş almış teknisyenlerden, budeyde astalık var dēye. 444 götürüyü, yulafın içinden geçiyüz diyü, bak diyü, şetmiş böle, gömgök olmuş diyü, yulafın rengi ayırdır ya, yeşerdi zaman, annarım demiş bak çiçiyi, nasıl buyday yetiştiriyü. 445 adı be sen de demiş köylü, kendi şeyince, bu yulaf demiş be, ne buydeyi, sen demiş boşuna götürüyüm demiş ben seni ... ani teknisyenler şu an dā fazla bu şeye vermiş, tanıyamıyü. 446 esap et şimdi.

(Hayvancılık)

HÜ: 447 ayvanlarımız genelde ithal ve kırma dedimiz oşteyin tipi dedimiz ayvanlar. 449 epsi küpeli. 450 işte nüfuz kādı dediklerimiz, epsinin var. 451 burda tek küpe oldu bi zamanlar. 452 küpeler bozuk çıktı, epsi kırıldı. 453 şindi iyi sene iki bin üç yılında, çift yapçaklar. 454 yeni yaptıklarımı er iki kulāna da ayvanlara vuruyular. 455 iyi bi sālıklı...ayvanlar...yok. 456 allā şükür bizde hiç bi şey yok. 457 ayvanlarımız iyi verimleri normal. 458 devlette sā olsun. 459 şap aşısını düzenli bi şekilde yapıyü. 460 ayvanlarımız iyi yāni. 461 ama gönül isterdi ki dā iyi olsun. 462 on beş kilo alcāmıza yirmi beş kilo, otuz kilo, geçtikten sonra onun da problemleri başlıyü, verimi çoaldıkça. 463 e biz de hiç olmadık, yirmi beş kilo, hiç olmadık yirmi kilo süt almak bizim de edefimiz. 464 ha_şte biz de bunun için ital aşıları ayvanlara yaptırıyüz. 465 kendi buğamız da çok güzel. 466 annesi amerikan tipi oşteyin. 467 damızlığımız da var. 468 çok güzel buğamız. 469

annesi otuz beş kilo süt yapıyı, pedigresi belli buğalarımız var. 470 unları kullanan da var. 471 işte damızlık diyi olsun diyerekten ital aşları kullanan komşular da var. 472 tek bi buğa var ama çok güzel. 473 annesi babası belli. 474 seceresi belli. 475 çok güzel buğamız var. 476 biz dā iyi olsun diyerekten bāzi şindi bizim düşüncemiz ameriķan oşteynlerini dā iyi gibi geliyü bize. 477 ameriķan tipi de var, alman tipi de var. 478 yerli inek yok denecek kadar az. 479 süttü de az, eti de az. 480 ayvan bakımları da fena değil yāni. 481 dün ben devlet üretme çiflīndeydim, ordaki ayvanlara baķtım. 482 bizim ayvanlar unlardan řu an dā iyi. 483 keyifleri de iyi. 484 tabi onlar düzgün bi şey söylenmedi bize ama görünümleri, fiziki yapıları unlardan dā iyi gibi geldi bana. 485 ama istiyüz şindi, bu kara keçiler kalksın. 486 yerine, unlar biraz zararlı, sanem dediğimiz isveç keçileri var. 487 unlardan gelsin istiyüz. 488 onların süt verimleri dā yüksek. 489 yerli keçilerden iyi. kurbanlık satışı oluyu. 490 burda, merkez küy olması asebiyle, şeyirde oturanlar çoęu geliyo, kurbanlıklarını burdan alıyo, ama koç olsun ama büyükbaş hayvan olsun. 491 ē bizim türk hava kurumu'na yüz kūsür küçükbaş hayvan, on beş on altı büyük baş ayvan derisi teslim ettik.

(Okuduğu okullar)

492 ben imam atip mezunuyum. 493 ilk orta kısmını tekirdā'nda, nihat erim hükümeti zamanında orta kısmı kapanınca, liseyi edirne'de gittim. 494 edirne lisesinin, edirne imam atip lisesi'nin ilk mezunlarındanım. 495 osmanlı köyünü iyi bilirim. 496 orda tanıdık çok, arkadaşlar var bizim de. 497 iki tane ocamız vardı orda. 498 ani sā olsunlar bize çok ilgilendiler edirne'de. 499 ēr u ocalarım olmasaydı belki de biz duramacaķtık. 500 çünkü biz burdan on yedi arkadaş gittik, üç arkadaş ordan ancak mezun olabildik. 501 u ocalarımızdan allā onlardan rāzı olsun. 502 ani bizimle çok ilgilendiler. 503 unlar olmasaydı belki de liseyi dāyi bitiremecektik. 504 sonra iki defā girdim üniverste imtānlarına. 505 bi seferinde zirāt fakültesini, bi seferinde edebiyat fakültesini kazandım. 506 annemin babamın yaşlı olması nedeniyle ve tek çocuktum. 507 üniversteyi

bitirememenin halen dā ezikliğini hissediyim. her gün kahroluyum. 508 keşkeler olsun bitirseydin, çünkü biz de sınıfta bizden çok dā aşada olan arkadaşlar üniversite bitirdiler. 509 ben unları gördüğüm zaman em üzülüyüm, em seviniyorum. 510 ama istiyorum ki bu ülkede insanlar birbirini sevsin, kardeş olsunlar, yapılmacak hiç bi şeycik yok, dışarda bir iki defâ yurt dışına çıktım. 511 urdaki güzellikleri, iyi yanlarını üzülüm bizde de niçin olmasın? 512 ama işte türkiye'nin durumu bu. biz bu ülkemizin dā iyi olmasını, insanların refâ kavuşmasını istiyüz. 513 er bu ülkede er doğan çocuk borçlu dücaksa, er ölen borçlu ölcekse bu bize üzüntü veriyö. 514 biz bir sene, iki sene, er neyse, bütün gelirimizi devlete vermē rāzıyız. 515 yeter ki bu ülke düzelsin. 516 bu borçları dış borçları ödeyelim. 517 biz de artık başımız dik gezelim.

(Muhtar olarak yaptıkları)

518 ayvanlarım var. 519 yirmi küsür ayvanım var. 520 onları güdüyüm, bakıyüm, ayvanların işini bitiriyüm. 521 üğlenlik otlarını azırlıyüm. 522 buraya gelip banyomu yapıp temizliğimi yapıp çıkıyüm köy içine. 523 işte bi aksaklık, bi şey var mı diyerekten aftada bir iki defâ köy soğaklarını da geziyüm. 524 undan sonra işime, neyse o gün yapılcağ işimi takib ediyüm. 525 zaman geliyo, uyku yetmiyo, masa üzerlerine başımı dayayıp uyuduğum oluyo.

II

Kaynak Kişi:

İbrahim Nogaylar: Yaş: 65 Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu, Meslek: kamyoncu),

Fevzi Katırcı: Yaş: 55 Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu, Meslek: işçi emeklisi),

Selami Bozkurt Yaş : 63 Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu, Meslek: kamyoncu)

Derleme Yeri : Yağcı köyü

konuşmalar esnasında adını alamadığımız orta yaşlı bir köylüyle de konuştuk. onun konuşmalarını “*” işaretiyle belirteceğiz.

derlenen metin yukarıda adı verilmiş üç kişi arasındaki karşılıklı konuşmaya dayanmaktadır. karşılıklı konuşmalarda Kaynak Kişilerin ad ve soyadlarının ilk harfleri kısaltma olarak kullanılacaktır.

1 tabi, çiftçilik, hayvancılık. 2 bûday, ayçiçē, karpuz var, kavun var, sovan var. 3 iki üç seneden beri kanola devam ediyi. 4 yā için ekiyüler onu. 5 o yeni başladı. 6 tam çiftçilik küyü yāni. 7 pek üle sanāyi işine pek giden de yok yāni. 8 tekirdā yakın olduğu için pek sarķıntı olmadı. 9 epsi köyde kaldı yāni. 10 genşlik te köyde. 11 uzak köylerden tekirdā’na giden oldu çok. 12 çoğunlukla burda yāni. 13 bizde bir veya iki āne tekirdā’nda. 14 kışın gidiyü, yazın geliyü gene. 15 kayı ekseri tekirdā’na sarķtı u. burası gitmedi. 16 yakında oldüna gitmedi. 17 bi alışkanlık ta var. 18 çocünü okutuyu orda mecbur oturuyu tekirdā’nda. 19 yoksa başka türlü gitmez.

20 yalnız çok evvel, biz bilmüyük, belki babamlar bilebilir, yeddi āne oldūnu söyliyeler ama çok evel. 21 köyün adı, bi yā fabrikası varmış, karşı kavaklar var şurda. 22 burda bi yāne varmış, çok eskiden. 23 burası kurtkoca köyümüş. 24 u yānenin sebebine yācı ismini alıyū. 25 ne zamansa bilemiyüm, tārini mārini bilemiyüm de ilk ismi kurtkocaköy. 26 çok evel dönmüş yācı'ya. 27 te_u dediğim fabrika, yāne gibi bi şey varmış, urdan u ismi alıyū. 28 otuzlarda mı, yirmilerde mi artık bilemiyüm. 29 yācı ismini urdan alıyū yāni.

30 özel ādetleri... 31 yav şimdi nasıl olcek işte, ne bileyim eskiden gelme olarak davullan, zurnaylan. 32 traktöre bindirilir gelin. 33 yaut taksiye bindirilir, alay olabilir.

(İşi)

34 ben kamyonculuk yaptım, yirmi, yirmi beş sene. 35 şimdi çok eskiyi bilemecēz, tarihi eserleri ama...dā ĩtiyarlar var yukarki kāvede. 36 onlar belki dā iyi bilirlen, bilemem yāni. 37 tekirdā'na z^aten on-on iki kilometre. 38 mūtari denk getireydin, mūtari dā okumuştur, ama köyün tārini dā iyi bilebilir ama...mūtari orda be te!

39 *yā bi şeyde tat kalmadı beyā. 40 suvancılık desen bugün suvan zarar yāni. 41 mazot desen bugün...acep bu mazotu koyabilcen mi? 42 onun esabını yapıyın. 43 meselā ayçiçē öle. 44 meselā bi çuval tüm olmuş yüz kırk beş milyon.

İN: 45 ha, burda çorlucu var. 46 dışāda fazla yok. 47 bizim dışāda yüzde beş veya yüzde onu geçmez. 48 ha burda tekirdā'da çocuklar var. 49 gidiyiler, akşamnanı geliyiler.

(Tahsil)

50 *bizim çocuklar pek okumayı. 51 on kişi içinde bi tane çıkar. 52 tō dediğim arkadaş okudu. 53 benim görüşüm biraz da ilgisizlikten. 54 yāni çocukları pek ilgilenmez.

İN: 55 yā, çocuk tā ilköğulda okuyamayı dürtis ki. 56 burda okula sabah sāt dokuzda giriye, akşam üçte çıkıy. 57 ē nerde, bi şey göstermēyiler ki, ondan okuyamıyılar. 58 doktor on günde bir gelirdi, şimdi gelmēyi.

(Çevre köyler)

59 *bize bu yenilerden bile hij gelmedi. 60 şeyde var u bayā , banarlı var, osmanlı var, karacakılavuz var. 61 unnar sonradan gelme. 62 osmanlı'nın yarısı yerli, yarısı mācur. 63 te_o bıyıkali vardır mācır. 64 ilerde banarlı, karacakılavuz. ...yerlilere ğacal, gelmeye mācır. 65 solda var bıyıkali, mācır köyü. 66 unu geçince mesele sā tarafta, iki kilometre yaut üç kilo metre unun yolu var, osmanlı var. 67 demirli var, solda gene gidiyin, banarlı var. 68 urtaca , köyün içine uğruyu otobüsler giderken. 69 u da yerli. 70 üç māle var urda, üçünü de şēdersin. 71 bi de şeye ūrarsın, ortaca'ya.

İN: 72 undan sonra ğarşı tarafında simenli var, o da yerli. 73 şurda arka tarafta nusrathı var, yerli köyü.

...

baraşlar var ötede. z^aten aşāları biraz zayıf kalıy, yukarları. tabi iyi tabi, baraş lāzım. 74 şindi bizim burası tepe biras. 75 havadan yāni, yakmaz māsülti. 76 bizim yazın gel buraya serinde duramazsın. 77 yalnız kışın biraz sūk.

(Tarım)

78 *şindi meselâ, tâlanın tapulu olarak az. 79 çalıştığın yer meselâ, ben çalışıyım yüz dekar yer.

İN: 80 şindi bizim ortalaması yüzde beş kişinin elinde büyük arâzi var. 81 belki de beş yüz altı yüz dekar. 82 undan sonra yüz dekar, hiş arâzisi olmayan da var.

83 * ayvancılık yapıyu meselâ. 84 çocü yüzde beş, dışarı gidiyü, orda fabrikaya gidiyü. 85 kendi çalışıyu.

86 *şindi avrupa'ya uycâz deyler yâ, mecbur, ě, benim gibi meselâ çiftçiler aynı u şekil, mecbur avrupa'ya uycan, üle uycan yâni. 87 mâkkağ yâni. 88 adamlar satmıyu, depo yaptı. 89 bizim borcumuz var, armanda vereceksin, ...buyday. 90 sonra tüccarın eline düşersen tüccar bildiği gibi alıyı. 91 bizim çiftçilik seksene kadandı. 92 seksenden sonra, üç devre inkılap...93 inkılaptan sonra, seksen üçten sonra, sebebi, siyâsetin sebebi. politika. 94 siyâset yaptı. 95 vallâ sonunda karşılığı çıkısa bilmem. 96 şimdilik yok. ama karşılıksız da olmaz gibi...

97 yim pâli. esap ediyüz, dört yüz liradan yaptılar südü. 98 elimize geçen para üç yüz seksen lira. 99 ě, on beş gün içinde kalıyu, süt parası vercêdiler. 100 er ayın yirmi beşine attılar. 101 kendin tarlaya arpa ekip şêdersen bi parça yulaf mulaf, o zaman karlı oluyusun, yim çuvalı alsan da az alıyusun.

102 yetmiş kilo kadar süt veriyi. 103 yirmi beş veriyi, ötekisi yirmi veriyi, öteki otuz beş veriyi. 104 bizde pek yerli yok. 105 ekseri kırma. 106 beş altı kilo süt aldın mı nâbıcan yerliyi. 107 etten de düşük oluyu. 108 bizim epsi şeyli, küpe yaptılar. 109 kimlikli, pantrollü. 110 hiç duymadım bizim burda, ayvan astalıyu. 111 astalandı mı, çarıyız geliyi paytar.

FK: 112 dışardan hükümet ayvan getirmeyi ki, gelmeyi. 113 evvelden kart ayvanları aldı. 114 amerika'dan geldi, kırk gün gemilen. 115 kırk günde geldi gemilen. 116 bi tanesi fayda etmedi. 117 epsi geberdi. 118 kırk gün gelmiş gemiylen amerika'dan. 119 ...yünü de para yapmayı.

120 *senin annaycân erkesin adamı var. 121 insan kârı da oluydu. 122 artık pek bulunmuydu çoban. 123 e tâbi adama da para vercen ama...olmayan kendi çocuyla yapıyı, u bi ekmek bırakıyı ona.

İN: 124 âletler var. 125 bizim burası yüz seksen âne. 126 yüz elli tâne traktör vardır eralde. 127 yedi sekiz tâne biçerdöver yetiydi. 128 yirmi gün içersinde bitiriyüler en geç. 129 şartlar âr. 130 devlet bakalım, gâstelere bakarsan mazot şediyo çifçiye ama nasıl vercek bilemiyüm şimdi... 131 düşürdü ya yetmiş lira düşürdü. 132 nasıl dâdar? 133 bilemiyüm şimdi. 134 ekilen âraziye göre mi dâdıcağ? 135 bi şeyler yabıcağ.

FK: 136 yalı tümlar başladı. 137 mazot kıredisi veriyi, çapa parası veriyi. 138 mazot kıredisi veriyi. 139 başladı vermē

140 * veriyi veriyi ama alıyız alıyız ödeyemiyiz. 141 fâizinle veriyi.

FK: 142 çapa parasını kendinden veriyi, altı ay beklēye, dokuzuncu aya kadar.

(Ziraat Bahçesi)

İN: 143 o memur, emekli, bācılıktan zirāt bāçesinden.

FK: 144 ep zararlan kapāyız. iki bin dönüm ârazisi var bā üzerine. 145 yetmiş beş senelik müessese. 146 devlet zarar eden yerleri tağ kapāyı. 147 kapāyı. 148 zarar eden kuruluşları, özelleştiriyi. 149 çoğu zarar etmeyi ki.

SB: 150 neresi zarar etmēyi be!

FK: 151 dūn ordaydım. 152 burda yetiřtiryiz be. 153 ben ne dēyim bu ne dēyi beyav. 154 yetmiř beř sene olmuř. 155 devlet zarar eden kuruluřları kapāyı, özelleřtiryi. yetmiř beř senelik müessese o. 156 te duruyu ayakta orda, git duruyu. 157 ne kapandı?

SB: 158 ē, ne kaldı zirāt'ta? 159 iki tāne muşmula fidanı kalmış orda. 160 muşmula satıyusunuz orda.

FK: 161 git allā allā!

SB: 162 sat orda iki kilo muşmula kapıda

FK: 163 muşmulalar nerde? 164 muşmula yok orda, baķsana işine sen.

SB: 165 bunlar zāten řetmē, bilmiyler, tüzümü tařıyılar evlere, bir sūrtli iřçi orda.

FK: 166 taşıyız, paramızı alıyız be.

SB: 167 ē, parayı alıyi.

FK: 168 bedāva mı alcan? 169 orası özel şirket dīl, resmi dāre orası. 170 bastırıyım paramı, alıyım.

SB: 171 bekçi de sizden, memur da sizden, müdür de sizden. 172 epsi orda. 173 siz batırdınız orayı. 174 sarımsaklı çifli'ne arpa götürtyüdüüm. 175 baķ seymen'de var, kamyonunda. 176 üç tane kantarcıydı vallāyi billāyi.

FK: 177 sarmısaklı çifli'ni annādıy. 178 muratlı, burgaz'da, onu annādıy.

SB: 179 bak adam ne dedi? 180 orda bi kürt vardı, kürttü kantarcı. 181 emekliye ayrılcakmış. 182 iki tâne dā memur almışlar, kantarcı. 183 akıllı bi kürtmüş. 184 bu memleketin aynı u şekil çökçek demiş. 185 çöktü dedi. 186 şuraya bak, iki te kantarcı aldılar burayı dedi. 187 üretçekmişim. 188 nāpçan dedi iki tâne kantarcıyı, ne var burda dedi be!

İN: 189 üle beyā, üle ,esabını yap.

SB: 190 insan zirātçi olur ama bi tane tüm yetiştiri. 191 bunlarda yetiştirme yok. 192 ektiler iki tâne ağaç, muşmula .

FK: 193 tümü nāpçan, bizim orası, görevi dī ki!

SB: 194 zirātçiyim dedin ya!

FK: 195 bizim orası bācılık üzerine kurulu. 196 bācılık. bācılık...şarap... 197 üzümünden dā iyi şarap olur. 198 şarap fabrikası doal gaz alıy şimdi, zirāt ta aldı, şeyden uzal'in altından veriiler. 199 doal gaz alıy sarapāne. 200 ...gidiyi toprak atmā. 201 yol üstünde temizlenen toprakları. 202 zirāt aldı. 203 şimdi de şarapāneye veriiler.

SB: 204 şeftāli almā gittik. 205 yamuğ yumuğ, lekeli lekeli u şeftāliler. 206 çıkarmışlar...207 yatırmışlar āçların gölgesinde. 208 kireş koyular pus içinde.

FK: 209 ilaç makinesi arkamdan kırtulmāyı. 210 tam altı ay gidiyüm bāda motorlan. 211 bin dönüm bā. 212 altı ay ilaç makinası arkamdan kırtulmāyı be. 213 otuz tene ilaç atıyız.... 214 şarapları şeye satıyız, katerina'lara satıyız. 215

tüm bālar, şarapāneye satıyız. ... 216 özelleşçek şarapāne, aziranda, çok talep varmış, dij devletlerden. 217 şimdi aziran ayında özelleşiyi. 218 özelleşiyi şarapāne. 219 şarkū'nde var şarapāne.

İN: 220 bālar çoktan var, yetmiş beş sene. 221 benim çocuklūmda vardı, rumlardan kalma bālar.

(Türkçe)

222 dilimiz öle kaba türkçe deriz ya. 223 anadolu'ya nazaran normal yāni. 224 ani, konuştu anlaşılır, konuşçān anlaşılır. 225 bizim dilimiz bu. 226 şimdi anadolu'da meselā kürtlerin bi ayrı dili oluyu bilmem. 227 türkçe'yi parçalıyular yāni.

(Fabrika)

FK: 228 oluyu. 229 irācāt ediyi. 230 şarap fabrikası, fransa'ya, dört beş devlete irāç ediyi. 231 gemi yanaşıyı, iskelesi var, dökme. 232 şişeli olanları gene kamyonlar taşıyı. 233 yüz dört çeşit üzüm var. 234 tabelaları var bāda. 235 üzerinde ğavurca yazıyı. 236 bāda, orda er kütūn tabelası var. 237 tabelaları var, ğavurca yazıyı isimleri. 238 zirāt müendisi var orda, üseyin bey. 239 ben bilmēyem. 240 ben traktörcüyüm orda. 241 ilgilenmedim hij. 242 bāları sürdüm, ilaş atıdım. 243 bān ömrü kırk sene. 244 kırk sene çektikten sonra köklediler onları bize. 245 tek ğuruplan yakıyız 246 onları kaloriferde. 247 undan sonra tekrar yeni ekiyü yerine. 248 yok beyā, çibık beyā, köklü, köklendiriz. 249 kırk sene bān ömrü var. 250 kökü yabani işte, kalem, ekiyüz toprā, aşı yapıyız onā, makinalarla ingiliz aşısı yapıyız, makinalāla.

SB: 251 pālı şeyler ekçek devlet, meselā kenevir ekçek.

İN: 252 rapisa, lapiska, yā için beya, yā. kanola yāni. 253 biz rabisa deriz. 254 sarı çiçek açar u. 255 margarin... yimē.

FK: 256 ūz dört çeşit ūzüm var. 257 kaştan verdini bizim zirāt müendisi ūseyin bey biliyi. 258 ben ilgilenmedime, onun için ben traktörle görev yaptım orda yirmi beş sene. 259 ūseyin beye gitçen, pazartesi günü. 260 resmi dāre, kapalı orası. 261 ēr şētmek istersen bir bir annadır. 262 zirāt müendisi, gitçen dāreye. 263 ayvancılık ben yapmāyım, kardeşim yapāyı.

(Kamyonculuk)

İN: 264 edime koperatifinde durdu mu deden? 265 gitmişlimiz vardır. 266 bizim şey var, iskele dedimiz, denizden gelen malı taşırdık. 267 liman işleri yaptık. 268 epsi trakya'nın gübresi bizden çıkar.

SB: 269 ben türkiye'nin er yerini gezdim. 270 beş altı vilayet ariç. 271 er yeri gezdim.

İN: 272 benim birāder vardı, unlan berāberdik. 273 ben ekseri gitmezdim.

SB: 274 ben türkiye'nin er yerini gezdim. 275 bizim trakya insanı avrupalıyız deye tūvünüyüz. 276 trakya'da ne insanlık var ne avrupalılık. 277 insanlık anadolu'da. 278 ben türkiye'nin er yerini gezdim. 279 marmara, bizim trakya işe yaramaz. 280 marmara bölgesi işe yaramaz. 281 ben kaç kere yollarda gece kaldım argadaş, şurda yol bizim burda. 282 bi yabancı ğalsın, hiç bi pāçacı, hiçbir usta gelip kalkıp yapmaz. 283 sana veresi bi şey de vermez. 284 ben erzurum'a yā götürdüm. 285 aşkale'yi geçince baskıyı dāttım. 286 sonra ğazāneye çektim arabamı. 287 ğazāneci bi telefon etti, usta da gedi, pāçacı da geldi. 288 cebimde bi ğuruş para yok. 289 erzurum'a yā götürdüm. 290 ordan elli kilometre

erzurum, aşkale'den. 291 adamlā geldi, hiş para sorun dīl. 292 yüzüme bile bakmadı, esap numarası verdi.

İN: 293 vādır burda da yapan vādır da erkes yapmaz.

SB: 294 derinkuyu'da kaldım, patetisçi geliydi buraya, alim'in argadaşı, derinkuyu'da ezana yakın, elli dokuzu diğkat etmiş, görmüş arabayı, adam geldi böyle kōparetife sordu, dedi elli dokuzun şöförü kim? 295 dedim, ben. 296 nerelisin dedi, tekirdālıyım, tekirdā'nın yācı köyü. 297 ē ben çok gittim orayı dedi. 298 yav, esasında gelir patetis satmaya, belki çay söylememişindir. 299 adam aldı beni evine, yemēmizi yidik. 300 salmam evde yatçāz. 301 dedim vallā yatmam, yatamam çünkülü sıkılıırım. 302 yemek yidim ben orda ama, öyle yāni. alışkınlık yok bizde. 303 anadolu bambaşka, insan. bizde misāfirjilik yok. 304 köye meselā bi misāfir gelsin, yabanjı, yatmā yeri olmasın, onu hij birimiz eve alıp evimize alıp götürmeyiz. 305 bizde burda ayıplanır. 306 anadolu'da öyle dīl. 307 edirne çok pālı. 308 bizim tekirdā da öle şimdi. 309 tırakya'nın en pālı yerleri, tekirdā, edirne.

(Hastalığı ve kökenleri)

İN: 310...dīl şeker. 311 öle bi, aşā yukarı iki ay oldu, şurda çan toplandı, bi acıma yaptı filan, şişti, bayā da şişti yāni, ben dedim patlacak, patlacak, patlamadı. 312 toktora gittim, mikrop var dedi. 313 ayaklarım ıslak kalmış, ē, nāpçāz, İne falan verdi, unu İne ile falan altüst ettik. 314 geçer gibi oldu. başladım gezinmē, bu sefer bu yanki patladı. 315 u da aynı şişli yaptı, tekrar gittim, gene İne verdiler, iki posta İne yidim, şimdi yok şişlik filan ama ārı var. 316 mikrop dendi, bi dā da gitmedim. 317 zāten kendim de sigortalıyım, şeyliyiz bākurluyuz, sālām doktora gitmedik eralde. 318 astāneye gittim. 319 noğaylar...ē tatar, tatar yāni. varmış, şindi ben kesin bilemiyim, dedelerde varmış. 320 bizim dede kırım'dan artık

dedemin dedesi eralde, burayı taş..? 321 var, malğara'nın küyü, orayı geliyi oca. 322 oca olarak geliyi o küye. 323 kırm tarafından. 324 noğay bi bizim sülâle. 325 başka hic duymadım. 326 izmit'e gidiyim, gübre yüklemē, orda bi müdürdü, ne arayısın sen tırakya'da falan dedi, ismimi, soy ismimi süledim, neden dedim, ē noğaylar, tırakya'ya gitmemiş dedi, orda denk geldim. 327 āne o adam da tatar, eral.

SB: 328 bunlara rus kıralı, çok saldırganmış bunların dedeleri, rusyada'yken, yapma, şēme, saldırımlar, barzāniler gibi. 329 rusya bunlara, rus kıralı bi toplāyı bunları annadın mı, bi dādıyı, dālmışlar. 330 bunun dedesinin kaç tāne yer dīştirdī belli dīl. 331 konya'ya gelmiş, orayı gelmiş, en sonunda ğacalların içine burayı.

İN: 332 nēse, orayı gelmiş bizim dedeler, dede orda o oca ölmüş, kalmış iki tāne çocuk, on beş on altı yaşlarında. 333 birisi ayrabolu çömdere, çömdere'ye gidiyi izmetkar, birisi de buraya, karamēmetler varmış burda, buraya izmetkar geliyi. 334 burda izmetkarlık yaparken dede, gene anne, ana sülâlesi,...., bi de kezban kıızı vardı, karamēmetler demek,...., şeylik yaparlar, burda anarşitlik diyelim, bi zaman için. 335 çok zaman evvel. 336 bin dokuz yüz yirmilerde eralde, āsılı burayı u bizim dedeyi, içğūveysi veriylar, bu dedeyi,....,burayı gelen çömdere'de tatar, sülâlesi ordan geliyi, babam işte o sülâleden geliyi, tatarlık var ama ātık ne ğadar varsa.

SB: 337 vāmiş kāseri'de şeker fabrikasında bi müdür, bi görüyü ibrāim noğaylar, çārın demiş gelsin.

İN: 338 vādır, vādır, piyasada tatar var da, bizim soy ismi olarak noğay tatarları, noğay tatarları varmış. 339 şimdi bi kāt var bende, yanımda bi kāt var.

SB: 340 tapı!

İN: 341 tapı! 342 benim çocuk silopi'de askerde, ordan bana getirdi bunu, bunu eline geçirmiş. 343 noğay han ordusu...bilmem nesi yazı ama...

SB: 344 bu, eyer, ırak gibi bizim türkiye bi savaş olsa, bu dapuyu, bunlar kurtaracak tırakya'yı.

İN: 345 kurtarcam, kurtarcam, zāten tırakya bizim.

SB: 346 sen gel kıırım'dan annadın mı, tırakya bizim.

(soyadları)

İN: 347 fevzi, katırjı unlān soy ismi.

SB: 348 bŭ, rāmetli bubası, bu en delisi bunların, bunu devlet işine vēdi, kalktı bunları burda bıraktı, bu deli dēye devlet işine soktu.

İN: 349 çok konuşur, unu uraya vēdiler, o zaman zirāt'e, orda kaldı. 350 ātıkın bilemiyiz ki, zamanın katırcıları..

SB: 351 vallā, bizim de bi dede, askerden izne mi ne geliyimiş, kurt mu buğmuş, kurt buğan, kurtbuğan ordan geliyi.

İN: 352 gelimiş yaya, çıkmış öntüne kurt, bu da emen sarıyı ceketı koluna, sokuyu ayvanın buazına dirsēni, dayāyı, basıp öldürüyü, ordan geliyi kurtbuğan.

SB: 353 takılmış bi ğurt unun arkasına, aç ğurt, bıçak vâmiş belinde, pāça pāça kopāmiş..

(Irak savaşı)

SB: 354 osmanlı'yın dālmasına sebep hep bu nāmussuzlar unlar... 355 allā da unlara verdi işte, allā da unnara verdi.

İN: 356 suriye edef oldu şimdi. 357 eyer suriye'yle iran'ı şāparsa o zaman nāpçak, bize geliyi sıra.

SB: 358 unlar yalan...

İN: 359 bincek burayı tepene.

SB: 360 unları kuvalarız evelallā. 361 gelecek buraya, o yālı kol usūluyla. 362 saddam'ın ardından savaş mı olur be? 363 senin eykelinin üstünde tepinen insanla. 364 sen nereye ananın ... savaşa ğalkıyısın be ? 365 bunlarla savaş mı olur be ?

İN: 366 memleketi yıldırmiş u da beyā!

SB: 367 yıldırda da sen saddam'ın anasını avradını ... ben. 368 saddam ne! 369 benim vatanım bu! 370 yamā edīler be! 371 şu_āle bak! 372 saddam gitti şimdi. 373 şimdiki şu_āle bak sen.

İN: 374 ama dışardan gelmelerin yaptıklarını sūlüyer.

SB: 375 gūnā yav. 376 bi tāne devlet dāresine adamın vijdanı sızlar yav. 377 devlet malına zarar vermek ne demek! 378 olmaması lāzım. 379 yarın gene sen çekçen sıkıntısını.

III

Kaynak Kişi : Bahattin Karataş

Meslek: Çiftçi

Öğrenim Durumu : ilkokul mezunu

Yaş: 65

Derleme Yeri : Karahisar köyü

(Konuşma)

1 evet. 2 vallā, babalarımızın babalarının dedeleri. 3 üç kuşak kadar ben biliyim annadın mı? 4 məcır geldi, durmadı, gitti. 5 sen şimdi bizi banta alıysın öle mi? 6 unlar da bi şey bilebiliyi mi bizim gibi yoksam saçma sapan mı konuşuyolar onla da bizim gibi?

(Adetler)

7 vallā kardeşim, edirne nasısa burası da aynı iç dişen bi şey yok. 8 yāni bu zāten bi hırk burası. 9 anatabildim mi? 10 ani bõrdan öte başka, anadolu, ege başka. 11 egeliler nasısa, benim edirne'de asker arkadaşlarım vardı, aynı adetlerimiz, bu şeylerimiz aynıdır. 12 oranın şeyi, tutar yāni. 13 şimdi balıkesir falan tarafını geç dersen u aynı. 14 u yanlar dā başka. 15 bizim edirne'ylen bu tırakya'nın şeyi aynı, ādetlerimiz, şeylerimiz.

(Köy)

16 otuz beş āne, küçük. 17 göçümüz yoktur, tekirdā'na. yerleştik. 18 ben altmış bej yaşında adamım, otuz beş āneydi, gene altmış bej yaşına girdik, otuz bej āne. 19 yok tek tük yāni. 20 ya, orası çifliktir, onlar da dālır.

(Çifçilik)

21 ekseri bũday, ayçiçē, suvan, karpuz, unları ekeriz. 22 vārdı fidan ğavurdan kalma, onları da kestik, şindi ğacallar kalpazan. 23 oğulumuz vardı ama şimdi

bilirsin, dışarlara kayrik taşıyız, feradanlı'ya gidiye. 24 beşiktepe var ya, belki duymuşsundur. 25 köy büyük köylerden. 26 simenli o da gacal. 27 ordan geç, bıyıklı, acıköy, feradanlı, kaşıkçı; karacakılavuz unlâ dâ ileri düştyü, bu yandan süleyim. 28 bunlar mâcur. 29 orda gacal kıyü olarak demirli, âmedikli, meselâ bi takımları vardır, mâcur da, yerlisi yâni. 30 âmedikli yerlisi kalan. 31 yâcı bunlar ep, yerli küy. 32 ötekiler mâcur. 33 inecik yerli. 34 inecik zâten, inecik'te, üle derler ki, gelmiş üç kişi, biri amamı yaptırmış, biri câmiyi yaptırmış, birisi de neyi derler ya, hâ köprüyü. 35 ani üle târî bi kent. 36 senden geçsin demiş, bana gelsin. 37 benden gitsin sana gelsin yâni. 38 inecîn bi târî eser amamı var orda. 39 eski amamı var. 40 köprüyü yaptırmış birisi, birisi de câmiyi yaptıryı, birisi de amamı yaptıryı. 42 üç kardeş mıymış?

(Köyün kuruluşu)

43 burayı da geliyi öle üç âne. 44 burda da afyon karaisar'dan burda kalıy. 45 epsi birbirine ilişik. 46 yav mâkkağ tabi, insanlar zâten biliyisin, doušta adem aleysselam'dan düyu, anadın mı? 47 tek olarak dünyaya geliyi, onran sonra dâlıy, dâlıy. 48 yörtük yoktur bizde, dâlı da yok. 49 bi iki tâne dâ evel gelmişler. 50 onu da biz bilmiyüs. 51 göçmenler onlar, bulgariya'dan gelme onlar dâlı. 52 unlar da durmadı. 53 esas şindi bizim boranın insanları yerli.

(Gölet)

54 yâzır'a âit. 55 yâzır'dan geliyi. 56 fakat bizim uduta kadar çıkar.

(hayvancılık)

57 burlarda da var. 58 büyük baş vardır, küçük baş ta vardır. 59 küçük baş pek yoktur ama, büyük baş var yâni. 60 er ânenin üç beş tâne vardır. 61 sek'e veriyiz. 62 yürtçu var, ona veriyiz. 63 inecē gidiyiler. 64 orda var toplama yeri. 65 sek inecē topluyu.

(Düğünler)

66 vallā şindi kũde dũnler, şimdi baştan acık, eskisi gibi ũle dũl şimdi. anlaşılmayla oluyu. 67 eskiden anadın mı görme mörme yoktu. 68 görücü usũlü, gidersin allān emri ile istersin, verilerse ondan sonra gidip istersin, istedikten sonra yũzũk taķılır filan, isteyen anadın mı, āli vaķtı olan çalgılı yapar. 69 olmayan anadın mı, davulla yapar.

(Hıdırellez)

70 eskiden kēyālā vardı. 71 birer ũlaķ verilerdi, bāzı ũle köprülerimiz olurdu, yolumuz olurdu. 72 çıkardık onlara, ũlaķları pişirilerdi, derilerini de götürüler satarlar, şeker alırlar, onunla elva yaparlardı. 73 onlar kalktı kayrik. 74 şimdi ādetler dıştı. T75 elevizyonlar çıkı, ādetler dıştı.

(Karışık cümleler)

76 kestir be, kestir. yiriz, yiriz. 77 azır ũlā kim yimez ? 78 edirne'nin içinden misin?

(Oyunlar)

79 ē, eskiden cemal. 80 şimdi şũle olurdu, bāzısı iki de çauş seçēlerlerdi içinden. 81 pōsteki bālarsın kafaya anadın mı, bi şeyler řēdersin. 82 bi tānesi bi viran çan ũstũne, çanı sallar. 83 iki ũç tāne kız olur, acık angisini evinin önũ çalılıķsa oraķ morak biçtiriler, bāzısı çalar gider, anadın mı, ani eski adetler var ya, çavuş gelir anadın mı, çavuş ta diyelim, o zamanki candarma, yaķalar, cezalandırır falan. 84 çocuklũmuzda çilvurdu oynardık. çilvurdu eskiden bi tāne beyaz taş vardır, atarsın unu, o taşı bulur anadın mı, saķlar unu, erkez allāķ bullāķ olur, oyun biter. 85 ama gice karanlık, göz gözũ görmēyi, onu bulurduk giceleyin. 86 işte iki cemal bir yere geldiyen birbirini dũvermiř, cemal mezarlıķları bile vardır yukarda. 87 ölü dũřer. 88 yayan yapıldaķ köylere giderler.

(Yöre)

89 ama o şarküne bālī dīl, uçmağdere tekirdā'na bālī. 90 urda kumbā var. 91 barbaros var. 92 ondan sonra naip geliyi. 93 naip'ten sonra kemer köy, ışıklar, mermer, yenikū; bu öte tarafa, attā bundan bi kaç sene evel bundan bi kazı çıktıydı. 94 gelin taşı çıktı, kıralın, kıralın kızıymış.

(Bulgarlar)

95 dā evel mi? 96 tabi var. 97 babam bin üç yūs yirmili. 98 çanakçale'de arp, o anlatırdı, ondan duyardık. 99 aşā çadırları kururmuşlar bulgarlar, dedem sınırdan anadın mı, gözünün kestirdī danayı alıp kesermiş. 100 iki ev varsa birisini ğavur oturmuş. 101 onlara karşı geldiye çok zarar yapar. 102 yukardan, yukarı kılıçlı, kūsū var, ğavur, burda, geliyer, askerler bize tane kaz, iki tane kız. 103 asker, unlar da kızıyı, anadın mı, sana kaz mı kız mı? 104 tutuylar bu sefer askerlerin elini balāyılar, götürüyüler, inecik nāyesi var orda, candarma, oraya götürmüşler. 105 aba sen neyi götürüyüsün, kimin elindesin anadın mı? 106 bu sefer geliyer, toparlāyılar koca kū, iki tarafa süngüyle adam koyular, toplāyı ne halk varsa, samanlīn içine koyular, biri süngüyü bu taraftan soquymuş, biri bu taraftan ep. 107 bir iki kişi mi ne kurtulmuş, dediler. 108 içeri girden yakmışlar. 109 kūde canlandırdılar, o filmi canlandırdılar. 110 o kan ses yaparmış, anladılar. 111 bi tanesi kaçmış, yaralanmamış. 112 arka taraftan yakmışlar onu. 113 yunan, bulgar zamanı, bulgar zamanı eralde. 114 ya yunan ya bulgar zamanı, şimdi angisi bilemem de. 115 paytāt eskiden edirne'miş. 116 yakmışlar zāten evrakları. 117 ben bi tarihte burgaz'a gittiydim, bi miras davası için. 118 orda soruşturdum, edirne'de yandı evraklar dediler.

(Civar köyler)

119 yukarı kılıçlı işte bu gördün kū işte bak. 120 şu tepe ğarşığı, yalnız epsi orayı çıkar. 121 şurdan toprak yol vardır, onu çok yaya gitmen lāzım. 122 aşā kılıçlı

vardır orda kimse bilmez. 123 çiflik dîl, dâldı, tekirdâ'na gittiler, göç ettiler. 124 yukarı kılıçlı vardır. 125 yukarı kılıçlı'da vardır bizim gibi. 126 yâni şimdi onlar bük kûl, epsi bük kûl. 127 bi sîmenli şöle girişte, beşiktepe'ye girişte, girerken anadın mı, gâzâneye geştên. 128 sîmenli ufaktır, (insan) var bulunur. 129 undan sonra bıyıklı, acıklı, feradanlı, bunlar da ep kalabalık yâni, bi kere yüzden yukarıdır. 130 feradanlı, beki yüz âne var.131 bu yâcı ona kezâ. 132 kaşıkçı, kazandere onlar. 133 âmedikli de ufak, o da bizim gibi gacaldır. 134 ama unların içinde biraz gelme mâcır var. 135 âmedikli'nin içinde. 136 evet. 137 ismin neydi senin ? 138 benim ismim bâtin karataş.

(Kanalizasyon)

139 yabılcağ kısmetse, dâ şetmedi.

(Arazi)

140 arâzisi, tabi şimdi, bu yâbaşî çiflinin biraz bizim biraz arâzimiz var, kendi arâzimiz olsa yetecekti, unların tarlaları var u biraz şey orları. 141 akçağaya derler anadın mı, karakayalar. 142 çeledi âlardan eralde. 143 çeledi â, ükümete karşı gelirmiş anadın mı, topu bile atmış anadın mı, öle duyarıs. 144 ondan sonra angi tarla güzel, elverili, dermiş bu tarlayı sat. 145 istersen satma. 146 satmazsan ya klünü yıldırılmış ya sana işkence. 147 mecbur almış. 148 öle zamanın. 149 arâzilerini alır. 150 tepeye çıktı mı, btyük btyük tarlalar ep onun.şurda bi tâne anınavlusu deris. 151 yâni lâbı yerin, bi anımın yerimş anınavlusu deris, ordan anımdan almış.

(Doğum tarihi ve kıtlık)

152 ben mi? 153 otuz yedi. 154 şimdi kıtlık, atırlâyım. 155 kırkta zâten kıtlık senesimiş. 156 üç yaşındayız, demek ki, o zaman kafamız çalışmış. 157 açlık oldünü biliyiz. 158 bi de uyuzluk vardı u zamanlar. 159 â, uyuz olurdu insan, kaşıntı anadın mı, sarı bi ilaç, yâlarlar, kapıp koverirler insanı. 160 açlık bi tarafta,

bi de uyuzluk. 161 üle yetiştik biz tabi. 162 biz, bi kilo mısır ununa gidemişler oraya çalışmā, bizim babalarımız, analarımız. 163 orda ep beye gidemişler, bi kilo mısır ununa. 164 attā arpa kavurup pişirip üle yerlermiş. 165 menderes çıktı allā ondan rāzı olsun. 166 derken imdi, onun bi şeyi beyenilmiyi. 167 erkek kırdā bayırda. 168 ūraşırın, ūraşırın, çok çıkarsan çok çıkarsan on çuval būday çıkarısın. 169 nalbantına mı...adam gelirdi, ayvan nallamā, haklan; korucu tutulurdu haklan; oca tutulurdu haklan. 170 būday verisin anadın mı. 171 epsine, una verisin, buna verisin. 172 bu sefer sana bi şey kalmaz. 173 aydā, kış yarısında gene veresi.

(Yol)

174 sen arabaya mecbur yürüyerek gitçen. 175 şimdi otobūs er zaman geçmez. 176 burda gāzāneciler var, gelirler cumāya. 177 oraya çıkçan, araba gelirse, motor gelirse bincen. 178 gitçen yāni. 179 o kadardır ya, iki kilometredir, üç kilometre bizim ana asfaltımız, malķara yolu. 180 otmanlı onlar, inecik'ten önce. 181 otmanlı da yerli kū 182 onların köktü yerli. 183 arita marita yok mu? 184 geçmēyi mi araştırma için? 185 o zaman senin yukarı kılıçlı'ya gitmen lāzım. 186 senin yabıcān şimdi nusratlı, inecik... 187 avşar zamanla vilāyetmiş. 188 avşar vilāyeti. 189 var insan vardır. 190 aşā yukarı üç beş āne var. 191 inecē kadar ep yerli kū. 192 ama balķan, bunlar ep mācur. 193 tabi unlar da mācur. 194 sordum yāni para arıtası mı? 195 e, bi şeyler bulsa, yok mu burlarda defile? 196 nereden gelmiş nereye gidiyi u araştırma.

(Düğūnler)

197 şimdi insanlar kayrik epsi medenī. 198 dūn dedin ya, şimdi eskiden meselā, bizim gençlimizde, burda çalgı çalar, orda masalar, oturur. 199 o adam çalgıcıya der ki, gel burayı bakalım, būrda çal. 200 üle dīl. 201 orda çalıyı, epsi oynāyı. 202 senin ava çalcak, benim ava çalcak.

IV

Kaynak Kişiler :

Kamil Öztürk: Yaş: 65 Meslek: Çiftçi, Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Süleyman Tilki: Yaş : 81 Meslek: Hamamcı, Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Derleme Yeri : İncelik köyü

*Kamil Öztürk : KÖ. , Süleyman Tilki, ST. kısaltmaları ile gösterilecektir.

(Düğünler ve köyün tarihi)

KÖ: 1 altmış dokuzuma vādım. 2 dūnlerden bāsederseniz tā yüz sene geri gidicem, duydūmu konuşcam. 3 benim kıoca babam vardı, amıca derdik biz. 4 hamam yanında, bizim şurda, amam vardır urda. 5 dūnler olurmuş, üç gün üç gece burda. 6 gelin amamı olur bizim burda. 7 onu erkes de biliyo, argadaşlar, gelin amama gelcē zaman, dūru kıız evine gidermiş. 8 evelā bi kıarnımı doyururmuş orda. 9 ordan davul çaldıraraktan kütüklerin üstüne, gelin amamdan çıkana ğadan, yıkanana ğadan, ep davullā çalarmış orda. 10 çıktından sonra a toprak sofalar vardır orda bizim, ... , amamda, dışarda çalarmış davullā, çarşaf gererlēmış, göstermek yok şindiki gibi, arada çarşaf orda. 11 orda kıızlar oynarmış, amamdan çıktıyı_an, çalğı bıraktırdı evine, davullar, üç gece burda. 12 en son günü pazartesi başlar, pēşembe biter, pēşembe başlar, pazar biter. 13 dūnler, üle biraz bizim burda. 14 sonra küyün tārīne gelince, şindi tārīne gelince, ben üniverste okumadım, tārī de okumadım. 15 çünkü bana sorūyunuz, ... , argadaşlar beni dinlēyi şimdi burda, efendim, siz okumuş adamsınız, ben ilkokuldan tekmelen çıktım, efendim, çobanlıkıan takib ettim, çobanlıkıan. 16 çocukların kitabından okudum ortakul kitapları var. 17 şu_an attā burda, ötlülü çāşı varmış deyo. 18 İncelik yetmiş bin āne deniyo. 19 acab bu rum mumuş, ermeni mimiş? 20 bi kere türk deyil. 21 hā dur bak sen, dur şimdi, mādem söylüysün, kitaptakini, okudumu

konuşcam ben. 22 ben kendim bi şey bilmeyim hic. 23 bin üç_üs elli_ki veyā, bin üç_üs elli üç, o sıra, oldū gibi rum, bizans burda. 24 efendim tırakya oldū gibi rum, yerli ğavur burda, bin üç yüz elli sıralarında. 25 u zaman urumluk. 26 kitapta bunları yazıyı. 27 ya elli_ki, ya elli üç. 28 padişāya, yardım istemiş hırvatlardan, sırlar, bu yana balkanlardan. 29 efendim yardım istemişler. 30 padişā ta, u zaman padişā çocuklarına şahzāde denirmiş, sülman paşa'yımış, padişāyın çocu. 31 yollāyı ordusunu, sıpları, hırvatları, burda şeyi, konstantin'i kırtarıyo. 32 silahla kırtarıyo. 33 kırtardıyan, ben sene ne vereyim demiş, bu sefer de yunan hükümeti. 34 çanak...gelibolu'da çimne kalesi varmış, beki bilirsiniz, çimne kalesi. 35 çimne kalesini osmanlı'ya bahşış veriyo, yunan hükümeti. 36 verdiyen bu sefer siyāset bu ya, şimdi birdenbire ordu, türk ordusu, burayı geliyo, namlıyı çeviriyō, bin üç yüz elli_ki, elli üç sıraları veyā. 37 bu tırakya'yı kırtarıyo, resmen yazıyo, malkāra, tekirdā, çorlu, lüleburgas. 38 buranın tarihi, bin üç yüz elli_ki, elli üçlere dayanıyo. 39 yāni bizim inecik kuruluşu, türk olarahtan altı yüz senelik mesele. 40 bu evelki, yok yetmiş bin āneymiş, yok ..., ermeniydi, belki de rumdu. 41 benim annātçām bu, kitapta bunu yazıyo, benim size. 42 kitap evde. 43 ondan sonra işte burayı türkler yanaşıyo, uç beylerini, kim kabadayı, bütün türkiye beylikmiş, candanbeyleri, candan beri, sarıölları, germenölları, osmanölları, hep büleymiş yāni. 44 kusura bakma yāni,büle işte. 45 mezarlıyımızda, burda eskidir, işte altı yüz elli senelik mesele işte. 46 mezarlık burda . 47 anadabildim mi?

(İnecik'in adı)

48 şimdi unun ilkten adı, 'ilendik'miş. ilendik geçiyomuş, sōna, inecē dönmiş. 49 tekirdā'da, tekfurdeyi'ymiş ismi. 50 u kadar fazla bilgim yok. 51 yāni bizim tırakya'nın tārīhi, altı yüz elli senelik mesele. 52 u yetmij bin āneymiş te, efendime süleyem, otuz çarşıymış ta. 53 acab, bunlar rum muydu, yoksam ermeni miydi? 54 bi kere türk deyil benim görüşüm ama. 55 işte yazdına bakarsan orda. 56 sen bunu böyle kırdun, ep sesimi mi aldı benim yoksa?

(Çevre köyler ve gacallar)

57 büle āgadaşım, bizim köyümüz büle. 58 şurda oruçbeli köyü vardır burda. 59 oraya üç tene bey vermişler, oranın adı üçbeyliymiş. 60 şimdi oruçbeyli'ye dönmüş. 61 karaisarlı'ya mı? 62 köyümüzde annattımız gibi, şimdi epsi bunların benden büyük, ben, benim babamın sülâlesini araştırdım. 63 evelden gelmedirler, sonradan gelme sayarım. 64 ben duyduklarımı..., meselâ mütârın sülâle sonradan gelme. 65 beyler sonradan gelme. 66 dâ ne söyleyem sana artık, mütârın sülâlesi, poyralı'dan gelmiş sizin dede, sâmi çavuş'un dedesi. 67 üle yâni. 68 hâ? tamam mı? 69 onu adam kendi annatiyo, bunlar bey, arkadaş, beyler gelme, dâ var, dolu bizde gelme.....gelmişlê, da ij duymadık, ilk gelenlerden besbelli. 70 ilk gelenlerden besbelli. 71 bizim, şüle ki, bak bunların epsi külüm burda, bizim burda, inecik merasında ben yalan söylesem, arğadaşlar biliyo, en eski yerler bizim burda. 72 en eski yerlê. 73 ğacal deniyo, dışarı git çingene deniyo. 74 hangi mâcurlâ? 75 otus dötte gelmiş unlâ. 76 çingenler, yerli unlar burda, er tarafta beyâ! 77 çingenler burayı elli beşte yerleştiler. 78 ineciê, elli beşte yerleştiler burayı, etrafta ep çingene vâdi. 79 külerde oturulardı, köy içinde. 80 sōna doğsan üç mâcırı vardır, duydun mu iç doğsan üç mâcırı? 81 (feradanlı) unlar, doğsan üç mâcırı. 82 osmanlı rus savaşında osman paşa'nın, ğâzi osman paşa'nın arbinde unlar kaybediliyo, bin yedi yüz, bin sekiz yüz, yetmiş sekiz, yetmiş...geliyo mâcırlar buraya. 83 karajakılavus, feradanlı, kazandere, bizim bunlar. 84 dâ dolu dâ dolu burda. 85 bizim burası ğacal kūsü. 87 etrafta, burda..., parasını ben vercem bırak, al o parayı, al parayı, ben vercem bırak! 88 elli bir mâcırı onlar, māramlı. 89 māramlı'da unlar. 90 bi kaç âne geldi, durmadı burda. 91 bak şu karşıya adaş, ufak dayıya. 92 o da gelme. 93 domruca'dan gelme. 94 domruca, bulğaristan. 95 şurda bizim arap mezarlımız var. 96 arap mezarlı deniyo. 97 bilen yok tam manasını. 98 taş falan yok. 99 çamlık yaptılar şimdi orasını, o yanda

mezarlık var. 100 ömer ağaya da ver çay, çay içmedi, suyu onlar getidi, ğalba, epsinin parasını al burdan. 101 sülman ağa'ya su. 102 arif'e de su.

(Cemal oyunu)

103 şimdi dişti artık. 104 ben tā evelini annattım. 105 unu (cemal oyunu) ben yetişmedim. 106 cemal mezarlı var bizim burda, nenem annatırdı, ekim ayında cemallar gezermiş evelce. 107 cemallar karşılaşıyo, orda birbirlerini öldürüyolā, cemal mezarı var bizim burda yā, u ninemden duydum, şimdi üle bi şey yok bizim kümüzde. 108 önceden iki yüz sene evel beki de. 109 asker dünü ben iç görmedim. 110 davul çalar askere gitçē zaman çocuklar, bi gice o kadar. askerlik kuşadası'nda, izmir'de. 111 sülman ağa'nın çay.

(Bulgar işgali)

112 kayda alırsan iki dakka konuşayım. 113 bu bizim cāmi, bulgar devrinde yıkılmış. 114 arman ayında, büle demet arabaları kırdan gelmiş gitmiş, bu mināre yıkılmış. 115 bin dokuz yüz on iki sıralarında, o kadar. 116 yukarı kılıçlı'da, pek mālumātım yok. 117 onu arğadaş bilir. 118 sülman ağa bilir onu. öldürmüşler, öldürmüşler. 119 onu da ben babamdan duydum, burdan candarmalar gitmiş oraya, yunan zamanı, bulgar zamanı mı? 120 kaz bālamış türkler boyuna, ğavur kumandanı burda. 121 sen kimi kime gidip şikāyet ediyosun. 122 biz ābā derdik, ābām eve geliyo, bubamın bubası, şimdi demiş, öldürceklē. 123 ü da mezarlıkta öldürmüşler unları, üç kişiyi. 124 attā biri burdan manav āmed'in bacanāmış, kılıçlı'dan. 125 biri de istanbul'dan, ..., babasıymış. bu inecīn etrafi rumlan çevirili, te o rumlar bi kere bozulmuş, bin dokuz_üz on dört, kaçmış rumlar burdan. 126 tekrar geri gelmişlē, tekrar ingiliz getirmiş unları buraya. 127 üç sene burda yunan bayrā dalğalanmış burda. 128 işğal altında. 129 yirmi_kide kaçmışlar burdan. 130 kemāl paşa kuvalamış, diğıştirme yapmışlar falan filan...bak şimdi mādem ki...

(Karışık cümleler)

131 çifçilikle. 132 bθyday, gündöndü. 133 burda eken de var ekmeyen de var. 134 benim çocuklar yapıyu iş, ben ilgilenmiyom. 135 bey ağa çok bilir annatmaz. 136 haminnesi gelmiş urdan. 137 nusratfağı kökenli ama bunlarda, nusratfağı, burda çiflik var, derebeyi bunlar. 138 silçik küne gittiniz mi? 139 silçē, silçē? 140 gidir orda mācurlar var urda, çok bilir unnar. 141 orası biraz mülāzımdır. 142 onnar selānik mācuru. 143 pomaktır, orda çok mülāzimler vardır.

(Yukarı Kılıçlı)

ST: 144 yukarı kılıçlı, yerli küy u, bulgālar, yukarı kılıçlıları yaktı. 145 toplamışlā, bulgālā onları yakıyo, yukarı kılıçlıları. 146 iki tane kaz içi. 147 kızını ben duymadım falan yannız, ben itiyarlardan duydum, ben görmedim, kaz tutmuşlā, ordaki bulgar askerleri, bθrda, orda külüler bi odun atıyo, kazları da boynuna bālıyo, buraya getiriyolar. 148 o zaman bulgar varmış burda. 149 sonra onlara bi odun, ezana yakın götürüyolar onnarı, mezarlık kıyısında vuruyolar adamları, sonra da küyü, gidiyolar, toplālār bütün erkekleri, soğuyolar samanlā, kadınları...erkekleri sāde ama bi tāne ikişi kaçmış ğalba, öbürlerini yakmışlar samanlıkta. 150 öldürememişlē. 151 öbürlerini yakmışlā.

(Yunan işgali)

KÖ: 152 yonan devrinde, çalışsın bakalım, yonan kaçarkān burdan, babam çocukmuş, benim rāmetli babam, iki tāne yonan askeri burda karākolda kalıyo, yonan kaçarkān yirmi_kilerde falan besbelli. 153 bizim burda asan dayı vādı epsi bilir, asan dayı, emen basıyo orasını, bubam ufak o zaman, aliyo askerlerden silālarını, indiriyō aşā, indirdiyen demişler, bey baba, bunların bey baba, bi de ā deriz bu yanda, ikisi demişler, asan nābıyosun? 154 bunların silahlarını verin. 155 yonan devri, kaçarkān burda, silahları veriyolar. 156 beygire bindiyolar..., öldürtüyolar, beygirler geri geliyo, unu da babamdan u şekil duydum. 157 (inecik'in belediye olması) olamāyı, iki oldu...

(İncik)

ST: 158 ruslā geldī vaķit te, yetmiş bin nufus aramış

KÖ: 159 eski işte, ama türk mü rum mu? 160 bilen yok ki!

ST: 161 rāmetli ninem annatırdı, dedeleri, yemenili çarşısı olarak aramışlā, dedeleri. 162 çarşı, yemenili çarşı olarak aramışlā.

KÖ: 163 o kadar bilmēyem kardeşim.

ST: 164 şu cāminin esas eseri, aşā yukarı, tam beş yüz seneye yakın cāmi. 165 ismayıl efendi, şerif_ ā, hayri mēmet, recep bey, orda bi taş buldular. 166 ismayıl efendi çıkardı. 166 recep bey şeyleri okuyamāyı pek ama: “antalyalı mirliva s^ayit hüseyin paŗa tarafından yaptırılmıştır.” 167 imam, rāmetli...öldü u adam. 168 antalyalı mirliva s^ayit hüseyin paŗa tarafından yaptırılmıştır, dedi bi esapladılar, bugünkü gün, dört yüz otuz beş sene olmuş, yapıldı.

KÖ: 169 elli sene de oldu okuyalı.

ST: 170 adam ilk peşin cāmiyi yaptırmazdan evel, amamı yaptırmış, sōra yolu, ondan sonra buraya cāmi yaptırmış paŗa. 171 şindi adam burayı ustasını getircek, burda su lâzım, şindi o işçi nāpçek? 172 temizlenmesi için, maķķaķ ilk peşin amam lâzım, amamı yaptırmış. 173 kuyusu var. 174 evelden tekēlek vādı burda, çevirisin, o ķovanın biri aşā iner, biri yukarı çıkar, alırsın,..., dōkersin azneye, gider içerde. 175 külanı vā. 176 ateş yanar, su kızar, su kızdıyan külan bñle, burda ateş yanar bu kazan, kazanın üstü depo, büyük depo vā, bu kazanın içi en aşā elli tenekeden fazla su alır, o alan yer. su ısınır, depodaki su, amamın altı boşluktur bñle, ordan mazgallā vādır, yanan ateş burdan içine gider, bacaları var

duvarlarda, bacalardan duman çıkar. 177 şimdi bizim esas kubbesi vardır bunların ama yukardan ava deli vâdır ama, şey çekmişler bunların üstüne, keremit, târî eserlini kaybetmiş diyorlar ama, târî eser bu. 178 içine girdin vakit, sana târî eserlini belli eder. 179 gubbesi var, gubbeleri duruyo, gubbelerin üstünde hava delikleri duruyo, yâni bu esas târî eser bu. 180 geliyolar, bakıyolar dışardan, a bu târî eserli kaybetmiş. 181 gir içine bakasın nesini kaybetmiş târî eserlinin? 182 dışardan bakmaylan târî eserlini kaybeder mi? 183 bu bina târî eser dil. 184 gir bakalım buna târî eser mi? 185 işte bunun da keremidi var üstünde. 186 hani_y_ eski keremidi? 187 firenk keremidi çektiler. 188 mâdem ki târî eserse, ani bunun eski eserinden kalma bi şey var mı? 189 dört dirênlen pencereleri var. 190 ben çalıştırdım meselâ, senelik kirâyla tutarlar, çalıştırdık iki sefer, üç sefer, gittik amama.

KÖ: 191 keşan'ın ismi, atları kâşalamışlar orda, ismi keşan kalmış. 192 malğara'nın ismi de, malı karaymış, orda ismi malğara kalıyo, duydum İtiyarlardan. 193 paşa cämisi de aynı bu cämının şeyinde, islam paşa cämisi.

ST: 194 o köprü esas büleymiş, köprü. kenarları yokmuş sōna, yol geçiyo, bu yol geçtēn, köprünün iki başını dolduruyolar, kenarlarına da kırkuluğ yapıyolar. 195 gāvurlâ edirne'ye kadar geldi vakitler, inönü demiş, oraların tapuları var bizim demiş. 196 sizin nereden olucağ? 197 nerde tapusu var demiş göster bakalım? 198 bak demiş, minäreleri görün. 199 bu minäreler bizim tapumuz demiş. 200 (doğum tarihi) bin üç yüz otuz sekiz. 201 bugünkü seneye bakarsan bin dokuz yüz yirmi_ki. 202 biz kıtlık zamanı askerdik, kırk ikide. 203 kırk üç senesi kıtlık oldu.

(Beyler)

KÖ: 204 sülman ağa, şerif bey'in, ali bey'in annesi babaeskili, babaeski'den.

ST: 205 vallā bilmem ben, anası mı, bubası mı dedesi mi?

KÖ: 206 sonra nusratfakı'ya kalkmışlar. 207 bunların bey babayı öle burayı vermişler. 208 benim duydüm bu, bildim yok.

(Radyonun gelişi)

ST: 209 senesinde pilli bi tâne radyo geldi borayı, hükümete getirdiler. 211 alman arbi de bin dokuz yüz otuz dokuzda başladıktan sonra, ilk peşin ordan çıktı. 212 radyodan, dinlerdi bütün millet. 213 akşam oldu mu, oraya erkenden gelip, herkez bakar bakalım nereye vuruyo almanlar. 214 neresini işgal etmiş. 215 dinler sâde millet. 216 u zamana kadar ne radyo, ne bi şey. 217 hiç bi şey yok.

(Ailesinin lakabı)

KÖ: 218 aba kardaşım, bizim burda eskilere en çok ben meraklıyım. 219 anamın, babamın tanırım, ama adam amıcasını tanımāyı. 220 akrabāsını tanımāyı. 221 bu eski lakaplardan, geleneksel var. 222 benim sülāleme çantalar deniyo. 223 çantalar deyince ben bi getirdim kendimden, neneme sordum, nenem de bana dedi ki, a kızanım çantalar demek, ..., çanta yaptı keçi koyun derisinden ābānız koyduk. 224 lakabınız ordan çantalar kaldı, bütün bizim tarlalarımız hüdütleri bulmak için, komşuyu, çantaları bulursa, kendi tarlaları buluyosun, çıkıyı meydana o kadar.

V

Kaynak Kişi : Osman Yaman, Yaş : 75, Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu
Meslek: Çiftçi

Derleme Yeri : Kınıklar köyü

(Gacallar ve köy)

1 gacal denen insanlar gelmiş. 2 gacal demek kök yerlisi. 3 yerli. (macur) yok. 4 ep gacal. 5 ama şimdi karıştı, karma oldu. 6 burda düdüm, burda da bitiriyiz yani. 7 yalnız küyün kuruluş tārī, bilmēyim. 8 orda karşıda var, üç dönümlük yer, mezarlık. 9 orman oldu, beri yanı geçtik. 10 orası da doldu, imkânlarımız yoktu yol yapmā falan geçtik şimdi yukarı. 11 üç tâne mezarlığımız var. 12 bu köy şimdi otuz, otuz iki āne, veyaut ta otuz beş. 13 dışarı göç verdi. 14 bizim kapasitemiz de bu kadar. 15 tarla az. 16 ormanlık bölge. 17 tarlamız az. 18 çok eski. 19 en eski külerden birisi. 20 belki de dā fazladır. 21 şimdi birisine, biz dā çocuktuğ, öteki mezarlıkta taş çıktı. 22 eski türkçe ama bilmēyiz. 23 sekiz dokuz yüz senelik bu kü, dedi u adam, o adam öldü tabi. 24 biz ilkoğula gidiyiz, kaç āne, on iki āne bizim küy. 25 otuz āne oldu işte. 26 ordan yukarı insanımız yok. 27 geçmez de zate. 28 tekirdā yakın dīl de, bθrda kapastesi bu kadar. 29 arāzi az. 30 bñday, arpa, ayçiçē, suan ekidik. 31 bā yok desem olur yani. 32 erkezin birer dönüm bāsı var ama, ona da bakmıyız.

(Geçim)

33 ayvancılık yapıyız. 34 küçük baj yok. 35 iç yok. 36 şimdi büyük baş erkezin evinde, arında ayvanlar. 36 malkara'da kānlar var, ekseriyette. 37 sek'e de veren var. 38 sek'e orda, on gūm, kānlara çıkarsa, iki gūm de sek'e veriliyü. 39 sek bize çok kazık attı. 40 devletin şeyi ama. 41 ineklerin sñdñ ..., bāzı inek çok sñd çıkarı, bāzı inek sñdñ az veri ama koyudur sñdñ. 42 bizim inēn biri, sñdñ az. 43 biri çok sñd çıkarı. 44 düru inekten al bāya, kaçmasın, ben de gittim. 45 o adam senin gibiydi, aldı, orda ölçtü, nābıcāz şimdi dedim, inekten bu çıktı. 46 inē deyiştirmen

lāzım dedi. 47 allā tarafından inek geldi. 48 kānlara veriyüz. 49 şimdiye kadar bi para etmediydi. 50 şimdi şimdi dört yüz yirmi liradan alıyo südü. 51 öbürleri de o fiyattan alıyo, bilmēyim. 52 balkan oldū gibi şeye veriyü, başka gelmiyü z^aten sütçü, onlar da sek'e veriyor ama, ... , çok içerde kalır para. 53 dā dün para dāttılar, burda, geçen ayın parasını. 54 ayın yirmisinde para lāzım. 55 öteki on gün beklediyo. 56 o arada getiriyo paramızı kendisi ayāmıza, kānlar. temelli,..., düşersek, artık ya kānlara düşersek, nāpar bilmem. 57 en şimdi nerden geliyisin? 58 edirmelisin. 59 şimdi karnın aç mı, tok mu? 60 hangi ne okulundasın? 61 türkçe. (okul) 62 yok. māramlı'ya, ... , oraya. 63 otuz āne kŭ de birazı kşabaya kaçıyo. 64 işallā kazanırsın.

(Düğün)

65 gideriz allān emrinlen. 66 kıızı isteriz. 67 verise anlaşırız. 68 yāni çocuk tarafı, altınını yapar, yüzünü takar, ne isterse verisin, anlaşır. 69 salona döndü. 70 kızları çocuk birbirini beyenirse, oluyo bu iş. 71 küllere bi defā kıız vermiyiler yāni. 72 isteseler de vermiyler. 73 şeyire. 74 ac durcağ, şeyirde durcağ. 75 yok azaldı diye dīl. 76 burda ekmek dā fazla. 77 şimdi benim bi çocüm var. 78 ben kendimi süleyim, iki tāne kıızım var, biri bordā. 79 biri tekirdā'da. 80 biraz o sanat okulu'nu falan bitirdi, ilersini okutamacāz, ben okumacam, askere gitçem dedi. 81 git. geldēn, kşabalı kıızlar var orda, duruyular. 82 borlardan kıız aramā çalışıyo. 83 ne ararsınız? 84 kıız arāyo sana. gidip tekirdā'nda birisinin kıızını istedik. 85 beyenmiler, olmadı. 86 bu kıız sana yaramaz. 87 istedik ondan vercek oldu. 88 anlaşlık. bu kırızden, fabrikada çalışırdı, attılar, çıktı. 89 ölüm, gel boraya, ne durcam ben kŭde? 90 al sana çalış ba! 91 al sana kuzu alacam, ahırı büyütçēz. 92 ayvan alıcam. 93 unları istersen ābin yapısın, istersen sen yap. 94 bi tāne ev idāre eder. 95 yerimiz de var. 96 yok ben şunu yapamam, bunu yapamam, dur öleyse kşabada. 97 şimdi ordan gene çıkardılar. 98 ereyli'ye gidiyo. 99 ama izin vermişler on beş gün, on beş dā vermişler, bi şey yok.

(Torunları)

100  , torun bol. torun çok. 101 on iki, on  t ne oluyu torun. 102 kimisi evlendi, kimisi evlencek.

(iftilik)

103 bi Şeyler ıkarıy z. 104 ama bu devirde ne çıkaralım. 105 b day,   yüz lira. 105 yaut iki yüz otuz beş lira. 106 b dayı en son sattık,   yüz otuz beş lira. 107 mazot, bin altı yüz, Şimdi düştü bin dört yüz ama..., ne old nu bilirsin. 108 aynı edirne, tekird . bereket versin işte bu ayvancılık, südü dört yüz liraya ıkarıdılar. 109  , devlet tarafından dışardan ayvan gelmeyinceye kadar, ette para etm yidi. 110 ama ediyi y ni bizden alıylar, altı milyon, engele bindi mi on iki. 111 bak kaŐap ne para kazanıyı, biz ne para. ben, iki sene bakmam l zım bu danaya. 112 z ten bi yaşında dana satılmaz. 113 satılsa da kilo yapmaz. 114 d  az eker. 115 Şimdi bereket versin, işte et te para ediyi. 116 mesel  altı milyon as para d l. 117 sonra onun önüne de geem yi eralde. kaŐaplar d  p lı satarmıŐ. 118 i, dışarda  le d lmiŐ. 119 biz z ten tarımlan geinemeyiz. 120 bu gördün binalar, ep ayvancıl n yüzü suyu  rmetinedir. 121 kiminde  inek vardır, kiminde beş inek vardır, kiminde on beş inek vardır. 122 bu köyde zannidersem. 123 kaŐasteye göre ayvan bakıyız işte. 124 bakma imkanlarımız var işte. 125 yok beki ama olur. 126 k y n tepesinde var, işte onda kırk elli ayvan var mı, yok mu? 127 bi unda var y ni ayvan. 128 ep yerlisi, kök yerlisi. 129 tabi dışardan alıp verme vardır y ni. 130 bizim burası acall , çok az. az bi nufuz.

(evre köyler)

131 m ramlı çiflik. 132 çiflik gene de bu gün çifliktir. 133 otmanlı da çiflik. 134 çiflik, acal sayılır. 135 m cır da var tabi, bulgariya m cırı. 136 tabi epsi gittiler tekird 'na. 137 tarlalar edindiler. 138 feti bey vardır orda. 139 feti bey'in amcasının çocukları, milletvekili ıkarıdı unlar. 140 Şimdi kaldı mı kalmadı mı?

141 o mārāmlı çiflik. 142 tabi tabi biz de, burası da eskiden çiflikmiş. 143 bi kaç āne varmış. 144 çiflik derebeyininmiş. 145 çiflik sābinin yanına soğulmuşlar moğulmuşlar. 146 ordan işte gördün, bu tarafta bi yuva kũ vardır, çiflik. 146 yuvam çiflîmiş. 147 çingene geliyi orayı. 148 demircilik, memircilik derlê, çifli zaptediyi. 149 çingene oldūna, oranın ertrafına kimisini bilmem, nāpıylar. 150 üle duyduğ yāni. 151 vallā burası derebeylerininmiş. 152 kimin oldūnu ismen bilmeyiz. 153 (çiflik sahibinin akrabaları) yok, yok, yok. 154 onları toz etmişler. 155 benim dedemin çocukları, babamın dedesinin çocukları, üç tāne çocū, üç tāne kız varmış. 156 o zaman derebeyi, o üç tāne çocuk, hadi askere, bunlar onlarda kalıymuş. 157 bunlā yirmişē sene askerlik yapmış. 158 ölmeden gelmişler geri ama, yirmi yaşında gittiyse kırk yaşında geri gelmişler. 159 bu sefer de o adam, inatmış biraz. kızlarına dāmat alıy. 160 ē, başka komşular da onlara şey yapuyolar, ..., bu küy(den) toparlanıp gidiyü. 161 kaçittiriyolar onları, derebeyleri veyāut çiflik sāyipleri. 162 kimseci kalmamış.

(Avcılık)

163 var, domuz var. 164 yaban domuzu var. 165 şimdi, pek kırt az. 166 vardır gene kırt. 167 çakal yok. 168 tilki var, pōsuğ var. 169 ördek yok. 170 su yok ki! 171 yāmir yārsa, yāmir yārken toprā iniyi. 172 bi sene geldiler şu karşıya gölet yapalım déye. 173 bi takım istedi, bi takım istemedi. 174 iyi mi yaptık, kötü mü yaptık?

(Yörtük, gacal)

175 ē, şimdi şeyden gelinceye kadar, gelibolu'dan, beri yana kadar, gacallā. 176 belki var şimdi ama gacal ismindedir. 177 çingene, gacal, veyāut şu bu. 178 paşanın biri demiş ki, kayrı askere alıcam, yalan sāyi, ama ep demiş gacalları toplayacaksınız, ben çingeneyim dedi mi, çingeneyim demezdi de, gaco dermiş, askere almazmış hadi git dermiş. 179 ben kök gacalım diyeni, geç öbür tarafa,

askere. 180 nābıcam dermiş, toplayıp ta, çingene olmasa da dinini inkar eder çünkü. 181 u paşa, ğacoyla ğacalı o ayırmış. 182 ğaco dedī çingene yāni. 183 ğaco dedim asker olmayacak, öte yanki ğacalım dedi mi, geç bu tarafa dermiş.

(Kıtlık yılları)

184 hā, atırlamam mı? 185 çok kıtlık, çok açlık. 186 yayan yola çıkardık, ordan geçerdı yoldan, kaçtırmışlar o almanlar, (yunanlıları) onu, bāya çocuktum ben, on dört on beş yaşında var mıydım, yok muydum, dā mı ufaktım? 187 almanlān top sesi burdan duyulur. 188 sıkışan bu tarafa kaçıyo. 189 biz bi parça un buldu mu, yumurta karıştırıp ekmek 190 yapıp yiyiydik. 191 mısır da bulamadık, darı, dura, onun gibi, onu yidik, darı gibi yāut, şüle süpürgelik gibi, süpürge tümü gibiydi. 192 onu yidik, kuş otu yidik. 193 bakla yidik. 194 aman allām, o bakla gene. 195 ölmedik be! 196 unları da beslemişler u zaman. 197 yunanlıları, kaçanları. 198 yunanlıları beslemişler, ordan vapura bindirip kıbrıs'a mı götürdüler, şeye mi götürdüler ?

(Köyün ismi)

199 eralde, çiftlik ismi olarak konmuş. 200 belki ordan geliyü, belki kendi memleketinin ismini, belki kınık'tan geldi. 201 şimdi orasını bilemiyüm ben. 202 yalnız üçünü mezarlıyı doldurduk orda. 203 o kadar eskiyiz. 204 beş altı yüz senelik mi, sekiz yüz senelik mi?

205 ordan gelenleri burayı yerleştirmişler, ğavur māllesi de dāyil içinde. 206 ğavur mālesi de vardı denizin yanında. 207 atatürk idāreyi aldān eline, siz gidin yunanistan'a, yunanistandakileri burayı çārmış. 208 balkanın iki tarafı da rum kūsüydü, öte yanda geçinenler, bālık, bā bāçeylen geçinirler. 209 tarla yok unlarda. 210 beri tarafı tarla var. 211 var işte orda bi dönüm yerimiz var, kendimize āit. 212 bakmā istiyi o da. 213 bakarsan bā olurmuş bakmazsan dā olurmuş. 214 bakmadık. 215 eskiden bu yandaydı bāmız. 216 benim, ufak,

çocuklümde, bir iki kişi bāyi, ... , beni çok götürdüler bāya, kollamā. 217 bu yanı
 bā yapalım dediler, biz tā çocuktuğ o zaman. 218 ama gidiyi yāni, altmış seneden
 fazla benim bālar. 219 denize en yakın yer tekirdā. 220 şarkū yakın ama, şarkū
 (kınıklara) tā uzak. 221 arada dā var yāni. 222 tekirdā dāları. 223 öteye geçilmez.
 224 geçilse de uzun mesāfe.mācur kūleri de var. 225 derekū var, malķara'da. 226
 o da mācur, bulğariya'dan gelme, malķara kū. 227 bizim burası tekirdā kū. 228
 orası mācır.229 dālı da var da onların ayriyeten kūsü yok ğaliba. 230 dālı, bunlar
 şeyden gelme, geçen sene arp oluyudu bu, yuğuslavya'dan. 231 dālilar da
 müslūman. 232 birisi, demiş bu dālıktan kırtulayım, alıyo çocūnu, koyuyo eşē,
 yollanıyo, tekirdā'nın bi istikāmetinde kalıyo, git deyi al şu parayı, eşē biraz arpa
 al, bi tāne de ekmek al, gel burayı. 232 gidiyi, görüyü dālı. nābıcan, işte eşē biraz
 arpa alcam, bubam verdi, orda yaticāz biz, bi tāne de ekmek alıcam. 233 soğ
 cebine o parayı demiş , git deyi, orda yatın deyi, sabāleyin alın ekmē. 234 ekmē
 alıp gezdirme deyi. 235 geliyi, adamın biri būle būle süledi bana, āferim deyi,
 anladık. karşıdaki kūler dālıdır. 236 gidelim dālilar çok sıkıdır. 237 üle artık
 masal mıdır, yoksa üle bi eşkıya mı? 238 bi kaç tane yerli kūmüz var. 239 orası
 evciler var, karansılı, dedecik, generli; generli de çiflik var. 240 o da yerli. 241
 ordan ötesi gene bulğariya'dan gelme. 242 yuğuslavya'dan gelme. 243 gelme
 yāni. 244 çok azınlıktaymış trakya'nın yerlileri, yāni ğacalları. 245 yunanlılar
 giderke gitme var. 246 yunanlılarla birlik olmuş ordaki insanlara işkenceleri de
 var. 247 o da kaçmak mecburiyetinde kalmış, atatürk'ün zamanında, bunlar. 248
 orda beyölu kūsü var. 249 o āya giderdim ben. 250 bu kıbrız arbinde u adam, ... ,
 kıbrız arbi patlayınca, biniyü beygirine, düru şübeye. 251 burda asker tutacak mı
 bunları ? 252 bilmēyiz, siz dā iyi bilirsiniz. 253 ben dēyi, asker alırsanız, iflā
 olmaz. 254 seni nābıcāz, biz yeteriz ona. 255 orda pediye araycam deyi. 256 sāmış
 deyi, bi yunan pedi deyi. 257 unu vurucam deyi. 258 pedi pedi, yunanlıyı da
 araycāmış ta bulcāmış yunanlıyı şeyde, orda. 259 dūmūş çok dūdürtmüşler adamı,
 silā var demiş o kūde, ğavurun çocū yāni.

(Yaşı)

260 atatürk otuz sekiz senesinde, ben yirmi sekizde, on yaşımdaydım. 261 atatürk'ü bilmem de. 262 biz de en ön sırayı geçtik. 263 yirmi yedili bi komşu var şorda, ben yirmi sekizliyim, bi tâne de yirm_ altılı var. 264 kalanı yok. gittiler öte tarafa. 265 üç kişi kaldık.

(Çeşme)

267 şimdi bizim kûmüz, ij zamanı da geldi, aşāda bi çeşme var. 268 bõrdan bi kilometre falan var işte. 269 aylak kalan orayı gider. 270 orda çay da yapıyılar, çoğu orda. 271 yazın da bize iyi gelir orası. 272 ben şimdiye kadar gidiydim, ama şimdiden sonra gitmem. 273 gitmē el yok. 274 orda işe yumurtasını satar, kavununu satar, karpuzunu satar, domatezini satar. 275 şimdi çıkarıyüz yāni. 276 karpuz satıyız, biz de etkilendik ama (çernobil'den) şimdi düzeldi, kavruldu iç yiyemedik bi sene. 277 şimdi oluyu. 278 geçen sene oldu. 279 bu sene gene olucağ eralde. 280 o dere boyu meriç yakındır size, pirinç mirinç dā iyidir. 281 bizim burası yānır düşerse olur. 282 çalışmayla olur. 283 ama karpuz iyi olur. 284 on kilo, on beş kilo. 285 sovan çok ekedik, ama para etmēyi. 286 var gene eken. 287 karpuz ekmedik, yimē kadar, yimē kadar, domuzlara yidirmē kadar. 288 domuz çok. 289 gidiyiler vuruyular, satıyılar. 290 alırlarmış. 291 domuz da çok zarar verir. 292 hēy, çok zarar verir. 293 tilki var pōsuk var. 294 pōsuk aynı köpek gibi. 295 bostana zarar verir. 296 karpuz yer. 297 her yer orman. 298 ama ara ara tarla var işte. 299 tabi ormanlar devlet arāzisi. 300 bizim arāzimiz, üç bin beş yüz dönüm arāzi var. 301 aşā yukarı işlenen. 302 yedi, sekiz dönüm yoktur ama yedi bin dönüm vardır orman. 303 benim yüz dönüm tarlam var. 304 yetmiyü, ama yeter. 305 nābalım, bundan fazla yok zāten. 306 ben gençken, iş yapıcak durumdayken dışardan alırdık icārlan, ortak falan. 307 şimdi almāyız. 308 para etmēyi. 309 bu sefer iç yoktan ayvancılık, o ayvancılık gene bi sıra geldi, iyice söndürdü. 310 er zaman anladuyum, şõrdan ayvan geçiyi, bi de kuzu var arkasında. 311 burda cambaz vardı. 312 camdan bakıyo, üle baqtı falan,

alalım be dayı, alalım. 313 dört yüz milyon şüle büle kuzuylan, pazarlık yaptık, ver ne vereceksen. 314 para yok, aftıya. 315 ben ölüm nerde bulayım ben seni? 316 ben aftaya gelirim dayı. 317 saf erif, sen parayı vermedin ya, bi afta, sona bi sene çıktı yukarı. 318 bedāva gitmiş. 319 ama şimdi ayvan iyi yāni.

(İnöntü)

320 öleydi. belki yapmıştır ama, bizim de burda öle onu sevmezler. 321 alman gelecek der. 322 e kaç tane devlet çinemiş geçmiş. 323 türkiye'den mi korkucak? 324 tabi, yunan italya'ylan arbetti. 325 unlar ise ep bombardıman falan filan, burda bi gazete vardı, körölu gastesi, yola çıkarım, gazete. radyo yoktu. 326 dıl, istanbul'un gelir yāni şeye. 327 kim kaç günlük gaste. 328 çıkardım yola, kamyonla, günde iki tane kamyon geçiyi. 329 u vakit nerden, beygir arabasınlan posta gider, tekirdā-malkāra. 330 bugün gider, yarın döner posta. 331 iki de candarmaydı başında. 332 para mı götürüyü, başka bi şey mi götürüyü? 333 biz askerdik, inöntü geldi susurlā. 334 orda konuşma yaptı. 335 gördüm. 336 öle direk gibi yerden geçti. 337 menderez geldiyen bizi teriz ettiler. 338 otuz ay yaptık askerli. 339 dört seneydi bizden evel. 340 candarma, bāriye üç sene. 341 biz de üç seneydik ama, iki buçuğ seneye düşürdüler. 342 bizden de evel dört sene, dört sene askerlik yapan çok. 343 benim dedemin dedesi yirmi sene askerlik yapmış. 344 azır asker işte, yirmi yaşında gidiyi, kırk yaşında dönüyü. 345 evel tam bozgunluktu. 346 isyan. 347 adam almış silāyi, çıkmış dāya. 348 bizim köyümüzde yokudu ama, etirafta var. 349 devlette yaut rum köylerinde. 350 türkler idāre etmē kalktı mı, türkler rum köylerine saldırıyı, rum askeri oldu mu, rumlar böle külere saldırıyı. 351 üle sayılır. 352 eski oluncaya kadar. 353 bizden yaşlı olmadına göre, yalan da sülese...

(Savaşlar)

354 olmaz olur mu! 355 benim dayım gitmiş, çanakçale'ye. 356 anam anladırđı. 357 elbiselerini kaynadırlarmış. 358 ordan çekip gidiyi, para z^aten yok. 359 bi dā

gelmiyi. 360 benim bubamın bubası edirne'de kalmış. 361 māserede, balkan arbinde, ben dokuz yaşındayka. 362 bāzısı bilmēyiler ama konuşuyu. 363 birisi geldi, başka künden. 364 biz büle konuşuyuz, siz büle konuşuyunuz. 365 konuşur dedim. kafam attı. 366 unlar las. 367 baban nerden geldi? 368 aynı yerde askerlik yapmış, eşkiyalarla birlik olmuş dedim. 369 zengin olmuş. 370 benim dedem, benim bubamın bubası edirne'de dedim, yedi kurşun iç belli dil. 371 ali'ymiş adı. artık bilmēyiz. 372 bana da kısmet olmadı gitmek. 373 nineme demişler, senin cocün askerden gelmeyi, askerde kalmış. 374 sana aylık bālayalım. 375 ben istemem demiş aylık. 376 ben cocümün etini yiyemem. 377 almamış. 378 ama tarla var. 379 ama tarla ekmeden mal vermeyi. 380 o zaman tarla çok. 381 bana yüz dönüm tarla düştü.

(Hayvancılık)

382 o kadā keçi. 383 şimdiye kadar kapalı ayvan. 384 neye zarar yapçak? 385 yok zararı burda. 386 iki keçi ben de almıştım. 387 er taraf orman. 388 bizim bura orman bölge oldūna, indi bakamāyız. 389 atmaca, kartal var. 390 gelir, alır. 391 onlar nāzik māluk. 392 toplar yāni. 393 tilki alır. 394 ormanlık. 395 yalnız tavuk var. 396 ördek var. 397 unları da kapalı tutuyuz. 398 dışarda salma tavuk bulursa, çalıcak, bi tavuk. köpek görünce koalacak, bırakıcak.

VI

Kaynak Kişiler :

Mehmet Yaz: Yaş: Meslek: Çiftçi, Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

İbrahim Yazıcı: Yaş: Meslek: Çiftçi, Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Derleme Yeri : Ortaca köyü.

metin derlememiz esnasında üç kişi karşılıklı konuşular. bu üç kişiden ikisinin adını alabildik. Ortaca köyündeki kaynak kişilerimiz içinde en yaşlısı olan üçüncü kişinin adını alamadık. üçüncü kişinin konuşmaları derlemede “X” ile gösterilecektir.

Mehmet Yaz : MY

İbrahim Yazıcı : İY

(Köyün adı)

MY: 1 duyduklarımıza göre, ortaca, burası, şeyi aldıktan sonra osmanlı, burayı geçtimi, tırakya'ya, edime istanbul arasında gezerken, şorlarda bi qararğa kurmuş, göyâ burda. 2 burası örtaca bi yer demiş, bizim köyümüz dâ ilerde, eski yeri dâ üç dört kilometre tepedeymiş. 3 köy yerleri orası derler, eski yerleri. 4 undan sonra burayı gelmişler. 5 eski bi köydür burası, anadın mı? 6 gacaldır. 7 dört yüz elli senelik filan cāmimiz var. 8 tabi aşadaki cāmi, restoran oldu. 9 iki tâne cāmimiz var da, biri çok eskidir. 10 edirne'de şeyde, eski eserlerden çıktı, mehmet karaaş paşa, caminin adı, yāni u yaptırmış. 11 üç tene cāmi yaptırmış derler o adama. 12 bi tānesini delibedir'e yaptırmış, birini burayı, birini banarlı köyüne yaptırmış denir ama, kasabasına, u yıkılmış u. 13 delibedir de yıkılmış, bi ayakta bizimki kalmış. 14 bin altı yüz yirmi tarihli.

MY: 15 serencem derlermiş, serencem ortaca köyü. 16 bi astalık geçirmiş.

İY: 17 istanbul'un fethinde asker, edirne'den kalkıp istanbul'a giderken bu hattan geçerken bi gece kararğah kuruluşlar oraya. 18 demişler ki, o zamanın paşasına, paşam bizim suyumuz yok, ani, köye su çıkarma imkanı olur mu falan, su nerde var demiş, burasını tārif etmişler. 19 buraya getirmişler. 20 u köy burayı inmiş.

MY: 21 burda da su yok ashında.

İY: 22 yok ama, iki derenin arası oldū için mi acaba?

MY: 23 deremiz güzel yāni, iki dere arası, yalnız bizde kuyu suyu içiliyo, altmışa kadar, elli beşe kadar. 24 elli beşlerde menderes zamanı deyem mādem, o zamanlar bi ātizyen bulundu. 25 u gün bugün, artizyenden içiyüz. 26 kendi suyumuz var. 27 su sıkıntımız yok. 28 bi de göletimiz var şindi. 29 yeni yapıldı, doksan birde. 30 bi de yukarda bi göletimiz var, ondan da faydalanıyuz yāni.

(Düğünler ve kız kaçırma)

İY: 31 şimdiye kadar bi fark görmedik, şu yalnız, eskiden köy dūnleri olurdu, şimdi şeyirde oluyo, salonlarda oluyo.

MY: 32 salon dūnü olur, bak şimdi salonda dūn olur. 33 yazın şindi gene, ayrabolu'da, akşam dūn var salonda. 34 yāni salonda, akşama dūn var. 35 eskiden olsa, cumā gününden başlar, kız dūnü ise, iki üç gün devam ederdi. 36 çalgılı olurdu. 37 yemek verilirdi, eskiden, gelen alayı yemekler. 38 şimdi o adetler kalktı, şimdi geliyü selāmunaleykūm, aleykūmselam diyo. 39 ē, biz geldik, ölen namazından sonra bi el öptürüs geline, undan sonra gelin anımı teslim edip gider, bi dā salonda dūn gece. 40 bi bizim köyü taşır, çocuk tarafı, bi kendi küyünü . 41 imanı beller adamın. 42 tabi tabi, ep dūn güzel oluyo bak, bugün alaylı. 43 daul getirmişler çaldırıyolar aşāda. 44 ama gene akşama kına gecesi, şeyde var, dūn ayrabolu'da.

İY: 45 şimdi eski dñnlerde dā biras, geçtımız zamanlar, misāfiri kōe çārisın, beslersin, bi iki kat davul tutulur, masalar kurulur, içkiler içilir, o ādetler kalktı, o ādetler şimdi.

MY: 46 ep görüclü usülüydü.

İY: 47 aşā yukarı da o devam eder bāzı.

MY: 48 ama şimdi çocuklar buluyo, şimdi sizin gibi gençler baba, ben şu kızını isteyin bana dedi mi dā kolay da oluyo. 49 bizim içinde iyi, bis kendimiz görüclü usülüyle biras zor. 50 onun için, evlendim ben. 51 attā, iş bitti bi kere bana göre. 52 ama oluyı gene. 53 bak esas olmadan olmas. 54 bāzı olan istemez. 55 sen angisini beyenirsen onu alcam der. 56 yāni şimdi ādetler dīşti. 57 tā eskisi, öle. 58 meselā bu amıcalar, bāzı kısı kaçırma gitmiştir. 59 bi kısı kaçırmayı annat bakalım beyā, kısı kaçırmayı biz yapmadık, bilmüüz.

İY: 60 at arabasını koşarsın, iki tāne arkadaşın vardır, üç arkadaş silālanırsın, gidersin kızın gönü varsa, pek fazla zorluk çıkmas. 61 ama gönü yoksa, ādetā bi arbe benzer olan iş. 62 kızını kurtarabilirsen kaçarsın.

X: 63 vallā kendim yaptım ben. 64 şimdi biz gittik ordan, beygir arabasınna, yavāş yavāş gittik. 65 evin etrafı da kalaba, üç dört kişi varıs. 66 yavāş yavāş girdik, baktık, oda var oda. 67 odada misāfilē.

İY: 68 dñn mü oluyo?

X: 69 dñn yok, oynāyılar orda. 70 kāve yok ama orda yelçimis var. 71 elçi orda. 72 biliyi, o bārišta, gittik emen, daldık eve, yakaladık, aldık, koyduk arabaya, orda

kalanlar kaldı, ep yetişemēyi arabaya yayan. 73 ordan çektik geldik buraya. 74 ama elçi biliyo, orda bağıyo, kumar oynāyo, yaut şey yapıyo, kapıyı mandallāyı, çıkmasınlar déye

İY: 76 kāve yāni, odada, kıızı kapan uzaklaşsın biras.

X: 77 ha unlar da bi gürültü falan şettikten sonra kapıyı açıyı, nōldu işte, kıızı kaçırılmışlar, şüle olmuş, büle olmuş, beygir arabasınlā

İY: 78 elçi ordan halktan biri.

X: 79 orda yāni laf götüren, yāni haberci.

İY: 80 çöpçatan.

X: 81 haberci olmadan o işi yapamassın kolay kolay.

İY: 82 şindi kolay, cep telefonları var. 83 öle te kulāna sürüyo, anasının babasının yanında konuşuyo, iç anlamıolar.

MY: 84 ben kına gecesine senin dedīn gibi, gençler em bağıyular biras şindi. 85 eskiden bis çocukları sokmazdık. 86 bizim burda ādettir üle, delikanlılar, girmez öyle, kapalı yerde olurdu, baktım akşam böyle bi meydanlıkta, kalabalıktı, çok kalabalıktı.

İY: 87 demokrasiyi yaşıyoz yāni.

MY: 88 ondan sonra cep telefonunna nābıyı, baktım burda cep telefonunna bu konuşuyu, bi bağıysın tē okul duvarının ötesinde kız. 89 eralde u da konuşuyu

anadın mı. 90 cep telefonu var. 91 artık buraya kimse bi şey diyemez. 92 aracı da lâzım dîl.

X : 93 kendi kendine bulur onlar be.

İY: 94 unun numarayı alıyo ordan bi dâ..

MY: 95 insanlar numarayı biliyüler, sen ne, ceplere dîl, bırak sen, evlere parada geliyü, çok para da geliyü bâzı kere, kıızı çocü olanlar. 96 (asker düğünü)var burda öle yaparlar.

İY: 97 burda da yapıyolar ama.

MY: 98 akşam vardı yâcı'da. 99 sen yâcı'ya ne zaman gittin ?

(Tekirdağ'ın gelenekleri)

MY: 100 sen tekirdâ'da mı okuyusun? 101 nası o kitaplardan yararlanıyo musun? güzel bi şey. 102 aslında yazılması lâzım, anadın mı. 103 erkez, yazılsa, bunlar beş on senede bi kere, tâ güzel olur. 104 gelenekler, kaybolmas ama, kayboluyu da yâni şindi. pek dişen bi şey yok. 105 bu devirde de öbür türlü görücü usülü zor olur. 106 kıs çocuk birbirini görürse, anlaşılırsa, dâ güzel olur.

X: 107 dâ başka oluyu dabi.

MY: 108 babaları, işte biraz telefon parası fazla öder.

X: 109 olucağ o kadâ.

(Oyunlar ve köy eğlenceleri)

MY: 110 cemal oyunu, çıkar, bis, tüm zamanı çıkar.

İY: 111 o bizde ālen devām eder, ama ufāk yāni.

MY: 112 o oyunu annat, esas cemalci bu.

X: 113 māsılı ekerken, būday ekerler, yāmır yār, çocuklar toplasır, çanları takārlar, buynus takārlar, bilmem ne takārlar.

İY: 114 kimisi, oca olur, kimisi gelin olur, kimisi güvey olur.

X: 115 çanları takarlar, çanğır çanğır, çanğır çanğır, māle māle gezerler.

İY: 116 tanıyamassın ama, kendi çocūnu tanıyamassın. 117 Őimdi bi efsāneye göre, bi cemal, bi köyden bi köye giderlermiŐ, bi yerde karŐılaŐmıŐlar.

MY: 118 tē bu karacamēmet'te var di mi?

X: 119 burda var beyā osmanlı'da.

İY: 120 birbirlerini ölesiye kavğa yapmışlar, derler bir de. 121 ölmüş déye, cemal mezarlı var. 122 orda kavğa ederler yāni.

X: 123 dūŐurler, karŐı karŐıya geldiklerinde. 124 bi kız yaparlar, kızlar içinde, kız yaparlar, kıızı yok alcāz yok o alcak.

İY: 125 tabi, erkek erkek, epsi erkek. 126 o komŐu mutlakā bi Őey vercek 127 yāni, būday vermese onun fırınıni bile delerler.

X : 128 vermesse çiner fırını.

İY: 129 oca çıkar fırına, ezan okur, bûdayı vermedin mi, iki tekmeledin mi gitti.

X: 130 gelin olur, oca okur, kaldırır. 131 cemal öteden beri gelme gelenek.

İY: 132 şindi gençlerin ėlendi, şu anda bi oyun yok. 133 eskiden ceviz oynardık, fındık oynardık.

MY: 133 çelik çomak.

İY: 134 çelik oynardık. 135 ceviz oynardık. 137 bi kiramidi şöle koyarsın, burdan bi ceviz salarsın, taŋır taŋır yuvarlanır. 138 biri salar, biri salar, biri salar, hangisine biri tın diye vurdu mu, cevizler, o arkadaşın olur.

63 X: 139 cevizleri toplar.

İY: 140 öle olur yāni.

MY: 141 çocukken, gece çeli oynardık. 142 eskiden gece çeli. 143 gece çeli derler, çelik. 144 çeli atar bi yeri, gece karanlık olur. 145 lamba yok, bi şey yok. 146 ay aydınlında olur unlar. 147 sopayla bi vuru, tın, çeker gider. 148 bi dā bulur. 149 yeni ay aydınlında, yāni eylence başka yok ki! 150 çocukken biz öle oynardık.

İY: 151 miselā, şey oynardık, kōpçacık.

MY: 152 ā, meşurdur kōpçacık.

İY: 153 k p aları, k p a oynarsın, b le bi delik yaparsın, vurusun böyle düşer, kaç t ne düştü alırsın, cekette mekette k p a k lmas, bi de m riz yirsin akşam evde, bi dayak atarlar evde.

MY: 154  ıkrık ep bayramlarda k rulurmuş eskiden, ona binerdik.

İY: 155 (atlı karınca) ona benzer bi Şey. 156 ona benzer bi Şey ama iptid i, bizim...

MY: 157 salıncaklar  le olurdu ep aynı, Şimdi unlar da k kt , unlar göçmen köylerinde d  çok olur. 158 eski göçmenler, doğsan beş göçmenlerinde, feredanlı, kaşıkçı, kazandere, bıyıkali de urda var, o biraz uzak k lıyı bize. 159 kaşıkçı'da vardır, ben oraya gitmişlim vardır, çocukken,  eşme başına toplar...

İY: 160 biz de yapardık burda bey !

MY: 161 unlar ayrı bi eylence gibi yapardı.

X: 162 bizim de idirellez vardı ya be, tekkemiz vardı.

MY: 163 burda çok evel, tekke bizim  ocukl muzda k kt . 164 elli de k kt .

İY: 165 ellide, elliden sonra.

MY: 166 orda bi tekke var.

İY: 167 elli sekizlere kadar filan devam etti.

MY: 168 ıdrellez günü, mayısta, ıdrellez bir derler ya, o zaman orası neşelenir, bütün hayrabolu, tekirdā yöresi gelir, italyan çiflîdir, o zaman devlet onu dâtti o zaman, çiflik sābi italyan'dı, komşu ğavur derdik, italyan çifliydi adı, uraya ıdırelleze tekkeye giderdik, orda dñn gibi olurdu, pelvanlar olur, satıcılar, tatlıcılar.

İY: 169 panayır yeri gibi, panayır gibi güzel bi şey olurdu.

X: 170 neşeli bi yerdi u, kızular kesilir, pişer.

İY: 171 hā, ondan sonra gengeller yenir, gengel dedimiz bi şey, ot. 172 sütlü bi ot işte, gengel. 173 ani üstünde çalı malı olur.

MY: 174 güzel şeyi vardır, göbē yenir onun. 175 böyle sıyırısın kabuqlarını, hālā yenir.

İY: 176 yenir işte o da beş on gün olur, beş on gün sonra yenmez.

MY: 177 te_o, çitköye giderken, āl yerlerinde filan çıkar, merada.

İY: 178 dün, tokattarlayı ekmē gittim ben, urda bi kaç tâne yedim yāni.

MY: 179 var orda da be, mera boyu nası?

İY: 180 yabāni bitki tabi, tabi. 181 çalı beyā.

MY: 182 burlarda da var, eşek gengeli derler, bunlar başka bi cinstir, sütlü gengeldir.

İY: 183 bağ orda da var duvarın boyunda.

MY: 184 parmaklıklılı yerde çıkmış kocaman bi şey.

X: 185 eşek gengeli o.

MY: 186 aynı öbürü de onun gibi, ama beyazdır kökü.

İY: 187 nasıl meselâ, kuzu kulâ, filan bilir misin, öle şindi onlar gibi işte, o da bi bitki.

(Edime)

MY: 188 ne küsüymüş bu? 189 yeni kadın. 190 baban_ne? 191 memur mu? 192 edirne'ye gittimizde kapıkule tarafına gittim, çok güzel bi yerler, kavaklı yer var, çok büyük 193 kavaklıklar var. 194 orlarda var. 195 ama ekme kavak dîl onlar da, kendinden çıkma kavak onlar, neyir boyu.

İY: 196 edime yöresine dörü ekme kavak çok vardır.

MY: 197 bi söğütlük vardı edirne'nin be, şeyin boyunda, söyütlük var. 198 çok eski sütler ama. 199 ey, bi güzel orası, tava, ova yeri. 200 fasülye eküyü, ne kadar sütlük büle. 201 çok ta kalın sütler ama. 202 bu büve gibi.

İY: 203 orda bi dere boyu gibi yer vardı, o...

MY: 204 dere boyu gibi uvada, dere taşarmış kışın orda.

(Çiftçilik)

İY: 205 kanola var, ekende var, bir iki senedir ekilüyü, lando dâ çok yâcı'da beki sormuşundur, yâcı dâ fazla .

MY: 206 bāmız yok, eski bālarımıs var. 207 biz meraya bıraqtık onları, dā oldu.

İY: 208 te bu amca, çok zaman durduydu, bunun bāısı ama, etiştik, o da körlendi.

MY: 209 bā diyo, bā var mı diyo!

İY: 210 nedense u bāları biz yörütemedik. 211 uzaqtan mı oldu bu iş ? 212 uzaqlıktan mı oldu o?

MY: 213 şimdi belki o zamanlar, toprak komisyonu, toprak verdi. 214 elli yedide, millet tam bāya başladı, bizim çocuklümüzda.

İY: 215 yaptık üzüm yidik beyā!

X: 216 gene eski bālar gitti, o da gitti, bakılmadı.

(Civar köyler)

MY: 217 yok bizim buraya rum yok. 218 burası öle rum istilāısı olmuş ta, ani rum burlarda oturmuş, kalkmış dıl. 219 burda rumlar çobanlık yapmışlar.

İY: 220 selçik kūsü, balkan kūleri falan orda. 221 otmanlı'dan söra, selçük köy. 222 orda varmış, déye duyuyuz biz.

MY: 223 barbaros, o taraflarda varmış rum, bizim köy, eski bi köydür, köy olarak ep kalmıştır, bāızı yerler çifliktir, falandır da, bizim kuruluşta dāyi, köyümüzün etrāfi ep gelme, en eski köy. 224 öle derler işte, gacal derler, yerliye. 225 yerlisi falan osmanlı'dan sonra gelme, osmanlı buraya geçtikten sonra, er yerlere er yörelere bırakmış üç beş kişi, üç beş kişi. 226 ejdādımız orlardan gelmiş, söna

göçmenler var köyümüzde yāni, romanya bizimkiler, dā evel bulgaristan'dan gelmiş beş āne, azmış. 227 otuz dōrtte mi otuz ikide mi, on beş āne filan var erāilde.

İY: 228 romanya göçmeni az be, unlar bize çokmuş ta, burda durmamışlar. 229 bi kaç tāne āne kalmışlar işte.

MY: 230 unlar da zate bi devre duruyu, çoğu gitti. köy, biz, yüz yetmiş āne déye geçer. 231 biras āneler büyük. 232 babalı çocuklara bir āne sayılır, yüz yetmiş āne var yāni. 233 dokuz yūs nufusu var. 234 yāni azaldı biras. 235 sayımda meselā, beş yüz elli seçmeni var, benim muhtarlık yaptım da dokuz yūs on beş kişi vardı. 236 ondan sonra onlar biras düştü aşā. 237 bıyıkali dā büyük.

İY: 238 şindi bıyıkali, feradanlı, bunlar doksan üç göçmeni, karacakılavus...

MY: 239 banarlı'nın bi kısmı, belediye onlar. 240 onlara gittin di mi?

İY: 241 kaşıqçı göçmen onlar, doksan üç.

MY: 242 sen bi de burdan emiryakub'a gidicen, ayrabolu'nun. 243 burası merkezin son küyü, orası tatar köy. 244 inecē gittim dedin ya, yol üzerindeki köylere gitçen.

İY: 245 burda araba yarım sātte bir.

MY: 246 şu arabalar, köyün içinden geçer.

İY: 247 hayrabolu'dan kalkān, o yandan, bu yandan içinden geçer. 248 sāt on bire kadar arabamız var yāni. 249 o yönden ulaşımdan yana çok rātıs.

(Okul)

MY: 250 okulumuz var. taşınmalı, eğitimde var. 251 şimdi bizim ilköğül dâ, ani aslında ortaokulla beraber oldu da, bu sene açılmadı. 252 bu sene açılma şansı var. 253 ortaokul, banarlı'ya gidiyo, taşınmalı eğitim. 254 açılması lâzım. 255 bizim okulumuz eskiden beri vardı, bizde şimdi öğretmen beş tâne. 256 çocuk ta otuz tâne. 257 öğretmen sıkıntımız yok.

İY: 258 şimdi bu sene temel eğitime geçme itimâli var gibi duruydu. 259 okulumuz azırlandı. 260 şimdi bizim otuz tâne filan ilköğül çocümüz var, otuz tâne de ilköğülü bitirmiş ortaya, banarlı'ya devam eden var.

MY: 261 üniversite biraz az da, lise çok. 262 aşâ yukarı erke liseyi bitiriyü yani. 263 ani şimdi gençler, şimdi askere gidenlerin epsi lise mezunu. 264 çok nâdir çıkar üniversite as. 265 orda üniversiteyi kazanamıyular, bi kaç tâne öğretmenimiz var, undan sonra..., subay yok, meselâ bu arkadaşın kız kardeşi öğretmendir, eniştesi öğretmendir, kardeşi öğretmendir.

İY: 266 kışkardeşim, edirne'de okudu. 267 öğretmen okulunda, edirne'de. 268 emekli oldu, altmış beşlerde filan.

MY: 269 şimdi bi kaç tâne, üniversite mezunu da var. 270 miselâ, orman müdürümüz var, kâzım bey, emekli oldu, ticâri ilimleri bitiren var bi kaç tâne.

İY: 271 şeyi ben merak ediyom, bizim köyümüzden hiç çıkmadı subay olarak, harbiye mezunu hiç çıkmadı.

(Hayvancılık)

MY: 272 göç yok. 273 taşımacılıkla gelip alır işçiyi, servisle, onlar da muratlı tarafında bi fabrika var, oraya gidiyü. 274 karacaklavus. 275 şimdi o taraflara (çorlu) akın var aslında. 276 adamın üç tâne çocū varsa, orlara gidip çalışanlar var. 277 olması da lâzım artık, topraklar azaldı, ayvancılık birer parça erkesin.

İY: 278 tam fenniye dīl de, iptidāi bi şeyleri işte.

MY: 279 kendi İtiyācı için, geçim için fazla dīl. 280 büyük ayvancılık yok. veriyüz sek'e, sūt çıkıyü, burda beş altı yüs kilo. 281 az yāni, bin beş yüz iki tona kadar çıkarken...

İY: 282 ayvancılıımız bundan on sene evelsi falan epey vardı yāni.

MY: 283 dā eskiden, koyunculuk ta vardı çok. 284 şimdi gene var da as. 285 evel er ānede vardı. 286 şimdi biras tarımda çocū bi tarafa gidip çalışırsa babası iş yapmā ūraşırsa. 287 sōna nüfus pilanlamasına uyum var. 288 çok eskinden öle kalabalalık bi hānede beş altı çocuk, şimdi yok. 289 bir, iki üle gidiyü, ani o da var. 290 nüfus pilanlamasına uyum var.

(Çocuklar)

İY: 291 bir ikiden bile pişman olan var yāni.

MY: 292 ama kalabalık olan dā rāt. 293 adam çocūm kalabalık diyü, kendini şeyire atıyü, bi iş yapıyu, okutmā ūraşıyu, falan filan işi raz giderse bi iş başına geçti mi, dönenler var.

İY: 294 bākür emeklisi biras bol bizim köyde. 295 onlara da az faydası oluyü.

MY: 296 yāni artık babalar çocuklarına bakmacak gibi yāni, çocuklar merak ediyü, babalar bana versin.

İY: 297 şimdi bākurlulara yüzer milyon da verdiler. 298 dā da iyileşti yāni.

(Efsane, Mehmet Serezli)

MY: 299 bizde öle bi efsāne duymadık, bilmiyoz. 300 yok öle bi şey. 301 karaca, karacakılavuz, oraya, çiflikmiş orası, gelmişler. 302 onların geldī yerde, karacakılavuz gibi köymüş, karaca denmiş öle, efsāneler olsun. 303 bizim de efsāneye öle derler. 304 ortaca, gelmiş burda paşalar, burda avcı ava çıkmış, dinlenmiş paşalar, ölelikle ortaca, burda kalmışlar, bi olmuş ortacaköy. 305 şöle ben araştırdım bāzı şeyleri, mēmet serezli vardı, serezli, bāzı kitaplar yazmıştı, köyleri aynı sizin gibi incelemiş. 306 u geldinde buraya, fotoraf motoraf, cāmilerin fotoraflarını çekmişti, var resimleri. 307 aşāda çeşme deniyo oraya. 308 bi yāzāneydi, serezli'nin bi şeyi vardı, şey yapmış orayı, akbulut oteli'nin arkasında yāzānesi vardı. 309 attā u kültür dernē başkanı mı nedir.

İY: 310 nāmık kemāl evi'nde.

MY: 311 orda duruyu işte. 312 u ilgilendi u işlen. 313 ani u mēmet serezli, u işleri çok güzel yazmıştı, ama bakıyusun, onlar da tutmuyu. 314 biraz da şetmiş. 315 bizim köy akkında bi şeyler yazmış, biraz da onun dedikleri, biraz yazmış u bi kişiden dinlemiş. 316 aynisini yazmış, köyün nası geldinden filan bāsetmemiş. 317 bāzı köyleri çok güzel yazmış, yazmış yāni bize göre güzel yazmış. 318 şu malğara köylerininin bāzılarını yazmış. 319 cāmileri yazmış, köyleri yazmış. 320 cāmi ne zaman yapıldı, kim yaptırmış ama faydalanmakta fayda var. 321 ani epsinde insanların bilmedi taraflar var.

İY: 322 Şu merkez cāmi'nin fotorafını Şeye yollamıŐtıŐ, Őuran eŐitim merkezi'nde gōrdüm yāni.

MY: 323 geldinde bizim fotorafıları ŐekmiŐler, merkez cāmi'nin. 324 bi sefer dā geldi üniversteden buraya Çocuklar, vaŐıptan geldiler, edirne'de, burlarda bi yatır gibi bi Şey arıyular. 325 dediler ũle var mı tekke gibi? 326 varmış burlarda falan, mezar olması lāzım. 327 dedim burda tekke diye bizim iki yerde tekkemiz var urda. 328 eskiden beri, bi kōyün bi girişinde, bi de alt tarafınfa, bi de italyan Çifli'nde, gōya bunar berāber gezerlermiŐ. 329 bi eŐsāneye gōre arkadaŐmıŐlar. 330 birbirilerine yardımcı olurlarmıŐ. 331 birbirilerinin ziyāretine gider gelirlermiŐ. 332 millet Şindi unları, ... , kimsi Çarpılır falan dermiş, ama Őarpılan da yok, attā sizin motorla mı ne yıŐmıŐlardı urayı acı'nın Şeyi, gōyā o adam annadıyo, sāyibi uzunun babası, Őit yapmış mı, Őinenmesin dēye, mum da yaŐarlarmıŐ oraya gece, orda bi Şeyler adayan insanlar tekkeye bi mum yaşarmış, ... , öldü mü, Őiti bi baŐarlarmıŐ, soŐak, derin bi soŐak var, o soŐā atarlarmıŐ. dedim āmet bey yapmıştır onu.

İY: 333 bāzi eskiden inandırıcı araŐetler yapıyomuŐ. oluyu bi Şeyler, insanlar inanmıyo, tekkeye mekkeye

MY: 334 var, eskiden tekkelerde Őarın doyuranlar varmıŐ. 334 bāzısı para Őazanıyo, ğaribanlara besliyü falan filan, yardım oluyo, bunlar anadolu'da dā vardır bāzi yerlerde. 335 Őayĝılı tekkelerde Őıkıyu bāzi. 336 eŐsānesi gūzel olanlar...dün aŐŐam sizin dāmad annadıyo, eniŐtiniz, ibrāyim mi ne o Őocūn ismi, tekirdā'nda yeni cāmi yapmıŐlar, o orozun bāĐeye, orası iŐte eskiden deniz giremiŐ, sōra ŐetmiŐ, geğen sene cāmi, ũĐ beŐ senelik cāmi, vayatta on sene olmuŐtur ya, o cāmiyi yaparken bi dozerin biri bi mezar ŐıŐarmıŐ, kellesi ŐıŐmıŐ adamın ama dozer de durmuŐ, ani alamamıŐ, ŐetmiŐ, ŐevirmiŐler, tekke yapmıŐlar

orasını, tekke dîl de, bi yatır demişler, saygı duymuşlar, emen etrafını çevirmişler. 337 büyük bi cāminin yanında kalmış. 338 makine gene çalışmamış orda da.

İY: 339 yā şindi ordan bi ölü çıkmış, ama kim, ney?

MY: 340 orası deniz oldūna göre biraz yamaçta yeri...

İY: 341 biz nası, çeşmenin ayānı düzlerken bulduk orda?

MY: 342 çene çıktı ya be, dişleri sapasālam, genç bi çocuk. 343 ama orda çıkar di mi? okula giderken, öğretmenler göttürdü de, yarma bñle, su yarmış, bakarsın iskelet çıkmış.

İY: 344 eşkiyā devrinde öldürmüşlerdir.

MY: 345 belki de dā eskiden mezarlıktı, köy de yukarda oluyo. 346 sōna eskiden beri, yerleşim yeri çok var, temel falan çıkar arāzilerdi, ani bunlar osmanlı zamanında olan şeyler.

(Eşkiyalık)

İY: 347 yörede olurmuş canım.

MY: 348 eskiden olan şeyler. 349 meselā, yunan arbinde eşkiyālık olmuş. 350 yunanlılar yapmış, bizimkiler yapmış. 351 yunanlılara karşı bizimkiler çetecilik yapmış.

İY: 352 meselā şu kandanmış köyüne, bi başkın basmışlar, hayrabolu'dan gelmiş candarmalar da, bizim burdan da adamımız varmış orda. 353 tekirdā'nda toplanmışlar, başkın basmışlar, onun hikāyesi nasıydı beyā? 354 altı kazla...

MY: 355 altı kaz mı istemişler, yunan candarması, kıandımış köyünde. 356 ordan haber almışlar, orda ā'nın birine haber göndermişler, undan sonra çetecilere haber vermiş o, çeteciler gelen candarmaların epsini vurmuş.

İY: 357 vurmuşlar ama, tespit edememişler, kim vurdū, nasıl vurdūnu, nerde öldū, bulamamışlar.

MY: 358 sabāya kadar, odayı bile kıazmışlar, sıvamışlar derler.

İY: 359 gömmüşler.

MY: 360 ama epsini de yok etmişler derler, kaçamamışlar. 361 meselā insanın bi tānesi kaçsa, falan yerde bizi öldürdüler dēcek ya, ama bizim çeteler unları vurmuş.

İY: 362 şimdi yunan'ın burlarda hākim kıldı zamanın meselesi bu.

MY: 363 asāyiş, kırakollar unların elindeymiş, bizim bi hamid beyi'imiz varmış, deli hamid derler una, u adam u işleri bilen adammış. 364 çetelerle berāber olmuş. 365 u işleri yaparmış, annadırdı, rāmetli oldu.

İY: 366 meselā, eşkiyā hārif'in bizim gökmen'de kıaldı zamanlarda, bunlar bizim köye hiç sarkıntılık yapamamışlar. 367 mevkīnin ismi gökmen. 368 velasıl, o adam buralarda epey bi koruculuk yapmış yāni. 369 sonunda yunan candarmaları vurmuş adamı.

MY: 370 vurmuşlar ama bizimkilerden ihpar etmişler onu başka biri ihpar etmiş falan yerde déye. 371 ormanı sarmışlar, vurmuşlar adamı. 372 teslim olmam demiş.

(Eski yaşayışları)

İY: 373 hatırlarım, biz onlara etiştik, onu meselâ bi bakır su_âcı, kobise derler, kimisi bakır_âç der. 374 kobisa nerden, ne dilceyse bilemeyiz artık onu. 375 bi öne, bi arkaya alır omzuna götürür. 376 meselâ testiyle su taşırdık. 377 meselâ peynir yapardık, tulum peyniri. 378 tulumla, tenekeye dîl de tulumla. tulumla, koyunun derisinden, büyük hayvanın derisinden, bizim buralarda olmaz da, anadol tarafında.

MY: 379 bizim burda koyun derisine yapılırdı, koyun peyniri çok güzel olur. 380 u zamanlar harmanlar vardı. 381 harman, düvenle düverdük, at koşulur, öküz koşulur.

İY: 382 şimdi su taşımacılı, dâ eskiden, onunla taşınırdı, söna yese, bin dokuz yüz altmışlardan sonra, köyün belirli yerlerine çeşmeler yaptı, oralardan içmē başladık. 383 sonra erkez evlerine aldı. 384 o çeşmeler kalktı, şu okulun orda bi tâne vardır.

MY: 385 bunlar dîl, bunlara eskiden ne deniyo meselâ ? 386 bakraça, bakıra? 387 bizde pek öle bakırlan su alan olmazdı, göçmen köylerinde, orda kalaylı bakıra omzuna, gider alır çeşmeden, gelir eve. 388 biz sağa derdik, testilerin büyüklerine, küçüklerine penter denir. 389 küçük testiye penter denir.

İY: 390 emzicklilerine ibrik denir.

MY: 391 ibrik dā ufāk, unlara öle aptes almak için kullanılır. 392 tōletlerde kullanılırdı. 393 unlar ep vardır. 394 benim bi annem var, bi tāne penteri var. 395 şimdi bu pilastik 396 şişelere koyuyu suyunu. 397 çok durdu mu, onlar kōkuduyu diyü. 398 cam şişe de istemiyü. 399 bunlar hafifmiş.

İY: 400 cam şişe dā sālıklı.

MY: 401 şimdi bunlardan içiyü, bakıyüm, çocuklara bāçe çeşmesinden aldırıyu, albuki, ep aynı çeşme ama. evin içinden aldırmas. 402 depo suyu içmez annem. 403 depo var evin içinde. 404 içerde var normal çeşme de var ama.

İY: 405 peçka derdik unlara, yayık derdik yā dūvenlere.

MY: 406 dūme yayıklarımız vardı. 407 ekmek yapardık, ep biz fırında yapardık ekmē.

İY: 408 u senin dedin, kapak ekmē filan göçmenler yapardı, er gün tāze ekmek, bizde bi fırın ekmek yaptın mı bi afta yersin.

MY: 409 bizim bi irfan bey'imiz vardır, te bunun amcası ama, o biras da ortakul okumuştur, yemiş bej, seksen yaşında ama dā iyi bilir.

VII

Kaynak Kişi: Hafize Öztürk

Yaş: 68

Öğrenim Durumu: İlkokul Mezunu

Meslek: Ev hanımı

Derleme Yeri : Nusratfakı köyü

Yatak Duası

- 1 yattım allā kaldır beni
- 2 nur içine daldır beni
- 3 can bedenden ayrılırke
- 4 imān ile gönder beni
- 5 yattım taş gibi
- 6 kalktım kuş gibi
- 7 yatarım sāma
- 8 dönerim soluma
- 9 güzel meleklēm gelsin
- 10 sāma soluma
- 11 yattım allām kaldır beni
- 12 nur deryāsına daldır beni
- 13 can kafesten uçarken
- 14 cennetine aldır beni

VIII

Kaynak Kişi : Müzeyyen Şıracı

Yaş: 45

Öğrenim Durumu: İlkokul

Meslek: Ev hanımı

Derleme Yeri: Osmanlı köyü

Göl Baba Efsanesi

1 bi fukarâ kadın vâmiş kadının iki tâne kızı varmış. 2 te bu kadınlan kızları küy küy gezemiş. 3 dēken bi küye gelmiş. 4 geliyi bu küye karıyla kızanları, acık bi ekmek su istemē kalkmış. 5 kızanlar aç, ālar, durmaz. 6 sōra geliyi küye, diyi ki karılardan birine kızanlarım aç yok mu ekmecik biraz veresin, āllā rızāsı için. 7 karı ne bilsin orasının nası kũ olduyunu. 8 unnar nası sıkı, nası cimri! 9 vermēyiler buna ekmek su. 10 ki de sũp dũler bunu kızanlarının yanında. 11. kũmuşlar bunları kũden. 12 ē, sōra ālaya ālaya başlamış gitmē kadın. 13 bi taraftan da allā yalvarımış, allām kızanlarıma ekmek ver dēye. 14 gidiyo kadın giderke bi evliyā çıkıyo karşına. 15 diyo ki kadına al sana ekmecik, allā fukarāyı ālatanı güldürmez. 16 sen ekmēni al diyo, yürü arķana iç bakma diyo. 17 tufan da kopsa kıyāmet te olsa korkma yürü diyo git. 18 evliyā küye giriyo, derken bi zelzele, bi gümbürtü, bi tufan aydi köy başlıyo yere gömülmē. 19 sular taşmış, kũ batmā başlıyo. 20 kadın evliyānın sözünü unutuyo, bi de döndüynen bi bakıyo anında taş kesiliyo. 21 o taş alā durumuş orda. 22 göl bōba deniyo oraya sōra. 23 benim āretlīm oraya gelin gittiydi, edime'ye. 24 annadır āla, yerden eski temellē çıkarmış dēye.

IX

Kaynak Kişi: Ganime Kaymak

Yaş: 74

Öğrenim Durumu: Okumamış

Meslek: Ev hanımı

Derleme Yeri: Nusratlı

(Kaçırılması)

1 ben tā kızan sayılırım o vaqıt. 2 on üç mü on dört mü, ne qadansam, anam beni tarlaya götüdüydü. 3 tarlada çalışırkan görmüş beni dede. 4 o zamanlar askeden mi geldin be, tabi askeden geldi idi. 5 o beni orda görmüş. 6 kaç sene evelsi, atmış sene oldu beyā. atmış sene. 7 sen kaç yaşındasın. 8 köpesin sen tā. 9 nēse. 10 demiş anasına bu, git iste demiş. 11 geldi anası kışkardaşı, görmē beni. 12 ben duydum, seni istemē geldiler déye, durmadım kaçtım āra. 13 kızanız tā, bōbeklēmle oynardım ben beyā. 14 aramışlā beni orda yok, burda yok. 15 ben gene düvenin yanına saklandım. 16 demiş anam bunun anasına, kaynanama, diyo kıs tā küçük. 16 acık būsün, o_sman gelin. 17 arman oldu, gene geldiler. 18 gittiler, bi tā geldiler, bōbam da demiş bunlara olmas. 19 nēse, ben evdeyim. 20 dūn var o gece. 21 evdeyim, bırakmışlā beni kırkardaşıma bakıyız āretlīmle. 22 anam, ablam aḡam bōbam epsi dūnde. 23 baktım sofadan seslē geliyi. 24 dedim dur āretlē, köpekler avlıyo. 25 açtım qapıyı, tuttu bunun bi amıcasının ölü vardı, yakaladılar beni, koydular at arabasına. 26 āretlīm bārı, duyan yok. 27 erke dūnde. 28 beni götüdüler kim bilir nereyi. 29 āretlik gitmiş dūne, ḡanimeyi kaçırtdılar déye. 30 erke bırakmış oynamayı, aramā başlamışlar beni. 31 tabi gitti giden. 32 sorā gitti bu barıştı marıştı, dūnümü yaptılar. 33 āretlī de beni tutan amıcasının öluna aldılar. 34 mērsem elçiymiş o, āretlē baq sen, o demiş büle büle déye. 35 üle işte. atmış sene mi oldu nōldü. 36 ama şükür, āllā bizi kimseciklere mūtaq etmedi.

YUNANİSTAN MUHACİRLERİ

Kaynak Kişiler :

Hüseyin Yalçın: Yaş: 83 Meslek : Çiftçi Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

İskender Bozkurt: Yaş: 70 Meslek: Çiftçi Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Yusuf Okav: Yaş: 79 Meslek: Çiftçi Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Derleme Yeri : Naip köyü.

*Hüseyin Yalçın : HY, İskender Bozkurt : İB, Yusuf Okav : YO

(Köy)

HY: 1 köy eski. çınarların tārī ij belli dīl. 2 burayı biz babalarımız selānik'ten. 3 ben seksen bir yaşındayım, böyle bulduk, böyle bırakacağız. 4 yapan yapmış. 5 bizim geldimizde, selānik'ten, rumlar varmış. 6 rumlardan sonra bize kaldı. 7 bin dokuz yüz on dördte. 8 biz burda dōmayız. 9 o da bizden sonra geldi. 10 (çınarlar) yāni altı yüz elli, yedi yüz, hij belli dīl. 11 ani yedi yüzün üstünde dediler de, artık bunu ekenler de bilmez, dikenlerde bilmez. 12 burda yāzır köyü var, yerli. 13 unlar bile bilmez ekildiğini. 14 ne esap yapacak! 15 onun için böyle yavrum. 16 (kız kalesi) ha_šte var onun, ..., altını bulmuşlar da tārī yok. 17 altın eserlē çıktı içinden de, kapısında, bacasında, odasında tarih diye bi şey yok. 18 yazı eralde dā yokmuş o zaman.

(Doğum tarihi ve köy düğünleri)

19 yirmi. 20 atırlarız. 21 şimdi köy dūnleri, eski, evlerde olur. 22 dāre vardır. 23 dāyire dāyire. 24 ğınata çalar erkeklere, davul. 25 unla ğınata, öle olurdu. 26 şimdikini sormaz o beyā, o zamankini sorar. 27 o eskiden kalma, ana baba

giderdi. 28 kız görür, olanla kız görüşmezdi. 29 olan sokağtan geçer, kız camdan bakar, öleydi. yapılırdı, iki gece.

(Köyün eski sahibi rumlar)

30 onlarda şey var, ne derler ona vize. 31 pasport ta olsa salmazlar. 32 ama onlar gelir bize. 33 onlar çok geldi. 34 buralarını dolastılar. 35 evlerini gördüler. 36 epsi, çoğu o zamandan kalma. 37 onlar geldiler.

(Başka göçmen)

38 yok yok, iç yok. 39 yerli köy, burda var iki kilometre ilerde yâzır. 40 orda var. 41 (cenaze) ikindiye bulcağ mıymış? 42 orda var efendim, burda ışıklar var. 43 epsi o tarafın insanı. 44 selânik tarafından ama bizim meselâ, langazı, onların serez, kimisi gergeli, öle.

(Köyün nüfusu)

45 atıralar...yav, balkan arbi olduktan sora bozulmuş oraları. 46 atık gavurun yanlânda kalmışlar, te_burayı gelmişler. 47 kaçmışlar yâni. 48 oralardayke ayvancıymış. 49 o topraklarda dâ, bûday bile pek yetişmezmiş. 50 çavdar varmış. 51 burda çifçilik işte bācılık, meyvacılık, ıvır zıvır şeyler var. 52 ayvancılık var ama çok az. 53 ayvancılıkta var, eskiden çok vardı. 54 eskiden, tî, bin tâne, iki bin tâne koyun vardı, keçi vardı, epsi gitti. 55 gençler durmaz. 56 çocū istanbul'a gitti. 57 (köyün hane sayısı) valla iki yüz elliydi. 58 şindi iki yüze inmiştir, belki de yüz seksene inmiştir. 59 nüfus azaldı, bin iki yüz nüfustan yedi yüz yirmi beşe indi, azaldı yâni. 60 ep burda yaşadım. 61 burda büyüdüm öle. 62 burda yok. 63 burda ordan geldimiz zaman burda gavurlar, rumlar oturmuş dâ dorusu. 64 ondan sonra da onlar burdan gider o tarafa, bizimkiler evlere yerleşir. 65 iki buçuk sene gene gelmiş gavur burayı. 66 bu sefer çifçilere yâzır, sırtköy, oralara gitmişler. 67 ondan sora, istiklal arbinde, onlar gene gitmişler memleketlerine. 68 biz gene burayı yerimize gelmişiz. 69 efsânemiz bu kadar. 70 başka bi şey sorarsan

bildimiz kadar cevaplandınız. 71 kültür, dedim işte böyle, eskiden görmek yoktu. 72 baba ana biyendi mi, kız da itiraz etmez çocuk ta. 73 şimdi gençler, artık kendi beyenir. 74 diyisti.

(Askerlik ve kıtlık yılları)

75 ben mi? 76 dört sene. 77 kırk birde. 78 kırk birde, kırk beşte de teris oldum. 79 tabi, vallâ olmuş dedilē biz askerdik, yāni burda yoktu ama olmuş çok kıtlık. 80 öle, alman arbi beş sene sürdü, beş sene askerlik yaptım. 81 gölcük, amidiye gemisinde, bāriyeydik tabi. dört sene denizin içinde. 82 izin de yoktu iç. 83 almanların uçakları, ingilizleri ep buralara kovalardılar. 84 yannışıkla ateş mateş edilir, düşürülürdü. 85 cāmialtı var istanbul'da, bilmem bilir misin? 86 orda, beki de iki yüz parça gemi geldi, almanlar'dan korkuya. 87 üç tâne komutan geçirdik. 88 vardı ya, bi tâne kemālettin bozkurt, gemi komutanı olarak. 89 bi de zeki taktil vardı. 90 donanma komutanı da sükrü oğan'dı. yaşlı bi adamdı. 91 ē, mejbur. 92 mecbursun arb zamāni. 93 bi telsiz gelir, meçul bi uçak gelir. 94 azırlan, z^aten ep erkez gemilerde top başında dururdu. 95 tabi, atışlar çok yaptık avaya. 96 bizim toplarımız serī toptu. 97 şöyle, bi kilo, aynı eski kâve dērmenlerini atırlar mısın? 98 o ğada, mermi, ..., bi yerde, ona şey yapmışlā, şerit, öle şeriti verdin mi āzına, namlıdan, dakkada yüz tâne mermi çıkardı. 99 ama bi kilo vardı. 100 dört bin metreye atış yaparlardı, edef vurulardı. 101 bizden sonra ıskartaya çıkmış unlar ep. 102 yaşlı gemilermiş. 103 yavuz vardı, mecidiye vardı, mūripler vardı, dā onlar çok sūratliydi. 104 bizimkiler, artık kōnemiş. 105 on beş yirmi mil kadar anca yapardı. 106 o da zor zamanda. sōra. 107 kōmürlü gemilerdi, o kadar giderdi işte. 108 top başında duruduk, gece gündüz nōbet. 109 hava topunda uçak gösüşüydük. 110 uçā, yav, şimdi karışık ordu, donanmada çok büyük şeylē vā. 111 iki kere ateş ettik uçā, fakat bi tānesi dediler, sabanca var ya, orda düştü, ingiliz uçā. 112 bi defā orda ateş ettik, bi defā da, istanbul'da. 113 ha şeyde, adada, edefe, ha büyükada'da. 114 yavuz'un topları dā büyüktü. 115 o zaman

avada onlā atardı, sekiz milimetre top avada patlamayınca, gitti akşaray'ın tramvay durāna dūşmüş. 116 yirmi beş kiři öldü. 117 bi dā ordan yasak ettiler sonra. 118 avada, mermi patlamayınca öle oldu. 119 işte kazaylan gitti. 120 döt senede bi defā geldim izne. 121 o da on bej gün. izin yoktu ki! 122 (askere göndermeler) bizim zamanımızda, torbayı sırtına yallah, dōru şübeye. 123 (asker dūğünleri) o burda da var şindi, şimdi yemekliler, bilmem neler, şunlar bunlar, bi sürü tantana var. 124 biz zāten dōrt kiři gittik burdan, uçümüz bāriye, birimiz mābere. 125 iç kimse bizi, kimse görmedi. 126 tekirdā'da şübe aşādaydı. 127 adliye binası sona oldu. 128 yok tirenle dīl, iki gece kaldık tekirdā'nda kapalı. 129 ordan seyyar gemisi geldi. 130 gemiyle. 131 taşıyıcı be yük taşıyıcı. 132 gemi mi? 133 istanbul'a mı? 134 bi gecede çıkardı, yakın istanbul burdan. 135 rak rak rak rak, bi gecede gün doğarak çıktık sirkeci'ye. 136 sirkeci'de kapadılar epimizi. 137 sāde biz dīl. 138 tē! bitler bu kıada. 139 o içeri girdik, tāta kuruları adamı yeycek. 140 neyse, içimizden dā uyanıklar, dediler biz burda bi gece yatacāz, bitler bizi yer. 141 nābalım, gittik, üstēmen vardı, orayı, dedik, biz alaya gidicēz, kasımpaşa'ya. 142 bize izin. bölümūze gidelim dedik, kıalmayalım. 143 tamam dedi, verdi bi askerbaşı bize, dōru kasımpaşa'ya gittik, cāmi avlusuna, orda on beş gün kıarantinada kıaldık. 144 alayda ordaydı. 145 alayda sonra dōrt ay, tālim gördük, kıara tālimi. 146 kıara tāliminden sonra gemilere dāldık. 147 kimisi kıarada kıaldı, kimisi şansına nereyi kııkarsa öleydi. 148 dōrt sene gemide sallan bakalım sallan bakalım, a bakalım. 149 bi kere de opaya gittik. 150 o almanlar ne zaman ruslara vurdu ya. 151 ruslar ij dayanamadı ona. 152 nerdeyse idāre merkezine kıaınladı. 153 bizim gemilerde opaya yanaştı. 154 bekleriz orda. 155 rus donanması da burdan, tekirdā kıadar görüldü. 156 epsi gelmiş orda bekleyo. 157 kıaçacaklar türkiye'ye. 158 fakat kıış bastırdı falan, ameriқа geldi sonra. 159 tabi yunan askerleri burayı geldi, kıaçtılar. 160 silālarını almışlar, bi alay mı geldi, iki alay mı? 161 buraya, köye dīl be tekirdā. 162 onları beslediler filan, ondan sonra bi tarafa götürdüler onları, nereye götürdüler bilmem. 163 vardı bi radyo, gemide. 164 ilan oldu mu, ajans, güzel bi radyoydu, başka türlü nerde, gaste alamassın ki

o zaman! 165 denizin ortasındasın. 166 günde bi defâ karaya tayın almâ çıkardık. 167 ekmek, o zaman çoktu, bi kilo. 168 sōra sōra azaldı 'şte, kırk üç, kırk dört seneleri azaldı. 169 yemekleri kestiler. 170 biraz oldu ama insan ölmez aşlıktan. 171 atatürk'ü... inönü'yü gördüm yakından, geçti öle gemiyle selamladık, o da bizi selamladı. 172 karşı kâve kadar. 173 ya öle şey olur, sıra olursun, erkez giyinir kuşanır, boru çalar, asker selâma durur. 174 o da başlar el sallamâ. 175 öle. 176 inönü'yü gördük. 177 alçacık bi adam, küçük. 178 atatürk'ün kendini görmedim. 179 otuz sekizde öldü o dâ. 180 ben beşi bitidim. 181 burda ilkökul vardı, ben barbaroz vardı orda, burda üç, iki sene de orda okuduk, beş sene. 182 yeni. 183 eski arflere bi sene gittim. 184 sōra dīşti. 185 o sene de, zâten iç oşuma gitmedi okul. 186 güzel bi oca geldi bize, nusret efendi isminde. 187 onun gününde üç sene bitirdik. 188 barbaroz'a gittik. 189 barbaroz'da iki sene okuduk. 190 ondan sonra on altı koyunun arkasına çoban olduk.

(Köyün ismi)

191 şimdi rivâyetler çok. 192 nâil bey isminde bi adamın çifliymiş diye duyardım. 193 sōra nasıl oldu, satılmış mı nōlmuş, nâip olmuş. 194 nâipi, rumların gününde, pīsi de var, şimdi düz naip. 195 rivâyet öle. 196 şimdi bu çınarların ekildini kimse bilmeceñe göre dâ öncesi belki osmanlılân geldi zaman ekildi. 197 olabilir yâ! 198 çınarlar çok yaşlı.

(Kökleri)

199 yok onları selânik 200 mâcurları rumca bilmez. 201 onlar öz türkçe. 202 biraz dâ kaba konuşulurdu böle. 203 şimdi okula gidenler tabi, iş değışti. 204 buralara geldimiz zaman, büyük kapılara porta derdik. 205 dâ ufaklara, kapı. 206 çok şeyler deyişti. 207 vallâyi eski sözlerden ben pek, deyişik kelimeler olabilir. 208 lakap? 209 lakap vardı birisi yörük asan. 210 bize de dırahatlar delerlerdi. 211 dırahatlar derlerdi. 212 dedem, orman korucusuymuş, o zaman koruculara dırât

derlermiş. 213 hüseyin yalçın. 214 soyadı yalçın oldu. 215 soyadı k̄anununda o çıkmış şansına. 216 çekmişler torbalardan. 217 bēnmedīni değiştirisin. 218 kırk sene. 219 kırk yaşında. 220 sen de benim gibi tıknefessin. 221 benim gibi dertli yaptı beni bu dayın. 222 bu tütün yaramaz. 223 iyi yaş ama, bereket evde çocuklar var da, onlar bana çok iyi bakarlar. 224 işe mişe almazlar. 225 gidemem zāten şimdi. 226 yetmiş senesine k̄ada çalıştım. 227 ondan sonra...dört, iki kız. 228 (torun) p̄ü! bi kız istanbul'da, birisi altınova'da öğretmen, sınıf öğretmeni. 229 kepirtepe'den çıktı o zaman. 230 imtānla kazandı orasını. 231 onlar ilk devre. 232 bizimkiler tam öğretmen. 233 sona özal onlara bi k̄anun tanıdı, edirme'de bi imtān yaptı, yapıldı, yüksek öğretmenliğe de geçmiş oldular yāni. 234 bu avrupa birli için.

(Okul)

235 bizim köyde? 236 var. taşımali. 237 okulumuz ortakul. 238 sekiz yıllık. 239 ışıklar'dan gelir, uçmakdere'den gelir, yeniköy'den gelir, çanakçı'dan gelir. 240 bi de yāzır'dan gelir. 241 çevre köyler ep burası taşımali şu anda. çocuklar çalışır. 242 öğretmenler çalışır. 243 ortakulu özal'ın gününde yaptık. 244 bu okuldan benim bi torun bile var şimdi. 245 öğretmenlerimiz çok çalışkan, buralı da. 246 bi kaç tāne dışardan gelmiş. 247 çok çalıştırılar. 248 televizyon dersleri var. 249 okul bayā geliştı. 250 yalnız fākir çocuk okuyamaz. 251 liselere, üniverstelere gidemez. 252 para yok. 253 yāni alk fākir buranın. 254 ārazi çok az. 255 şimdi nüfuz başına verilmiş, burayı geldim zaman, ben varmışım, kardaşım varmış, dört nüfuslu beşer dönümden yirmişer dönüm yer. 256 yirmi dönüm tarla vermişler. 257 nölur onunla? 258 hiçbir şey olmaz. 259 onun için köyde az insan var. 260 parası olan biraz toprak aldı. 261 orası çiflik. 262 yāzır öle. 263 yāzır da, gittin mi orayı? 264 sapa kalıyo.

(Üzümler)

265 var, bā var. 266 vallā en başta yapınca; özelli̇ birinci şaraplık. 267 ē, pamid var, kırmızı, o da kırmızı, pamid adı, yemesi çok güzel. 268 kabıyı ince. 269 şaraplık bi üzüm. 270 şimdi yeni çeşitler var: simyon var, alçauş var. 271 ē, bizim yerli beyazçauşlar var. 272 alpon var, kardinal var. 273 papaskarası, şimdi karalāna derler ona. 274 karalāna, ben zāten ilkten aldandım, karalāna yaptım. 275 şimdi onu tarla yaptım. 276 bizim bālar kırk senelik, elli senelik. 277 eski, ep kırizma yaptık onları. 278 kırizma, şimdi baq, bi kürek toprā atarsın orayı. 279 çizersin çizini. 280 aynı endē gene çukur, öle böle, bakım işte. 281 yāni şimdi tek pulluklar sürer o yeri ama, gene o işi yapamazlar. 283 atmış santim, yetmiş santim derinlik yapar. 284 fidan ektin zaman pū! yirler iki sene. 285 asmada üzüm bizde yok burda. 286 var, var da evlerde. 287 bālarda asma yok. 288 o çekirdeksiz üzüm bizde pek yok. 289 tekeli'e, üzümleri tekeli'e veriyüz. 290 tekeli alıy. 291 o şimdi bu fenni̇ gübreler de çıkınca eski tizümler olmaz. 292 akşamdan koparisin tizümü, altın sarısı gibi. 293 sabā bakarsın, su gibi olmuş. 294 fenni̇ gübre er şeyi bozar. 295 ayvan gübresi kullanırdık. 296 dāyı iç kullanmazdık. 297 burdan dā ufakıdık, biz çocukkan tekirdā'na giderdik 298 odun satmaya. 299 şu maymundere derler, var orda şimdi, çamlık var. 300 o tepeye çıktınız zaman, tekirdā'n fırınlar ekmek çıkardı, tā o tepelere kadar koçuları gelirdi. 301 çok güzeldi, ekmekleri lezzetliydi. 302 şimdi burda fırın var. 303 ekmek koçusunu beğenmem öle.

(Avcılık, meyvacılık)

304 avcılık olur ama avcılık yasak. 305 domuz çok oldu şimdi. 306 domuzdan çok zarar gördük, bā bostan, mısır, gündöndü, ne varsa, büday. 307 ekeris büday ekeris. 308 arpa ekeris. 309 yāni çeşitleri var. 310 arāzisi olan eker. 311 olmayan zāten on dönüm, büday ekti zaman idāresini çıkarı. 312 eski üzümlerin lezeti kaçtı. 313 edirne'de mi? 314 edirne'de vardı. 315 o geldi kirāzin bi cinsi. 316

dayanıklı, kirâzin bi cinsi, siyâsı. 317 sâlam bi kirâz. 318 dayanıklı. 319 bizim buranın kirâzleri biraz yumuşak olur. 320 ama çok lezzetli olur. 321 şimdi de fabrika girdi burayı, kiraz almaya. 322 ekeriz, çalışırız. 323 kiraz, ayva, erik, satmak için. 324 şeftâli. 325 yav sizin açık oraları. 326 bizim burası...

HY: 327 kırçâli'yi bilmez ki o, keşan'dan öte o. 328 papaşkarası varmış. 329 (özelliği) kara olması. 330 onun da şarabı meşur. 331 bizim qaralâna dedimiz üzümün de bi üstü, o yok burda. 332 yerli. 333 vardır. 334 zâten şarap fabrikasını râmetli atatürk, geçerken, şeye üramış, şeker pancarı var ya, alpulu, burayı demiş bi şeker fabrikası, emen burayı geliyo, üzümler çarşıda dizi dizi. 335 bekle alıcı gelecek. 336 bunlara da demiş bi şarap fabrikası. 337 üzüm bol.sandık. 338 naylon sandıklar ama çok güzel. 339 öncede tâta köfeydi. 340 şimdi bin motor arabasına, yüz tâne sandık koyarsın biribirinin üstüne. 341 geçmeli. köfelerin üstüne artık bi şey koyamazsın ki. 342 tek köfeyle gidersen, kırk kilo alır, kırk beş kilo alır. 343 bunlar yirmi beş kilo alır ama bunlar rât. 344 bādan çıkarmaya da koyarsın, götürmeye de. 345 motor arabasına yüz tâne koyarsın. 346 yerli, yapınca yerli. 347 qaralâna yâni şimdi biz ona eskiden şaraplık derdik. 348 yerli, pamid yerli. 349 pamid kırmızı bi üzüm, yemesi de, sofralık yâni. 350 kabıyı incecik. 351 tadı çok güzel. 352 bi de beyazçauş vardı. 353 onlar da çok güzel. 354 beyaz, sarı sarı. 355 sarı renkli, ileri gelen bi üzüm. 356 onlar çok güzeldi. 357 sonradan gelme üzümler başka. 358 onlar simyon efendim, ğardinâl, alpon, simyon, şey, şenzo, o da siyâ. 359 öle oluyu. 360 zâten bizim o qaralâna dedimiz üzümün kabû bi gece dursun bi bakır şırayı simsiyâ yapar. 361 kabuk , renk olarak. 362 çok güzel renk yapardı. 363 sonra şeyin de siyâsı, gamey, ufağ onlar. 364 game yok bizde. 365 mârem'de var. 366 küçücük, kuş üzümü.

YO: 367 gamey, yaçada. ufağ olur ama, benim bāmda var meselâ. 368 sekiz on kütük var. 369 dersin ki, uzaktan göre şaraplık var. 370 buna, şaraplık, dîl şarap.

371 yakada oldu, kuvvetli yerde, tam m n sına üzümü veri. 372 Şurda yeniköy, ep ondan. 373 onlar da yapuncaĥ.

HY: 374 Şimdi anaĥ deĝiŐti. 375 eskiden anaĥ kökten alırdı. 376 yok,  b ndan,  buktan,  buk  imlenirdi, ekerdin. 377 Şimdi o astalık geldi burayı. 378 onu da getiren fransızlar. 379 bozmaĥ için. burdan gelirler, Şarköy'den mayalık üzüm alırlardı, yapuncaĥ olarak, bir böyle, iki böyle, adamlar, onlar, b ları epsi bozulmuş, dönmüŐler yab ni asmaya. 380 amerikan  b  deriz ona biz. 381  , o da yayıldı geldi burayı, burayı da kuruttu. 382 Şimdi yerli anaĥ yok. 383 epsi amerikan asması.

 B: 384 Şimdi baĥ kardeşim, Şurda bi t ne asma var, baĥ, o Şimdi kesilcek burası, katırtırn  derler, kaĥarsın, tutar. 385 ana  buk bu. 386 Şimdi bu da  buk, yab ni, bunu yaparsın, d zlersin, koyarsın böyle. 387 onu sularsın, çimler o, pürçek yapar, damardan işte. 388 ondan sonra onları kırĥarsın, gene bi  uyuya mı ekicen, kırizma yaparsın, damarl  sen bi b le. 389 o Şimdi yab ni  bık o. 390 bu sen emen inziv  veri. 391 onu aŐılamayınca üzüm vermez. 392 aŐılanır o  z me döner.

HY: 393 ona, reksona, fransızların getirdi astalık

(Göçmenlik)

YO: 394 edime'den, içinden misin?

HY: 395 sen nerede okursun Şindi?

YO: 396 burda yenik 'den? 397 h , h , yeniĥadın.

HY: 398 ordan g   etmişler, biz de  yle.

İB: 399 episi öyle, episi öyle. 400 buraya bi araba geldi, yunan yerlisi. 401 burda, dedi ki, attā, burda kāve verdiler de bi kaç paket te, bu çocuk var beş on sene önce, şuranın dedi, şu kâvenin oldū yer dedi, gelinlik satılırdı, māzaydı dedi. 402 yeni yapıldı o. 403 önceden onların zamānında. 404 o da dedi, o da bi māzaydı dedi, onun sāyibi baqtı dedi.

HY: 405 şimdi bak evlat, eskiden tekirdā'yına gidilmezdi. 406 bu etraf köyler, buradan alışveriş, onlar burayı getiriler, burdan da etraf köyler alırdı. 407 merkez.

İB: 408 burası māza, orası māza, onlardan duyduk. 409 burda gelin olmuş, gelin gitti buldu. 411 bizim evi burda var ani bizim çalgıcılar, davulcular var ya, bu köyün de çalgıcılarının evi bizim evmiş. 412 şimdi yıkıldı başka. 413 o zamanki zamanda.

(Askerlik)

HY: 414 burası da onların avrasıymış iki kattı bu, sonra biz bunu yıktık, cāmiye çevirdik. 415 ekmek dolu burda beyā. 416 ufā da var beyā. 417 şimdi avşar var burda. on_āne. 418 eskiden bilāyetmiş o, bi zelzelede yıkılmış dökülmüş, kalmış. 419 vallā buraların nereden oldūnu, çiflikten gene ğalba. 420 şimdi pādīşālān gününde, al sana burdan burayı kadar, besle bi tabur asker, yāut bi alay asker, ona hadi dedī zaman askerle berāber arbe gidermiş, öleymiş, öle olmuş, attā bi zamanlar, tarihten çok okuduk, yeniçeri askerler, duydun mu sen iç, hā, giderlermiş dışardan, yok beyā, onlar da pādīşān askeri, olur mu?

YO: 421 onlar başka.

HY: 422 sen ne bilirsin başka olduyunu?

YO: 423 elbisesi de şapkası da o zaman öleymiş, onların da şeyleri var beyâ.

HY: 424 yeniçeri askerleri, ğavur çocukları bunlar.

YO: 425 yeniçeri askeri, bugün şapkası bakarsın bambaşka, elbise kezâ, ayakkağı. 426 te yunan'da var, evzon, burayı kadar dolanı. 427 çoraplarının üstüne, kıl iplik, aynı simsiyâ.

HY: 428 yav o başka beyâ, onun o, ama yunanistan o. 429 bir numarları askeri evzon. 430 işte adı, bāzı şeylerde çıkar onlar, meselâ, etekli, kısa etek.

YO: 431 şimdi onlar eski gelenē kuvar yāni. 432 onun gelenek ep öleydi, onu aynı kuvar, biz kuvmayız. 433 düz asker epsi bir. 434 onu gene, işte kim derse desin, bi yunanistan'da, o askeri dâ kıymetli tutar, o askeri, evzon denen askeri.

HY: 435 şimdi de biz de deyişti beyāv. 436 dâ komandoları çıktı. 437 vurucu timler çıktı. 438 e eskidenki askerlē benzemez şimdi.

YO: 439 yok başka, bi evzon. 440 onun en kıymetli askeri işte, bakalım bu dayı bilir mi bilmez mi, sor bi defâ, en kıymetli askeri o yunan'ın az ama. babacīm öle derdi, ansızın derdi bastırabilirsen sen, kazanırsın davāyı, bastıramazsan seni geberdir.

İB: 441 ep öyle.

YO: 442 nerde ep öyle, senin bildin gibi dıl!

HY: 443 yav burayı gelmedik kavga etmē.

YO: 444 evzon, bak dinleyin kavga dil, evzon askeri, bilmedikten sonra söyleme, yunan'da var, başka kinsede yok. duymadın ya, sen avaya girmişsin.

HY: 445 dayı bi şey bilir söyler, aklı o da kendine göre.

YO: 446 dil, ben bunu ben bi arkadaştan duymuşum ki, bunu söylerim ama bu ne, nerden duymuş yâni!

HY: 447 yav şimdi bırak bunları. 448 eski askerlikler değişti şimdi. 449 evel bizim günümüzde,... piyâde komandosu var şimdi.

YO: 450 yokudu, evel yokudu.

HY: 451 denis piyâdesi var şimdi.

İB: 452 şimdi var, şimdi ben böyle attım zaman gırtlâna bu parmaklarımı!

YO: 453 ha bakayım be! 454 bak, atarsın ama atamazsın! 455 ha! ufacık oldüma bakma, gırtlâni koparım.

İB: 456 nası sana da attım ya!

YO: 457 hâ, benzemez o kore'ye gidip te yidiniz geldiniz, kore'ye gitti bu kardeşim, en son gitti. 458 bu da gitse iyi olurdu, sora orda bunları sıçıttırlar be. 459 allâ, allâ.

HY: 460 bu arkadaş ta kore'ye gitti.

YO: 461 en sonda gitti, arp bitmişti ama. 462 kore şeylerini söyler. 463 şey beyā, celal dora, dora bi de tāsın yazıcı, ben nasıl bilirim, bak bilmez der.

İB: 464 tāsın yazıcı`yla celal dora. 465 bizim kabilede paşamız ilmi giray`dı. 466 kurmay albay, üsnü demirdā`ydı bizim zamānımızda. 467 tabi sen dā iyi bilcen bizden, vallā kardeşim biz kırk sekiz gün kırk sekiz gece gemiyle gittik. 468 biz de şaşırдық ne yanı gittimizi. 469 şimdi seul kāsabası derler ya, bizim gittimiz zaman, indo kāsabasıydı o. 470 aynı bizim tekirdā`nı gördüm görmedim deme. 471 böyle deniz kenarında, fakat ori kâ gelmiş arp etmē. 472 etmiş, bütün fabrikaları böyle, dört duvar kalmış.

HY: 473 kuzey koreliler.

İB: 474 kuzey koreliler, çinliler. 475 bunlar da alk partiden, demokrat parti`den, elli beş, elli altıda biz ordaydık. 476 elli dört, elli beşte ordaydık. 477 elli altı da biz teriz olduk tabi. türkçe bilir, yannız, kızıl çin tarafınna konuşmak yok. 478 onlar kalmış amerikan imāyesi altında, güney koreliler, bunlara ayşe, fatme, aptullā ismini takmışlar ama, sovan`da, öksüz mektebi, nasıl bizde var öksüz mektebi, türkçe okutturular orda. 479 bizden tercüman var. 480 türk subaylar okutturu onları. 481 ondan sonra abdullā, baş tercüman abdullā`ydı orda. 482 elli dört elli beşte ordaydım, o zaman sizin yaşta, onlar anlatırdı, talebe girmiş dersāneye, allā deyin bakalım, ekmek atacak mı size? 483 şap şap der onlar ekmē, şap şap der, allā, allā! hıristiyan put diyin bakalım, talebe içerde barmış hıristiyan put, başladı delikten aşā salarmış ekmē, a deyin bakalım şimdi, allā mı size ekmek veri, bizim ıristiyan put mu veri? 484 ondan sonra diğışti. 485 türkçe tercümanlar geldi dedi, şimdi dedi şey yapar, göz kesinli var, beş bin kişi, ikimiz yapalım bi suç, bi kişi görsün, beş bin kişi içinde bizim ikimizi ayır. 486 bu bu der bu bu. 487 dōru divānı_arbe. 488 kara savaşına girmedik ama her_an bu an patladı, cepedesin, bu an patladı, kırk altı ay böyle silā elinden düşmedi kimsenin. 489

cepeler ayrı, bizim türkiye'den var, kanādā'dan var, abeşten var, japonya'dan var, bütün birleşik devletler'den nası şeye gitti, bi amerika vurdu. 490 erkesin cepesi ayrı ama düşman karşısında bizim türk askeri yalnız.

YO: 491 öbür türlü gene öle, gene öle, aber verdi, kaçtılar geri, bizimkilere vermedi. 492 bizimkiler kaldı otuz sekizinci arz dâresinde.

İB: 493 bak kardeşim, otuz sekizinci arz dâresi dîl, benim gözlerim gördü, bayırda, nerde çemberde kalmışlar, ..., türkiye'nin bayrā, türk orda duru. 494 bizim zamanımızda öleydi. 495 şini, ingiliz subayımış emir subayı, bütün tuğayın emir subayı, bi kişi. 496 bütün birleşik devletlere gelmiş vermiş o, bütün birleşik devletlere emir veriyi, çekilin deyi, bizim türk askerine vermez, ē, sen de bizdensin, ..., sen nābarsın bu düz yerde, elbise de ep aynı, belki de sen benim ay yıldızlı görcen kolumda, sekiz tâne yıldız görcen bu kolumda, koyun kuzu karıştı mı, o yana dālır, o yana da dālır, kalmış çemberde, artıkin celal dora mı, tāsın yazıcı mı, süngü tak emrini verir, öle yarmışlar ama çok zāyat olmuş ani. 497 bu emirdir, burdan türkiye'den gitmiş o zaman şāp gürler'miş o zaman, şāp gürler de bizde geri yok ileri, vurmuş o pezevengi, emir subayımı o gün. emir bi kişide. 498 o dârede sen görse, ..., o kadar insan kırılmış, kiremit yok kiremit. 499 bak, rāmetli, biz iki kişiydik, yirmi gün önce rāmete kaldı, biz iki kişiydik.

YO: 500 söylüyor ya, şimdi ben korğarım burda rüzgāra böle kırk altı ay, silā ha patladı patlacak, ha patladı patlacak. 501 alman, kırk üçte alman arpteydi, bu ne bilir? 502 menderez'in gününde gitti.

HY: 503 dört sene askerlik yaptım.

YO: 504 ha, dört senesi, kırkaltı ay.

HY: 505 ben yapmadım mı?

YO: 506 biz de gittik, seninle berāber. 507 ayrı dīl de, ben seslerdim onu. ben mi? 508 ben mudanya acemu. 509 sıtaj gördük, ordan gittim anḳara'ya tank, altıncı tank alayını ben ḳurdum. 510 ha, ben ḳurdum! 511 askerdim işte. 512 ordan dediler ki, iki tabur gidicek istanbul'a, geri ḳalanı burda, en_nāyette, episi tank alayı oldū gibi, istanbul'a geldi, davutpaṣa'ya. teskereyi aldık, davutpaṣa'dan. 513 ne dedi paṣa bilir misin, ismet paṣa, ben azır askercimi elimden ḳaçırmam dedi. 514 önüm ölümlü! 515 cepede bekle dedi, te yüzü! 516 edirne'de bi tepe vardır, şurda ḳırḳlarelî'nin, hā, bu adamcıklar o zaman sivil, ep dayana dayana tepeye ḳıḳarmışlar o topu, kimi ḳaç bin kilo! 517 ha, otus sekis senesi. 518 ḳırḳ üçte, biz asker olduk berāber, benden üç yaş büyüktü.

HY: 519 mekkāreye aldık. 520 mekkāre. 521 ya, askere erzak taşımak için. 522 levāzım, askeriyede de, yük taşıyıcı, gecelerde, ormanlarda askere ne lâzım, erzak lâzım, ne lâzım, cepāne lâzım, ne lâzım...iki yüz tāne beygir. 523 ama erkezin bi beygiri var.

YO: 524 yā, yā, epsi gitti, beygiri, yāni sen mese, gitmessin di mi? 525 ver beygiri mēmet aḡa'ya, gider senin yerine. 526 sora beygiri alır, beygir gider, atı orda, gelicek gelmecek belli dīl, yā ismi de ḳırḳlarelî'nin kızıldere köyü. 527 bak bak, nası bilirmiş ḳāpenin pedisi, bu gitti azıra bu. 528 azıra gitti bu ḳore'ye. 529 ah ḳala, ben derim buna māsus, sana derim ki bi saçmacık ḳıçına doḳunaydı ya be, doḳunmadı keraneci, yedi pilavı geldi.

İB: 530 köyün baş ırsızı bu.

YO: 531 sen nedin? 532 ha, on beş okka üzüm yedin keraneci! 533 bu fakirin sāyesinde bu boyu yaptın be sırık! 534 yā, çoban arkadaşısı. 535 ben üç yūs kırk dōmluyum. 536 yetmiş dokuz yaşındayım. 537 yirmi dōtlü geliyi, yirmi dōtlü geliyi, şimdiki. 538 hā, yunanistan'dan geldik burayı, neden sonra, o babalā, itiyatlā gitti burdan, alman geldi kapıya dayandı burda, ne dedi ismet paşa, nedir o be, adana'da çörçil'e dedi seninle berāberim dedi, korkma! 539 burdan gene dayandı burda van pope girdi türkiye'nin içine, bu sefer gitti dedi von pape'ye vur! 540 von pape en nāyetinle londra'yı bıraktı ne anasının bilmem nesini bıraktı. 541 böyle oldu hā, paşa anasının gözü. 542 (ismet inönü) ben ankaradan geldik, ankarada görmedik, yalan yok! 543 balgat'taydım, orda görmedim onu, çucuklarını gördüm. 544 burayı geldik, taşlısalon'a, onu, teftişe geldi bize, yumruk kadar erif, amma erkan_arp. 545 bi burda bi orda ayakları, ne takımında, bizim kendi tanğımıza geldi, üçüncü takım üçüncü ,..., tetiş. ben mi? 546 alman. 547 en büyük, te üç, te dört. te üçler dā ufağıdı, te dört yirmi tonluk, yirmi üç tonluk. 548 büyür? 549 ben telsizçiydim önde, o ön tekerlek 550 yok mu? 551 şöle döner ya, oracıkta oturdum. 552 bana āit bi makinalı vardı, afif makinalı, bi de telsizi. girdi içeri, kuleye bak şimdi yalan gelir.

HY: 553 gelmez, gelmez.

YO: 554 yüzbaşı ne dedi bilir misin, yüzbaşı'ya, bu neye yarar dedi, te de bu topların dedi meselā dedi mermiler nereyi yāni şey bunlar dedi. 555 zī tāneyse dedi, tanklara meselā toplara atış yapar dedi. 556 batırmak için. 557 bu tārip tānesi gene dedi, binālara. 558 şimdi nası dedī gibi orada yapmışlar meselā, ne binā kalmış ne aynı, burdan tutarmış kızanı erif basarmış, ne takım toplar burayı geldi, o topları burdan denizi düermiş bak esap et, denizi burdan. 558 hā öle, meselā top gelmiş yine, evel yokudu ama yāni paşa yamandı. 559 bırak şindi. bizi biraz aç tuttu ama, elal olsun. 560 giremedi ğavur bak kapıdan içeri, te bu arkadaş

gecelikçe topu çıkardı yukarı, arkadaşlarınınla beraber itmeklen. 561 ep onlar ayvanlı kıta.

İB: 562 aynı bizim beygirler gibi ama büyük onlar.

YO: 563 onlar, yük taşımak için onlar meselâ, büyük topları. 564 te çerkez âmed'in beygirleri birasçık benzerdi, bi arkadaş bi çift beygir aldı burda, nerden aldı bilmeyiz, o beygiler senin dedin gibi benzeydi, dâ ayaklı söra. 565 te dört dedim meselâ, te üç iki ton fazla ondan yâni, dâ âr yâni. 566 yirmi üç yirmi dört mesele şimdi burdan, burda çauş var meselâ, o yirmi üçteydi, biz yirmi dördte yâni. 567 öle, ğavurca tankın şeyi, numaralı, biz meselâ öle derdik türkçe. 568 gene te üç te dört derdik. 569 olmaz mı, yedi buçukluk toplar var mıydı? 570 yok kardeşim, işte alayımız.

İB: 571 kaç tâne tank vardı der, kaç tâne tank?

YO: 572 işte bizde doksan tâne tank verdiler, almanya'dan bunlar yâni. 573 alay kurduk, başka bi şey yok. 574 bizim geldimiz zaman, lafını kestim, geldimiz zaman ingiliz tankları vardı. 575 kaçarlar binersin, tospâ gibi gider. 576 öle, fransız. 577 ama bunlar öle, bunlar babaydı.

İB: 578 ingiliz'in gene öle be.

YO: 579 hâ, ingiliz şindi çıkardı. şermanlar çıkardı. 580 şerman tankları otus tonluk. bizimkiler gurup. 581 hâ, ve sekiz, gurup fabrikası, almanların, onlar meselâ bu tankları çıkarmış. 582 yâ, sorabilirsin bana, kaç santim tankın ön kısmı, arka kısmı, kulesi, kule var ya yukarda. kule var. 583 on iki santim kalınlında.

İB: 584 şöferlerin tutulduyu yer mi o? 585 şöförün oturduyu yer mi?

YO: 586 şöfer şimdi nasıl bilir misin? 587 bu kule, bu kulenin burasında şöferle cepāneci. 588 cepāneci bu tarafından, şöfer bu tarafta topun şeyinde bu sefer cepāneci meselā verir şeridi, makinalı, makinalı bālı topa bālı oda. 589 makinalı, meselā top nereye endāze edersen, o ār makinalı o da aynı yere eder, orayı eder. 590 işte bi topa bālamışlar makinalıyı. 591 benim durdüm yer aşāda, mese önde şöfer, aramızda bi motor kısmı var, şöför bu tarafta, ben bu tarafta yāni, öle yapmış ğavur ki, altında seferi zamanda on kişi, altından dokuz kişi kaçar. 592 türkçe yazmış altına, kapā yazmış, türkçe. 583 dokuz kişi kaçar. 584 bi kişi artıkin o şöfürü meselā, gidip ben meselā kurtarabilirsem, kurtarırım, kurtarırsam bāra bāra ölür, mezarı bu. 585 abe ne derim sana te, anātar bu yukarda. kardeşim, el bombası ona bi tesir yapamaz ona, içindekiye. buna tesir yapamaz yok, askerin sırtında gider hani, bazuka soba borusu, iyi ama işte o iyi dīlmiş o.

İB: 586 o, o, en tesirli silā o.

YO: 587 yā, böyle. 588 sōra geldi bize üle. 589 birinci alay kurdular. 590 e, işte beki, bizim ibiş üseyin'in enişteleri onlarda, yarbay geldi, yokudu. 591 birinci alay kurdu. şermanlar geldinde. 592 renolar geldi, şermanlar, istavrotlar. 593 üç cins tank geldi, istavrot geldi, aynı onlar da meselā, ep ingiliz'de. 594 ama, nerde otuz tonluk. 595 onlar gene işte çok kaçar, çok arāziden, çok kaçar ama, devrilme tēlikesi var. 596 çünkü lastik, bizim demirdi. 597 paletli bizim. 598 biz ne zaman merāsime giderdik, okmeydanı'na, şurda, istanbul'da, ordan taksim'den indimiz zaman, vāli şikāyet etmiş yāv, nereyi şikāyet ettiyse, tanklar batırdı kaldırımıları dēye. 599 iyi ama, nereyi gidicen? 600 mejburi gene kaldırımından gidicek. 601 yokudu. demir yāni. 602 sona meselā, paletin de pimleri vardır. 603 böyle geçmeli pimler, bu şimdi avrupa olursa bak ğavuru bak ğavuru. 604 bunu yapmış. 605 kıtiyen ölmek bilmez. 606 bizim yerli pimler emen paket taşa dokundu mu

gitti! 607 yayılırır tank, kalırır. 608 palet dâldı yâni. 609 tankçılık çok güzel. 610 çok iyi gelgelelim, tēlike. 611 öldürür seni, vururır gider, yav. 612 sana bombayı koyar burayı, burdan geçersin sen, ne bilirsın, ne olcek, ne takım oldū. 613 televizyonlar sōledi onu. 614 avaya uçurmuş tank déye. 615 bomba beyav, bomba koyarlar. 616 meselâ. mayın, mayın, bomba dedîme bakma, mayın korlar sana, bu sefer nâbar, bi tâne fedeyi gider ileri. 617 sōra şey var ya, meselâ, adımköyü'nde olsun, mevziler, mevzinin içine bakar bakar, nerden inicek? 618 geçit yok. 619 mejbür, o fedeyi tankı koyarlar mevzinin içine. 620 yürüdü gider. 621 başka çâresi yok. 622 yâ, almanlar böyleydi. 623 böyle, alman olucağ, almanın ordusu bu arabı böyle dudulacağ hâ? 624 vallâyi çîner geçerdı. 625 yok be kardaşım, o zaman neye çıkmadı saddam? 626 tüfē gösterson. 627 vârdı, olmaz olur mu, arap anasının gözü ama, bak meselâ te bu benzin mazot davâsından kazandı. 628 (araplarda) onlarda o zaman yokudu bi şey canım. 629 nâpçaksın ama...

İB: 630 senin adın ne? ilker. 631 bu kaç yaşındayım dedi? 632 yetmiş dokuz. 633 benden dokuz yaş büyük bu. 634 bak askerî bundan ne kadar çekmiş! 635 bunun subayı..

YO: 636 edirmeli, anapa! yâ, mēmet anapa. 637 binbaşı olarak gitti.

İB: 638 o zaman üstēmenmiş o, müttin anapa'ydı bizim tabur komutanı, geldi bi gün, yüzbaşı içerde mi dedi, içerde dedim, buyrun. 639 yaptım çay, içtiler. 640 sen nerelisin dedi, dedim tekirdâ'lıyım. 641 tekirdâ'nın neresinden sen dedi, naip. 642 böyle yaptı, ben dedi iki kişi tanırım naip köyünden dedi. 643 sen naip köylüysen dedi, onları tanırısın dedi. 644 ben onları tanırım, fakat sen yanlış söylemeyesin bana. 645 küçük asan'ı tanır mısın dedi. 646 tanırım dedim, hüseyin yalçın'ı, o benim sülâlem, tanırım dedim. 647 hüseyin dedi, çavuştu dedi bunun için, dâ ibretli. 648 hüseyin yalçın alçağ, mariz dedi. 649 ondan sōra bak dedi,

naip köylüyüm der dedi, bilmez dedi. 650 benim dedi bi tâne emir erim vardı orda dedi. 651 senin dedim gözlerinden çok, ..., dedim kumandanım. 652 çavuşluklarını bilmem dedim, yusuf dâ alçak dedim, hüseyin âbi kuvvetli. 653 çavşluklarını bilmem dedim. 654 tamam dedi be, ben dedi “tanğ başına!” dedim zaman dedi, üseyin çauş kalpazandır dedi, yusuf dedi tanğ başına dedim zaman dedi, deliklerden sivrisinek gibi girer. 655 ne girmeyecek dedim be, sivrisinek gibi, bu kadarçık kıçı var. 656 hüseyin âbim dedim gövdesi kalın dedim. 657 o girebilir mi?

YO: 658 dinle, bizde öyleydi. 659 birasçık kuvvetli olursa giremez, o lomboz deliklerinden. 670 giremedi adi piyâde alayına. 671 lomboz, ona derdik biz, meselâ, yanlarından cam yerleri onlar. 672 sebep: öle derdik. 673 o da bize geldi bak. 674 bize geldi üsteymendi. 675 sürgün, onun emsâli vâyit günüeri, bilirsin vâyit günüeri kıbrız’da paşaydı. 676 hâ, o benim üsteymenimdi. 677 bu da geldi, tabi tanğ kıtası meselâ, bi tâne olur. 678 bu da geldi. onun ayâ burdan kırkı. 679 böyle ep atar yanı, gezerke anlaşılır. 680 ama babacım, bak er babası.

İB: 681 o sülâle öle.

YO: 682 böyle, subaylar gelirler sabâleyin meselâ epsi kalmış gelirler, ey inanmassınız size yalan gelir, bi nârâ atar, ulan ibneler der, benim ercözlerimi düversiniz, süversiniz, ama yarın kurşun ilk peşin sende der. 683 kurşun sende der. 684 öle yav adam, te yüzü. bunların oraya gitti.

İB: 685 bizimki binbaşı subayı, o da kurmay binbaşı. 686 bak bunun gibi torbiş alçakıdı. 687 imdi bunun görü müsün derdi, askere bi akâret yapar mı, yok dedim yapmaz, o dedi, sülâleden kandan gelir dedi. 688 edirne’de de, bak dedi bu, kurmay üsteymen, şey binbaşı, benim dedi, paşaydı rütbem, ben sicil kırıklından

dedi, ep bu rütbe gider dedi, ama bak, kırk dört ay durduk, bi kişiye eşölueşek dedini duymadım.

YO: 689 demez zâten, senin dedini urda diyemez. 690 orda deyecek olsa kendi gider. 691 orası arp yeri. dinler mi, hâlla, hâllâ! 692 bu mēmet anapa dedim adam, çok yaman adamdı, bırak sen şimdi, asker babasıydı. 693 bunlar derdi, bunlar yarın öbür gün derdi, bunlar cepede kaçıcak derdi. 694 bunlar böle bi millet derdi. 695 bas bas bānyodu. 696 bizim çünküllü alay, gidince erzurum'a, ē tanklar deyişti. 697 başka tanklar geldi. 698 unlar ıskartaya çıktı. 699 en nāyette mecbur olmuşlar, bunu da oraya sevketmē.

İB: 700 iyi ama, o ikinci tabur tankçı dildi beyā.

YO: 701 şimdi bilemem ben, tank gittiğini, gitmediğini ama,

İB: 703 ama tank var beyā, tank var. 704 sizin seneniz tank vardı orda, evel yokudu.

YO: 705 o adam, tankçıydı, orda öleydi. 706 bin dedî zaman, tanka girmeycen hā, ē şimdi bu arkadaşım elinde gördün bak, gör, onunla onunla ey gidi ey, ama ateş! 707 bin dedî zaman içinde, in dedî zaman yerde bakarsın. paşa dedi, aşk olsun anapa'ya. 708 bu kadar. tefişte. 709 ama yetiştirir adamı, dayak nāpmaz ey gidi iskender. 710 bilmem ben, o sizin zamanda, yaşadınız mı? 711 sonra bak, onu deycem, tankçı dediniz ya, ne siz ba kıbrız'da tank kökyüzüne çıktı, te, cenāb-ı allā çıkardı onu. kul çıkaramaz, onu yürü dedi yā. 712 bak şimdi ğavurların ebisi derlermiş nası çıktı bu? 713 çıktı, çıktı. 714 şetmiş beyā.

715 **İB:** ben onun şöförünle...

716 YO: erzurumlu, erzurumlu.

717 İB: ben onu tekirdā'nda gördün.

718 YO: vallā bilmem, belki gelmiştir.

719 İB: orda çay ocā vardı, orda dört beş kişi var. 720 orda bizim kâveci de orda, kıbrız'da. 721 o çocuk ta ordaydı. 722 sünnî bi adam, beki acı. 723 dediler, öle böyle, ben tabi tanımam, ödan kulaklarımla işittim. 724 dñn dedi, gece dedi, ay_aydınında, ... , onu ben çıkarmadım. 725 cenāb-allā çıkardı dedi. ben indirem dedi onu şimdi ordan. 726 tank orda kaldı dedi. 727 o zamanla ince demiş.

728 YO: en meşur o, beşparmak dālarında.

729 İB: tepede, tepede, allān tepesinde. 730 gördñn zaman allāh, allāh dersin. 731 indirem onu dedi, ben onu indirem dedi. 732 yā, öle. erzurumlu, erzurumlu.

733 YO: (adı) yusuf okav.

734 HY: ani eskiden oklar varmış ya, onun için almış onu.

(Kale)

735 YO: o devirler kaleden kaleye gelirmiş. 736 mazgal deliklerinden meselā sen tabi dışardan görmessin nābar, o senin ayaklarına mı vurardı, er yerini vuru, o deliklerden. 737 işte ordan koparmış kaleden seni, kaçarsın sen tabi, kale kalır gelene. 738 fetetti orasını aldı. 739 meselā, böyleymiş o zaman. 740 yā bak hālā kalenin bi parçası var orda. 741 hā, yok yok yok, dāda, dāda. 742 ormanda.

743 **İB**: (kaleyi yapanlar) ic belli dîl, ic belli dîl.

744 **YO**: bi orda bi, barbaroz'da, bi kale var. 745 barbaroz'daki silinmiş. 746 ormanın tabi en yüksek yeri. 747 onlar o zaman ep asker gücünlen yapılmış. 748 denizden getirmişler, şey gene orasan yapmış, orasan meselâ, çimento deriz ya, o zaman meselâ orasan derlermiş. 749 taşı yaqarlarmış, kireç, kireç âline gelirmiş yâni. 750 ama hij bak, koça kalenin bi parçası durur. 751 (kalenin taşları) ě, o aşâ inmiş. 752 mēmet aĝa'da götürmüştür beki. 753 o meraları yararken oracıkta, kale nerde, o nerde? 754 zamanla gelmiş oraya, tekerlenmiş, şimdi de su ordan kaynar işte, o taşın dibinde pınar! 755 ne dersen de işte, oracıktan su kaynar.

756 **İB**: ordan tekerlemiş bi parça kopmuş, tekerleme o. 757 ya koptu da geldi.

758 **YO**: koparmışlar tabi, kendinle kopar mı yâni? 759 ě, be cocüm be!

760 **HY**: senin karnın aç? 761 torbam orda, ver o ekmē yiyelim. 762 allā senden rāzı olsun, allā başarılar versin.

763 **YO**: lafinızı kesçem, o filmde babacım burda oturuşmuş, babacım bile dedi, cocüm dedi, kumbā'nda bi bakerler bi çarılar, ā, bu adam ne arar burda, babacım burda otururken.

(Düğünler)

764 **İB**: kardeşim burda evelce dūnler üç gün üç gece dūn olurdu. 765 kız dūnti, olsun, sūnnet dūnū olsun, üç gün üç gece. 766 burda güreşi olurdu, koşusu olurdu, kadınlara dāre çalardı, erkeklere davul tabi. 767 şindi iptal ettiler er yerde öle.

(Köy, askerliği)

768 YO: burası rum köyü. 769 rumeli der ya, meselâ denizden bu tarafi rumeli. 770 urumlar bu yakada, padişâların devrinde. 771 şimdi gene o zaman, muhtar yapmışlar dedesini, maşut damâ. 772 bu sefer, orda o ğavur sevmiş dedesini, maşut â demiş, bi genç istemiş yunanlılar, o genci bulğaristan'a götürsünler, türk genci. 773 o zaman demiş ki dedesi, bi kadın da, sokulmuş ona sen yalvar, onların dilinden rumca, onların dilinde, hâ sen bizden bizden? 774 ğavuru bak ğavuru! 775 yok ben demiş sizdenim ama, ben sizin dilinizi yâni, sizinle berâberdim, dilinizi bilirim. 776 ben türk'üm. 777 dedesi dē, ondan sonra o genci alırlar. 778 düve düve öldürmüş gözünün önünde o zaman işte, ala, bunun alaları işte, meselâ, dedesinin kışkardeşi der ki, git be kurtar! 779 ne gidicem kurtarcam be demiş, atas, görmez misin demiş, beni de öldürcekler demiş. 780 işte o sırtköyü'nde, ama o gencin incini çıkarmışlar. 781 burdan beş on araba dōru muratlı'ya, bu kâve gibi, loğanta çalıştırmış ğavur, çocuklar burda anaları gitmiş, yunanistan'a. 782 orda meselâ azırlacak, burdan gelecek alacak. 783 o bekler muratlı'da, çocuklar gelecek, orda bizim türkler, gene gerattan deriz bi çiflik, ordan dōru çayırlara, âydi, ustura! 784 siliyolar ğavurları orda, orda ne dēyim sana, bi tūnya çanak çömlek, epsi kalmış, attâ, ninem bile, dayım getirmiş bi bölē o tabaklar, yumurtalı yâni çiçeklerin içinde, onlardan bi tâne bulaymışlar çiçeklerin içinde yakacaklarmış köyü. 785 nenecim de çamaşırlar içine sokmuş onu, yatakların altına, çamaşırların içine, raz gelmemiş cenâb-ı allâ şetmemiş, ğavur nâbarmış bilir misin, kadın, anaları çatı çatır saçlarını yolarmış, bölē ki evlatlar gitti. 786 ē, gitçek tabi, sen bizim gözümüzün önünde, öldürsün. tabi senden de kurban. 787 (Yukarı Kılıçlı köyünde yaşananlar) o gene yakma, bulğarlar. 788 bak şimdi, bak bulğar, anasının amı işte. 789 unların epsi, yunan, bulğar, bunlardan başka kâtili yok! 790 sırp ama sırp bunun gibi dîl, bu şimdi bulğar, ilân vermiş ki, kimsenin burnu kanatmaycaksınız. 791 kimseye bi şey demeyeceksiniz. 792 bu candarmalar da ordan geçerken, bi sopa koyarlar, kazın bi tânesini düşürtiler ordan. 793 bu, türk görü, ulan sen kimin sancâ altındasın! 794 be mübârek, ...,

düşünsene sen. 795 bu adi ben sizi karakola götürcem. 796 abe sen kimi götürcen? 797 o gavur, o da gavur. 798 sen nâbijan, sen bi şey yapamazsın ki! 799 sen sancân yok z^ate. 800 en_nâyette giderlê, karakol kumandanı der ki, akşama der ben onların esabını verijem. 801 albüse, doldurcaklar samanlâ. 802 bi kişi kaçmış urdan, bi kişi! bu sefer çatır çatır yakmışlar, ..., elli kişi mi ne varmış, ellisi de yanmış samanlıkta. 803 işte bu bulgar çok burda oynamış. 804 o zamanki zamanda bulgar, şimdi bu arkadaş oturuyu ya, bu arkadaş tâ iyi bilir. 805 bulgarlar bu kale dedim yerde, gündüzleyin onlara, bu tarafa mera var ya, onlar ordaymışlar. 806 sekiz on tâne. 807 onları da gözledirmişler bakalım, türkler ne tarafa gider gelir, burdan meselâ yollarda, ama görmüş a akşam oldu mu gene giderlermiş. 808 o şeyin bâçesi var ya, bu asan'ın bâçesi, orda gavur gulubesi deye işte, oraya inerlermiş. 809 o zaman yol yok, iz yok. 810 patakadan gidermiş gavur. 811 gavur mese burda istedi gibi oynamış, gavur. 812 o adımköyü'nde ben girdim, kim derse desin ben ne zaman kaçak geldim kurban bayramında, burdan muratlı'ya gittik, muratlı'dan çavuşlar ic beni kurtarmadılar, gittik kabağçı istesyonu var, bugün, orda iki tâne manaf pindi, orada tirene, manav, anadol askeri, anadollu. 813 onların murunları böledir hâ! 814 yörük dil onlar, yerli anadol. 815 neyse bu sefer bu ani dedi izin kadın inzibat, yok dedim be. 816 gene onlara güvendim, onlar beni kurtaracak deye, âmet yıldız'lan bu çocuk. 817 albüse iç eltenmediler bile. 818 elimde de size yalan gelicek, on kilo var en aşâ. kaputum maputum sırtımda, iki sepet elimde, meselâ meyva burdan koydular elimde, ayaydınlında, gündüz gibi. 819 şöle gittim geriden kapıya bi baktım, açık kapı. 820 tiren durur ama, ben şimdi dâ bi arkadaş var arkamda, ben şimdi böyle gözlettim, ben onda, ..., ölümüz yâni. 821 pıy attım kendimi, tiren gitti aksi gibi. 822 o zaman duydum işte ben, düştüm zaman duydum, asker attı kendini dediler. 823 tiren gitti! 824 bastı gitti, neyse, avada yâmiş tez, nadas. 825 o zaman gördüm motorun nası oldunu, kimisi der o zaman motor yokudu. 826 abe sende bende

yokudu, motoru almış o zaman dâ. 827 en_nâyette, ben ordan kalktım kardeşim, böyle, ben şimdi nereyi gidicem? 828 ben, ben dedim şimdi kapacak tiren yolunu, nere tiren nereyi giderse ben orayı gidicem. 829 bi yere gittim, yattım, senin dedin gibi şeytan bile yok. 830 allân köy odaları. 831 yattım biraz, uyumuşum bayâca. 832 bi uyandım, orozlar öter. köyler var oralarda. 833 işte aldım gene, yavaş yavaş falan filan, hâ bi baktım böyle bi pataka, bu tarafa geçer. 834 yol gene fundalık, ufağ mufak orman. 835 allâ allâ derim, buralarda bi şey yok. 836 ne kuşlâ vâ, ne duman. 837 gittik böyle, gittim ileri bi baktım, nizâmiye. 838 nöbetçi nöbet değiştirir. 839 o zaman anladım ki yer altında asker. 840 aldı onbaşı bizi, nerelisin sen, işte tekirdâlıyım, nerde kıtan, davutpaşa. 841 aldı arkasına gittik. 842 girdik, aynı ev, aynı bizim, ..., altı yedi basamak aşâda, kimisi komar oynar, kıyat oynar, eylenirler asker. 843 asker orda kurtulamaz zate. 844 ölelikle bulğar orada bizim askerimizi öldürür, korğanlarda meselâ. 845 korğan işte, korğan işte onun ismi, yer altı. 846 nêse, çavuş dedi ki, bu askerin karnı açtır dedi, biras zitin tânesi, çay may şetin yesin gitsin. 847 onbaşıya dedi, sen bunu al, düru edirne'den gelen yola çıkar. 848 o zamanlarda böyle karpıs götürülerdi, ıstanbul'a. 849 baktım kamyon gelir. 850 bindim ona, gittik, antalya'ya kadar gittim ben, koçaçınar, orda kirazlı başlar, bācılar, ben ordan bilirim. 851 orayı kadar indim ben, ordan giderim ben kıtana. 852 allâ rāzı olsun o adamdan, indim, yavaş yavaş sinanköy, bulğar pomakları onlar, oldü gibi köy, oldü gibi ordan kalmışlar, orayı gelmişler. 853 bi köy yanı o, kirazlı ufağ, e işte tanışık çıktı, burda barbaroz'lu oldü gibi oranın insanı. 854 ordan sonra ben yavaş yavaş gittim, abe dedim biraz sıkıydı, ses vermessen vururlardı adamı. 855 öle beki de var öle kâve gibi, ben başladım seslenmē, bizim nöbetçi, biz nöbet tutarız orda, alı var, bi ecebatlı, ölmüş o rāmetli, onunla da, dedi bana bak, git sen dedi, eh işte ben gittim, girdim, otuz dokuzlu üseyin çavış vardı ayrabolulu, ō ojgeldin. soy ismi kadostrocu öle, oj bej sen iyi ben iyi, var mı elma filan, var dedim, ülüştük, dedi ic dur ses çıkarma dedi, yüzbaşı gelecek şimdi, sözü versen nölcağ vermesen nölcağ, bi dâ kabāt olmasın

bi de asteymen geldi, onların kitapları var, ders veri, ne ders vericek, neyse, bi girdi kapıdan, gelmezdi o zaman yüzbaşımız. vāyit bey vekiliydi, üsteymen. 856 kurmaydı o zaman. 857 kaç posta giderdi, bu sefer dedi kaçaklar geldi mi? 858 üseyin çauş geldi dedi. 859 orası asker ocā. 860 elim gölüm bālı. 861 ne kaştın ba dedi. 862 dedim yüzbaşım, sizin sāyenizde gittik anamızı babamızı görmē. 863 neyse iç ses çıkarmadı ama o da bilir, domus kadar bilmez mi? 864 sen dört sene iç evine gitmemişin, kim olsa gider. 865 arkadaşlar geldi, arkadaşlara da aynı. 866 siz dedi yarın öbür gün büle kaçarsanız dedi, nölur bu ordunun āli dedi. çavuş, çavuşlar var babeskili çavuşlā var, otuz beş kişi be, nerden izin Kātılarımı alcām. 867 yarımbugazlı arkadaşlar irātında, yarımbugaz'dan aldirdık izin Kātılānı, gitti ordan aldılar numaraları, çekti geldi. 868 böyle asker ocā. 869 oralar kasaba şimdi beyā, şey māmutbey nāyesi var yukarda. 870 şey var, radar yapmışlar, radar, emen zate kıyısından geçer, ikitelli, bizim zamānımızda öleydi. 871 kirazlı köyü... 872 edirne'yi büyütmemişler derlerdi, bilmem ama gidip görmedik. 873 kıyı oldūna o zamanda payitāt etmişler ama. 874 çok can yemişler orda bilir misin? 875 sol tarafta bi göl dibinde var da, ep āçların kabuqlarını yemişler. 876 onlar dā peşin gelmiş oralara. 877 biz mübādele. 878 burdan ğavur kaçır, onlar da biz bu tarafa anlaşmayla geldik. 879 burda bi...abe ayrı...cenāze, tōnu soracağıdım, istanbul'dan dā çıkaramadılar eralde astāneden.

(Balkanlar)

880 tabi, ep meyva, ep meyva. 881 o yandan geldimiz için meselā, memlekette de aynı varmış, o zamanki zamanlarda. 882 babacım, yāni bilir, yunanla bulġar'ın kaşıftını. 883 şindi, osman'ın babası, ocaymış o, şimdi bulġar gidermiş, sırta geçermiş, bunların köyün yanında, bu isā āġa, dedim adam da demiş git, yunan sikicik anani. 884 güzel de söyler, onu bilirsin, bu sifer, ğavur gider yanı, ğavurun kucāna gider, erif tutmuş bi tepeyi, sen gelirsin arabaylan, seni gider şey gibi avlar be, bi ġapışırılar orda be, ġapışmasınla hēy, bu sefer darmadān etmiş

bulgarları. 885 işte babacım bile derdi, arpaları biçmişler, tokurcun, kupa yapmışlar, tokurcun; tarlalarda öbek öbek. 886 ğavur inattan kalmasın tümü bile, yunan yakmış arpa tuğurjunlarını. 887 ğavur kalmasın bulgar nāmına. 888 bulgar çok o zamanlar, ā, şimdi bi kaç defā dedi zatte, ben sana ev vercem diye, alman arbinde dedi ya, bizimkilere meselā. bizimkiler bulgarlarla bi olacaktı, fūracaktı yunan'a. 889 ama alman onu bırakmadı.

(Selanik)

890 köylerinden, köylerinden. 891 babacım öle der, davutlu köyü varmış, davutlu köyü, ordan kalkma gelme yāni. 892 ē, bunların gene, ğavurlarla karışık mı, lanğaza karışık mı, yarı ğavur yarı türk mesa. 893 onlar o zaman iyi geçinirmiş. 894 iyi geçinirlermiş onun için onlardan bi şey yok. 895 ele bu lāna derdik, bunların kuyruklāni āzlāna bālarlarmış. 896 bārmasın, duymasın ğavur. 897 duyarsa bunları yaymış böle, yuvarlak, gezdirmiş böle.

(Askerlik)

898 aba, yeniküylü be! 899 şey be, ayrı, yeniküylü osman'ın çocū. 900 ordan kalan yok ta, bizi bu ne zaman alman, alman vurujak dedi von pape, ūlenüstü geçti burdan yol üzerinden, ūlenüstü ūzbaşıya sordu çavuş, buna top erer mi mermi? 901 nereye erjek be evladım dedi, on iki bin metre ūsekte bu dedi. 902 von pape, alman şeyi, kıralı, o emir verdi, vur tamam! 903 o gezdi bütün ya, türkiye gitmişti beyā, ama işte paşa nur cennette. 904 ben memnunum, ben te arkadaşlarım, te o arkadaşla bekledim, o benden üç yaş büyüktür, ben bunlara, ne zaman beni gördüler, mudanya dedin yerde, baktım otuz yedili çavuşlā var, dedim ben dādayım meselā, zetinlik yerde. 905 baktım gemiler geldi. 906 dedim çavuşum be, ūzbaşıydı, çauşlar, çauşum be dedim, izin ver de, bak dedim bunlar benim ep köylülerim gelir yāni burayı dedim. 906 tutulmayasın dedi ama inzibatlar var ya, sen düşünme dedim. 907 kapıtın yarısı yerde stürüklenir yā. 908 vallā öle, en_nāyette asker kaçā gibi.

909 İB: bunu asker etmişler.

910 YO: e işte ona göre. 911 bak biz de senin gibi yük kaldıramayız ama, bu delikten ben geçerim sen giremessin. 912 işte, ona göre yapmış. 913 bu sefer yâ be, burası boş kalmas be çocüm. 914 nēti ne dersen de, velâsıl gelen ep ayaküstü. 915 bi gece, inanmacaksın, şeylerle yattık, bu da bilcek tam teczat, tam tecat, ben aff makinalıyı aldım kucâma. 916 yok böyle, böylece te bu tavşan, ..., şimdi ne bu be? 917 şimdi menderez çıkınca epsi gülüstanlık. 918 o zamanki zamana bi araba yokudu, askerin ayânı altında. 919 bugün gidicek cepeye gidicek, nerden gidicek, yolu yok, izi yok, ama bu adamcık er şeyi yaptı yaranamadı köpeklere. 920 onlar da geberdi ya. 921 onlar da geberdi. 922 bak şimdi benim zamanımda geçen paşalardan, episinden aberim var. 923 bunların yok. 924 bunlar şimdi menderez'i tanır. 925 menderez'in gününde asker oldu. 926 en geri paşa bizim ordu komutanı, sâli omurtak'tı. 927 sâli paşa'nın babasını bulgarlâ kesmiş memlekette. 928 çok kızardı o. 929 burdan, bizdendi. 930 sōra kemâl paşa, anķara'da onun şeyi var, ufacık bi binâsı var, orada der ki, kim dâ peşin der bulgara girecek der, paşam der, şimdi! 931 bi de telefonla konuşurlar ki, girmiş bak, ne kadar erte, ne kadar seri. 932 ē, ataşdı be! 933 vallâ ateş, o şapka böyle. 934 onun askerin şapkası böyle olmasa, patladır, sâli omurtân. 935 yaptılar, ettiler, kaybettiler erifçēz öldü. 936 tabi, atatürk, memleketimizden. 937 yâ, odan gelir. 938 çanakķale'ye, çanakķale'de, ēy, gidemedik be, dörd adım yer gidemedik çanakķale'ye. 939 bak, bak ēy, benim torunum annadır, çocüm, ğavurları der o kadar âbideleri var dedecim der, bi gezmē mâsus der. 940 em de bekçileri var der. 941 bizim gene der, nası, silâ böyle girmiş der, makinaların olducâ gibi der, bütün otluk der, çalılık. 942 bizim bakım yok der yâni. 943 ama ğavurun öle dil, ğavurun burda yapmışlar ani denizden çıkarma yapmış ya, onlar ep şeyliymiş,

östralyalı, ingiliz ingiliz o, âbide yapmışlar keraneji ğavur. 944 düşmüş orda zate. 945 mezarı belli dil. 946 düşmüş o şeyit, o. 947 onunkisi de bizimkisi de. 948 bizimkisi meselâ, aber almış gelir gemiler. 949 çıktı bi denizden, ordan dil, burdan çıkarma yapıcak. 950 bizimkiler orasını tutmuş, orada tabi, üçüm bütle. 951 ingilize bali onlar. 952 ep ingiliz'in. onun patentesi altında. 953 şimdi anlayın bizim türkleri sevmezler dedin ya, bak ameriķan ğavurunla, kıtiyen ğavuru birbirinden ayrılmadı ingiliz. 954 ingiliz, o zaman da alamanı batıran onlar. 955 onlar gitmeseydi, alman yemişti rusya'yı zati. 956 ama nâpalım. 957 hâ, öle çocüm be, onu söyler onu söyler. 958 burdan çıkamaz iskender, alman burayı. 959 vuracaktı ama, bizim anadol dâlık. 960 imkânı yok. 961 burda çineceklerdi onu ama biz de olacaktık fransa'dan beter. 962 ama çok şükür paşa sokmadı, ama biraz aj durduk tabi. 963 katlanıcâz. 964 (askere giden bir genç) sâ_olun, sâ_olun, vatan içi seve seve yapıcaksınız bak biz bekledik, ğavur giremedi. 965 siz de bekleyecēniz, ulan kerata seni. 966 abdullān ölu bu be.

967 İB: ne zaman gidecēniz be?

968 YO: sen yemişin apı. (Gazimihal köprüstü) 969 senin durdün yer köprüden karşıya ama, dâ beride. 970 albüsem, onların aberi yok, fransızlar, tuttu çekmece'yi, köprüyü, bu sefer orda bi adam yakalarlar, yarın sabâ girecēz istanbul'a, girecen girecen! 971 bi gecenin bi nısfında, bi çatlattı, işte onlarda bize yeraltına yaptılar ama, biz gene yer üstünde yaptık ama, işte ordan bi ğavur kaçmış. 972 gider onların babaları, belki sen görmüşsündür, neyse sarmışlar nöldü arkadaşlar, ne olucaķ demiş çekmece gölüne girdiler demiş. 973 babamın babası, binbaşının yanında gezermiş, o zamanlar dermij binbaşı, ismayıl, güneş nerden duar? 974 ē, tabi, batıdan duar binbaşım demiş. 975 bi sabâ, gene düşününce bunları, ismayıl, güneş nerden duar, dōdan duar dermiş. 976 bizim arkadaşın babası, doudan düdu dermiş o zaman. 977 işte çok kırmışlar adamlar, yâ,

978 İB: bakın bi kere bayrak düşmesin!

979 YO: ha işte bitti yav.

980 İB: sanma ki biz yapmayız.

981 YO: sen de yaparsın, sana yapmış ta yaparsın.

982 İB: görün, amerika'yı görün, nâptı yâni? 983 sivil alka şetmecekti, zarar getirmecekti? 983 çolü, çocü yaqtı.

984 YO: ama akeder be iskender be!

985 İB: akeder dîl.

986 YO: şimdi sen bak, sen yirmi beş milyonsun, bu yüz yirmi beş milyon. 987 erifte âlet var. 988 altı tonluk top atar yav.

989 İB: sesle, sesle, bu allân ğavuru ğavuru. 990 benim ayaklarım kırılıydı da ben oraya (Kore'ye) gitmeyeydim. 991 ama sesle, bi dakka, gene saddam bizim gibi elamdülillâh müslüman.

992 YO: müslüman ama, çocukları kesti. 993 öle müslüman olmaz. 994 torunlarını kaybetti.

995 İB: şey adam demeyiz ona, bütün erkes dedi, dur yapma, yaptı gene. 996 benim gözümün yaşı dinmedi o televizyonda...

997 YO: ben iskender'i dinlemem. 998 bu adam senden fazla mı, sen buna ağam deyeceksin, dayıcım deyeceksin. 999 geççen başka çäre yok. hani, 1000 ne uçak kaldırabildi ne bi şey.

1001 İB: yok be adamda, yok beyā, yok beyā!

1002 YO: kuru palavraymış o ama.

1003 İB: bu genç. 1004 gün gelecek saddamın bedduası bu, ğavur yapacak bize.

1005 YO: abe yaptı ya dā nāpsın? 1006 ne mazot veri, ne benzin veri. 1007 erif otuz beş tene diyor, araba bekler diyor, bi tuzlan suvan yedi. 1008 vallā kardeşim, ben kimi, kuzey irak'ta tek bi baş suanlan, ekmecek yer orda, öle dedi. ne mazot veri, ne benzin veri. 1009 saddam'ın yaptıklarını sen dā uyursun ha. 1010 saddamı at, ona bi şey yapmadı. 1011 çocuk çolū götürmedi. 1012 hani sen gitsen şimdi kuzey irā, mādem o kadar cesaretlisin, git sıçarsın altına. 1013 öle dedi be fettullā'n asker arkadaşısı olur, izmir'de orda der be, senin çocün yaşında orda açıldı böyle mābette, amıca dedi on bej ay askerlīmi dedi, tašta bitirdim dedi.

1014 orda bi taj var udut taşı dedi, hey gidi iskender hey! 1015 sen arap gördün mü, hiç şimdi udut taşı tanır mı? 1016 giderdin mazot ta alırdı, benzin de alırdı. şimdi alamadı. 1017 şimdi arap emirlikleri'ne gidicen, kuveyt'e gidicen, mazot gelecek te benzin de, sen de ij yapıcan. 1018 boğ yabıcan!

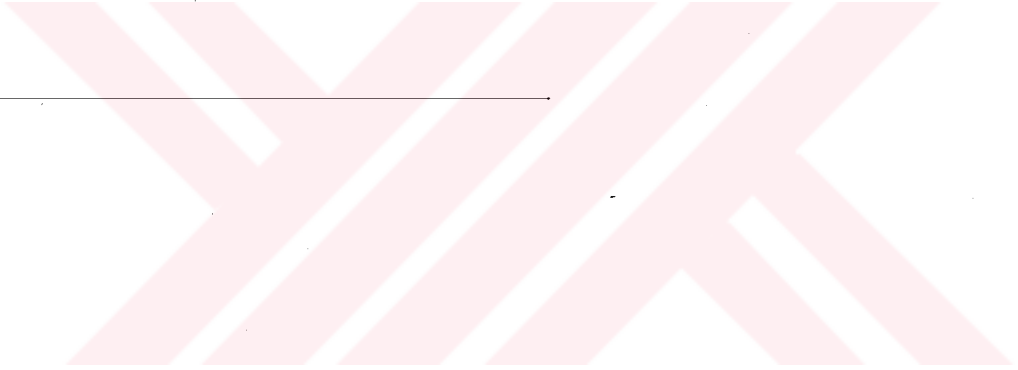
1019 İB: bizde de kabāt var. 1020 astānelere attı, ğavur cāmilere attı. 1021 bak yapacak, ben yetmiş yaşındayım, gençler siz görüsünüz, bu ğavur.

1022 YO: kardeşim bize yapamaz. 1023 biz çünkü kore'de onun götünü kurtardık. 1024 bizden fazla şeyit düşüren varsa orda çıksın bi tane, bi ğavur, ic

yok. 1025 erifler çenberin içine girdi. 1026 çenberin içine girdin mi, çıkmak mesele.

1027 **İB**: unudur onu o unudur.

1028 **YO**: unutmaz onu unutmaz.

II

Kaynak Kişi: Zeynep Okav

Yaş: 73

Öğrenim Durumu: Okumamış

Meslek: Ev hanımı

Derleme Yeri: Naip

Maniler

1 kara üzüm kalburda

2 gitme yārim kal burda

3 ölürsek çift_ölelim

4 çift kuysunlar tabuda

5 zitin kara sen kara

6 zıtine vermem para

7 gel yārim konuşalım

8 onbire çirek kala

9 malkaradan gelmiş yārim

10 güllerimi dermiş yārim

11 yollar uzun ayat kısa

12 beni almā gelmiş yārim

13 keşandan öte deniz

14 bana mı baqtın keriz

15 bu küylerin kızları

16 altından pālı deriz

17 dozer geliyor dozer
18 çekilin yoldan ezer
19 benim bir yārim var
20 meleklerden dā güzel

21 ayva çiçek açmış mı
22 yapraklānı saçmış mı
23 ablan bana süledi
24 yārin senden kaçmış mı

25 naip yolları tozludur
26 dağları kimi buzludur
27 bizim kızların sözleri
28 kimi acıdır tuzludur

29 gündöndüler sarardı
30 çiçekleri qarardı
31 benim şaşı sevgilim
32 ne güzel de bakardı

33çay içerler fincanda
34 şekerini var yanında
35 a benim güzel yārim
36 benim gözüm ablanda

37 sarayın yımirtası
38 yımirtanın sarısı
39 ben onu alamacām
40 cadı gibi anası

41 denizde tufan bora

42 yolları sora sora

43 içimi yaktın geçtin

44 yüremi attın çora

45 anam kilim dokudu

46 babam kitap okudu

47 şini ayrılâ düştük

48 evel böyle yokudu.

SONUÇ

SONUÇ

- 1 Tekirdağ ağızlarında 8 temel ünlünün yanısıra, bu ünlülerin çeşitli nedenlerle oluşmuş uzun şekilleri de mevcuttur. Bunların dışında yalnızca “cema1” kelimesinde var olan bir kalın “a” ünlüsü, “şörda, börda, böba ve böyday” kelimelerinde var olan o ile u arasında bir vokal, e ile a arası bir ses olan “ä”, e ile i arası bir ses olan kapalı e “é” ünlüsü mevcuttur.
- 2 Tekirdağ ağızlarında bazı ünlüler yarım olarak telaffuz edilmektedir. Tespit ettiğimiz üç grup ağızda da özellikle “zaten” kelimesinin “a” seslisi yarım ses olarak söylenmektedir. Bunun yanısıra “işte” kelimesinde “i” ünlüsü yarım ses olarak telaffuz edilmektedir. Bu kısa ünlüler aşağıda örneklerde olduğu gibi gösterilmiştir.
- 3 Tekirdağ ağızlarında uzun ünlüler mevcuttur. Özellikle Bulgaristan muhacirleri ve Gacal ağızlarında uzun ünlülerin kullanımı siktir. Uzun ünlüler Tekirdağ ağızlarında ses olayları, vurgu ve tonlamaya bağılı olarak meydana gelmektedir.
- 4 Türkiye Türkçesi’nde, büyük ünlü uyumu kuralına göre, bir kelimenin ilk hecesindeki sesli harf eğer ince ise diğer hecelerdeki bütün sesli harfler ince(e,i,ö,ü) olmalıdır. Eğer ilk hecedeki sesli harf kalımsa, aynı şekilde diğer hecelerdeki bütün sesliler de kalın (a,ı,o,u) olmak zorundadır. Tekirdağ merkez ilçe ağızlarında, Türkiye Türkçesi’nde büyük ünlü uyumuna girmeyen bazı ekler, ses değışikliklerine uğratılarak ünlü uyumu kuralına uydurulur.
- 5 Küçük ünlü uyumu, bir kelimedeki sesli harflerin düzlükleri veya yuvarlaklıkları ile ilgilidir. Bir kelimenin ilk hecesindeki sesli harf düz ise, diğer hecelerdeki sesli harflerin de düz (a,e,ı,i,) olması gerekmektedir. Yine bu kurala göre, bir kelimenin ilk hecesindeki sesli harf yuvarlak ise, kendisinden sonra gelen hecelerdeki sesli harfler ya düz- geniş (a,e) ya da dar-yuvarlak (u,ü) olmalıdır. Tekirdağ ağızlarında,

İstanbul Türkçesi'nde küçük ünlü uyumuna uymayan bazı kelimeler, bazı ses değişiklikleri geçirerek bu kurala uymaktadırlar.

- 6 Tekirdağ yöresinden derlediğimiz metinlerde, ünlü türemesi özellikle yabancı kökenli kelimelerde meydana gelmektedir. “ıstavrot<stavriot” (340/592) urumluk<rumluk” (284/25)
- 7 Tekirdağ merkez ilçe sınırları içinde konuşulan ağızlarda kelime başında, ortasında ve sonunda çeşitli nedenlere bağlı olarak ünlü düşmeleri görülmektedir. Ünlü düşmeleri ve nedenleri şöyledir: Orta hecede meydana gelen vurgusuzluk, bu hecede yer alan ünlünün düşmesine neden olmaktadır. Son hecesinde ünlü bulunan bir kelime ile başka bir kelimenin birleşik olarak telaffuz edilmesi nedeniyle ünlü düşmesi olur. Ünlü ile biten bir kelime, yine ünlü ile başlayan bir kelime ile birlikte telaffuz edilince ünlü düşer. İki ünlünün birleşmesi nedeniyle meydana gelen ünlü düşmeleri olur. Yön ekinin ünlüsü düşer. -iken zarf-fiilinin ünlüsü düşer. Gelecek zaman ekindeki ünlü düşer. Bazı kelimelerde üçüncü tekil şahıs iyelik ekinin ünlüsü düşer. Tekirdağ ağızlarında, ile edatı sıkça kendisinden önceki kelimeye ulanarak telaffuz edilir. Bu durumda, ulanan edatın -i ünlüsü düşer.
- 8 Tekirdağ ağızlarında “b,c,d,g,ğ,h,j,k,l,m,n,p,r,s,ş,t,v,y ve z” ünsüzlerinin dışında şu ünsüzler bulunmaktadır:

Ünsüzler :

k: Katı patlamalı tonsuz art damak ünsüzü

ĸ: Yarım ince seslilerle hece oluşturan ünsüz.

h: Sızıcı tonsuz hırıltılı ünsüz.

ġ: İnce ünlülerle hece oluşturan art damak ünsüzü

ĝ: Kalın ünlülerle hece oluşturan art damak ünsüzü

í: İnce ünlülerle hece oluşturan ön damak ünsüzü

- 9 Tekirdağ ağızlarında ortak olarak kelime ortasında –y- ve –s- konsonantı türer. Özellikle Arapça kelimelerde iki ünlü yan yana geldiğinde araya bu –y- sessizi konur.-s- konsonantı ise Türkçe kelimelerde protez olarak kullanılır. Üçüncü tekil şahıs iyelik ekinden önce kullanılır.
- 10 Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlenen metinlerde, özellikle vasıta hali eki olan “ile”, kendisinden önceki kelimeye eklendiğinde, -n konsonantı eklenerek telaffuz edilir. Bu ses olayı üç ağızda da ortaktır ve yaygın olarak kullanılır. Bunun yanısıra –m, konsonantının da kelime sonunda türediği görülmektedir. Gacal ağızından derlenen metinlerde tek bir örnekte, “ki” edatında “–m” türemesi olmuştur.
- 11 Tekirdağ ağızlarında yabancı kökenli bazı kelimeler, kolay telaffuz edilmek için, ünsüzleri yer değiştirilerek söylenir. Bu ses olayına yalnızca Bulgaristan muhacirlerinden derlemiş olduğumuz metinlerde tesadüf edebildik.
- Rumeli ağızlarında kelime başında, ortasında ve sonunda en çok düşmeye meyilli olan sessiz harf ‘h’dir. Kelime başında düşen sesler, ‘y’ ve ‘ş’dir. Tekirdağ yöresinden derlediğimiz metinlerde kelime ortasında, “r, y, t, h, ğ, n, v ve s” ünsüzlerinin düştüğü görülmektedir.
- 12 Tekirdağ ağızlarında –yor şimdiki zaman ekinin birtakım şekilleri mevcuttur.
- 13 Gelecek zaman eki –acak/-ecek –k konsonantını yitirir ve bu durumda uzun ünlü meydana gelir.
- 14 Kelime sonlarında tonsuz sessizler bulunabilmektedir. (süd)

SÖZLÜK

SÖZLÜK

A

ābā : Ağababa, dede (286/122)

abene: Abone (228/42)

abu: Abla (187/445)

acap : Acaba (245/65)

acar: Yeni. MDD

acamılık : Acemilik (194/91)

āç : Ağaç(220/204)

aha: Hayır anlamında edat.(225/291)

āl: Ahıl (308/177)

ālar : Ağalar (197/219)

ālaş- : Ağlaşmak (225/321)

alayı: Hepsi (213/7)

albüse: Halbuki.(347/801)

alçauş: Bir tür kırmızı üzüm. (329/270)

āle: Aile (198/260)

ālemin : Başkalarının (202/11)

allak bullak : Altalta üst üste(279/84)

alpon: Bir tür üzüm (329/272)

amidiye: Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet döneminde kullanılan askeri gemi.(217/128)

anaç: Bağların yetiştirildiği ana kütük (331/374)

āpa: Arpa (223/263)

arter : Sulama kanallarının ada dağıtıcısı MDD

ārz dāresi : Paralel. (336/492)

āsa: Arsa: (182/219)

asçık : Azıcık(181/200)
aşık : Açlık (327/170)
ataş : Ateş, cesur(351/932)
âtık : Artık (194/86)
avra: Gayr-i müslimlerin ibadethanesi. (332/414)
aydar : Güneş (222/230)
ayle : Aile (185/364)
ayriyeten : Ayrıca(186/376)
ay_yazı : Dolunay (220/204)

B

bakraç: Su taşımak için kullanılan bakırdan yapılmış ev aleti. (318/386)
bâli: Bari: (230/305)
balқан : Dağlık, engebelik yer.(295/208)
barabar: Beraber(216/89)
başkı: Kamyon motorunun bir parçası.(271/285)
bas-: Çeşitli kümes hayvanlarının yumurtalarını follukta civcivi çıkana kadar hayvanın altında bekletmek. MDD
battal: Geçersiz. (209/264)
bazar: Pazar. (190/6)
beyazcauş: Sarı renkli bir üzüm çeşidi.(329/271)
bıldır: Bir önceki yıl. (239/390)
brava: Bravo(199/273)
bilat: Bilet: (239/384)
bilâyet: Vilayet.(332/418)
bile gelme: Birlikte gelme. (194/115)
bi takım: Bazıları (195/150)
horazan: Bir lakap. (218/140)

boyday: Buğday: MDD

bulğur taşı : Tahıl öğütme için kullanılan el değirmeni.(196/186)

burçak: Bir tür yabancı bitki. (195/165)

burmalı cāmi : Edirne Üç Şerefeli Camii (228/34)

buzalık: Boş arazi, mera.(195/145)

bük: Büyük.(281/126)

C

cas: bkz. Jaz. (229/69)

cēlan: Ceylan. (221/228)

celeplik : Hayvan alım satımıyla uğraşmak. MDD

cemse: Genaral Motors Campany'nin GMC adıyla ürettiği jiplerin Türkçe telaffuzu.
MDD

ceviz: Cevizlerle oynanan bir çocuk oyunu. (306/133)

cümbüşlü: Eğlenceli.(193/28)

Ç

çapa: Tarlayı kazmak için kullanılan tarım aracı. (196/173)

çatak: Yol ayrımı.(197/203)

çauş: Çavuş üzümü, bir tür üzüm (200/288)

çehkel: Pulluklara yapışan çamurlu toprağı sıyırmak için kullanılan, ucunda üçgen
şeklinde bir demir parçası olan değnek. Kopala. (214/39)

çerçi: köy köy dolaşaran satıcı.(207/189)

çıbık: Çubuk.(243/3)

çıkırık: Atlıkarınca benzeri bir eğlence aracı.(307/154)

çiçek: Ayçiçeği. (229/51)

çilvurdu: Gece oynanan ve beyaz bir taşı arayıp bulmaya dayanan çocuk oyunu.(279/84)

çizi: Kirizma yaparken bağ kütüklerinin ekileceği çukurların sırası. (329/279)

D

dadala-: Feracenin kapak kısmını başa taktıktan sonra iki ucundan iğnelemek. (234/219)

dâlburun: davalıburun. Kaşıkçı köyünde bir yer ismi.(197/209)

dâniç: Dağınık. Fer (186/394)

dâre: Daire, Bir tür vurmah çalgı.(196/169)

dâyi: Dahi (196/186)

defile: Define(282/195)

dël: Değil.(189/526)

demir: Pulluğun tarlayı süren parçası. (231/109)

dërmen: Değirmen (216/84)

dırahat: Orman korucusu (327/210)

dîl: Değil (330/370)

dişli : Zorlu, mücadaleci.(193/62)

direşmek: Direnmek (238/369)

dokuzun: bkz Tokurcun (230/90)

dolanı: Yunan evzon askerlerinin giydiği dize kadar uzanan çorap. (333/426)

dolap: Minibüs bagajı. MDD.

dolayını: Bütün etrafını.(189/519)

döm: Doğum (214/39)

dörut-: Düzeltmek, doğrultmak (221/228)

dudula-: Başa çıkmak, Vurmak, Tepelemek(341/623)

dumanla-: Cinsel ikişkiye girmek. (223/265)

dura: Darı cinsinden bir tahıl(295/191)

düsunda: Doğusunda.(182/242)

dürüs: Düzgün, ya. (265/55)

düş-: Dövüşmek.(305/123)

E

ekisturası: Daha iyisi. (239/401)

ekserisi: Çoğu. (263/15)

elen-: Eğlenmek.(196/168)

emsal: Benzer. (228/41)

emzik: İbriklerin cunda bulunan ve su dökmeye yarayan çıkıntı (318/390)

endâze: Tankın topunu bir hedefe yöneltmek için çevirmek.(340/589)

en_nâyette: En sonunda.(343/699)

ergele: Hergele, Düvene koşulan atlar.(197/213)

ëriboz: Eğriboz. İspanya'dan gelen, uzun boylu museviler(204/89)

erkan-ı Harp: Genel Kurmay Başkanı, Kurmay.(338/545)

erte. İlk, önce.(351/931)

ëtim: Eğitim. (185/359)

eyit-: Eğitmek(208/221)

evzon: Efzon . Birinci sınıf Yunan askeri.(333/426)

F

ferâce : Bulgaristan muhacirlerinde kadınların giydiği bir tür kara çarşaf.(191/71)

fergüson: Massey Ferguson, traktör markası. (230/92)

fışkı: Hayvan dışkısı. (217/107)

firenk/firengi Soba(213/3)

G

- ğacal:** Trakya'nın yerli halkı. (214/35)
- ğaco:** Gacal kelimesinin Romanlar arasındaki telaffuzu.(294/178)
- ğadan:** Kadar. (229/51)
- ğarac:** 1) Garaj, otobüs garı. (222/244) 2) ambar MDD
- ğarikin:** Artık. (223/255)
- ğazâne :** Benzinlik.(271/286)
- gecc çelî :** Gece oynanan çelik çomak oyunu.(306/141)
- gengel:** Ortasındaki sütlü kısmı yenen bir tür yabancı bitki(308/171).
- geran :** Kuyu: (179/140)
- gēdē:** Gerdege. (218/137)
- ğirez:** Kıvamlı makine yağı.(249/43)
- gömgök:** Yemyeşil. (260/444)
- gök:** Turkuaz rengi, mavi.(197/223)
- göregör:** Görerek başkasını ömek alma. (222/232)
- gözen:** Rüzgarın yardımıyla tahıl elemek için kullanılan elek. (221235/)
- gözü götürme-:** Kiskanmak. (206/141)
- ğurup:** Krupp. Alman silah fabrikaları ve onun yaptığı tanklar.(339/580)
- güm:** Güğüm. Sıvı taşımak için kullanılan bidon. (291/38)
- güme:** Su kenarlarında yapılan av maksatlı kulübe. (236/283)

H

- hallā:** Allah. (180/43)
- haminne:** Hanım nine:(287/136)
- hārış:** Arş. Römorku traktöre ya da at arabasını ata bağlayan kol. MDD İbrahim Adaş'tan derlenmiştir.
- ha_şte:** Ha işte.(323/16)
- hırk:** İrk. (277/8)

hibrit: Ayçiçeği tohumu. (188/516)

hīde: İğde. (225/323)

I

ıdrellez bir: Yazın ilk günü. (308/168)

ıskartaya çık-: Bir daha kullanılmamak üzere terk edilmek.(325/101)

ıstavrot: Tekerlekli ve hızlı zırhlı araç (340/592)

ızgara: Tarlayı ekmezden önce sürüp düzeltmek için kullanılan tarım aleti. (252/134)

İ

ibretli: İri yarı. (341/647)

ıbrık: Ucunda su dökmek için bir uzantısı bulunan testi. (318/390)

icārcılık: Başkalarına ait toprağı kiralayarak işlemek. MDD

İmişçatā: Yemişçatağı. Kaşıkçı köyü yakınlarında bir yer adı. (197/203)

inē: İneğe. (197/222)

inkılap: İhtilal, darbe.(266/92)

inzivā ver-: Bağ kaleminin çimlenmesi.(331/390)

İraç: 1. İhraç. Askerlikte geri göreve çıkarılmak.(185/343) 2. İhraç (219/172)

İsan : İhsan.(191/42)

ıstavrize: Stabilize. Asfalt olmayan yol.(197/219)

ital: İthal.(260/464)

İtiyat: Savaş esnasında hazır bulundurulan yedek askerler. MDD

İtiyar: İhtiyar.(264/35)

J

jas: Düğünlerde çalan orkestra. (79/229)

K

- ķābāt:** Kabahat.(348/858)
- ķadam:** Yetişkinlerin çocuklara seslenirken kullandıkları bir söz. MDD
- ķādeve:** Katma Değer Vergisinden akronim(255/269)
- ķadostro:** Tapu işleri. (204/81)
- ķafaya yat-:** Ayçiçeğinin çiçeklenmesi.(189/521)
- ķalantı:** Kalıntı.(203/50)
- ķalem:** Bağın çimlendiği, asmadan kesilmiş çubuk. (270/250)
- ķalk-:** Göç etmek. (290/206)
- ķalpazan:** Tembel.(342/654)
- ķanalet:** Sulama kanalları. MDD
- ķānāt:** Kainat.(208/236)
- ķanola:** Hardal çiçeğinin evcilleştirilmişi olan bir tür yağ bitkisi. (250/50)
- ķapak:** Feracenin başa örtülen kısmı. (234/217)
- ķāpenin pedisi:** Kahpenin çocuğu.(337/527)
- ķapıt:** Kaput. Asker paltosu. (350/907)
- ķaphca:** Arpadan yapılan bir tür yem. (200/320)
- ķār:** Kahır.(197/213)
- ķaramursal sepedi:** Ufak tefek yaratılışlı insanlar için söylenen bir deyim. (217/102)
- ķardināl:** Üzüm çeşidi. (329/272)
- ķāt:** Kağıt. MDD
- ķatana:** Güçlü ve iri yapılı Macar atı. MDD
- ķatırtırnā:** bknz: kalem.(331/384)
- ķāya:** Kahya. Köylerde muhtarın yardımcısı olan kimse. (218/153)
- ķayıř-:** Cinsel ilişkiye girmek. (219/89)
- ķayna-:** Küfretmek. (218/136)

- ķayrik:** Gayri. (278/23)
- kefere:** Gayr-i müslim.(203/51)
- kendinden memnun olma-:** Kendini rahatsız hissetmek. (238/367)
- ķēpiķ :** Kerpiķ. Toprak ve samandan yapılan yapı malzemesi. (192/21)
- ķepirtepe:** ŐĖretmen Okulu.(198/237)
- ķerāneci:** Birine Őaka yollu takılırken söylenen söz. MDD
- ķerata:** Çocuklara ya da gençlere Őaka yollu söylenen bir söz. (352/965)
- ķeremit :**Ėiremit. (289/177)
- ķeser:** AĖaķ kesmek ya da yontmak amacıyla kullanılan el aleti. (220/204)
- ķessel:** Keskin.(220/187)
- ķeŐkek:** PiŐmiŐ buğdaydan yapılan yiyecek. (180/164)
- ķevŐet-.** KeŐfetmek. (196/201)
- ķıķılıķ:** Kırıcılık. Tarlada yatıp kalkmak. (221/220)
- ķıķı-:** Kırdırdın. Őldrttn, yok ettin. (217/171)
- ķıķanet:** Kılarnet. (178/83)
- ķırızma:** Kazılarak yapılan bağ bakımı. (329/277)
- ķırķ-:** Küçükbaş hayvanların tüylerini kesmek(331/388)
- ķıf:** Keyif. (191/66)
- ķile:** Bir yüzey Őlķ birimi. İki teneke buğdayın atıldığı yer bir kile. (198/245)
- ķilitbayır:** Kilitbahir. (185/355)
- ķirā:** Kira. (178/96)
- ķitle-:** Kilitlemek. (241/483)
- ķobisa:** Su taŐırmakta kullanılan ve her iki ucuna birer bakraķ asılan değnek.(318/474)
- ķokeleta:** Yağmurluğun baş kısmı. (236/266)
- ķ-:** Koymak.(195/141)
- ķopala:** bknz. Ėehkel. (214/19)
- ķopķacık:** DĞmelerle oynanan bir tür çocuk oyunu. (306/151)
- ķopırma:** IsırĖan otu. (180/59)

- ķopil** : Çocuk: (213/2)
- ķopoy**: Av kōpeęi. (224/273)
- ķoręan**: Yeraltı askeri karakolu.(348/844)
- ķoşum**: Atı arabaya bağlayan deri aksam. MDD
- ķotika**: Traktörlere takılan, yük taşımak için kullanılan tekerleksiz metal araç. (199/265)
- ķoto**: Kota. Sınırlamak. (242/515)
- ķous**: Koğuş. (184/325)
- ķōkle-**: Kōkletirler. Kōkünü kazıtırlar.(270/244)
- ķumpil**: Patetes/patates yemeği. (180/160)
- ķumşu**: Komşu. (198/231)
- ķupa**: Başak yığını.(350/885)
- ķuşotu**. Civa ve kuş yemi yapımında kullanılan bir tür bitki. (200/322)
- ķuv-**: Devam ettirmek.(333/431)
- ķūlan**: külhan. Hamamda ateşin yandıęı yer. (288/175)
- ķūpe**: Būyükbaş hayvanlara kulaklarına takılan kimlik özellięi taşıyan belge.(259/422)
- ķūrt ūzümü** : Kalın kabuklu bir tür ūzüm. (200/289)
- ķūrū-**: Kōkünden kazıyarak temizlemek.MDD
- ķūskū**: Sopa. (242/526)
- ķūspe**: Çeşitli bitki artıklarından yapılan hayvan yemi. (242/536)
- ķūtük**: Baęda ūzümünün yetiştii ana gövde. (330/368)

L

- ķāb** : Lakap. (240/463)
- ķāęap**: Lakap.(191/46)
- ķambada ķambada ķambada**: bandonun çıkardığı ses. (218/132)
- ķāna**: Lahana. Hayrabolu ilçesinde bir kōy. (102/13)
- ķastik**: Kōylerde giyilen bir tür ayakkabı. MDD

la'yin: Leyyin. Yumuşak kalpli, sıcak kişi. (190/27)

loda: Soğanları muhafaza etmek için toprağı tesviye ederek yapılan korunak. (252/148)

lomboz: Tanklarda giriş delikleri.(342/659)

M

mābet: Muhabbet.(354/1013)

mābere: Muhabere. Orduda haberleşme birimi. (326/124)

mākeme: Mahkeme. (177/71)

mākķak: Muhakkak. (288/172)

māllesi: Mahallesi. (295/205)

mānā bul-: Ayıp aramak. (210/284)

manav: Anadolu'nun yerli halkı. (347/812)

mandalla-: Kilitlemek.(Kapılar için) (303/75)

mārebe: Muharebe. Savaş. (179/120)

mariz: ufak yapılı (341/648)

māsebe: Muhasebe.(205/125)

māsen: Mahsen. (257/346)

māsere: Muhasara. Kuşatma. (299/361)

māsül: Mahsül (256/323)

matmasel: Matmazel. Batılı kadın. (237/323)

mavzē: Mavzer. Tüfek. (218/154)

māza: Mağaza. (332/401)

māzzam: Muazzam (236/295)

mazzap: Muazzaf.Zorunlu olarak, ikinci defa askere alınan. (184/297)

mekķāre: Yük taşıyıcısı. (337/519)

māriz: Mariz. Dayak. (307/153)

mezin: Mezun. (259/433)

milāyim: Mülāyim. Yumuşak. (221/217)

miranoz: Melez koyun ırkı.(199/279)

- misket.** Ufak taneli, kokulu üzüm. (200/299)
moltufan: Honştayn cinsi ineklerden önce yaygın olan inek türü. (199/276)
motor: Traktör. (234/237)
mürrip: Muhrip. Hızlı savaş gemisi. (325/103)
murun: Burun. (347/813)
mutâbık: Anlaşmış. (177/70)
müterem: Muhterem. (191/63)
muyit: Muhit. (220/95)
müğim: Mühim. (205/129)
mütekip: Rüşvetçi. (191/65)

N

- nâpar:** Ne yapar. (223/258)
nâye: Nahiye. (280/104)
nâyet: Nihayet. Son. (187/438)
nısfında: Ortasında.(352/971)
nikâ: Nikah. (197/207)

O

- odun at-:** Sopayla dövmek. (287/147)
o mari galota: Bulgarca bir küfür. (217/124)
orağ biç- : Ekinleri biçmek. (279/83)
orasan: Kayaları yakarak elde edilen kireç harç. (345/748)
ori kâ: Oraya kadar.(335/471)
ostralya: Avusturalya: MDD
oşteyin: Yacı inek ırkı. (199/277)
otuz beşlik: Bir traktör modeli. (230/92)

Ö

öreke: Yün eğirmek için kullanılan araç (213/2)

P

pāçacı: Parçacı. Tamirci. (271/282)

pam küm: Pat küt.(196/165)

pamid: Kırmızı renkli bir üzüm (329/267)

pantrollü: Bandrollü.(260/109)

paralā: Paralar. Parçalar.(224/270)

paşport: Pasaport. (181/198)

pataka: Patika.(347/810)

patentesi altında ol- : Boyunduruğu altında olmak. (352/942)

paytar: Veteriner.(266/111)

peçka: Ekmek sobası.(319/405)

pedi.: Yunanca'da çocuk. (337/527)

pedigre: Büyükbaş hayvanların şeceresi. (261/469)

penter: Küçük su testisi. (318/388)

pır pır: Bir tür tarım aleti (230/83)

pim: Tank paletlerini birbirine tutturun emniyetli metal çivi.(340/632)

pires: Pres. Yağ çıkartırken baskı uygulayan alet. (250/44)

piydā ol-: Ortaya çıkmak.(221/218)

poan: Puan (235/262)

polza: bknz. Kanola. (250/50)

pomak: Bugaristan kökenli müslüman topluluk. (287/143)

porta: Büyük kapı.(327/204)

posta et-: Tutuklamak. (186/386)

pösteki: Kurutulmuş koyun derisi. (179/81)

pus : Kireçle ilaçlanan meyvelerde kalan beyaz leke.(269/208)

pürçek: Çimlenen üzüm kaleminden çıkan yapraklar.(331/387)

R

rabıska: bknz. Kanola. (200/329)

rāt: Rahat.(206/156)

rāz: Rast. (220/187)

reksona: Bağlarda görülen yacı kaynaklı bir hastalık na(331/393)

reno: Fransız malı tank (340/592)

restoran: Restorasyon.(300/8)

römök: Römork. Traktör arabası.(199/266)

röportaj: Röportaj. (196/177)

S

saçak: Kışın çatıdan sarkan buzlar. (214/43)

sāde: Sadece. (287/149)

sağa: Büyük testi. (318/388)

sanem: İsveç keçisi.(261/488)

saray çıkması: Saraydan ayrılmış padişah kadınlarını. (203/55)

sāsı: Sahası. (258/392)

sā sola kaçın-: Her yere başvurmak.(194/107)

sāte: Sahte. (211/350)

sedenka: Kadınların gece gezmesi. (180/153)

sesle-: Dinlemek.(243/10)

sıçanyolu: Derin kazılmış siper. (218/129)

sıpıtmak: Fırlatıp atmak. (240/457)

sıtop et-: Motorun durması. MDD

sıva-: Zemini ya da yüzeyi harçla kaplamak. (317/358)

sıvat: Hayvanların su içmeleri için yapılmış gölet. (221/209)

sıdıklık: Tuvalet taşının derin kısmı. (222/236)

sılaç: Sütü mısırdan yapılan hayvan yemi. (176/27)

sillele-: Tepelemek. (223/264)

soba : Sofâ. Zeminden ısıtmalı misafir odası. (233/200)

söpet: Sohbet. (239/414)

sözüm burdan aşâ: Sözüm meclisten dışarı. (216/76)

sük: Soğuk.(265/77)

susa: Şose. (222/230)

Ş

şantafır: Gösterişli. MDD

şap şap: Kore dilinde ekmek. (335/483)

şarpa: Eşarp. (224/281)

şē: Şeye. (188/480)

şerit: Makinalı tüfek ya da top mermilerin dizili olduğu bant.(325/98)

şerman: Sherman. İngiliz tankı. (339/579)

şeytan kılı: Geçimsiz insan. (223/256)

şılak: Parlak. (221/206)

şitan: Şeytan. (179/137)

şitayir: Traktör markası. (236/288)

şu_andakı: Şu andaki. (202/2)

T

tâ: Daha.(202/4)

tākāt et-: Tahkikat yapmak. Soruşturmak Fer(186/400)

taķavil: Tren benzeri bir raylı araç. (185/370)

tālâ: Tarla. (195/138)

- tārip tānesi:** Tankların binaları yok etmekte kullandıkları mermi. (338/557)
- tasfiye:** Tavsiye. Fer (187/446)
- tāta:** tahta. (219/160)
- tata:** Şapka. MDD
- tayın:** Ekmek.(327/166)
- tēk:** Terk. (225/299)
- tekerlen-:** Yuvarlanmak.(345/754)
- teris:** Terhis. (194/100)
- te üç , te dört:** T-3, T-4. Alman tanklarının modeli.(338/547)
- tī:** Tığ. (224/288)
- tıknefs:** Nefes darlığı çeken. (328/220)
- turnak:** Ağaçtan kesilen parça. (224/286)
- toğurcun:** Başakları, iç yana gelecek şekilde dokuz ya da on üç bağlamdan yapılmış yığın.(350/885)
- tōlet:** Tuvalet. (319/392)
- tōnu:** Te onu.(349/879)
- torbiş:** Ufak tefek.(342/686)
- tōyle:** Te öyle. (251/79)
- tufa:** Çalılık. MDD
- tulumbacı:** Bir tür lastik ayakkabı MDD
- tūm:** Tohum. (258/403)

U

- uçak, uçāna kadar:** Bir tepenin yerden yüksek olan kenarı. MDD
- ufak su:** İşemek. (220/195)
- ūlak:** Oğlak. (279/71)
- ūltu:** Uğultu. (221/218)
- ūmak:** Ovmak. Ovarak temizlemek (221/206)
- usūlet:** Usulca. (225/326)

Ū

ŭme: Çalılık. MDD

ŭlŭŝ-: Paylaŝmak. (348/855)

ŭrevi:Uhrevi. Diğer dŭnyaya ait olan. (190/29)

V

vakıp : Vakıf. Fer (187/425)

vaktı_āli: Hali vakti, durumu. (230/77)

vayātta: Ve yahut. (258/370)

veremotu: Zararlı bir yabani bitki. (188/515)

veresi: Bedava.(271/283)

vesāyit: Ulaŝım aracı. (237/341)

viran: Eski. (279/82)

Y

yağudi: Yahudi. (204/72)

yalazaya tut-: Bağırarak sŭvmek. MDD

yālı tŕm: Yağlı Tohumlar. Aycieği alımından sorumlu devlet kooperatifi. (228/33)

yapā: Koyun tŭylerinden yapılan genellikle yorgan ve yastıklarda kullanılan dolgu malzemesi. Fer (246/18)

yapıncaę: Yerli bir ūzŭm çeŝidi. (329/266)

yarı sabā: Gece yarısına kadar. (198/249)

yarma: Su tarafından oyularak oluşmuş yer şekli. (316/343)

yastığı: Kŕy dŭęŭnlerinde, gelin bohçasını taşıyan ve gelin kız evine geldiğinde silah atan gençler. (177/67)

yafı: Yatır. Kutsal kabul edilen mezar. MDD

yayan yapıldak: Yŭrŭyerek.(279/88)

- yekçi:** Elçi. Kız kaçırırken aracı olan kimse. (302/70)
- yemekle-:** Yemek yedirir.(301/37)
- yemeni:** Kadınların kullandığı, oyalı başörtü. (234/216)
- yēsē:** YSİ. Yol Su İşleri. (318/382)
- yıldıza baktır-:** Fala baktırmak. (224/281)
- yim:** yem.(251/88)
- yonğa:** Ağaçtan kesilen ve çeşitli amaçlar için kullanılan parça. (220/202)
- yukarı kalk-:** Öfkelenmek.(209/253)
- yürtâne:** Yoğurthane, mandıra. MDD
- yüret-:** Öğretirmek. (182/224)

Z

- zapāta çek-:** Baskın vermek. Saldırmak, yok etmek. (217/113)
- zāyat:** Zahiyat: Zarar, kayıp. (336/496)
- zī tānesi:** Zırh tanesi. Zırh delici tank mermisi. (338/555)
- zopçik:** Eğribozların geniş siperlikli şapkası. (204/93)
- zortik:** bknz. Zopçik(204/93).
- zulm_esret:** Zulüm ve esaret. (191/67)

KAYNAKÇA

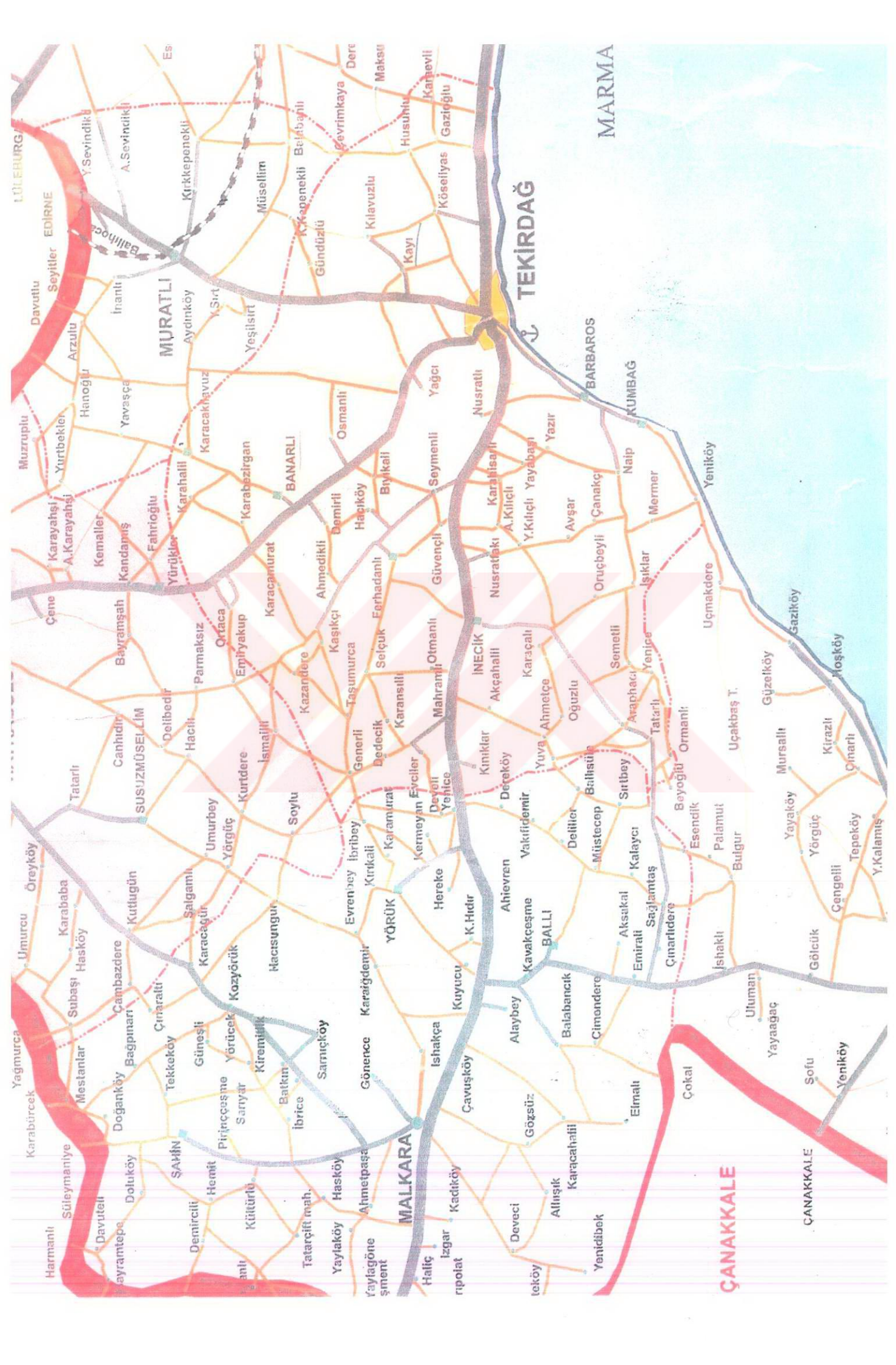
KAYNAKÇA

- ACAROĞLU, M. T, (1989) "Eski Osmanlı Belgelerine Göre XV. yy. Sonlarıyla XVI yy. Başlarında Balkanlar'da Türkçe Yer Adları (1490-1491/1520-30)" "*TTK Belleten*", s. 1267-1300
- ALTUĞ, Y. "Balkanlardan Anayurda yapılan Göçler" "*TTK Belleten*", c.55 s.109-120
- ATALAY, B. (1941) "*Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme*", Matbaa-i Ebuzziya, İstanbul, Türk Dil Kurumu Yayınları
- ATALAY, B., (1998) "*Divan-ı Lügat-it Türk Çevirisi*", Ankara, TDK. Yay : 522
- AYDIN, M., (1992), "*Şarki Rumeli Vilayeti*", Ankara Türk Tarih Kurumu Basımevi
- BANGUOĞLU, T., (1998) "*Türkçe 'nin Grameri*", Ankara, TDK. Yay : 528
- BANGUOĞLU, T. (1987) "*Anadolu ve Rumeli Ağzları*" Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Dergah Yay. C.1, s.33-37
- BAŞTAV, Ş., (1989) "Osmanlı İmparatorluğu'nun Yeniden Kuruluşunda Rumeli'nin Katkısı" "*TTK Belleten*", s. 829-839
- BEREKETLİ, M., (1999), "*Berlin Antlaşması'ndan Günümüze Balkanlar*", Rumeli Vakfı Kültür Yayınları, Genel Yayın : 1
- BIYIKLIOĞLU, T., (1992) "*Trakya'da Milli Mücadele*", Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları
- BİRAY, H., (1999) "*Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim*", Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 711
- BOBÇEV, S. S. "Deliorman Türkleri'nin Kökeni" "*TTK Belleten*" c.52 s. 697-715
- BOZKURT, F., (1999) "*Türklerin Dili*", Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları :
- BURAN, A., (1996) "*Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*", Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 660
- CAFEROĞLU, A. (1964) "Anadolu ve Rumeli Ağzlarında Ünlü Değişmeleri" "*TDAY Belleten*" s. 1-33
- CAFEROĞLU, A., (1994) "*Anadolu Ağzlarından Toplamalar*", Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları : 82

- ÇEVİK, H., (1971) “*Tekirdağ Yörükleri*” Tekirdağ Halkevi Yayınları: 07 Eko Matbaası
- DALLI, H., (1991) “*Kuzey Doğu Bulgaristan Türk Ağzları Üzerine Araştırmalar*”, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 450
- DEMİRTAŞ, F. K., (1948) “Osmanlı Devrinde Anadolu’da Kayılar” “*TTK Belleten*”, s.575-615
- DENY, J., (2000) : “*Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları*”, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay: 260
- DEVELİ, H. (1995) “*Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesi 'nde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*” Ankara, TDK Yay: 622
- ECKMANN, J., MANSUROĞLU, M., (1959) “1959 Yılı Trakya Dialektolojisi Gezi Raporu” “*İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*” IX s.113-118
- ECKMANN, J. (1988) “Dinler (Makedonya) Türk Ağzı” “*TDAY Belleten 1960*”, s. 189-204
- ECKMANN, J. (1950) “Razgrad Türk Ağzı” Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları, s.1-25
- ECKMANN, J. (1962) “Kumanova Türk Ağzı” Németh Armağanı, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 111-114
- ERCAN, Y. (1987) “Balkan Türkleri ve Bulgarlar” “*TTK Belleten*” c. s. 297-308
- EREN, H. (1988) “Anadolu Ağzlarında Rumca, İslavca ve Arapça Kelimeler” “*TDAY Belleten*”, s. 295-371
- EYUBOĞLU, İ. Z., (1998) “*Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*”, İstanbul, Sosyal Yayınlar
- ERGİN, M., (1993) “*Türk Dil Bilgisi*”, İstanbul, Bayrak Yayınları
- ERİMER, K., (1988) “Anadolu ve Rumeli Ağzları Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi” “*TDAY Belleten*” 1960 s.211-236
- GÜLENSOY, T., (1987) “Rumeli Ağzları Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme” “*TDAY-Belleten 1984*”, Ankara, s.87-147
- GÜNŞEN, A., (2000) “Kırşehir ve Yöresi Ağzları” Ankara, TDK yay: 745
- HACIEMİNOĞLU, N., (1992) : “Türk Dilinde Edatlar”, İstanbul, MEB. yay.

- HAFIZ, N., (1982) "Pristine Türk Ağzının Özellikleri" Németh Armağanı, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları, 239-265
- HALAÇOĞLU, A., (1995) "*Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri*" (1912-1913) Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi
- HAZAI, G. (1988) "Rumeli Ağızları'nın Tarihi Üzerine" "*TDAY Belleten 1960*", s. 205-211
- İLKER, A., (1997) "*Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil*", Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 679
- İPEK, N., (1999), "*Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri*", (1877-1890) Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi
- KALAY, E., (1998) "*Edirne İli Ağızları, İnceleme-Metin*", Ankara, TDK. Yay : 694
- KARAHAN, L., (1996) "*Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*", Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 630
- KESKİOĞLU, O., (1985) "*Bulgaristan'da Türkler*", Ankara
- KOMİSYON, (1999), "*Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*", Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 697
- KOMİSYON, (1998) "*Türkçe Sözlük*", c : 1,2, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 549
- KOMİSYON, (1993) "*Derleme Sözlüğü*" 12 cilt, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları: 211
- KOMİSYON, (1996) "*Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler*", TDK. Yay : 331
- KOMİSYON, "*Tekirdağ "Marmara'nın İnci Gerdanlığındaki Elmas"* s. 33 Tekirdağ Valiliği Yayınları
- KOMİSYON, (1972) "*İslam Ansiklopedisi*", c.12, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- KOMİSYON, (1986) "*Türk Ansiklopedisi*" c. 31, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- KOMİSYON, (1982-1983) "*Yurt Ansiklopedisi*", C.9-10 Anadolu Yayıncılık
- KORKMAZ, Z., (1995) "*Türk Dili Üzerine Araştırmalar*", C.1,2 Ankara, Türk Dil Kurumu yayınları : 629

- KORKMAZ, Z., (1994) “*Güney-Batı Anadolu Ağzları*”, Ses Bilgisi, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları : 583
- KÖPRÜLÜ, M. F., (1945) “Osmanlı İmparatorluğu’nun Etnik Menşei Meseleleri” “*TTK Belleten*”, s. 219-303
- MANSUROĞLU, M., (1988) “Edirne Ağzında Yapı, Anlam, Deyim ve Söz Dizimi Özellikleri” “*TDAY Belleten 1960*”, Türk Dil Kurumu Yayınları : 183 s. 181-187
- MEMİŞOĞLU, H. (1995), “*Bulgaristan’da Türk Kültürü*”, Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay : 145 Sayı: A.28
- OLCAY, S., (1995) : “*Doğu Trakya Yerli Ağzı*”, Ankara, TDK Yay
- PAKALIN, M. Z.,(1993) “*Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*” İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- SEREZ, M., (2001) “*Tarihte Türk-Macar İlişkileri, II Rakoczi Ferenc ve Mıyes Kelemen’in Türkiye Mektupları*”, Tekirdağ, Tekirdağ Valiliği Yayınları
- TÜRKYILMAZ F., (1999) “*Tasarlama Kiplerinin İşlevleri*”, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları : 729
- ÜSTÜNER, A., (2000) “*Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*”, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları : 753
- YÜCEL, Y., (1987) “Bulgarca’ya Türkçe’den ve Türklerden Geçen Sözcükler” “*TTK Belleten*”, Ankara s.529-562

LÖLEBURGA
EDİRNE

MURATLI

TEKİRDAĞ

MARMARA

Yagmurca
Karabürcek
Süleymaniye
Harmanlı
Davutlu
Ayramtepe
Doluköy
Demircili
anıl
Kültürü
Tatarçift mah.
Yaylaköy
Hasköy
Ahmetpaşa
Yaylaköy
Hasköy
Gönence
Karaköy
Kuyucu
K.Hıdır
Kavakçeşme
Alaybey
Ballı
Görsüz
Deveci
Teköy
Yenidibek

SUSUZMÜSELLİM

YÖRÜK

MALKARA

TEKİRDAĞ

ÇANAKKALE

ÇANAKKALE

MUZURLU
KARAYAHŞI
A.KARAYAHŞI
KEMALER
KANDAMIŞ
FAHRIÖĞLU
YÜRÜKLER
KARAHALLI
KARACAKHAVUZ
AYDINKÖY
Y.SIRT
YEŞİLİSIRT
MÜSELLİM
KIRKEPENEKÇİ
A.SEVİNDİKİ
BALIHOCA

BANARLI

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

ÇENE
BAYRAMŞAH
KANDAMIŞ
FABRİÖĞLU
YÜRÜKLER
KARAHALLI
KARACAKHAVUZ
AYDINKÖY
Y.SIRT
YEŞİLİSIRT
MÜSELLİM
KIRKEPENEKÇİ
A.SEVİNDİKİ
BALIHOCA

BANARLI

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

UMURCU
ÖREYKÖY
KARABABA
SUBAŞI
HASKÖY
KUTLUGÜN
SALGAMI
KARACACÖÜR
KOZYÖRÜK
HACISUNGUR
SARINÇKÖY
GÖNENCE
KARAKÖY
KUYUCU
K.HIDIR
KAVAKÇEŞME
ALAYBEY
BALLI
GÖRSÜZ
DEVECİ
TEKÖY
YENİDİBEK

SUSUZMÜSELLİM

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YAGMURCA
KARABÜRCEK
SÜLEYMANİYE
HARMANLI
DAVUTLU
AYRAMTEPE
DOLUKÖY
DEMİRCİLİ
ANIL
KÜLTÜRÜ
TATARÇİFT MAH.
YAYLAKÖY
HASKÖY
AHMETPAŞA
YAYLAKÖY
HASKÖY
GÖNENCE
KARAKÖY
KUYUCU
K.HIDIR
KAVAKÇEŞME
ALAYBEY
BALLI
GÖRSÜZ
DEVECİ
TEKÖY
YENİDİBEK

SUSUZMÜSELLİM

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YAGMURCA
KARABÜRCEK
SÜLEYMANİYE
HARMANLI
DAVUTLU
AYRAMTEPE
DOLUKÖY
DEMİRCİLİ
ANIL
KÜLTÜRÜ
TATARÇİFT MAH.
YAYLAKÖY
HASKÖY
AHMETPAŞA
YAYLAKÖY
HASKÖY
GÖNENCE
KARAKÖY
KUYUCU
K.HIDIR
KAVAKÇEŞME
ALAYBEY
BALLI
GÖRSÜZ
DEVECİ
TEKÖY
YENİDİBEK

SUSUZMÜSELLİM

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK

YÖRÜK